

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-וארבע-עשרה של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

תוכן העניינים

הצעות לסדר

הודעת היושב-ראש

דיווח משלחת הכנסת לדיוני הפורום הפרלמנטרי האירופי-הים-תיכוני במלטה

דיווח משלחת הכנסת לליווי מטוס הסיוע ששלחה מדינת ישראל לאפגניסטן

שאלות בעל-פה

גירעונות הרשויות המקומיות והתחייבויות הממשלה

הודעת היושב-ראש

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ס' טריף)

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15) (תיקון –

המשך כהונה לראש רשות מקומית), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – הכללת הביטוח הסיעודי

בסל השירותים), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון – ענישה פלילית על חריגה בשכר), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הארכת חופשת הלידה), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק פרס ישראל, התשנ"ח-1997

(הצעת חבר הכנסת א' מאסלה)

הצעת חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (תיקון –

הארכת תוקף צו הפסקה מינהלי), התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק האזנת סתר (תיקון – איסור קבלת ראיה בבית-דין דתי), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)

הצעת חוק שירות החוץ (תנאי עבודה), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת י' ביילין)

הצעת חוק רשות השידור (תיקון), התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת ד' צוקר)

הצעת חוק חובת ענידת תגי זיהוי לעובדים במגזר הציבורי, התשנ"ח-1997

(הצעת חבר הכנסת א' אושעיה)

הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – מושב לשכות השרים)

(הצעת חבר הכנסת א' לובוצקי)

הצעה לסדר-היום

המפלגות החרדיות והסכם נאמן בעניין הגיור

הצעה לסדר-היום
החלטת ועדת המעקב על החרמת תוצרת השטחים
שאליות בעל-פה
נוהלי אבטחת חברי כנסת לנוכח התגברות האיומים על חייהם
שיפוט חייל מילואים
הצעות לסדר-היום
הוצאתו להורג של יהודי באירן
הצעה לסדר-היום
המפלגות החרדיות והסכם נאמן בעניין הגיור
הצעות לסדר-היום
כרזות הסתה נגד ראש הממשלה
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעה לסדר-היום
האיחוד במדינות ערב נגד ישראל
הצעה לסדר-היום
יוזמת חקיקה חדשה בנושא רכוש יהודי רומניה
שאליות ותשובות
חקיקת חוקי-יסוד
אכיפת החוק בעניין זילות בית-המשפט ובית-הדין
הארכות מעצרים בשבתות ובחגים
החלטת הפרקליטות בעניין אתר ההנצחה ללוחמי "גולני"
סגירת תיק חקירת הסתה נגד החרדים
טיפול פרקליטות המדינה בחטיפת ילדים לחוץ-לארץ
פנייה ליועץ המשפטי לממשלה לחקור חשד להסתה בשידור
עקרונות לקביעת שומות בהרחבת מושבים
עיכוב הליכים באכיפת חוק שעות עבודה ומנוחה
הנחיות הפרקליטות כלפי יהודי יש"ע וחברון
הוועדה הציבורית לקביעת ייעודם של עיזבונות המדינה
ביקורת תוצאות הבחירות של מועצת רואי-החשבון
הרחקת סטודנטים מהלימודים בפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית
הרכב המועצה להשכלה גבוהה
סיוע מרכז ההסברה
סיוע המינהל לחינוך ערכי
חינוך לדמוקרטיה ולדו-קיום
ועדות המקצוע במשרד החינוך
תוצאות מבחני משוב של משרד החינוך
תשלומי הורים לטיולים

בעיית הסמים בבתי-הספר

הצעה לסדר-היום

השביתה במערכת החינוך

הצעה לסדר-היום

מצב מערכת החינוך

הצעה לסדר-היום

יום חינוך ארוך ביישובים נזקקים

הצעה לסדר-היום

מערכת החינוך והטיפול בילדי עולי אתיופיה

הצעות לסדר-היום

האירועים בכפר השילוח (סילואן)

הצעות לסדר-היום

פשעה בקרב בני נוער במפרץ חיפה

הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה)

(תיקון מס' 4), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

הצעות לסדר

היו"ר ח' דיין:

רבותי חברי הכנסת, אני פותח את הישיבה. היום יום רביעי, ט"ז בסיוון התשנ"ח, 10 ביוני 1998.

אנחנו עוברים לנושא הראשון בסדר-היום. הוגשה בקשה לפי סעיף 53 לתקנון הכנסת על-ידי שני חברי הכנסת, חבר הכנסת ראובן ריבלין וחבר הכנסת אלי גולדשמידט, בהודעה משותפת, ואני אאפשר לחבר הכנסת אלי גולדשמידט לקרוא את הסיכום. חבר הכנסת נסים דהן הגיש גם הוא בקשה, ואתייחס לזה, כיוון שזו דעה שונה משל שתי המפלגות.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש אחר כך הצעה לסדר – – – הייתי פה אתמול היחיד, יש רק בעיה – – –

היו"ר ח' דיין:

בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הבוקר שמענו על השתלחות קשה מאוד בבית-המשפט העליון ובנשיאו. פניתי לממלא-מקום יושב-ראש הקואליציה, חבר הכנסת רובי ריבלין, ובהגיונותו כי רבה ומתוך שיתוף פעולה מלא, ניסחנו יחד הודעה משותפת על דעת שנינו, שמבטאת את הדברים, ואקרא אותה כאן.

הודעה משותפת לסיעות העבודה והליכוד: ההתקפה המסוכנת על בית-המשפט העליון. סיעות העבודה והליכוד מגנות בחריפות את ההכפשות האישיות נגד בית-המשפט העליון ונגד נשיא בית-המשפט העליון אהרן ברק. הכפשות אלה מערערות את הלגיטימציה הציבורית – האמורה להיות מובנת מאליה במדינה דמוקרטית – של מערכת המשפט כולה, ובית-המשפט העליון בראשה.

אין במדינה דמוקרטית שום גוף – ובכלל זה גם מערכת המשפט – החסין מביקורת ציבורית, ותהא זו אף ביקורת חריפה. ואולם, עצמאותה של מערכת אכיפת החוק, היותה מעל לכל מחלוקת פוליטית והיותה מקובלת על הכול כמגינה על הדמוקרטיה ושלטון החוק, הן הערובה היחידה לכיבוד כללי המשחק החברתיים הבסיסיים, שהם חישוקיה של כל חברה.

שופטי ישראל הם שומרי החומות. אם לא תובטח ההכרה החברתית הכללית בחשיבות תפקידם ובשליחותם, ואם לא תהא סמכותם מקובלת על הכול, תידרדר החברה הישראלית לאנרכיה.

על נבחרי הציבור ומנהיגיו להיות הראשונים לקבל עליהם את מרותו של בית-המשפט. עליהם גם החובה הציבורית – בתוקף תפקידם – לבקר את המערכת השיפוטית, כאשר צריך. אך השתלחויות והכפשות, ובייחוד התקפות אישיות על שופטים, הן תחילתה של אנרכיה חברתית, המבשרת את קץ ריבונותו המדינית.

עלינו, כחברי שתי הסיעות המרכזיות בכנסת, האחריות הציבורית להיות לפה לשופטי ישראל, לפרקליטות המדינה ולכל שליחי הציבור בגופי אכיפת החוק בישראל, אשר אינם רשאים תמיד להגן על עצמם נגד ההתקפות המרושעות. אם לא נוקיע אנחנו את ההשתלחויות הללו, נבגוד באחריותנו הציבורית ובשליחותנו כאן בכנסת, כנבחרי העם.

על החתום, חבר הכנסת רובי ריבלין, ממלא-מקום יושב-ראש הקואליציה, וחבר הכנסת אלי גולדשמידט, יושב-ראש סיעת העבודה.

אני מודע לכך – ואומר רק בהערה – שהודעות מהסוג הזה עושים בדרך כלל מהצד, אבל החלטתי באופן עצמאי, שנושא כל כך חשוב, ראוי שיישמע מעל הדוכן המרכזי בכנסת. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, יש לי שאלה אליו.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת גולדשמידט, מדוע רק שתי סיעות החליטו לבוא עם הודעה כזאת, ולא פניתם אל סיעות אחרות בבית?

אלי גולדשמידט (העבודה):

שקלתי את הדברים, ואני מקבל לחלוטין את מה שאתה אומר. הבעיה היתה קוצר הזמן. בדקנו אם יש אפשרות למסור את ההודעה הזאת בשלב יותר מאוחר בסדר-היום, אבל על-פי התקנון זה חייב להיות מייד ב-11:00. הייתי בדרכי בבקעה, רובי ריבלין היה כאן, ופשוט לא היה סיפק בידינו, אבל אני משוכנע שההודעה הזאת יכולה לזכות בתמיכתם של מרבית חברי הבית, ואני מקבל את הערתך ומתנצל.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא כאשר לא פונים אלינו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מקבל את הערתך ומתנצל בפני כל הסיעות שמוכנות להצטרף להודעה הזאת. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אלי גולדשמידט. חבר הכנסת רובי ריבלין, חצי דקה מהמקום, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אמש נקלעתי לדיון בהצעת החלטה והספקתי לשמוע רק את חברי, חבר הכנסת שבח וייס. אני מבקש להתנצל בשמי ובשם סיעתי על כך שנמנענו אתמול בהצעת ההחלטה שהביא חבר הכנסת שבח וייס לכנסת. אתמול בערב היינו מחויבים להצביע בעד הצעת ההחלטה של חבר הכנסת שבח וייס.

מפאת המצב שבו נקלעתי לדיון רק בסיומו ולא ידעתי במה מדובר, והיו חברי מהקואליציה שהגישו את ההצעה, נקלעתי לחולשה, ובאותו רגע לא הצבעתי מייד עם חברי חבר הכנסת שבח וייס.

בשמי ובשם סיעת הליכוד שנמנעה – החברים שהיו כאן ונמנעו – אנחנו מבקשים להתנצל בשם הסיעה כולה על כך שלא הצטרפנו מייד להצעת ההחלטה של חבר הכנסת שבח וייס בעניין זה, ואני מודה לאדוני היושב-ראש שאפשר לי לומר מלים נוספות לאחר חבר הכנסת גולדשמידט.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. חבר הכנסת נסים דהן, חצי דקה.

נסים דהן (ש"ס):

למה חצי דקה?

שבח וייס (העבודה):

אתה יודע שחצי דקה אצלו זה דקה שלמה.

היו"ר ח' דיין:

בסדר, אני יודע.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כיוון שכמעט אף אחד מהנוכחים כאן – כמעט, אמרתי – להוציא את חבר הכנסת שבח וייס, ובסוף הדיון הגיע חבר הכנסת ראובן ריבלין, ולכן הוא לא יכול להתייחס לעניין; אף אחד מכם לא היה כאן, ובוודאי לא יכול, על סמך קטעי ציטוטים ברדיו – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

רק חבר הכנסת וייס?

נסים דהן (ש"ס):

אתה היית? סליחה. אם אתה היית, סליחה.

חברי חברי הכנסת, כאחד שנכח כאן, הייתי מצטרף לכל הדברים שאמר חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בתנאי שהיה מוסיף בסוף דבריו את המשפט ההגון ביותר, שהכנסת קוראת למערכת בתי-המשפט לקבל את ההערות המושמעות בזמן האחרון מפי פוליטיקאים, מפי פרופסורים למשפט ומפי הציבור הרחב דרך העיתונות הכללית.

יש הערות רציניות וקשות וחמורות על קשיים במערכת המשפט הישראלית. כדאי שמערכת המשפט תיקח את הבעיות האלה לתשומת-לב ותנסה לתקן, אבל לא תסתום את הפיות על-ידי פוליטיקאים פה בכנסת, כיוון שסתימת פיות לא תעזור. הציבור ממורמר, והוא אומר את דברו דרך כל הכלים שעומדים לרשותו. סתימת פיות לא תעזור. מה שייתן פתרון הוא תיקון הליקויים האמיתיים שמתגלים מדי פעם במערכת בתי-המשפט.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. חבר הכנסת שבח וייס, האחרון. בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, גם אני מבקש לדבר.

היו"ר ח' דיין:

לא, אני לא יכול. אני הגזמתי ונתתי עוד לשני חברי כנסת, כפי שנתבקשתי.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כיוון שיש פה שקלול של עניינים מאוד מהותיים וגם פרוצדורליים, וכדי שזה יירשם בפרוטוקול של הכנסת, אני מאוד מודה לך על שאפשרת לי לדבר, ואני ממש הולך על-פי סעיף 53 – ממש, לא על יד – להסתעפויותיו.

אתמול היינו כאן קבוצה קטנה של חברי כנסת – משלוש סיעות דתיות, היו חברי כנסת ממד"ע ואני. בשלב מסוים הצטרפו חברי הכנסת זאב בויס וראובן ריבלין. זה חשוב לעניין הדיון. כשראיתי לא מתגלגל הדיון, לתוך מחלוקות עמוקות מאוד והתקפות, בעיקר מצד סגן השר – אני אומר בעיקר, יותר מאשר אחרים – התקפות משולחות רסן נגד בית-המשפט העליון, גורפות, קטלניות, ביקשתי שלא לערוך אתמול הצבעה כלל, והסתמכתי על הודעה שמסר ממלא-מקום יושב-ראש הכנסת מאיר שטרית בנשיאות – היינו יחד – שכל נושא שנוי במחלוקת לא יובא לדיון ולהכרעה ביום אתמול, כי היו בחירות להסתדרות, וזה הנוהג הפרלמנטרי.

אחרי ההערות שלי הצלחתי להוציא מהודעת הסיכום של חבר הכנסת הלפרט את הקטע שמטפל בבית-המשפט העליון. אני אומר, מלאכונת עשינו. לא יכולנו לפקח על הדברים שנאמרו. נעשתה שגגה, לא מכוונת המכוון, שהעלינו את זה בכלל אתמול.

אני מודה לחבר הכנסת ריבלין שהבהיר כאן עניין. אתמול אפשר היה להעביר הצעת החלטה שלי שמגינה בגדול, לא בפרטי פרטים, על בית-המשפט העליון, על רמתו ועל התנהגותו. היא נפלה, כי

אני וחברי הכנסת דהאמשה וחטיב היינו היחידים שתמכו בה. אחרים או נמנעו או היו נגדה. חשוב שזה יירשם, כי היתה פה אינפורמציה אחרת. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה לחבר הכנסת שבח וייס.

הודעת היושב-ראש

היו"ר ח' דיין:

מכתב שהתקבל מיושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט: על-פי סעיף 124 לתקנון הכנסת, החליטה ועדת החוקה, חוק ומשפט לחדש דיוניה בהצעת חוק הירושה (תיקון מס' 7), התשנ"ח-1998, אשר הונחה על שולחן הכנסת ביום ח' בסיוון התשנ"ח, 2 ביוני 1998. הודעה זו הועברה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אני ביקשתי – – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת הלפרט, אם מישהו רוצה להעלות בקשה, עליו להגיש אותה ליושב-ראש הכנסת. מי שהגיש, בקשתו אושרה. אתה לא הגשת, אתה לא יכול.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

— — —

היו"ר ח' דיין:

לא, לא תוך כדי. אפשרתי, לפי סעיף 53, לא לשני חברי כנסת אלא לארבעה חברי כנסת. חייבים להמשיך בסדר-היום. כולם רוצים לדבר. אני מאמין שהנושא חשוב לא רק לך אלא גם לאחרים, אלא שיש סדר ואני צריך לעצור את התהליך הזה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

היו"ר ח' דיין:

אני מצטער, חבר הכנסת הלפרט, זה לא מתוך מגמה אישית.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

לא ייתכן שלא תיתן לכל סיעה להביע את עמדתה.

היו"ר ח' דיין:

לכן היתה כאן הודעה בשם כל הסיעות. תודה.

דיווח משלחת הכנסת לדיוני הפורום הפרלמנטרי האירופי-הים-תיכוני במלטה

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: דיווח מדיוני הפורום של האיחוד האירופי ומדינות המזרח התיכון. חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ב-24-25 במאי השנה השתתפה משלחת מטעם הכנסת, שהורכבה ממני ומסגן מזכיר הכנסת דוד לב, בישיבת הכנה של הפורום הפרלמנטרי האירופי-הים-תיכוני שהתקיימה במלטה.

שבח וייס (העבודה):

מדוע הדיווח כל כך מאוחר?

נעמי חזן (מרצ):

בגלל בעיות במזכירות.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הפורום הפרלמנטרי האירופי-הים-תיכוני נקבע במסגרת תהליך ברצלונה. כידוע לכם, חברי הכנסת, תהליך ברצלונה החל ב-1995 ונכללים בו שלושה סלים מרכזיים – סל מדיני-ביטחוני, סל כלכלי וסל חברתי-תרבותי.

במסגרת תהליך ברצלונה משתתפות 15 מדינות האיחוד האירופי ו-12 מדינות של אזור אגן הים-התיכון. זה אחד הפורומים היחידים הרשמיים הכוללים את האיחוד האירופי ואת מדינות הים-התיכון.

בפורום ההכנה במלטה השתתפו המדינות הבאות – מלטה, אלג'יריה, מצרים, מרוקו, תוניסיה, ירדן, הרשות הפלסטינית, קפריסין, טורקיה וישראל. ממדינות המזרח התיכון נעדרו שתי חברות הפורום: לבנון וסוריה. כמו כן היו משלחות פרלמנטריות מאיטליה ומספרד, וכמובן מהפרלמנט האירופי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ערפאת התחייב שעד 1999 הוא לא יכריז על מדינה פלסטינית, ואת כבר מכניסה – –

נעמי חזן (מרצ):

סליחה, אמרתי: הרשות הפלסטינית. זה כתוב בפרוטוקול. אם יש צורך – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ברשימת המדינות אמרת. האוזן שלי מאוד מוזיקלית.

נעמי חזן (מרצ):

אמרתי, הרשות הפלסטינית; הדגשתי זאת, אדוני. זה גם נושא לדיון.

מטרת המפגש הזה היתה הכנה לקראת הקמת פורום פרלמנטרי אירופי-ים-תיכוני רחב.

אני שמחה להודיע לכנסת ישראל, שהיתה הסכמה בנושא הזה בין כל הנוכחים במפגש. הוסכם על הקמת פורום פרלמנטרי. מכל פרלמנט במסגרת הזאת ישוגרו שישה נציגים לפורום פרלמנטרי אירופי-ים-תיכוני שיתקיים בסוף אוקטובר 1998.

המטרה של המשלחת הישראלית – המצומצמת למדי, לטעמי, בהתחשב בהרכב הרחב של המשלחות האחרות – היתה כפולה: להמשיך את הנוכחות וההשתתפות הישראלית במסגרת תהליך ברצלונה, ולמנוע זיקה בין המשך תהליך ברצלונה ובין המשך התהליך המדיני.

בשתי המשימות האלה הצלחנו, וכן במשימה שלישית, שלא היתה על סדר-יומנו – היתה החלטה לקיים את המפגש של הפורום הפרלמנטרי המשותף בערב יום הכיפורים, ובהסכמת כל המשלחות שהיו נוכחות במלטה, לרבות המשלחות הערביות, הוחלט לדחות את קיום הפורום הפרלמנטרי לסוף אוקטובר, בהתחשב ביום הכיפורים.

אני רוצה להודות לסגן מזכיר הכנסת דוד לב, שהיה שותף נאמן במפגש במלטה, על עזרתו הרבה. כן אבקש מחברי הכנסת לחשוב בצורה עמוקה יותר על הרכבת משלחות לפורומים פרלמנטריים בקנה מידה גדול יותר וייצוגי יותר. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ח' דיין:

תודה לחברת הכנסת נעמי חזן.

דיווח משלחת הכנסת לליווי מטוס הסיוע ששלחה מדינת ישראל לאפגניסטן

היו"ר ח' דיין:

אני עובר לנושא הבא שעל סדר-היום: דין-וחשבון על הסיוע שהגישה מדינת ישראל לאפגניסטן, מפי חבר הכנסת ראובן ריבלין, שליווה את מטוס הסיוע. בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, תן דיווח כמה קשה זה היה, שלא יחשבו שנסעת לטייל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש – אני לא נוסע לטיולים בדרך כלל.

בפברואר שנה זו פקדה את אפגניסטן רעידת אדמה קשה, 6.9 בסולם ריכטר. הזעזוע הביא למצב, שבכפרים רבים הבתים נתערערו, אבל עדיין לא היו אבדות כבדות בנפש. והנה, אסון נוסף פקד את אפגניסטן, כאשר רעידת אדמה נוספת, בעוצמה של 7.1 בסולם ריכטר, פקדה אותו אזור, והבתים לא יכלו לעמוד על תילם; הם התמוטטו וקרסו, וקברו תחתם אלפי בני-אדם.

לפני עשרה ימים, במוצאי שבת, נפגש חבר הכנסת רחבעם זאבי, הלוא הוא גנדי, עם ראש הממשלה. הוא פנה אליו כאשר נודע לו על עוצמת האסון, על גודל האסון שפקד את העם האפגני, ואמר לו: אדוני ראש הממשלה, אני פונה אליך בשבתך כשר החוץ, הואיל ובמשרד החוץ אין עכשיו יד מכוונת בנושא זה – יש צורך להגיש עזרה וסיוע לאפגנים. ראש הממשלה הביע תמיהה, אם יכולים אנחנו להגיש סיוע במקרה כזה, למדינה שאינה מקיימת אתנו יחסים. חבר הכנסת רחבעם זאבי אמר: אנחנו צריכים למצוא את הדרך על מנת להביא לידי מצב שבו נגיש סיוע לכל עם שנמצא במצוקה.

הדבר הזכיר לי את העובדה, שבנובמבר 1947, כאשר ביקשה ישראל את הסכמת האומות המאוחדות להקמתה, וכאשר האומות המאוחדות היו צריכות להצביע בעד ונגד הקמת המדינה, אפשרו תעתועי ההיסטוריה לאפגניסטן לומר את מלתה הראשונה במסגרת משפחת העמים, וכל אנחנו אמרנו לאפגניסטן – כן. NO אדם בישראל זוכר את הצירוף: אפגניסטן –

ואכן, מנכ"ל משרד החוץ איתן בן-צור, לאחר שקיבל את הפניות ממוסדות האו"ם ומהעם האפגני – אשר פנה לעולם כולו בבקשה להושטת סיוע – ארגן מייד את המשלחת, אשר אמורה היתה לצאת עוד ביום חמישי בלילה לאפגניסטן, על מנת להביא אותו ציוד שמדינת ישראל, כמדינה קטנה, מסוגלת ויכולה לעזור באספקתו.

אני מוכרח לומר, שההחלטה העקרונית של ראש הממשלה נתקלה בהסכמת הממשלה כולה מחד גיסא, אבל מאידך גיסא, כל משרד ומשרד ביקש שהמטלה הכספית במסגרת התקציב תיוחד למשרד האחר. עיקר הוויכוח היה בין משרד הביטחון למשרד החוץ, כאשר משרד הביטחון טען, שמדובר בסיוע של מדינת ישראל לאומות המאוחדות, ולכן הוא מתפקידו של משרד החוץ, ומשרד החוץ טען, שהואיל ומדובר באותו סיוע שרק משרד הביטחון יכול לתת, הרי שמשרד הביטחון הוא זה שיצטרך לדאוג למימון הסיוע. הדבר הועבר להכרעתו של ראש הממשלה ושר האוצר גם יחד, ונתקבלה החלטה, שמחצית הסכום תינתן מהרזרבה, ושני המשרדים הנוגעים בדבר יתחלקו שווה בשווה.

שבח וייס (העבודה):

באיזה סכום מדובר?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מדובר היה בסכום של כ-150,000 דולר, כאשר עול התקציב – – –

שבח וייס (העבודה):

זה שווה את הוויכוח?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שפעלנו בחוסר שיקול דעת; היינו צריכים לעשות זאת הרבה יותר מהר ולהתנוכח לאחר מכן. אבל נראה ששטו התקציב, ומגבלת התקציב, וחוק התקציב, מכוונים היום כל אחד מהאחרים להוצאת התקציב בדרך שלא יוציא וימצא את המקורות לאחר מכן. טוב שיהיה מינהל תקין. עם זה, כאשר מדובר באמת בסיוע, היינו צריכים להיות הרבה יותר זריזים והרבה יותר גמישים בעניין זה.

הברכה לחבר הכנסת רחבעם זאבי, הלוא הוא גנדי, אשר הגה בראש ובראשונה את הצורך המייד לסייע לעם אשר גם אם אין לו אתנו יחסים, צריך לסייע לו. עד כמה צדק חבר הכנסת רחבעם זאבי, אני יכול לספר לכם לפי קורות המשלחת, שהיה לי הכבוד להתלוות אליה.

יצאנו ביום ראשון בבוקר, ועוד לפני כן נתבקשנו על-ידי השלטונות בגרוזיה לסייע גם בידם ולנצל את משלוח המטוס לאסיה התיכונה על מנת להביא ציוד לפליטים שיצאו מאבחזיה; הרי באבחזיה יש שוב פעולות איבה המחייבות או גורמות לאזרחים גרוזינים או לאנשים מרקע אתני גרוזיני לעזוב את אבחזיה ולנדוד לגרוזיה כפליטים. נתבקשנו על-ידי הגרוזינים להביא להם שמיכות וציוד; הדבר צריך להיות ברור.

כאשר מדברים בסיוע בין-לאומי, אם מדברים בצורך של מדינת ישראל כמדינה שהיא עצמה חזקה לסייע, ובשאלה אם מדינת ישראל צריכה לנהוג מנהג מגלומניה ולהיות הראשונה תמיד לסייע לעם אחר כאשר עניי עמה קודמים לעניי עם אחר, או האנשים שבסביבה קודמים לעניי עם אחר, אני מוכרח לומר, שכאשר מדובר בסיוע לנפגעי רעש או לפליטים, מדובר בכל אדם ואדם. אדם הנמצא ללא קורת גג בגובה של 10,000 רגל, צריך לדעת שהוא נמצא בכפור מקפיא היכול להביא למותו, ואם אנחנו לא מביאים לו את האוהל, ואת השמיכה, ואת המיטה, נגזרה עליו גזירת הכליה. פירוש של דבר, סיוע ל-500 איש הוא סיוע ל-500 בני-אדם כל אחד בנפרד, ולא מדובר פה באיזה מעשה מגלומני של מדינה או מעצמה המבקשת להראות את כוחה.

אני רוצה לומר, שהאז"ם ביקש מאתנו וממדינות העולם כולו להביא עד כמה שאפשר ציוד חם, על מנת לתת מחסה ואפשרות להתגונן בפני הקור לכל אותם נפגעי הרעש. ואכן עשינו זאת, אם כי האז"ם גם ביקש ממעצמות העולם ומהמדינות הנמצאות סמוך לאפגניסטן לאפשר לה אמצעי תחבורה ודלק על מנת להעביר לאזורים הנפגעים את הציוד עצמו. לצערנו הרב, עד כמה שהדבר ניתן לדיווח מבחינת המראה שאנחנו ראינו, האמצעים האלה לא נמצאים בידי העם האפגני, ועל כך יש להצטער צער רב. ייתכן מאוד שרוסיה עושה את החשבון של מלחמת אפגניסטן-רוסיה ולא מאפשרת לאפגנים לקבל את הסיוע שהולך ומצטבר באותו מקום שאליו מתנקזים כל אמצעי הסיוע.

לאחר שעזבנו את גרוזיה וטסנו לכיוון טג'יקיסטן, שהיא המדינה הגובלת באפגניסטן – משום שלא יכולנו להיכנס לאפגניסטן עצמה, וגם על כך יש ביקורת, אבל נתבקשנו על-ידי האז"ם להגיע לדושמבה, שהיא בירת טג'יקיסטן הסמוכה, כמרחק 150 קילומטר מהגבול האפגני ומאזור הרעש – ביקשנו לנחות עוד באותו יום בדושמבה, אבל לצערנו הרב, בגלל סערת חול וברקים, ורוח שעוצמתה למעלה מ-200 קילומטר בשעה, נאלצנו לסטות ממסלולנו ולנחות בטשקנט, הלוא היא בירת אוזבקיסטן.

אנחנו זוכרים שטשקנט עצמה נחרבה כולה ברעידת אדמה שפקדה את הארץ לפני 20 שנה, והיא נבנתה מחדש. אני מוכרח לומר, שבטשקנט נתקבלנו לא רק על-ידי אנשי השגרירות שלנו, העושים עבודה נפלאה, ובראשם השגריר נוח גל, אלא גם שר החוץ, שעזב באותו ערב לארצות-הברית, ביקש מסגנו להיפגש עם המשלחת, אלא שאנחנו הגענו ב-24:00 ולא היה סיפק בידנו לקיים אותה פגישה.

הביקור של ראש הממשלה בטשקנט עורר הדים רבים, וגם הידיעה שהופצה בטלוויזיה האוזבקית, האומרת שמטוס ישראלי העושה את דרכו לנפגעים באפגניסטן נחת בטשקנט בגלל הסערה ובגלל קשיי הנחיתה באזור דושמבה, הביאה לכך שרוב רובם של האנשים באוזבקיסטן אכן גמרו את ההלל על מעשיה של מדינת ישראל.

אחרי שחצינו, למחרת בבוקר, 02:30 לפי שעון ישראל, את הרי פמיר, ונכנסנו לטג'יקיסטן, נתקבלנו על-ידי אנשי האו"ם ועל-ידי נציגות של העם הפקיסטני. אנחנו העברנו את הציוד כולו למחסני האו"ם. חלק סמלי שלו הועלה על ההליקופטרים. אחד ההליקופטרים היה נהוג על-ידי טייס אפגני. לחצתי את ידו והוא הודה לי כאדם אל אדם בצורה חמה ביותר. רבים מאנשי טג'יקיסטן ודושמבה הבירה באו וביקשו להיפגש אתנו. כולם היללו את ישראל, שהיא בין המדינות הראשונות המגישות את הסיוע. לדברי אנשי האו"ם, עד לאותה עת שבה נחת מטוסנו בדושמבה, הגיעו רק מטוסים מבלגיה, מצרפת ומהולנד. מטוסים מבריטניה ומארצות-הברית עדיין לא הגיעו, וגם מדינות אחרות שהבטיחו לספק אותו סיוע עדיין לא ביצעו את התחייבותן.

אני מבקש לומר, שגם בסיום ההעמסה ובדרך למטוס נתבקשנו על-ידי מזכיר הפרלמנט הטג'יקי להיפגש, ואכן עיכבנו את המטוס ונפגשנו בשדה התעופה עם מזכיר הפרלמנט, שביקש ממני לערוך ביקור עם הפרלמנט עצמו. הוא ביקש ממני, חבר הכנסת פנחסי, להקים בכנסת ישראל חוג ידידים של הפרלמנט הטג'יקי עם הפרלמנט הישראלי. הזדרזתי לומר לו שאנחנו מקיימים חוג ידידות רבים של קשר בין-פרלמנטרי של הכנסת בישראל עם הרבה פרלמנטים בעולם, והצעתי לו כבר באותה עת, שאחד מטובי בניו הנמצאים בכנסת ישראל, מאלה שנולדו באפגניסטן, או בבוכרה או בכל אותם מקומות אשר בהם אנחנו מדברים – טג'יקיסטן, אוזבקיסטן או אפגניסטן – ארצות אלה מיוצגות בגאון על-ידי השר לשעבר, חבר הכנסת ויושב-ראש ועדת הכנסת הנכבד חבר הכנסת פנחסי. אני לקחתי את הרשות לעצמי למנות את חבר הכנסת פנחסי כיושב-ראש ראשון של חוג הידידים של הפרלמנט הטג'יקי והפרלמנט הישראלי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני מודה לך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הייתי מבקש רק לסיים במלה אחת. מי היה חולם, לפני 55 שנה, שהעם היהודי יוכל להגיש סיוע לעם אמרתי מלים אלה: היכולת של מדינת CNN אחר. בטלוויזיה האוזבקית, הטג'יקית והאפגנית וב-ישראל וגם של העם היהודי להגיש סיוע היום נובעת מהעובדה שזכינו לקיים מדינה עצמאית, הנותנת יכולה להגיש סיוע לכל מדינה שזקוקה לו, גם אם יש לנו חילוקי דעות כאלה או אחרים, יהיו אלה חילוקי דעות אידיאולוגיים, חילוקי דעות אתניים או חילוקי דעות על בסיס של אי-קיום יחסים.

אני חושב שמדינת ישראל עשתה נכון, לא מתוך מגלומניה. לא צריך להגזים במחייאות הכפיים על הסיוע שנתנו, ועם זאת אין צורך גם לזלזל בסיוע שהגישה ישראל לאותם מוכי גורל, ואין צורך לזלזל בהד החיובי, אם באותו אזור ואם בעולם כולו, שמקבלת מדינת ישראל כאשר היא בין הראשונות למדינות המבקשות מהעם בישראל להגיש להן עזרה. תודה רבה.YESלומר

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

שאלות בעל-פה

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום: שאלתא בעל-פה מס' 232, של חבר הכנסת אפי אושעיה. חבר הכנסת אפי אושעיה, בבקשה.

גירעונות הרשויות המקומיות והתחייבויות הממשלה

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני שר הפנים, ידוע לי, כי גירעונות הרשויות המקומיות מגיעים למיליארדי שקלים. ממשלת ישראל לקחה על עצמה התחייבות לערוב לחלק מהגירעונות הללו ולבוא לעזרת הרשויות וראשיהן בניסיון לפתור את הבעיה.

ברצוני לשאול:

1. באיזה סכום מסתכמים גירעונות הרשויות המקומיות?

2. לאיזה סכום ערבה הממשלה, על-פי התחייבותיה מהעבר?

3. האם הממשלה מקיימת את התחייבותיה כלפי הרשויות? אם לא – מדוע?

היו"ר ח' דיין:

תודה. אדוני שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת –

1. נכון לדצמבר 1996, ועל-פי הדוחות המבוקרים, גירעונות הרשויות עומדים על כ-4 מיליארדי שקלים חדשים. נוסף על כך, עומס מלוות של כ-12 מיליארד שקלים חדשים.

2. במסגרת הסכם שנחתם בין משרד הפנים לאוצר ביוני 1997 סוכם, כי משרד הפנים יקבל כמיליארד שקל במהלך השנים 1997-1999; ב-1997 – 300 מיליון שקלים, ב-1998 – 500 מיליון שקלים, וב-1999 – 200 מיליון שקלים. עד היום נוצלו כ-340 מיליון שקלים.

3. הממשלה מקיימת ולא מקיימת. לכאורה הכסף מוזרם, אולם מאז חתימת ההסכם הוטלו על הרשויות המקומיות מטלות ללא גיבוי תקציבי, וזאת בניגוד להסכם שנחתם בין הממשלה לשלטון המקומי.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אפי אושעיה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני השר, אתה בוודאי מסכים, שהגירעונות, 4 מיליארדים ו-12 מיליארד להלוואות, הם פשוט גירעונות פנטסטיים, שהדמיון אפילו לא יכול להעלות על דעתו. אפילו מיליארד שקל שהובטחו אינם יכולים לפתור את הבעיה.

אני מבקש לשאול, אדוני, מדוע כרכת את ההתחייבויות שכבר נתנה הממשלה לכיסוי הגירעונות עם תמיכת מרכז השלטון המקומי בהצעת החוק שהוגשה לוועדת הפנים של הכנסת? תודה.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דהאמשה. דקה מהמקום. בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד השר, כולם יודעים ששביתת ראשי המועצות המקומיות הערביות הסתיימה בהסכם כתוב, אשר דובר בו שיש לסייע לרשויות אלה לצאת מהגירעון הנוראי שבו הן היו נתונות, ובין היתר גם על תוכנית ההבראה של המועצות האלה והרשויות. אני יודע מראשי הרשויות עצמן, שההסכם הזה לא בוצע. האם כך הם פני הדברים? ואם לא, מה אכן קרה עם ההסכם הזה ולמה הוא לא מבוצע? תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני שר הפנים, אני העליתי כאן לפניך בהזדמנויות אחדות את השאלה של האיזון בין השירותים הממלכתיים לשירותים המקומיים, ואמרתי אז, שאם עושים חשבון מדויק, כולל ומשוקלל, לרבות השתקפות מתן השירותים הממלכתיים גם בהוצאות מינהלה וכן הלאה, שירותים ממלכתיים, שבעצם הממלכה צריכה לתקצב, עולים לשלטון מקומי יותר. כלומר, במובן מסוים השלטון המקומי מסבסד את השלטון המרכזי. זה נכון לגבי הרבה רשויות מקומיות, בעיקר אלה שרובץ עליהן עול גדול של מערכת חינוך.

האם לא היה כדאי לנסות להגיע לאיזו החלטה עקרונית ברמת הממשלה כדי שלא יהיה כל פעם משא-ומתן על מתן בחסד, אלא קצת יותר על בסיס של זכות, עם התמרוץ לרשויות המקומיות המצטיינות, כמובן, וזה תמיד כדאי שיהיה?

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

לשאלה הראשונה של חבר הכנסת אושעיה, לא אני כרכתי את מתן כספי הגירעונות בהעברת חוק האכיפה או בתמיכה בו. זו היתה דרישה כמעט אולטימטיבית של האוצר, ובהסכמה.

אני חושב שיש טעם בכריכה הזאת, כי בעצם חוק האכיפה בא להכניס סדר ובא לקבוע מסגרות עבודה ביחסי עבודה בין השלטון המרכזי לשלטון המקומי.

אני מקווה שהאוצר יעמוד בכל ההבטחות שהוא הבטיח לשלטון המקומי, ומהבחינה הזאת גם לשלטון המקומי אין בעיה עם חוק האכיפה. הוא, בעיקרון, תומך בו, ובתנאי שהשלטון המרכזי, הממשלה, תיתן גיבוי תקציבי לכל מטלה שהיא מטילה על השלטון המקומי.

לשאלתנו של חבר הכנסת דהאמשה – ההסכם עם הרשויות הערביות ממומן וממומש במלואו. להזכיר לך, מדובר על הסכם בהיקף של 160 מיליון שקלים בשנתיים, ונוסף עליהם 40 מיליון שקל לפיתוח, שכבר קיבלו ב-1997, והם קיבלו אותם כבר בבסיס התקציב. את 40 מיליון השקל האלה הם קיבלו בבסיס התקציב גם בשנת 1998.

אני רוצה להזכיר לך החלטה נוספת שקיבלתי השנה, ב-1998 – אין אף לא רשות מקומית ערבית אחת נבחרת שאחוז מימוש נוסחת-סוארי בה הוא פחות מ-70%. זה עלה לנו הרבה כסף, שבא על חשבון דברים אחרים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כמה?

שר הפנים א' סויסה:

עלה לנו הרבה מיליונים. עשרות מיליונים. להערכתי, בין 30 ל-40 מיליון שקל זה עלה לנו, אבל אני האמנתי בעניין הזה. זו היתה ההנחיה שלי, ואין היום, בשנת 1998, רשות מקומית ערבית נבחרת אחת ששיעור מימוש נוסחת-סוארי בה הוא פחות מ-70%. אני מקווה שבשנה הבאה, לקראת 1999 – כבר נתתי הנחיה גם שם – אני רוצה לקבל החלטה עקרונית ולקדם את אחוז מימוש נוסחת-סוארי.

אני מקווה מאוד מאוד שאוכל להגיע גם ל-80% ברשויות המקומיות – – –

קריאה:

— — —

שר הפנים א' סויסה:

100% גם במגזר היהודי. טרם הגעתי, אבל הייתי שמח מאוד מאוד לעשות את זה – – –

קריאה:

שר הפנים א' סויסה:

כן, אבל 30% הם הרבה מיליונים, וצריך למצוא את המקורות. אני מוכן לעבוד, יחד אתך, כדי להשיג את המקורות ולשכנע את מי שצריך. אעשה זאת בשמחה, אפילו ארוץ לפניך.

לשאלתו של חבר הכנסת שבח וייס, אני חושב שהועלתה פה אחת מהשאלות המרכזיות בנוגע לשלטון המקומי, והיא – – –

שבח וייס (העבודה):

שר הפנים א' סויסה:

אני יודע. אתה יודע שאני תמיד מודה לך. במערכת היחסים בין השלטון המרכזי לשלטון המקומי, השלטון המקומי מממן הרבה מהמטלות שמוטלות עליו מהשלטון המרכזי. אתה נתת אחת הדוגמאות – החינוך, הרווחה. אני רוצה לתת לך דוגמה נוספת, והיא תוכניות מיתאר ארציות, שמאושרות על-ידי השלטון המרכזי, ואם יש דרישות לפיצויים – השלטון המקומי מממן את הפיצויים. בעצם, השלטון המרכזי מחליט, והשלטון המקומי מממן. לאחרונה הקמנו ועדה בראשות מנכ"ל משרד הפנים, שאמורה לטפל בכל מערכת היחסים בין השלטון המרכזי לשלטון המקומי במה שנוגע לחינוך ולרווחה; שם יש בעיה קשה מאוד, בעיה גדולה. למיטב הערכתי, אחת הבעיות – – –

שבח וייס (העבודה):

שר הפנים א' סויסה:

אני יודע, אני מכיר את זה. חלק מהבעיות המהותיות שגורמות לגירעונות בשלטון המקומי הוא בעיות חינוך ורווחה, ואני מקווה שגם נוכל להגיע למסקנות.

שר האוצר התחייב לתת גיבוי ומימון תקציבי להמלצות של הוועדה הזאת. אני מקווה, שיהנו מכך גם הרשויות הערביות וגם הרשויות היהודיות, כל השלטון המקומי בכללו. תודה.

היו"ר ח' דיון:

תודה רבה לשר הפנים.

הודעת היושב-ראש

היו"ר ח' דיון:

"ראש הממשלה ביקשני להודיע, על-פי סעיף 36(א) לחוק-יסוד: הממשלה, כי השר לביטחון פנים שב
ארצה ביום י"ז בסיוון התשנ"ח, 9 ביוני 1998. תודה.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ס' טריף)

היו"ר ח' דיון:

אנחנו עוברים להצעות חוק ולהצעות לסדר-היום. הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקוני
חקיקה), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת סאלח טריף, מס' פ/2260. ינמק מהמקום, בבקשה.
הנמקה מהמקום. נראה שיש לך תמיכה.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר הפנים, למעשה, הצעת חוק זו באה בתיאום או בשיתוף
פעולה מלא עם משרד הפנים ועם האחראי לבחירות, עורך-הדין אהוד שילת, והיא נועדה לספק
פתרונות למכלול של בעיות נקודתיות שונות ומגוונות שהתעוררו בקשר למערכת הבחירות לרשויות
המקומיות, הן בעיות הנוגעות לארגון הבחירות ולהכנתן והן בעיות הנוגעות ליום הבחירות עצמו
ולהצבעה בקלפי.

ההצעה הזאת גם מיישמת, בחלקה, לקחים רבים שהופקו ממערכות בחירות קודמות. היא גם
מספקת פתרונות לבעיות שהתגלו בעקבות החלטות שונות של בתי-המשפט, לרבות בג"ץ, והיא גם
מציעה להפוך הוראות שעה שונות, שנחקקו במשך 25 שנים לקראת כל מערכת בחירות, להוראות
קבע, וכן לקבוע נוהלי עבודה שפעלו לפיהם בעבר כתורה שבעל-פה לתורה שבכתב, הקבועה
במפורש בחוק ראשי.

חלק מהבעיות, אדוני היושב-ראש, שאני מציע להן פתרון בהצעת חוק זו, התעוררו גם במערכת הבחירות לכנסת, והפתרון המוצע כאן זהה או מותאם למה שנקבע בחוק הבחירות לכנסת.

יש לי פירוט רב של הנושאים, ולא אוכל, כאן, במסגרת הנמקה מהמקום, לפרט אותם, אבל בוודאי נפרט אותם במסגרת הדיון והכנת הצעת החוק לקראת קריאה ראשונה, קריאה שנייה וקריאה שלישית בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

אני פונה לחברי הכנסת ומבקש לאשר את הצעת החוק החשובה, שהיא הכרחית וחשובה לפני שעניין הבחירות לרשויות המקומיות יתחיל להתגלגל. היא נחוצה מאוד לעבודתם של פקידי הבחירות.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אדוני שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מאחר שהצעת החוק של חבר הכנסת סאלח טריף, יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, הוכנה בתיאום ובשיתוף פעולה מלא אתנו, אנחנו תומכים בה, וכפי שאמר חבר הכנסת, אני גם ממליץ להעביר אותה להכנתה לקריאה ראשונה. אם במהלך הדיונים יהיו לנו עוד הערות – נגיע להסכמה בינינו. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקוני חקיקה) התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 21, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק התקבלה, ואני מבין שהיא עוברת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הצעת חוק חסימות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15) (תיקון –

המשך כהונה לראש רשות מקומית), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום – הצעת חוק חסימות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15) (תיקון – המשך כהונה לראש רשות מקומית), התשנ"ח-1998, מס' פ/2102. ינמק חבר הכנסת פני בדש, בבקשה.

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת מדברת על סיום קדנציה, לא על כפל תפקידים, כפי שמנסים להציג את זה בתקשורת. זו איננה הצעת חוק כפל תפקידים. הצעת החוק אומרת: מי שמכהן היום כראש רשות יוכל לסיים את הקדנציה שלו ברשות.

צריך לזכור דבר אחד: גם מי שבא, חבר הכנסת בי"לין, גם מי שבא – הבא בתור, נכנס ונשאר ראש רשות. גם הבא בתור – רון נחמן שנכנס, נשאר ראש רשות עד סוף הקדנציה.

החוק הזה, שדיבר על עבודה רק בכנסת, שונה לגבי מזכירי הסתדרות ולגבי הרבה דברים. פה אנחנו מדברים על סיום קדנציה של מי שמכהן היום בתפקיד – לא רץ עוד קדנציה ולא כפל תפקידים. אני חוזר ואומר, שלא מדובר על כפל תפקידים, כפי שניסו להציג זאת כל הזמן בתקשורת.

צריך לזכור פה דבר אחד: היתה פה צביעות רבה בכל הנושא של החקיקה הזו. אני אומר: הבא בתור שנכנס נשאר ראש רשות עד סיום הקדנציה שלו. לכן, כל מה שאנחנו, קבוצת חברי כנסת, מבקשים בחוק הזה הוא להשאיר את מי שנמצא היום בכנסת לסיים את הקדנציה שלו בכנסת עד תומה, ולא מעבר לזה. זה לא ישתנה בעתיד ולא ישונה בעתיד. גם כך יש בעיה עם הנושא זה. תודה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את הצעת החוק. חבר הכנסת וייס, יש לך חמש דקות.

שבח וייס (העבודה):

יכול להיות שזה יהיה פחות.

חברי הכנסת, הדיונים בבית הזה על כפל תפקידים נמשכים כבר שתי קדנציות וחצי של הכנסת הזאת או שלוש. נפלה בכנסת הקודמת הכרעה עקרונית וגורפת המדברת על כך, שחבר כנסת יקדיש את כל מרצו ובעיקר את כל זמנו לעבודה במשכן בשליחות המשכן הזה ובשליחות הציבור כחבר כנסת. יש לא מעט נימוקים, כפי שהעלה חבר הכנסת בדש, שלכאורה מתקבלים על הדעת. עשינו פשרה אחת ואמרנו, שראשי רשויות שכבר נבחרו ניתן להם להשלים קדנציה. עשינו את הדבר הזה כבר פעם אחת. יש פגם בכך שאנחנו כל פעם נכרסם בנוסחת רוזן-צבי שהתקבלה עלינו ובגינה שיפרנו את תנאי המשכורת שלנו ואת התנאים הנלווים למילוי שליחותנו. אי-אפשר להמשיך בכרסום הזה. זה עושה רושם לא טוב, בצדק, על הציבור. אפשר להתקיים ולחיות גם כשנושאים בתפקיד אחד. אפשר לבצע שליחות ציבורית רק בתפקיד אחד. אני לא מבין את הדבקות הזאת ואת העיקשות הזאת להחזיק בתפקיד נוסף. יש 6 מיליוני תושבים במדינת ישראל, ותאמינו לי שאין תפקיד שאי-אפשר למצוא לו עשרה, 15 או 20 מועמדים מתאימים נוספים.

לכן אני מבקש מאוד מהבית שלא לקבל שום תיקון וקצה תיקון שהוא חלק מזחילה מתוכננת ומתמשכת, וזו פגיעה בעקרונות שהחלטנו עליהם בכנסת הקודמת בצדק במסגרת מעין עסקת חבילה. אני מבקש לדחות את ההצעה הזאת ולאפשר לנו למלא תפקיד אחד במסירות. מספיק. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. שר המשפטים צריך להשיב. הוא איננו. כמה זמן עבר מהצלצול? יש עוד חצי דקה. על-פי התקנון, יש חמש דקות מרגע הצלצול, ויש עוד חצי דקה. חבר הכנסת וייס, יכולת לדבר עוד חצי דקה. נמתין עוד חצי דקה.

שבח וייס (העבודה):

— — — הצבעה.

היו"ר ח' דיין:

אבל יש תקנון. אתה יודע יפה מאוד, שעל-פי התקנון אנחנו חייבים שיהיה זמן של חמש דקות. אם שר המשפטים היה — — —

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. ההצבעה החלה. בבקשה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 40

נמנעים – 1

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק חסינות חברי הכנסת,

זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 15) (תיקון המשך כהונה

לראש ראשות מקומית), התשנ"ח-1998, נתקבלה.

היו"ר ח' דיון:

11 בעד, 40 מתנגדים ונמנע אחד. רבותי, הצעת החוק לא התקבלה.

הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – הכללת הביטוח הסיעודי

בסל השירותים), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ח' דיון:

אנחנו עוברים להצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – הכללת הביטוח הסיעודי בסל השירותים), התשנ"ז-1997, של חברי הכנסת יוסי כץ ואיתן כבל – הצעת חוק פ/1322. יגיש חבר הכנסת כץ.

יוסף ביילין (העבודה):

היושב-ראש – – –

היו"ר ח' דיון:

חבר הכנסת ביילין, לפי הסדר מופיע אצלי חבר הכנסת יוסי כץ. אשמח אם תגיע למזכירות לבירור העניין.

אני מוסיף לפרוטוקול את ההצבעה של חבר הכנסת ויינברג נגד הצעת החוק של חבר הכנסת בדש.

בירתם את העניין? אפשר להמשיך? חבר הכנסת יוסי כץ ישנו? חבר הכנסת יוסי כץ, הצעת החוק שלך.

יוסי כץ (העבודה):

עכשיו?

היו"ר ח' דיין:

כן. לידיעתכם, אחריו – הצעת החוק של חבר הכנסת אברהם פורז.

חבר'ה, ביציאה, בכניסות, אני מבקש טיפה שקט. חבר הכנסת הנדל, חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת זנדברג, אני מבקש, אם ניתן, לשמור שם טיפה על שקט. בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מעלה עם חברי חבר הכנסת איתן כבל את אחת ההצעות החשובות ביותר – – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת כץ, סליחה. אני לא מסוגל לנהל ישיבה כך, כשבפתחים יש רעש כזה. אני מבקש מהסדרנים לסגור את הדלתות בשני המקומות. תודה רבה. בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

אני מעלה את אחת ההצעות החשובות ביותר מבחינה חברתית שהכנסת הזו דנה בהן.

במדינת ישראל 40% מהאנשים שהגיעו לגיל 65 הם מעל גיל 75, כלומר קרוב ל-200,000 איש – אלפים מהם חולים סיעודיים, קשישים שמגיעים למצב הקשה ביותר. האמינו לי, שחוויתי את זה בשתיים-שלוש השנים האחרונות – אבי, עליו השלום, נפטר לפני חודשיים אחרי שהיה במשך תקופה

ארוכה מה שאנחנו מגדירים חולה סיעודי. הוא הצליח, באמצעיו שלו, להחזיק את עצמו עם מטפלת ועם עזרה של הילדים, אבל אלפי קשישים אינם מצליחים לעשות זאת.

רק בחודש דצמבר 1997, קובעת מבקרת המדינה, היו 2,772 קשישים במצב סיעודי קשה מחוץ לתור. הם חיכו, ולא היה להם סיכוי לקבל אשפוז סיעודי, כי זה איננו כלול בסל השירותים. הם סבלו, ומשפחותיהם סבלו. חלק מהם כבר מת, לא עלינו, וחלק מהם ימות בסבל בשבועות או בחודשים הקרובים, ומאות ואלפים אחרים יצטרפו לרשימה הארוכה הזאת.

מבקרת המדינה איננה נוהגת לכתוב פרקים חברתיים בצורה חריפה. בדרך כלל, היא מתייחסת לנושאים של כלכלה, מינהל ושלטון החוק. הפעם, בדוח 48, היא הקדישה לנושא הזה פרק, גם בהתייחסות למשרד העבודה והרווחה וגם בהתייחסות למשרד הבריאות, וקבעה דברים שצריכים לשמש לכל אחד ואחד מאתנו תמרור אדום לגבי המצב החברתי שבו אנחנו נמצאים. הדברים שהיא כתבה הם חמורים. מאות זקנים סיעודיים ותשושי נפש נמצאים במחלקות שאינן מתאימות למצבם, הם אינם מועברים למחלקות סיעודיות משום שלמשרד הבריאות אין כסף, בעצם אין "קודים". נוכחותם במחלקות שאינן ערוכות לטיפול בהם פוגעת בטיפול, פוגעת בהם, פוגעת במשפחות.

מבקרת המדינה כותבת כך על הצורך להתמודד עם הבעיה: "לדעת משרד מבקר המדינה, פתרון הולם חייב להתמודד עם שורשי הבעיה". אין מנוס, אני אומר לכם – אין מנוס למי שרוצה להסיר את הבושה והחרפה הזו מספר החוקים שלנו, אלא לתקן את החוק ולכלול את האשפוז הסיעודי בסל השירותים.

אני רוצה לומר לכם, שגמלאי מדינת ישראל, בלי כל קשר עם מפלגותיהם, מסתכלים עליכם בשעה זו ומתפללים ומייחלים שהצעת החוק לכלילת האשפוז הסיעודי בסל השירותים אכן תעבור. גם אם נעשה אותה בשלבים ונשב על המדוכה בוועדת העבודה והרווחה – אני מבטיח לכם שהחקיקה תיעשה מכאן והלאה בצורה מסודרת, בצורה הדרגתית. אבל ראוי שנגיע למצב שבו סל השירותים יכלול את האשפוז הסיעודי, ושום אזרח במדינת ישראל, שהקדיש את כל חייו למדינה, לעבודה, למשפחתו, לא יהיה במצב שבו הוא יהיה אומלל, זרוק, ולא יקבל את הזכות האלמנטרית שלו ליהנות בחודשי חייו האחרונים, מכך שהמדינה תעניק לו את הטיפול שלו הוא ראוי. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. חבר הכנסת ראובן ריבלין מבקש להסיר את ההצעה.

כתוב ששר הבריאות אמור להשיב ולא סגן השר, אלא ששיב סגן השר. בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית דברי, ברשותך, אדוני היושב-ראש, אצלנו לא מפקירים חבר בשטח, ומה שעשו לחבר הכנסת ביבי היום, הליניץ' התקשורת במדינת ישראל נגד מה

שהוא התבטא, כשכולם משתמשים באותו ביטוי קסם "חופש הביטוי" – אתם רוצים לסתום פיות למערכת המשפט בישראל; למעשה, זה בדיוק מה שעושים לו.

סגן השר ביבי, אתמול, בהשיבו על הצעה לסדר-היום, העביר ביקורת צודקת על בית-המשפט העליון, שמשפטים רבים – – –

אולי אתה יכול לבקש קצת שקט, אדוני?

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, סגן השר אומר פה דברי טעם שבטח חשובים לכולנו. בבקשה, אדוני.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא בטוח שהוא אומר דברי טעם. לצערנו, הוא לא אומר דברי טעם.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת פינס, תואיל בטובך לשבת בבקשה. תודה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אמרתי שאני רוצה לומר כמה דברי הזדהות עם סגן השר ביבי, אולי לא עם הטון, אבל עם העיקרון של חופש הביטוי במדינת ישראל. כאשר להקת "בת שבע" רוצה להתערטל במדינת ישראל מעל במות ציבוריות – –

נעמי חזן (מרצ):

מה זה קשור?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

– – הרי זה חופש הביטוי. כאשר רוקדים עם טליתות כמעט בעירום מלא – חופש הביטוי. כאשר מבזים את רבני ישראל – חופש הביטוי. להעביר ביקורת על בתי-דין רבניים – חופש הביטוי. לפגוע

בכל דבר שבקדושה – חופש הביטוי. כאשר סגן שר הדתות עולה להשיב על הצעה לסדר-היום ואומר שיש עיננו דין והתמשכות משפטים בבת-המשפט – האם זה דבר לא לגיטימי?

דוד צוקר (מרצ):

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

האם לסגן שר במדינת ישראל אין האפשרות לענות? מה זה פתאום נהיה מהיום בבוקר מודרני לבוא ולהתקיף – לרבות שר המשפטים, שבזמן האחרון באמת דעותיו מגלות אדם חדש, פנים חדשות באו לכאן.

נעמי חזן (מרצ):

תעזבו את הקואליציה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

האם אסור להעביר ביקורת? האם אתם פה בבית-המחוקקים, שאתם מדברים בו על חופש הביטוי, החלטתם לסתום פיות?

יעל דיין (העבודה):

להקת "בת שבע" זה לא סגן שר. היא לא בממשלה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אמרתי – לגבי טון של דברים, אני מסכים; אני מוכן לקבל את הביקורת. אבל לגבי העברת ביקורת, מהבוקר אני שומע את ההתבטאויות נגדו. קראתי בעיתון, ובסך הכול מה הוא אומר? יש עיננו דין, המשפטים נמשכים שנים, אולי עשרות שנים. יש סרבול במערכת.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, יש קצת סדר, בכל זאת. צריך להתייחס לנושא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא הראשון שעושה את זה.

חגי מירום (העבודה):

אבל גם אני לא הראשון שמעיר.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן השר.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני אתייחס לנושא.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן השר, אפשרתי לך להשמיע את קול הזעקה. בואו נחזור לסל הבריאות.

יוסי שריד (מרצ):

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

זה אתה טענת. אם תבדוק את דוחות בתי-הדין הרבניים – השנה הזאת הם הצליחו לכסות עשרות אלפי תיקים במשך שנה אחת.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן שר הבריאות, אני מבקש ממך לחזור לנושא. תודה.

יוסי שריד (מרצ):

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת שריד, תאפשר לו לחזור לנושא של סל הבריאות.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

למה לא? דווקא זה נושא מעניין.

היו"ר א' אושעיה:

זה מעניין מאוד, אבל עכשיו אנחנו עוסקים בנושא אחר. תודה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

הצעת החוק שלפניכם, רבותי חברי הכנסת – קודם כול אקרא את תשובת המשרד, ואחר כך אביע את עמדתי.

הצעת החוק שלפניכם, מטרתה להטיל על קופות-החולים לספק שירותי סיעוד למבוטחיהן במסגרת חוק ביטוח בריאות ממלכתי – – –

אני פשוט לא שומע את עצמי אפילו. אדוני היושב-ראש, ראוי שיקשיבו לתשובה, כי אני חושב שמה שמעלה חבר הכנסת כץ, זה נושא באמת חשוב.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת בן-צור, תודה. חבר הכנסת גולדשמידט.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

הצעת החוק שלפניכם, מטרתה להטיל על קופות-החולים לספק שירותי סיעוד למבוטחיהן במסגרת חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אין היא קובעת דבר לגבי טיב השירותים, התנאים – –

חבר הכנסת כץ, הייתי רוצה באמת, כיוון שאני עונה תשובה; אתה יודע שאני אתך באותה סירה, ושנינו מעוניינים לשפר את המצב, שעוד מעט תתייחס אליו, כי לא שמעתי אותך מתייחס לתנאים או למקורות הכספיים.

– – אין היא מסבירה כיצד ניתן לשפר בדרך זו את רמת השירותים הסיעודיים שכבר כלולים היום בסל באחריות המדינה ומתקציבה. בכל אלה סתמו המציעים ולא פירשו, כאילו תרופת הפלא האחת שבפיהם – העתקת השירותים הסיעודיים מן המדינה לקופות-החולים – היא אשר תפתור את מצוקת האשפוז הסיעודי בן-לילה.

הזכאות לשירותי סיעוד קבועה היום בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, והאחריות לנתינתם מוטלת על המדינה, מתקציבה, כשאחריות זו מוגבלת למשאבים התקציביים, ואלה מגדירים גם את תחומיה וגבולותיה. כיוון שהתקציב מוגבל, הרי שמספר מיטות האשפוז הסיעודי שניתן לספק באמצעותו מוגבל אף הוא.

כיום יש בישראל 13,257 מיטות סיעודיות ברשיון, ונוספות בבנייה. נכון לשנת 1998, לפי ספר התקציב, משתתף המשרד במימון 7,900 מיטות – – –

מה זה פה? שוק הכרמל, תאמין לי.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת. חבר הכנסת פינס, אתה מאוד דינמי היום. אני מבקש ממך.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש לא להעליב את שוק הכרמל.

קריאה:

— — —

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

גם אני רוצה להצביע, אבל צריך להשמיע את הדברים בצורה ברורה. זו בעיה מאוד מרכזית בחברה הישראלית, אנחנו צריכים לדון עליה ברצינות.

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת ריבלין, אפשר לעזור לי פה ולעשות שקט? תודה.

קריאה:

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן השר, אני מבקש להסב את תשומת לבך, שדברי התשובה צריכים להיאמר במשך עשר דקות.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

מה אני אעשה? יש רעש ומפריעים.

היו"ר א' אושעיה:

הוספנו שלוש דקות.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

עוד לא התחלתי.

היו"ר א' אושעיה:

פשוט פתחת בנושא אחר לגמרי.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אמרתי – הערה לסדר.

נכון לשנת 1998, לפי ספר התקציב, משתתף המשרד במימון 7,900 מיטות, בהשתתפות כספית מודרגת של המשפחות – ואלו הם ה"קודים", כאשר הסכום המוקצב לכך הוא 732,067,000 שקל בשנה, וכן יש 1,226 מיטות סיעודיות המתקצבות ישירות בבתי-החולים הממשלתיים.

יצוין, שנעשה מאמץ להגדיל את התקציב, ובשנתיים האחרונות – – –

עליזה, "חברת הכנסת" עליזה, בבקשה.

יצוין, שנעשה מאמץ להגדיל את התקציב, ובשנתיים האחרונות ניתנה מהאוצר תוספת של 700 "קודים" מדי שנה, ותהליך זה יימשך גם בשנתיים הקרובות. עם זאת, נכון להיום, עדיין נותרים כ- 2,300 קשישים ללא פתרון, בהמתנה לתקציב אשפוז, וקשישים נוספים הבוחרים באשפוז פרטי.

רבותי חברי הכנסת, זוהי תמונה לא קלה, אך אין דרך אלא להתמודד אתה באמצעות תוספת תקציבית מסיבית, שתצמצם למינימום את תור הממתינים הארוך, באמצעות תוספת "קודים", תוספת מיטות באזורים מסוימים, וגם סיוע במימון חלופות לאשפוז סיעודי, לקשישים הרוצים ומסוגלים לכך. זהו קו הפעולה המתחייב והיחיד שיביא לפתרון של ממש, שמשמעותו אינה גלגול האחריות מגורם אחד לשני אלא התייחסות לבעיה עצמה.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן השר, מה אתה מציע?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני נותן תשובה, זו תשובה.

היו"ר א' אושעיה:

אני מצטער; סליחה, אדוני.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

הנושא מאוד מרכזי ומאוד בעייתי.

היו"ר א' אושעיה:

אתה בעד או נגד?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

דקה אחרונה.

היו"ר א' אושעיה:

משפט סיכום, אני מבקש.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אסכם בכך, שלפני כשבוע, אדוני שר האוצר, נפגשנו אני וחברי הלובי של הקשישים בישראל – – –

שבח וייס (העבודה):

על-פי התקנון, שר העונה על הצעת חוק צריך לדבר רק דקות מספר. אני עצמי, בהיותי יושב-ראש, הורדתי פעמיים שרים שהשיבו על הצעת חוק, משום שחרגו ממסגרת הזמן שהוקצבה על-פי התקנון.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן השר, משפט סיכום.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

נפגשנו עם שר האוצר במטרה למצוא מימון תקציבי לאותם 2,500 "קודים". שר האוצר ענה, כרגיל, שאין בכיסו תקציב, ולכן יבדוק לקראת תקציב 1999 אפשרות למימון או לתוספת תקציבית. עמדת המשרד אומנם אומרת שיש להתנגד להצעה; אני אומר מהי עמדת המשרד, אך עמדתי שונה.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה: הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – הכללת הביטוח הסייעודי בסל השירותים), התשנ"ז-1997.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 37

נגד – אין

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון הכללת הביטוח הסייעודי בסל השירותים), התשנ"ז-1997, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, בעד – 37, אין מתנגדים, שני נמנעים. הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי עברה. אני מבקש להוסיף את חבר הכנסת יוסי כץ ואת חבר הכנסת רענן כהן. הצעת החוק תועבר לוועדת העבודה והרווחה.

הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון – ענישה פלילית על חריגה בשכר), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון – ענישה פלילית על חריגה בשכר), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת אברהם פורז – הצעה פ/2112. בבקשה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מחזיק פה בידי ספר שאני מניח שחלק מחברי הכנסת עיינו בו. הוא נקרא: דין-וחשבון על הוצאות השכר של גופים ציבוריים לשנת 1996. מובן שבקרב יהיה לנו גם הספר ל-1997, ויהיו לנו גם אחרים. הדוח הזה נמסר מדי שנה על-פי החוק על-ידי היחידה של הממונה על השכר והסכמי העבודה במשרד האוצר. הממונה היום הוא מר יוסף קוצ'יק, והוא מדווח לנו כל שנה על מצב השכר בשירות הציבורי, לרבות החריגות.

גם בדוח האחרון – אני רוצה לצטט ולומר – כותב הממונה: במדגם שנערך בשנת 1995 נמצא, כי ב-27 גופים מתוך 34 גופים שבהם הושלמה הבדיקה נתגלו חריגות שכר משמעותיות. ואני שואל, רבותי חברי הכנסת, מה אנחנו צריכים לעשות על מנת שנקבל פעם אחת דוח כזה האומר שכל הגופים הציבוריים שילמו שכר לפי החוק ואין חריגות?

אני חושב שאנחנו לא יכולים להסתפק באמירה: נו, פויה, לא טוב, לא נחמד, אלא אנחנו צריכים לעשות מעשה. אני רוצה לומר לכם, רבותי חברי הכנסת, כי אלה נתונים ישנים, ואני מניח שהיום הנתונים עוד יותר קשים. באיגודי ערים לכבאות אנשים מקבלים שכר של 29,000 ו-31,000 שקל לחודש. אנחנו רואים שבחברה ממשלתית אחת אנשים מקבלים שכר של 34,000, 50,000, 46,000, 47,000 ו-42,000. אני בכוונה לא אומר את שמות החברות ושמות האנשים.

אברהם שוחט (העבודה):

האם זה על-פי ההסכם הקיבוצי?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

מדובר בחריגות. אני אומר מה שאומר הממונה על השכר כחריגה. אם זה בהסכם קיבוצי, כנראה זה מתחייב מכוח החוק.

היו"ר א' אושעיה:

לא, חבר הכנסת פורז, ברשויות המקומיות יש יותר מ-30 הסכמים מקומיים שהם חריגה, ולא על דעת האוצר, אבל אלה הסכמים, ומה אתם?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, הממונה על השכר באוצר חייב לומר אם זה כחוק או לא כחוק. אם זה כחוק על-פי הסכם קיבוצי, אין מנוס אלא לשלם. רק אני אומר לכם לאילו אבסורדים הגענו בעניין הזה. למשל, באוניברסיטאות, בכיר מקבל 38,000, בכיר אחר – 36,000.

הממשלה עצמה החליטה בשעתה כהחלטה אחרונה, שגם היא מונחת לפני, שרואים היקף רחב של חריגות כדבר חמור, ותוקם יחידה של תובעים, חוקרים וכלכלנים תוך 30 יום וכו'.

לכן אני אומר, רבותי חברי הכנסת, אנחנו חייבים לשים לעניין הזה סוף, ואני לא רואה פתרון אלא שמי שמשלם – זו תהיה עבירה פלילית; לא מי שמקבל, אין לי טענה אל מי שמקבל, מי שמקבל מקבל. יכול להיות שנקבע כי זוהי עבירה מינהלית, יכול להיות שנקבע זאת בצורה מדורגת. אני מוכן בעניין זה לשתף פעולה עם הממשלה ועם שר האוצר, כדי למצוא את המודל. אבל אנחנו לא יכולים לעמוד מנגד ולהסכים לכך, שכל שנה יוגש לנו דוח חמור, ושום דבר לא קורה.

לכן אבקש לאשר את הצעת החוק ולהעביר אותה לוועדת הכספים לשם הכנה לקריאה ראשונה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם פורז. ישיב שר האוצר. אדוני השר, בבקשה.

שר האוצר י' נאמן:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, הטלת אחריות פלילית על נבחרים ועל העומדים בראש גופים מתוקצבים וגופים נתמכים עשויה לסייע בצמצום ההיקפים של חריגות השכר, כפי שאלו באים לידי ביטוי בדוחות השנתיים של הממונה על השכר המוגשים לכנסת.

עניין זה הוא בעל חשיבות ציבורית ממדרגה ראשונה, ומן הראוי שייבחן בכובד ראש על-ידי הממשלה, והיא זו אשר תיזום הצעת חוק לגביו. בכוונתי ליזום הצעת חוק ממשלתית המטילה אחריות על העומדים בראש המערכת, וזאת במטרה להרתיע גופים הממומנים מקופת הציבור מלהתקשר בהסכמים חורגים המעניקים לעובדיהם שכר בלתי אחראי על חשבון משלם המסים.

התנגדות הממשלה להצעת החוק של חבר הכנסת אברהם פורז היא מן הטעם שראוי להגיש בעניין כה רגיש הצעת חוק ממשלתית, בדרך שתעלה בקנה אחד עם עקרונות המשפט הפלילי. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

מה אדוני מציע, אם כך?

שר האוצר י' נאמן:

עמדת הממשלה היא כפי שאמרתי, כי היא רוצה ליזום בעצמה הצעת חוק בעניין זה.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, היות שהשר לא אמר כאן אמירה חד-משמעית, אני רוצה לשאול שנית: אדוני, אתה בעד הסרת הצעת החוק או לא?

שר האוצר י' נאמן:

אני לא בעד ההצעה.

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 6

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק יסודות התקציב (תיקון ענישה פלילית על חריגה בשכר), התשנ"ח – 1998, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק יסודות התקציב: בעד – 18, שישה מתנגדים, אין נמנעים, ההצעה עברה לוועדת הכספים.

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הארכת חופשת הלידה), התשנ"ז–1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הארכת חופשת הלידה), התשנ"ז-1997 – הצעה פ/1530. ינמק חבר הכנסת תאופיק חטיב. בבקשה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כבוד השר, אני מגיש הצעת חוק לשינוי משך תקופת חופשת הלידה מ-12 שבועות ל-16 שבועות, וזאת לאחר שראיתי כמה הצעות חוק שרצו כאן וניסו לפתור בעיה אמיתית של יולדת – טיפול בבן. לפעמים ביקשו חופשה לבעל. ואני אומר, שהפתרון צריך להיות דרך הארכת חופשת הלידה, ולא נתינת חופשה לבעל, כי נראה לי שאלה תירוצים ועקיפות של הדרך הנכונה. לכן הבאתי את ההצעה הזאת, ולדעתי גם המימון שלה הרבה יותר מצומצם מאשר מימון של חופשות לבעל, לבן-הזוג.

על כן אני מבקש מהכנסת לאשר את הצעת החוק להאריך את חופשת הלידה מ-12 שבועות ל-16 שבועות ולהעביר אותה לוועדת העבודה והרווחה, להכנתה לקריאה ראשונה. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת חטיב. אדוני שר העבודה והרווחה, אתה יכול להשיב. שר העבודה והרווחה ישיב על הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הארכת חופשת הלידה). הצעת החוק עוסקת בהארכת חופשת הלידה מ-12 שבועות ל-16 שבועות. בבקשה, אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה לחלק את דברי לשני חלקים. החלק הראשון הוא, שאין ספק שמטרתנו לסייע ולעזור לנשים הרות ככל שרק אפשר.

חבר הכנסת רמון, אני מבין שאתה מצביע אתי.

רענן כהן (העבודה):

הוא לא בהסתדרות.

חיים רמון (העבודה):

אני עושה מה שחבר הכנסת אלי גולדשמידט אומר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

רבותי, אין שום ספק שחשובה לנו מאוד, בפרט כמדינה יהודית, גם הילודה, והייתי מאוד שמח לבוא ולהעלות יותר ויותר רעיונות והצעות חוק למען אותן נשים, אבל צריך לזכור היטב, ראשית, שיש סדרי עדיפויות, ושנית, שנוצר מצב שמרוב הטבה וריבוי חוקים אנחנו גורמים לפעמים גם נזקים לאותן נשים.

אני שמח לומר פה היום, שבשנתיים האחרונות קידמנו חוקים רבים בכל מה שקשור לזכויות האשה. נמצאות פה חברות הכנסת משדולת הנשים, והן יכולות להעיד על כך.

יעל דיין (העבודה):

לא השדולה, אלא הוועדה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני אומר בפירוש שחברות הכנסת ושדולת הנשים תרמו תרומה אדירה. לא נתקלתי בקשיים במשרד. להיפך, המשרד האיץ, קידם ותרם את תרומתו ולא התנגד להצעות טובות שהיו להן גם עלויות כספיות. היו כמה הצעות חוק שקידמתן, שהצעתן, והיו להן עלויות, ונאבקתי ודרשתי להעביר אותן, משום שברור לי שהן נותנות כוח חיוני ביותר למען אותן נשים, בפרט למען נשים הרות.

לעניין הצעת החוק שמציע חבר הכנסת חטיב – ראשית, אני לא יודע עד כמה היא טובה לנשים. לא אחת דיברנו עם נשים שיוצאות לחופשת לידה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יש גם נשים שמבקשות אפילו לקצר את חופשת הלידה שלהן, ואישרתי את הצעת החוק שהוגשה בעניין זה בכנסת, והיא עברה פה בכנסת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יש נשים שרוצות לקצר את החופשה ולתת את החודש הנוסף לבעל, היינו, שהבעל יישאר בבית וישמור על הילדים, שכן הן רוצות לצאת לעבודה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אפשר לתת אופציה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

יש חוק שמאפשר את זה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חבר הכנסת פורז, אני אומר שהחוק מאפשר – זו אופציה. אני מסביר את החוק שמאפשר לאשה לוותר על חלק מחופשת הלידה שלה, והבעל יקבל את חודש חופשת הלידה במקום אשתו. כך שאם אנחנו מאריכים מאוד את התקופה של חופשת הלידה, אנחנו פוגעים בעצם בעיקרון החשוב לאשה. מצד אחר, רבותי, צריך לזכור היטב – — —

אדוני היושב-ראש, צריך שיהיה שקט באולם כדי שאוכל לדבר.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת. חבר הכנסת רמון, אני מבקש.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חבר הכנסת רמון, מאז נכנסת אתה מפריע לי. או שאתה עושה את זה בכוונה, בגלל הניצחון של עמיר פרץ – — —

חיים רמון (העבודה):

אדוני השר, אני מנסה לשכנע את הסיעה לתמוך בך, ובזה נכשלת.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

נכשלת?

חיים רמון (העבודה):

נכשלת.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אז תצביע אתה אתי לפחות.

חיים רמון (העבודה):

אני לא יכול, חלה עלי משמעת סיעתית.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יש חופש הצבעה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אין חופש הצבעה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה אתם לא – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חיים רמון (העבודה):

אני מנסה לעזור לך ואני לא מצליח.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני חושב, שמי שתרגם חוקי נשים וקידם אותם בתקופה האחרונה, עם כל הכבוד, ידידי היקר, הייתי אני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני לא חושב שהחוק הזה טוב לנשים. הוא לא טוב לנשים, בלי שום קשר לעלויות. גם כשמדברים על עלות של 214 מיליון שקל, אני רוצה לומר פה לחברי הבית: עלויות של 214 מיליון שקל – אתה יושב ליד חבר הכנסת בייגה שוחט, שבתקופה שהוא היה שר האוצר בממשלה שלו הוא היה מתנגד להן בכל תוקף, והוא לא נגד נשים, הוא בעד נשים.

קידמנו חוקים לטובת הנשים, ואני בעד קידום יותר ויותר חוקים למען הנשים. אסור בכלל להפלות בין גבר לאשה בכל מה שקשור לזכויות שלה, עם כל הכבוד, ואנחנו מקדמים את הדברים האלה, ואני בטוח שנקדם אותם הלאה. אבל כשמציעים הצעת חוק, שלכאורה נראית קצת פופוליסטית, שצריך להשקיע בה הון עתק של 214 מיליון שקל – לא רק שמבחינת סדרי עדיפויות זה לא נראה במקום, אלא גם מבחינת טובתן של הנשים, אני לא חושב שהצעת החוק הזאת תיטיב עם אותן נשים ותסייע להן, כשבמקביל אתה רואה, ידידי חבר הכנסת דראושה, שיש הצעות חוק שבהן אנחנו רוצים להיטיב עם הנשים ואפילו לאפשר להן לבחור בקיצור חופשת הלידה. כשמאריכים את חופשת הלידה של האשה, בואו לא נתעלם ממציאות שבה גם מעסיקים יחשבו פעמיים אם להעסיק אותה או לא להעסיק אותה, האם לפטר אותה עוד לפני שהיא בהיריון, ואם היא מביאה ילד לעולם שנה אחרי שנה, האם בכלל לקבל אשה כזאת לעבודה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — בוועדה

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הצעת חוק דומה לזו הציעו בשדולת הנשים, ובסופו של דבר הגענו אתן לפשרה ולהבנה והארכנו את התקופה של חופשת הלידה, וגם הן הבינו יפה מאוד שאין להאריך אותה מעבר לתקופה שלגביה הגענו להבנה עם חברות הכנסת. כמדומני, אם אינני טועה, הגענו להבנה עם חברות הכנסת יעל דיין, ענת מאור ועוד, שהחודשים שקבענו בחוק הם חודשים סבירים, ומעבר לזה הדבר הוא לא הגיוני ולא סביר.

אני רוצה להוסיף מלים מספר לגבי העלות התקציבית. גם אתה, חבר הכנסת דראושה, וגם אתה, חבר הכנסת חטיב, אם הייתם צריכים לקבוע סדרי עדיפויות ולראות מה עומד בפניכם, חוק מול חוק, או איך מקבלים החלטה לגבי תקציב מסוים, תאמינו לי שגם אתם הייתם אומרים, שהחוק הזה מיותר לחלוטין, הוא לא תורם תרומה לטובת האשה, הוא רק נותן לה דברים שהיא לא מעוניינת בהם בהכרח.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — תאפשר לה

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כן, אבל בית-המחוקקים בא וקובע ורואה מראש עלויות של חוק, ומובן שאני לא מסתיר את זה שקובעים סדרי עדיפויות. אני גם מבין אותך. אתה באופוזיציה, אתה רוצה להכין יותר ויותר הצעות חוק, אתה מעוניין, ובצדק מבחינתך, להעביר חוק. אבל אני חושב שהחוכמה של הבית הזה היא לשקול בהיגיון רב הצעות חוק. כולם צריכים לגלות אחריות, גם לתקציב של המדינה וגם לכיוונים של הצעות חוק. הרבה הצעות חוק שהיו הגיוניות ביותר, לא אחת קמתי ותמכתי בהן אף שהממשלה לא היתה בעדן, אם כי לא יכולתי להצביע בעדן.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, אני מבקש ממך לסכם. סליחה, חברי הכנסת, אתם מפריעים לשר העבודה לסכם.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לכן אני מציע להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לשר העבודה והרווחה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הארכת חופשת לידה), התשנ"ז-1997. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 20

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 20

נמנעים – 1

היו"ר א' אושעיה:

20 בעד, 20 מתנגדים, נמנע אחד. אם כן, הצעת החוק לא עברה.

הצעת חוק פרס ישראל, התשנ"ח-1997

(הצעת חבר הכנסת א' מאסלה)

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק פרס ישראל, התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת אדיוס מאסלה – הצעה פ/1757. בבקשה, אדוני חבר הכנסת מאסלה.

אדיוס מאסלה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מציע את הצעת החוק הזאת בעקבות ביטול מתן פרס ישראל בשנה שעברה לעיתונאי שמואל שניצר בעקבות עתירה שלי לבג"ץ בגלל מאמרו הגזעני על יהודי אתיופיה, תחת הכותרת: "ייבוא של מוות"; אחרת לא הייתי מעלה על דעתי לשנות את הקיים באמצעות חוק כן בכנסת ישראל.

עקבתי אחרי ועדת השופטים שנתנה אפשרות לתת את פרס ישראל לשמואל שניצר על מפעל חייו כעיתונאי במשך הרבה שנים בעיתון "מעריב". כשראיתי בפרסום שהאיש הזה הולך לקבל את פרס ישראל, מאוד הזדעזעתי, כי ועדת האתיקה המקצועית של העיתונות הישראלית, או מועצת העיתונות, החליטה לנזוף בו על מאמרו הגזעני שנכתב ב-1994, וגם ב-1996, כשכינה את יהודי אתיופיה "ייבוא של מוות, אשר מסכן את בריאות הציבור הישראלי".

פניתי מייד לשר החינוך, לנשיא מדינת ישראל ולראש הממשלה. הנשיא נענה והתערב מיידית; וזו ההזדמנות לברך את נשיא מדינת ישראל. לצערי הרב, שר החינוך זבולון המר, זיכרונו לברכה, אפילו תמך בצורה מאוד עקשנית במתן פרס ישראל לשמואל שניצר. לא הצלחתי, ואז הגשתי עתירה לבג"ץ כדי לשנות את החלטת ועדת השופטים.

התברר ששני המאמרים האלה – גם החלטת מועצת העיתונות – לא הוגשו לוועדת השופטים כחומר לקבלת ההחלטה אם לתת את פרס ישראל לשמואל שניצר או לא; והחברים בוועדת השופטים אמרו זאת גם בכלי התקשורת, וגם אני אישית דיברתי אתם. לאור זה החליט בג"ץ להחזיר את הנושא לוועדת השופטים, לאור אותם נתונים שצינתי, וכמובן אותם מאמרים שנכתבו בעיתון "מעריב" נגד העלייה האתיופית.

עד אז היה מאמץ של בית-המשפט העליון וגם שלי לשכנע את שר החינוך, הוא עצמו, בלי ההתערבות של בית-המשפט, להחזיר את הנושא לוועדת השופטים, והשופטים יחליטו מחדש – ושר החינוך תמך בצורה מעמיקה והצדיק את ההחלטה שלאיש הזה מגיע פרס ישראל.

אני מציע היום את הצעת החוק בלי חלוקה פוליטית-מפלגתית. במשרד החינוך יכול להיות שר חינוך מהליכוד, שר חינוך מהמפד"ל, שר חינוך ממפלגה זו או אחרת, אבל הכוונה שלי היא להוציא מהנושא הזה שיקולים זרים ושיקולים פוליטיים-מפלגתיים.

על-פי תקנון פרס ישראל, מוענק הפרס מדי שנה ביום העצמאות על-ידי משרד החינוך, במעמד ראשי המדינה, לאזרחי ישראל שהם למופת באחד התחומים והמקצועות שנבחרו על-ידי ועדת שופטים מקצועית וציבורית.

כשמו כן הוא: פרס ישראל הוא למעשה פרס המוענק על-ידי עם ישראל ביום העצמאות לאדם שהוכיח זכאות לקבל פרס בתחום ספציפי או עבור מפעל חיים. הפרס אמור לשקף קונסנסוס לפחות בתחום הרלוונטי שבו ניתן הפרס, שהרי לא מדובר בפרס בעלמא, אלא, לנוכח שמו, בפרס שמעניק העם כולו על שכבותיו. על-פי תקנון פרס ישראל, הפרס היוקרתי שמוענק ביום העצמאות מדי שנה לאזרחי ישראל שמצטיינים בתחומים שונים, או במקצועות שונים – מקבלי הפרס צריכים לבטא קונסנסוס בעם, כי הפרס הזה ניתן בשמו של העם, על שכבותיו.

המאמר הגזעני של שמואל שניצר נכתב בצורה גזענית על עדה שלמה, שמהווה כ-70,000 איש, ובני העדה האתיופית הם חלק אינטגרלי מהעם הזה, ולכן האיש הזה לא מבטא קונסנסוס בעם. זו היתה הטענה המרכזית שלנו. כמו שציינתי קודם, שר החינוך הקודם, משיקולים זרים, או שיקולים פוליטיים, אולי היכרות אישית, הערצה מסוימת של אותו עיתונאי, תמך בכך שייתנו לו את פרס ישראל.

לשמחתי, בית-המשפט הישראלי, בית-המשפט העליון, החזיר את הנושא לוועדת השופטים. ועדת השופטים מצאה לנכון לבטל את מתן הפרס, כי ועדת השופטים צריכה לתמוך בהחלטה פה-אחד במתן פרס ישראל; היתה התנגדות של אחד מחבר השופטים, ושמואל שניצר לא זכה בפרס ישראל.

היו"ר א' אושעיה:

משפט סיכום, אדוני. תודה.

אדיסו מאסלה (העבודה):

אני רוצה לסכם את דברי לגופו של עניין. לקחתי את הנושא של שמואל שניצר כדוגמה קיצונית. גם בשנה הזאת היו ויכוחים על כך שוועדת השופטים נתנה פרס ישראל לאדם זה או אחר, בלי להזכיר שמות, והיו התנגדויות מסוימות.

אני מציע לחברי הכנסת מכל הסיעות להעביר את הנושא של פרס ישראל לבית הנשיא – נשיא מדינת ישראל ימנה ועדת שופטים לחלוקת הפרס לאזרחי מדינת ישראל, כדי להוציא מהנושא הזה שיקולים זרים ושיקולים פוליטיים. נשיא מדינת ישראל הוא נשיא של עם ישראל כולו. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת מאסלה. ישיב סגן שר החינוך, חבר הכנסת משה פלד. בבקשה, אדוני.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת מאסלה, קיים היום תקנון מפורט מאוד לפרס ישראל, המסדיר את נושא חלוקת הפרס והתחומים השונים שבהם הוא מוענק. השינוי המרכזי בהצעתו של חבר הכנסת מאסלה הוא העברת האחריות לבית הנשיא, במקום משרד החינוך והתרבות.

אי-הסכמות לפרס יכולות להתרחש גם אם הפרס והאחריות יופקדו בידי נשיא המדינה. אני שומע, שלא נשיא המדינה יהיה זה שיקבע, אלא ועדת שופטים. אינני מכיר דבר אחד במדינה הזו, גם לא בבית-משפט, שאיננו שנוי במחלוקת. זאת אומרת, המחלוקות תישארנה תמיד גם כשהחלטה "תעבור דירה" – ממשרד החינוך למשכן הנשיא.

שר החינוך, התרבות והספורט הוא המופקד על ההשכלה הגבוהה, על תחומי התרבות, האמנות והספורט, ויהיה זה אך טבעי שבידיו תישאר הסמכות למתן פרס ישראל, כפי שניתנה לו מאז שנת 1953. הממשלה היא המופקדת על הביצוע, ולכן טבעי הדבר שמשרד החינוך יהיה מופקד על הנושא.

נשיא המדינה הוא זה שמעניק את הפרס, הוא האישיות המרכזית בטקס, ובכך הוא ממלא את תפקידו הממלכתי המכובד.

אין הצדקה להסדרת הנושא בחקיקה ואין מקום להטיל את העבודה הכרוכה בהענקת הפרס על לשכת נשיא המדינה, מה גם שההסדר הנוכחי פועל בהצלחה ובמקצועיות רבה על-ידי משרד החינוך.

לפיכך, הצעת חוק זו אינה מקובלת על משרד החינוך, ואני קורא לחברי הכנסת שלא לאשרה. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לסגן שר החינוך.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק פרס ישראל, של חבר הכנסת אדיסו מאסלה. ניתן להצביע, בבקשה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 16

נמנעים – אין

היו"ר א' אושעיה:

16 בעד, 16 נגד, אין נמנעים. אם כן, הצעת חוק פרס ישראל לא עברה.

הצעת חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (תיקון –

הארכת תוקף צו הפסקה מינהלי), התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (תיקון – הארכת תוקף צו הפסקה מינהלי), התשנ"ח-1997. שותפים להצעה חברי הכנסת אברהם הירשזון ודוד מגן – הצעת חוק פ/1759. יציג את ההצעה בשם המציעים חבר הכנסת אברהם הירשזון, בבקשה, אדוני. ישיב סגן שר השיכון והבינוי.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת מוגשת בשם חבר הכנסת דוד מגן ובשמי – הצעת חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (תיקון – הארכת תוקף צו הפסקה מינהלי), התשנ"ח-1997. התיקון הוא בסעיף 14 לחוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשכ"ט-1969. בסעיף קטן (ג), במקום המלים "בטל בתום 15 ימים" יבוא: "בטל בתום 30 יום".

מדוח 46 של מבקרת המדינה, עמוד 160, עולה, כי למשטרה אין יכולת להגיש כתב אישום נגד מי שהוצא נגדו צו מינהלי להפסקת בנייה שלא כחוק בתום תקופת 15 הימים שנקבעו בחוק. מן הדוח ומן הדיונים עולה, כי ראוי לשקול חקיקה שתאריך את התקופה של 15 הימים שנקבעה בחוק ותעניק מרווח זמן סביר להכנת כתב אישום, כל עוד הצו המינהלי עומד בתוקפו. לכן מוצע בזאת להעמיד את התקופה על 30 יום. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת הירשזון. חבר הכנסת אופיר פינס-פז מבקש להסיר את הצעת החוק. בבקשה, אדוני.

אופיר פינס-פז (העבודה):

כפי שאני מכיר את הצעת החוק של חברי הכנסת הירשזון ומגן, יש כאן איזו התניה שאני מבקש לברר אותה ולבדוק אם היא נכונה. אם היא נכונה, אני חושב שאסור לתמוך בהצעת החוק, ואם היא לא נכונה, אז ודאי שכן.

אני רוצה להבין מחבר הכנסת הירשזון – האם כל כוונתך היא לאפשר להאריך את הצו עוד בשבועיים, קרי, מ-15 יום ל-30 יום ללא שום קשר והתניה לכתב אישום? או שאתה אומר בחוק

שאפשר להאריך רק במקרים מסוימים, ואז המשטרה תהיה חייבת להגיש כתב אישום? נראה לי שאסור ליצור שום זיקה ישירה, שום התניה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אין שום זיקה לכך שהמשטרה צריכה להגיש כתב אישום.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אתה מבין למה אני חותר? אני מבין שאתה אומר שאין די זמן להכנת כתב האישום, אבל אסור שייווצר רושם שאז חייבים בכל מקרה ובצורה מאולצת לגרום לכך שאותו קבלן יקבל כתב אישום, לפעמים שלא בצדק.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אופיר פינס-פז (העבודה):

כלומר, אין שום קשר, אין שום התניה ואין שום אמירה, אפילו לא מרומזת, של המחוקק למשטרה שיש לה יותר זמן כדי להגיע לעניין. אם כך, אני מסיר את התנגדותי.

היו"ר א' אושעיה:

תודה. אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (תיקון – הארכת תוקף צו הפסקה מינהלי). ניתן להצביע.

חבר הכנסת הירשזון, לאיזו ועדה אתה מציע?

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת הפנים.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת הירשזון מציע להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדת הפנים.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (תיקון הארכת תוקף צו הפסקה מינהלי), התשנ"ח-1997, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו מוסיפים את קולותיהם של חברי הכנסת ברעם ודיין. אם כן, 20 בעד, אין מתנגדים, נמנע אחד. ההצעה תועבר לדיון בוועדת הפנים. תודה.

סופה לדבר (העבודה):

גם אני בעד.

היו"ר א' אושעיה:

חברת הכנסת סופה לנדבר, אנחנו נוסיף אותך גם כן. אם כן, 21 בעד.

הצעת חוק האזנת סתר (תיקון – איסור קבלת ראיה בבית-דין דתי), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ח' פורת)

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים להצעת חוק האזנת סתר (תיקון – איסור קבלת ראייה בבית-דין דתי), התשנ"ח-1998 –הצעת חוק פ/2064. ינמק את ההצעה חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי. בבקשה, אדוני, דקה מהמקום. דקה מהמקום, יותר מדקה זה כבר נחשב במניין של הצעות החוק הרגילות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אני מנמק בעצם הצעת חוק של חבר הכנסת חנן פורת, שלא יכול היה להגיע למליאה וביקשני למלא את מקומו.

דוד צוקר (מרצ):

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לא, אבל נאמר -- --

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר א' אושעיה:

אדוני, לשעבר יושב-ראש ועדת החוקה, תמהתי ושאלתי, וסגנית המזכיר השכילה אותי שאפשר.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חבר הכנסת צוקר, הצעת חוק זו דואגת לזכויות האזרח, ולכן אני משוכנע שתתמוך בה.

דוד צוקר (מרצ):

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הצעת החוק באה להוסיף בחוק האזנות הסתר ארבע מלים. בחוק האזנות הסתר נאמר, שראיה שהושגה בהאזנת סתר בלתי חוקית לא תהיה קבילה כראיה בבית-המשפט. הצעת החוק באה להוסיף: "או בבית-דין דתי". אותה זכות שיש לאנשים, שלא ישתמשו בהאזנות סתר נגדם בבתי-משפט, תחול גם בבתי-הדין הרבניים, בתי-הדין השרעיים וכו'.

הצעת החוק נתמכת על-ידי הממשלה, ואני משוכנע שכל חברי הכנסת יתמכו בה. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לחבר הכנסת לובוצקי.

אם כן, אנחנו מצביעים על הצעת חוק האזנת סתר (תיקון – איסור קבלת ראיה בבית-דין דתי); ניתן להצביע.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

נגד – אין

נמנעים – 4

ההצעה להעביר את הצעת חוק האזנת סתר (תיקון איסור קבלת ראיה בבית-דין דתי),

התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

14 בעד, אין מתנגדים, ארבעה נמנעים. הצעת החוק עברה, והיא תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הצעת חוק שירות החוץ (תנאי עבודה), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת י' ביילין)

היו"ר א' אושעיה:

הצעת חוק שירות החוץ (תנאי עבודה); יציג את ההצעה חבר הכנסת יוסי ביילין – הצעת חוק פ/2017. בבקשה.

יוסף ביילין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, עובדי משרד החוץ פועלים בתנאים שהם שונים מאוד מאלה של עובדי המדינה האחרים, אבל הם נחשבים לעובדי מדינה רגילים.

שירות החוץ בכל מדינה הוא מסגרת נפרדת ומיוחדת של עבודה שהעובדים מקדישים לה את כל חייהם המקצועיים שלהם. אתה רואה במשרד החוץ אנשים שנכנסו כצוערים לפני עשרות שנים ועלו בכל המדרגות, עד שהפכו להיות שגרירים, והם מסיימים בגיל הפנסיה, בניגוד להרבה משרדים אחרים, וזה בוודאי שונה כאשר הם משרתים בחוץ-לארץ. כל דקה מיומם מוקדשת לשירות עצמו, משום ששירות לא נטוע בתוך ביתם, קרוב לביתם.

לפיכך יש בכל שירות כזה בעולם כללי התנהגות – יש איסורים ויש הגבלות גם בחיים הפרטיים. המגבלות האלה מוסדרות בדרך כלל במשפט הבין-לאומי ובאמנות בין-לאומיות. הכללים המגבילים בישראל חרותים במערכת פנים-משרדית, הם לא מוסדרים בחוק הישראלי, ואז נוצר מצב שבו יש רמה בין-לאומית של אמנות בין-לאומיות, שקובעות מה המשמעות של דיפלומט במישור הבין-לאומי; יש כללים של משרד החוץ הישראלי, אבל בחוק הישראלי אין כל אזכור למעמד המיוחד של עובדי משרד החוץ, בניגוד למעמד של עובדי מערכות אחרות, בעיקר מערכת הביטחון.

כדאי להביא בחשבון, שעובדי השירות הם מטרה גלויה ביותר לפיגועים, חלילה, בחוץ-לארץ. לא אחת עולה הסיכון שלהם על הסיכון של אנשי הביטחון, שלא מופיעים בריש גלי. כאשר איש משרד החוץ – אם זה שגריר, אם זה מספר שתיים, שמלווה על-ידי אנשים, שנוסע ברכב רשמי, שנוסע לא אחת עם דגל ישראל במקומות מאוד מאוד בעייתיים – נוסע או מופיע, הוא אדם חשוף, הוא מטרה מאוד נוחה לפיגועים, וכולנו יודעים שלא מעטים האנשים שנפגעו בשנים האחרונות מפעולות טרור.

אבל שוב, בניגוד לאנשי מערכת הביטחון, אין להם מעמד מיוחד, ואני רוצה לומר, מתוך הניסיון האישי שלי כמנכ"ל וכסגן שר, יש קושי גדל והולך לגייס אנשים לתפקידים בחוץ-לארץ. אין קושי לגייס צוערים. הרבה אנשים רוצים להיות צוערים, וקשה מאוד להתקבל לקורס צוערים, כי באמת מתבקש הרבה מאוד מהצעירים האלה – גם השכלה, גם ידיעת שפות ודברים אחרים. אבל כאשר אנשים מגיעים לתפקיד, והם כבר עובדים במשרד החוץ במשכורות שבהן הם עובדים, ואתה צריך לשלוח משהו לחוץ-לארץ, פתאום אתה רואה את הבעיות הגדולות והולכות.

זו לא רק בעיה של ילדים לפני שירות צבאי או בשירות צבאי – ורוב האנשים אינם מוכנים לצאת מהארץ כאשר הילדים שלהם משרתים בצבא, ואפשר להבין את זה; אלא מדובר גם בנושא של משרה של בן-הזוג. מדובר בהרבה נשים עובדות המשרד, שאם הן נוסעות לחוץ-לארץ, הן צריכות לבחור בין פרידה מהבעל לבין פרידה של הבעל מהקריירה המקצועית שלו. בעבר היה ברור שהעובדים הם גברים והנשים מתלוות אליהם – הן מכינות את הארוחות, ומאוד מרוצות מהנסיעה לחוץ-לארץ. היום הדבר הזה פשוט קורע משפחות.

יש כאן מצב חדש בכל שירות החוץ בעולם. אתם יודעים שבשירות החוץ האמריקני יש בני-זוג, שכל אחד מהם הוא שגריר במקום אחר בעולם, כי לכל אחד יש זכות לקריירה משלו. השאלה היא, איך מתמודדים עם מצב חדש כזה, כאשר אנחנו בעצם פועלים מתוך נורמות מיושנות מאוד, של שגריר עם אשתו, שהיא רק עזר כנגדו. אני חושב שאנחנו לא יכולים להתעלם מהמצב וצריכים ליצור לפחות מעמד חוקי לעובדי המשרד.

אני כבר לא מדבר על שירות במקום קשה, ואני בטוח שחברי הכנסת היו באותם מקומות שבהם משרתים אנשים שלנו וראו את התנאים שלהם, את הבעיות שלהם, את הגאווה שבה הם נושאים את שם ישראל, ולא אחת את הקושי גם בתחומי ההסברה, גם בנושאי כלכלה, כאשר הם נאבקים על האינטרס הישראלי, בדרך כלל בתנאים לא פשוטים.

הצעת החוק שמוגשת כאן מקבעת את מעמד עובדי משרד החוץ והופכת חלק מהתקנות ומהנורמות הפנימיות לחוק של המדינה. הדבר הזה קיים במקומות אחרים בעולם. יש, למשל, נורמה שאומרת, שדיפלומטים לא שובתים בחוץ-לארץ, והצעת החוק הזאת מקבעת את הנורמה ואומרת, שלדיפלומט ישראלי אסור לשובות כאשר הוא משרת בחוץ-לארץ.

אני אומר לכם, חברי הכנסת, זאת באמת איננה שאלה של קואליציה ואופוזיציה. אני לא רואה שום הצדקה לזה שיימנע מעובדי משרד החוץ המעמד המיוחד שלהם. אנחנו פוגשים אותם בהרבה מאוד מקומות בעולם, ואני חושב שאנחנו חייבים להם, נוכח השירות המיוחד שהם עושים עבור המדינה הזאת, לפחות את המעמד שקיים לגורמים שעובדים במערכות אחרות בחברה הישראלית, בעיקר במערכת הביטחון.

אין בהצעת החוק הזאת הוצאה כספית; אין כאן עלות כספית, ונדמה לי שאת המעט הזה המדינה שלנו חייבת לעובדי משרד החוץ. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת ביילין. בשם הממשלה ישיב סגן שר הביטחון, חבר הכנסת סילבן שלום. בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

למה נגד? כל כך ברור, כל כך הגיוני, למה נגד?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת חיים רמון שואל אותי, למה נגד. מעניין, הוא היה שר בממשלה, הוא היה חבר בקואליציה, יוסי ביילין היה סגן שר החוץ, והצעה כזאת מעולם לא עלתה. אז כל פעם שמעלים הצעות שלא העליתם כשאתם הייתם בתפקיד, זה נראה לי קצת מוזר, בלשון המעטה.

חיים רמון (העבודה):

לא הספקנו הכול.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא הספקתם הכול, אבל אז הייתם כביכול יותר אחראיים, והיום אתם יותר פופוליסטיים, זה ההבדל; זו אחריות מול פופולזם.

חיים רמון (העבודה):

לא, היינו עסוקים בעשיית שלום, ולא היה לנו זמן.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, החוק מבקש להסדיר את פעילותו של חלק משירות המדינה. מדובר רק בעובדי שירות החוץ. עובדי שירות החוץ, שכולנו מכבדים ומעריכים אותם כמובן, הם באמת בין הטובים שיש, נמנים עם שירות המדינה ונתונים לתחולת דיני העבודה כשאר עובדי המדינה. אין תחולה שונה בדיני עבודה, חבר הכנסת ביילין, בין עובדי משרד החוץ לעובדי משרד המדע, עובדי משרד הביטחון או כל משרד אחר.

לכן, בין היתר, הם מחויבים בתחולת הוראות מכוח הסכמים קיבוציים, הסדר קיבוצי, הוראות התקשיר, אשר בין שתאמר שהוא הסדר קיבוצי ובין שתאמר שהוא הוכנס לחוזה מכוח הפנייה, מהווה חלק מהסכם העבודה וההוראות הספציפיות בהסכמי העבודה. חוק שירות המדינה (מינויים) וחוק שירות המדינה (משמעת) חלים עליהם, כפי שהם חלים על כל עובדי המדינה.

יצירת הסדר חקיקתי ספציפי לפלח מסוים בשירות המדינה תפגע באורח קשה באיזון ובשוויון בתוך אותו שירות ועלולה להביא תוצאות קשות לשירות המדינה, כגון: תחושת קיפוח של מגזרים אחרים, הפעלת לחץ של קבוצות אחרות להשוות את תנאיהן, וכיוצא באלה. חבר הכנסת ביילין, הרי ברגע שסקטור אחד יקבל, כולם יבואו אחר כך, ואתה יודע מה זה עניין של הצמדות. מה, שירות החוץ יקבל ואחרים לא יקבלו?

יוסף ביילין (העבודה):

מי?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כולם.

יוסף ביילין (העבודה):

מי?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כל משרד ממשלתי. הרי תבוא הסתדרות עובדי המדינה ותגיד שכל משרד צריך לקבל. יושב כאן חבר הכנסת יוסי כץ, אחד מעורכי-הדין המומחים בארץ לדיני עבודה. חבר הכנסת יוסי כץ, יישאר אחד שלא ירצה את זה?

יוסף ביילין (העבודה):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הרי זה לא המצב שבו לא רוצים את זה; כולם ירצו. אנחנו נמצאים במצב, שבו ברגע שקבוצה אחת תקבל – כולם ירצו לקבל.

מעבר לזה, חבר הכנסת ביילין, אתה מציע שתהיה להם זכות שביתה בחוק. אולי אתה לא יודע, אבל היום אין לאיש זכות שביתה בחוק.

היו"ר א' אושעיה:

לא, הוא לא הציע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הוא הציע.

יוסף ביילין (העבודה):

שלא תהיה להם זכות שביתה.

היו"ר א' אושעיה:

לא, ההיפך. הוא אמר ההיפך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מגבלות, הוא הציע מגבלות ביחס לזכות השביתה, סליחה. הזכות הזאת של השביתה לא מעוגנת בחקיקה, היא מעולם לא ניתנה בחקיקה, אבל יש הסדרי פסיקה. הסדרי הפסיקה האלה קובעים, שלעובדים יש זכות השביתה לא בחקיקה. עכשיו רוצים להביא את חוק-יסוד: זכויות חברתיות ולעגן בו את זכות השביתה. יש עם זה בעיה מסוימת, כי מדובר רק בזכות השביתה ולא זכות ההשבתה, אבל זה דבר אחר.

בעצם, העניין שאתה מביא כאן ייצור הסדר אנומלי, באשר הוא מהווה הסדר חקיקתי ספציפי, בהעדר הסדר חקיקתי כללי. יתר על כן, מבחינת ההיבט של זכויות העובד, לא ברור אם ההסדר המוצע בהצעת החוק מהווה איזון הולם של השיקולים השונים – זכויות העובד על-פי הפסיקה לעומת האינטרס הציבורי ששירות החוץ לא ייפגע. האיסור המוצע כאן על השביתה, בהיותו רחב וגורף, מנוגד – חבר הכנסת בייילין – לעקרונות משפט העבודה הישראלי והבין-לאומי כאחד.

אולי יש מקום לרצון לייחד כאן את עובדי שירות החוץ בתפיסה. העניין הזה צריך להגיע להסדר כלשהו, כי בסופו של דבר זה יתפוס את כולם וזה לא יכול להיות הסדר חד-צדדי.

לכן, אדוני, אני מבקש להסיר את הצעת החוק.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק שירות החוץ (תנאי עבודה). נא להצביע.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 22

נמנעים – 1

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק שירות החוץ (תנאי עבודה),
התשנ"ח-1998, נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

בעד – 16, נגד – 22, אחד נמנע. הצעת חוק שירות החוץ לא נתקבלה.

הצעת חוק רשות השידור (תיקון), התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת ד' צוקר)

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק רשות השידור (תיקון), התשנ"ז-1997 – הצעה פ/1092. יציג את ההצעה חבר הכנסת דדי צוקר. בבקשה, אדוני.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההצעה שאני מביא בפני הכנסת נועדה לעשות מעשה ולנתק במידת האפשר את הקשר שבין רשות השידור לבין ממשלת ישראל, מתוך הנחה, הערכה, תמיכה בעמדה שאומרת, שרשות שידור היא רשות ציבורית ומובן שאין לזהות מעמד של רשות ציבורית עם רשות ממשלתית, באשר הרשות הציבורית – במקרה הזה רשות השידור – נועדה למלא תפקידים מסוימים שאינם בהכרח תפקידים ממשלתיים, שאינם מייצגי ממשלה, כמובן, אלא שמנחים אותה גורמים אחרים, ומדיניותה איננה מונחית על-ידי ממשלה, אלא על-ידי שיקולים מקצועיים.

ההצעה מקורה בעובדה, שאף שרשות השידור עוגנה ומוסדה בחקיקה כרשות ציבורית, עדיין תקציבה מאושר על-ידי ממשלת ישראל. כלומר, יש פה בעצם אמירה לא מרומזת, ברורה מאוד,

שאומרת: רשות השידור, את אומנם רשות ציבורית והחוק מחייב אותך להתנהג על-פי דרך מסוימת ולא על-פי דרך אחרת, על-פי שורה ארוכה של כללים בתחום המקצועי, אבל בשאלת המימון, גם בשלב של ערר וגם בשלב אישור התקציב – ואינני נכנס לפרטים – תקציבה של רשות השידור מאושר על-ידי ממשלת ישראל, עובדה שהופכת את היותה או את יומרתה להיות רשות ציבורית, לחסרת כיסוי מוחלט, כמובן, שכן ממשלה – כל ממשלה, ואינני מתכוון רק לממשלה הזאת – מעוניינת באילוף רשות שידור.

רשות שידור, זו שמפעילה את מירב ערוצי הרדיו ואת ערוץ הטלוויזיה הראשון וערוצי טלוויזיה נוספים – בדרך הטבע הממשלה רוצה לשים את ידה על רשות שידור ולכוון אותה ולהורות לה ולהמליץ לה, ובכלל להראות לה מה היא הדרך הטובה לשדר ברדיו ובטלוויזיה. ומה היא הדרך הטובה ביותר להורות ולהסביר ולהמליץ על כיוון רצוי? מובן שהתקציב הוא המכשיר המרכזי בשליטת ממשלה על רשות השידור.

ההצעה שמובאת כאן מבקשת לנתק את הקשר הזה ולומר: תקציבה של רשות השידור לא יאושר על-ידי ממשלת ישראל, אלא תקציבה של רשות השידור יאושר על-ידי ועדת הכספים של הכנסת, בדיוק כפי שאנחנו נוהגים כלפי מוסד מבקר המדינה, ובכך להבטיח את היותה של רשות השידור מפוקחת על-ידי גוף ציבורי שיש בו ביטוי מלא ורחב למגוון הדעות בחברה הישראלית, על-ידי אותה ועדת כספים, ולא על-ידי ממשלת ישראל, שבהגדרה מייצגת רק חלק מן הציבור, חלק מן המאזינים, חלק מצורכי רשות השידור.

אני מבקש להבהיר – ואני אומר את זה גם לסגן שר הביטחון ששייב על ההצעה בשם הממשלה וגם לחבר הכנסת ריבלין, מרכז האופוזיציה – אני מבקש להבהיר את שאלת תחילתו של החוק. אני אומר את זה משום שהצעת החוק הזאת איננה קנטרנית, והיא לא נובעת מניסיונות של טרוריזציה של יושב-ראש רשות השידור הנוכחי נגד שדרים – לא; במקורה היא מוקדמת לכך.

אשר לשאלת תחילת החוק – מבחינתי, שיעשו את זה כמו שעושים את זה פעמים רבות בשאלות שנויות במחלוקת, שתחילת החוק תהיה בממשלה הבאה. איש מאתנו לא יודע מתי תהיה הממשלה הבאה ומי יעמוד בראשה, ומבחינתי מועד תחילת החוק יכול להיות גם עם כינונה של הממשלה הבאה, שכאמור, זהותה איננה ברורה.

כאמור, הצעת החוק הזאת מקורה במצוקה מבנית, שליטת ממשלה על רשות ציבורית, שצריך לשים לה קץ, ולא בהתרחשויות המאוד עצובות, המאוד עגומות של השבועות האחרונים, שבהם נראה היה שיושב-ראש רשות השידור משתמש באירוע שעדיין לא ברור אם היה או לא היה – אני מקווה מאוד מאוד שהוא לא היה – כדי להראות להם מי מנהל פה את העניינים. לא זה המקור של הצעת החוק, כאמור.

אשר לתחילת הצעת החוק אמרתי דברים ברורים. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת דדי צוקר. ישיב בשם הממשלה סגן השר סילבן שלום. אדוני סגן השר, אתה בודאי תוכל לתרום מניסיוןך גם כחבר הוועד המנהל.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק של חבר הכנסת דדי צוקר באה אולי להקל על אישור תקציב רשות השידור, אך לא בנקודה שבה צריך, אלא בנקודה אחרת לחלוטין.

אנחנו צריכים עקביות בחקיקה. לדוגמה, כאשר הגיעו להסכמה שהפרטה נתקלת בבעיות, כי היא צריכה אישור של ועדת הכספים, הוחלט שהאישור יהיה של הרשות המבצעת. ועדת הכספים תאשר בשלב ראשון להיכנס למשא-ומתן, ולעשות לאחר מכן – זו החלטה של הרשות המבצעת בלבד. פה אתה רוצה ללכת הפוך.

דוד צוקר (מרצ):

המטרה היא לנתק בין הממשלה לבין רשות השידור.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גם שם דיברו על ניתוק. כאשר אתה מדבר על ניתוק, אפשר לחשוב שבועדת הכספים יושבים 17 מלאכים שאינם פוליטיקאים.

דוד צוקר (מרצ):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מאחר שהייתי גם ברשות השידור וגם בוועדת הכספים, והיום אני ברשות המבצעת – המקום שיש בו הכי פחות בעיות בתקציב רשות השידור הוא הממשלה. אני ראיתי אישורים של תקציבי רשות שידור עוד באמצע שנות ה-80. יש הערה פה והערה שם, אבל מעולם לא היה מצב שבו התקציב לא אושר באותה ישיבה; אולי בישיבה לאחר מכן. אישור בוועדת הכספים נדחה לפעמים חודשים.

דוד צוקר (מרצ):

מי בעל הבית של רשות השידור, הציבור או הממשלה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מבחינת העניין, זה ראש הממשלה.

דוד צוקר (מרצ):

לא, מי בעל הבית במובן החוקי?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ודאי שהציבור, אבל לציבור יש פעם בארבע שנים. לפי זה, כל פעולה של הרשות המבצעת צריכה לעבור לרשות המחוקקת.

דוד צוקר (מרצ):

לא.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

למה לא?

דוד צוקר (מרצ):

כי משרד ממשלתי – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני חושב, חבר הכנסת צוקר, שתפקידה וחובתה של הרשות המבצעת, הלא היא הממשלה, לעשות את האיזון בין מכלול הצרכים למכלול המקורות להגשמתם. הדרך לעשייתו של איזון זה היא בקביעתו ובאישורו של התקציב. כך הם פני הדברים ביחס לתאגידים אחרים. למשל, לא כתוב לי כאן, אבל רשות שדות התעופה, רשות הנמלים – כל הגופים האלה מאושרים בממשלה. כל הרשויות מאושרות בממשלה.

לכן, אני מבקש כמובן להתנגד להצעת החוק. תודה רבה.

היו"ר א' זמברג:

תודה לסגן השר סילבן שלום.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. הצעת חוק רשות השידור (תיקון), התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת דוד צוקר, הצבעה בקריאה טרומית. מי בעד? מי נגד? ניתן להצביע.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 24

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק רשות השידור (תיקון),

התשנ"ז-1997, נתקבלה.

היו"ר א' זמברג:

11 בעד, 24 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע כי ההצעה לא נתקבלה.

הצעת חוק חובת ענידת תגי זיהוי לעובדים במגזר הציבורי, התשנ"ח-1997

(הצעת חבר הכנסת א' אושעיה)

היו"ר א' זמברג:

אנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום: הצעת חוק חובת ענידת תגי זיהוי לעובדים במגזר הציבורי, התשנ"ח-1997, הצעת חוק פ/1689, של חבר הכנסת אפי אושעיה. הוא מוזמן לדון להציג את הצעתו.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שלי באה לקבוע באופן הפשוט ביותר, שכל עובד ציבור ישים על דש חולצתו תג זיהוי המציין את שמו ואת שם משפחתו.

שבח וייס (העבודה):

למה?

אפי אושעיה (העבודה):

משום שאזרחים הנכנסים למשרדי ממשלה, למשרדי הרשויות המקומיות, רואים את הפקיד נותן השירות יושב. קודם כול, מבחינת הנימוס יהיה יפה אם ייכנסו למשרד, יראו את השם של האיש ויקדמו אותו בברכה על-פי שמו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הממשלה מסכימה.

אפי אושעיה (העבודה):

טוב, אם הממשלה מסכימה, אדוני, אני אנמק לחבר הכנסת וייס, ברשותו. תודה רבה.

היו"ר א' זנדברג:

תודה לחבר הכנסת אפי אושעיה. אני מזמין את סגן השר סילבן שלום להשיב בשם הממשלה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הרעיון של חבר הכנסת אפי אושעיה בכללותו הוא רעיון טוב, הוא רק גורף מדי. לכן אני מבקש בהסכמה, לפני ההצבעה, להעביר את ההצעה בקריאה טרומית, ולאחר מכן נקבע מי צריך לענוד אותם תגי זיהוי ומי לא, כדי שלא ייווצר מצב שכל עובד ציבור יצטרך ללכת עם התג הזה. לא זה מה שחשוב, חשוב העיקרון. תודה רבה.

היו"ר א' זמברג:

חבר הכנסת אושעיה מקבל את ההצעה.

אם כן, חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על הצעת חוק חובת ענידת תגי זיהוי לעובדים במגזר הציבורי, התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת אפי אושעיה. ניתן להצביע.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 23

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק ענידת תגי זיהוי לעובדים במגזר הציבורי, התשנ"ח-1997, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' זמברג:

23 בעד, אין מתנגדים, נמנע אחד. אני מוסיף את קולה של חברת הכנסת סופה לנדבר לתומכים. אם כן, 24 תומכים. אני קובע, כי הצעת חוק ענידת תגי זיהוי לעובדים במגזר הציבורי, התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת אפי אושעיה, נתקבלה ועברה בקריאה טרומית והיא תועבר לוועדת – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ועדת החוקה.

היו"ר א' זמברג:

ועדת החוקה, חוק ומשפט.

הצעת חוק-יסוד: יחשלים בירת ישראל (תיקון – מושב לשכות השרים)

(הצעת חבר הכנסת א' לובוצקי)

היו"ר א' זמברג:

אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום: הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – מושב לשכות השרים), של חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי – הצעת חוק פ/1744. אני מזמין אותנו לדון.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני שומע שאתם מתווכחים בנושא ההצעה. חבר הכנסת רובי ריבלין, תקשיב לי, גם האחרים, ואני אשכנע אתכם. מדובר כאן בהתנגדות הממשלה. זה כשל טכני, ותנו לי להסביר.

הצעת החוק שאני מביא בפניכם היום היא הצעה לתיקון חוק-יסוד: ירושלים. חוק-יסוד: ירושלים קובע, כי מקום מושבם של הנשיא, הכנסת, הממשלה ובית-המשפט העליון יהיה בירושלים. כלומר, כבר היום החוק קובע שמושבם של הממשלה בירושלים.

משום מה, התפתחה מעין מסורת בישראל, שלחלק מהמשרדים יש לשכות שרים כפולות – אחת בירושלים ואחת בתל-אביב. חמור מכך, יש משרדים שיש להם לשכת שר רק בתל-אביב. העניין הזה תמוה מאוד.

שבח וייס (העבודה):

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

משרד החקלאות, משרד התשתיות – כאן אני מופתע במיוחד מהשר אריק שרון, שכשהקים משרד חדש, משרד תשתיות, והיה צריך למצוא לו לשכה, לא מצאו מקום בירושלים אלא בתל-אביב – ומשרד הביטחון, זה המקרה הבולט. אבל אני אסביר. משרד הביטחון הוא חריג בעיני; יש הצדקה עניינית שהוא יישאר בתל-אביב, והצעת החוק שלי לא מונעת שהוא יישאר בתל-אביב.

קודם כול, אני רוצה להסביר את העניין העקרוני. מה זאת בירה של מדינה? קודם כול, זה מושב של המערכת השלטונית – מושב הכנסת, מושב הממשלה. זו המשמעות – שהשרים יהיו בירושלים. אנחנו חרדים כל פעם לכבודה ולמעמדה של ירושלים כשהפלסטינים מושיבים את משרדיהם בירושלים, ואנחנו, הריבונים בירושלים, לא דואגים שמשרדי הממשל שלנו ישבו בירושלים – הכיצד?

שלא לדבר על הבזבז הכספי שקיים בכך שמשרדים מחזיקים שתי לשכות, אחת בירושלים ואחת בתל-אביב.

ברור שקיימת בעיה של משרד הביטחון. יש הצדקה עניינית לישיבת משרד הביטחון בצמוד ל"בור" של המטכ"ל. כל זמן שהמטכ"ל שם, זה אכן מוצדק. בהצעת החוק שלי אני מאפשר חריגים. אני הצעתי שחריגים יאושרו על-ידי ועדות הכנסת. אם הממשלה מתנגדת לעניין הזה ומעדיפה שהחריגים יאושרו על-ידי הממשלה עצמה – גם זה מקובל בעיני. אני מצהיר מעל במה זאת, שכשהחוק יבוא לדיון בוועדה, אסכים לכל שינוי. אין כאן כוונה לצאת נגד הממשלה.

אני מופתע ונדהם שוועדת השרים לענייני חקיקה החליטה נגד הצעת החוק, משום שיש החלטת ממשלה מפורשת שמדברת על כך שהלשכות צריכות להיות בירושלים. כשקיבלתי את ההודעה הזאת פניתי לשר צחי הנגבי ושאלתי אותו: מדוע החלטתם נגד דבר כזה, שהוא על-פי החלטת ממשלה? אמר לי שר המשפטים: משרד הביטחון מתנגד. הלכתי לדבר עם שר הביטחון, והוא אמר לי: אי-אפשר שמשרד הביטחון יעבור לירושלים. אמרתי לו: אני מבין, אבל יש כאן הבנת הנקרא; השארתי את האפשרות שמשרד הביטחון יהיה בתל-אביב. אם רוצים לחזק את זה עוד יותר, אני מוכן שזה יחוזק בקריאה הבאה עוד יותר ולומר: פרט למשרד הביטחון. אגב, נראה לי לא מכובד בחוק-יסוד לכתוב, שכל המשרדים בירושלים, פרט למשרד הביטחון. נדמה לי שעדיף לומר: פרט למשרדים שתהיה עליהם החלטה מפורשת של הממשלה או נוסח כזה.

אני באמת לא יכול להבין מדוע הממשלה מתנגדת. זה נראה לי כשל ביורוקרטי של הממשלה, ואני מאוד מבקש ומקווה שתהיה לדבר הזה תמיכה כללית של כל חברי הכנסת.

רציתי להביא את הצעת החוק הזו בשבוע של יום ירושלים. העליתי אותה כבר אז. אמרו לי בממשלה: כנראה היתה פה בעיה, בוא נדחה את זה. דחינו ודחינו, אין תשובה, אין פעילות. אני מאוד מתפלא, ואני פונה אליך, סגן השר סילבן שלום, להפעיל את שיקול הדעת. תן לזה לעבור בקריאה טרומית. אתה מבין שאני לא בא כאן באיזו התגרות נגד הממשלה, אני בסך הכול רוצה לחזק את מעמדה של ירושלים, מטרה שכולנו שואפים לה.

אני אספר לכם אפילו סיפור קטן. במהלך הכנת הצעת החוק עלה בדעתי לבדוק מה קורה בעולם הגדול. חשבתי שאולי יש באמת מקרים של מדינות שבהן המרכז המסחרי, מרכז חיי הכלכלה הוא מחוץ לבירה. חשבתי על הולנד. הולנד, בירתה האג, אבל העיר המסחרית הגדולה היא אמסטרדם. עוזרי המסורים התקשרו לשגרירות הולנד לבדוק אם שם לשכות השרים נמצאות באמסטרדם או בהאג. בשגרירות הולנד לא הבינו את השאלה. היה ברור להם שהשרים יושבים בהאג, כמובן. זו המשמעות של בירת המדינה.

אמרו רבותינו: ולא תהא בת מלך כפונדקית – – –

משה גפני (יהדות התורה):

ולא תהא כוהנת כפונדקית.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

ולא תהא כוהנת כפונדקית. מה שנכון לכל מדינה בעולם, בוודאי צריך להיות נכון לירושלים בירת ישראל. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לחבר הכנסת אלכס לובוצקי. ישיב בשם הממשלה סגן השר סילבן שלום. בבקשה, אדוני.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. אין כאן עניין של רעיון, של חיזוק ירושלים, או אי-חיזוק ירושלים; יש עניין של היגיון. פניתי לחבר הכנסת אלכס לובוצקי בשלושת השבועות האחרונים, שיעשה את ההליך הפרוצדורלי הראוי: שיפנה לוועדת שרים לענייני חקיקה לבדוק אם יוכל לקבל שם רוב, ואם לא, שיגיש הצעה מתוקנת, שתענה על האפשרויות הקיימות, ואנחנו נביא לקיצור ההליכים.

הצעה החוק הזאת היא הצעה גורפת. לא רק שמשרד הביטחון לא יכול להעביר את המטכ"ל כולו לכאן; הרי אי-אפשר להוציא את הכול מתל-אביב בגלל הגודל העצום. אתה גם מבקש למנוע את האפשרות משר שנמצא בצפון הארץ ביום שישי לשבת בחיפה או בנצרת, או משר מאילת שישב ביום שישי באילת.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

סעיף 2 מאפשר חריגים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לתקופה מוגבלת, והממשלה צריכה לאשר.

אדוני היושב-ראש, אני מציע לחבר הכנסת לובוצקי שלא להביא את הצעתו להצבעה, כי יש רוב בעד הפלתה; אני מציע לך לנקוט הליך, אחרת עליך להמתין שישה חודשים.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

בוא נעשה את זה בוועדה, אני מסכים לכל שינוי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת לובוצקי, יש גם עניין של ניסיון; תלמד מהניסיון. תגיש הצעה חדשה, מתוקנת. אני אומר לך שלא נחכה 45 יום, נקצר את ההליך. תודה רבה.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

קבל את זה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת לובוצקי, אתה רוצה להשיב?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

לצערי, סגן השר שלום נכנס אתי לוויכוח לא הוגן. לפני שבועיים העליתי את העניין, והוא אמר לי אותו דבר: בוא תפנה. פניתי במכתב למשרד הביטחון, לא עונים לי. הביורוקרטיה משגעת.

היו"ר א' אושעיה:

מה אתה רוצה, הצבעה?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני אומר עכשיו לסגן השר ולחברי הכנסת, אני מקבל מראש כל הסתייגות של הממשלה. זו בסך הכול קריאה טרומית. סילבן, אמרת לי בשבוע שעבר: שמע בקולי. כל השבוע אני מנסה להשיג את הלשכה המשפטית שלכם, לא מחזירים טלפונים. יש גבול כמה הממשלה יכולה לטרטר חברי כנסת. זו הצעת חוק צודקת. אני מודיע מראש, כל הסתייגות שהממשלה תביא לוועדה, אני מקבל מראש.

אני באמת מבקש, דווקא מחברי הכנסת בקואליציה, לא צריך להישמע לעריצות של הממשלה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת לובוצקי, שיהיה ברור, סגן השר אמר לי, שאם אתה לא מסכים להפוך את הצעת החוק להצעה לסדר-היום, הוא ממליץ להסיר את ההצעה מסדר-היום, ולפיכך אנחנו הולכים להצבעה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

זו החלטת ממשלה שאני רוצה שהיא תבוצע, ואם הממשלה תחליט שהיא נגד ביצוע החלטת הממשלה – – –

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה, חבר הכנסת לובוצקי.

אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – מושב לשכות השרים) – ניתן להצביע.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 9

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 21

נמנעים – 1

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון מושב לשכות השרים) נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

תשעה בעד, 21 מתנגדים, נמנע אחד. אם כן, הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – מושב לשכות השרים) לא התקבלה.

הצעה לסדר-היום

המפלגות החרדיות והסכם נאמן בעניין הגיור

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום של חבר הכנסת נסים זוילי, מס' 4637, בנושא: המפלגות החרדיות והסכם נאמן בעניין הגיור. בבקשה.

נסים זוילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לנצל את ההזדמנות כדי לברך את חבר הכנסת עמיר פרץ על בחירתו ליושב-ראש ההסתדרות. אני רוצה לקוות שהוא ינצל את הבחירה שלו כדי להקים הסתדרות אחת של כולם, גם של אלה שהפסידו בבחירות, שיצטרפו לקואליציה. אני רוצה לברך גם את חדוה אלמוג על בחירתה כיושבת-ראש "נעמת". אני מקווה שהיא תלך באותו כיוון, ושבהסתדרות הכללית כמו בסוכנות היהודית תהיה אחדות של כל הכוחות הפועלים בקרבה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אפשר לומר שאתה עקבי, תמכת בו וברמון גם בבחירות הקודמות.

נסים זוילי (העבודה):

לא, זה לא. את זה אני לא יכול לומר.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדם שהפר את המשמעת, עזב את מפלגת העבודה, התמודד נגדה, הביס אותה בבחירות – עכשיו הכול בסדר.

נסים זוילי (העבודה):

חבר הכנסת פורז, זה מה שהערתי למרצ, שאתם חברתם בדיוק לאותה קבוצה שאתה מעיר את כל ההערות עליה. אם לא הייתם חוברים אליה, זה לא היה מתעוות – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

תמכתי ברמון ממניעים אידיאולוגיים.

נסים זיילי (העבודה):

מרצ נתנה גיבוי לקבוצת חברים שהפירה החלטה דמוקרטית של מפלגה, ועכשיו אתה בא בטענות, כיוון שאנחנו מקבלים אותם חזרה לקרבנו?

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת זיילי, לאחר שבירכת את יושב-ראש ההסתדרות, פתרת את בעיות ההסתדרות – – –

נסים זיילי (העבודה):

לא פתרת.

היו"ר א' אושעיה:

שר האוצר, שאמור להשיב על ההצעה שלך, ביקש לאחר את הדיון בהצעה שלך, משום שכרגע הוא לא יכול להגיע. הוא מבקש לדחות את הדיון בנושא לשעה 14:00. אם אתה מסכים, נוכל לשמוע אותך – – –

נסים זיילי (העבודה):

אם הדיון יתקיים בשעה 14:00 אני מוכן, אבל אחר כך, אני פשוט סנדק בברית של בן-אחותי, ואני לא יכול. אם הדיון יתקיים ב-14:00 אני מסכים.

היו"ר א' אושעיה:

גברתי סגנית המזכיר, האם השר מתחייב להופיע בשעה 14:00?

נסים זיילי (העבודה):

אני מסכים לדחות בחצי שעה, לשעה 14:00?

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת זוילי, מה ששר האוצר הבטיח – הוא לא קיים, אני מציע שלא תסמוך על זה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת זוילי, עד שנקבל תשובה, אולי תאמר לי למה הנושא הוא: המפלגות החרדיות והסכם נאמן בעניין הגיור? זה עניין של עם ישראל, זה לא עניין של רביץ או של חרדי אחר.

נסים זוילי (העבודה):

כיוון שבסופו של דבר המפלגות החרדיות ניצחו. כיוון שמהתחלה הם לא תמכו בהסכמה ובפשרה שהושגה.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני חבר הכנסת זוילי, שר האוצר יהיה כאן בשעה 14:00. אם כן, אני מציע שנסיים את הפרק הזה.

נסים זוילי (העבודה):

תודה רבה, אני אחזור בשעה 14:00.

היו"ר א' אושעיה:

בשעה 14:00 בדיוק נפתח את הדיון בנושא שלך.

הצעה לסדר-היום

החלטת ועדת המעקב על החרמת תוצרת השטחים

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: החלטת ועדת המעקב על החרמת תוצרת השטחים; הצעה לסדר-היום מס' 4674. יציג את הנושא חבר הכנסת גדעון עזרא. לאחר מכן, שאילתות בעל-פה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח שבאולם נמצאים חברי הכנסת דראושה וטלב אלסאנע, ואני מבקש להתייחס להצעה שהתקבלה בוועדת המעקב – כך בכל אופן הודיע מוחמד ברכה, איש תנועת חד"ש – על כך שערב"י ישראל מתכוונים להחרים תוצרת מיהודה, שומרון, חבל עזה והגולן.

נדמה לי שההצעה הזאת, ההמלצה הזאת איננה במקומה. אני חושב, שמרבית ערב"י ישראל, לפי דעתי רוב רובם של ערב"י ישראל לא יאמצו את ההחלטה הזאת. אני מצטער שההחלטה הזאת נפלה. אני חושב שאנחנו מכבדים – אני ראיתי את הסכמי פריס ואת הסכמי קהיר – ישראל מכבדת את ההסכמים הכלכליים עם הפלסטינים עד תום, לרבות האפשרות להכניס תוצרת חקלאית מהשטחים לתוך גבולות מדינת ישראל. ההחלטה הזאת של ועדת המעקב היא החלטה שגויה, החלטה מוטעית, ולטובת הדו-קיום בשלום שלנו אני חושב שצריך לחזור ולדון בה ולבטל אותה, אם היא אומנם התקבלה.

אני מבקש – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– – – מבחינת הדו-קיום גם לפתור את הבעיה של ההתנחלויות – – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

רגע, עוד מעט אני אגע בעניין הזה. אני חושב, שערב"י ישראל, הזדהות כזאת איננה ממטרתם, ובסופו של דבר היא יכולה לשמש בומרנג רציני מאוד גם כלפי ערב"י השטחים, ועלול להיות, אם החלטות מהסוג הזה תמשכנה להתקבל – גם כלפי ערב"י ישראל.

מצד שני, וכאן אני אומר לאחר שאני רואה את הדברים – נדמה לי שהגיע הזמן, עד אשר ייחתמו ההסכמים עם הפעימה השנייה ועם הסדרי הקבע וכל הפעילות הללו, שממשלת ישראל תקום ותעשה מעשים בנושאים הבאים:

נדמה לי שצריך לאפשר, נכון להיום, לערב"י השטחים להיכנס לתוך גבולות מדינת ישראל, לפחות רגלית, גם בלי רשיונות, ולא כפי שנעשה כיום, שכל מי שרוצה להסתכן מסתכן ולא קורה לו שום דבר, ומצד שני – אדם מכובד, שלא מוכן להיכנס לישראל בלי רשיון, בסופו של דבר לא נכנס. הדבר לא מביא לנו יותר ביטחון, הוא לא מביא לנו יותר כבוד.

הדבר השני, רבותי, הוא כבודם של ערב"י השטחים. נדמה לי שאנחנו צריכים לדרוש משלטונות הביטחון בכל אתר ואתר להתייחס ביתר סובלנות ולהתייחס בצורה הרבה יותר אדיבה לכל תושבי השטחים באשר הם, אם מדובר במעבר ארז ואם מדובר במעברים השונים ביהודה ובשומרון. כולנו נרוויח מכך.

הדבר האחרון, אני רוצה לשבח את ממשלת ישראל על המאמצים הגדולים והכנים שהיא עושה על מנת לאפשר ליותר ויותר פלסטינים לבוא לישראל ולהתפרנס בה.

אני מבקש מאוד שתעשו כל אשר לאל ידכם על מנת שההחלטה הזאת תבוטל, ותחזרו בכם מההחלטה. ההחלטה איננה במקומה. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת גדעון עזרא. מבקש להסיר את ההצעה – חבר הכנסת טלב אלסאנע. בבקשה, אדוני.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, רק תיקון סמנטי לחבר הכנסת גדעון עזרא כשהוא מציין: ערביי השטחים. זאת אוכלוסייה ערבית פלסטינית. אין הגדרה של מושג כזה: ערביי השטחים. אם בשטחים, אם בגדה, אם ברצועה – אלה האדמות שלהם.

אני מאמץ את שתי ההחלטות, ההמלצות, שציינת בסוף דבריי לגבי כניסה חופשית, הקלה והתנהגות בכבוד, שיכולות להשרות אווירה חיובית יותר.

לגבי הסוגיה החשובה שהעלית: אני רוצה לציין שיש בעיה אמיתית, שאתה מודע לה, לגבי ההתנחלויות שלהם – המיקום של ההתנחלויות, האדמות שהופקעו בעקבות זאת, וגם המסר. המחאה היא נגד המתנחלים וההתנחלויות שהפכו להיות מכשול רציני להתקדמות השלום, והעיכובים או הניסיונות של ממשלת ישראל להתחמק מהתחייבותיה ביישום השלום כשהיא מתלה אותו, שהסיבה תלויה במתנחלים – זה לא מוסיף כבוד למתנחלים כשמסתכלים על תהליך השלום והחשיבות שלו באזור.

היו"ר א' אושעיה:

לפיכך – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לכן, המטרה היא להעביר מסר נגד המתנחלים, נגד ההתנחלויות; וזאת היתה המגמה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה מבקש להעביר את ההצעה לוועדה. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני שותף לדאגה לדו-קיום בין יהודים לערבים במדינת ישראל, נושא שדיבר עליו חבר הכנסת גדעון עזרא, אבל אנחנו, כאזרחים, אנחנו דואגים גם למערכת היחסים בין ישראל לפלסטינים, בין ישראל לעולם הערבי, והממשלה שאתה תומך בה היא ממשלה שמעכבת את ביצוע ההסכמים עם הרשות הפלסטינית. ראש הממשלה הזה, בנימין נתניהו, עד היום אפילו לא קיבל את ההצעה של הצד האמריקני, שהוא נייטרלי וחפץ בקידום תהליך השלום.

אנחנו, האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל, שמיוצגת בוועדת המעקב העליונה של הציבור הערבי, רצינו למחות על התנהגות ראש ממשלת ישראל, על התנהגות ממשלת ישראל כלפי הפלסטינים, שלא מבצעת את ההסכמים, לא מאשרת את התוכנית של הצד האמריקני, כאשר הרשות הפלסטינית ויתרה והיתה מוכנה לקבל את הצעת המינימום האמריקנית.

אי-אפשר לבוא בטענות למרירות הגוברת בצד הישראלי – –

היו"ר א' אושעיה:

תודה, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – בצד הערבי, בקרב האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל, ואף שלא הייתי בישיבה הזאת, אני תומך בהחלטת ועדת המעקב של הציבור הערבי. זו החלטה נכונה; זו מחאה נגד המדיניות של הממשלה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לחבר הכנסת דראושה.

אם כן – החלטת ועדת המעקב על החרמת תוצרת השטחים. אדוני סגן השר, אפשרנו לך לצאת, לחזור, משום לחץ הזמנים שהיית שרוי בו – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — — יש לי כאן עוד שעתיים וחצי.

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו מניחים שגם לך יש צרכים.

מה רוצה חבר הכנסת עזרא, אחרי שהצעת שיהיה דיון במליאה?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר א' אושעיה:

האם חברי הכנסת שביקשו להסיר מסכימים להעברת ההצעה לוועדת החוץ והביטחון?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זה לא תלוי בהם.

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עושים חריגה. חבר הכנסת שמציע, מציע דיון במליאה. הוא לא מציע ועדה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — — הוא מציע ועדה —

היו"ר א' אושעיה:

אדוני מסכים להצעה להעביר לוועדה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — — אני

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, אנחנו מצביעים על ההצעה — — —

קריאות:

— — —

היו"ר א' אושעיה:

לא, לא, אנחנו לא יכולים, היות שלא היתה תשובה.

אנחנו מצביעים על העברה לוועדה. הצבעה בעד, פירוש של דבר העברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון. בבקשה.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה — 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום — 2

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

שישה בעד, שני מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה בדבר החלטת ועדת המעקב על החרמת תוצרת השטחים עוברת לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

שאלות בעל-פה

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. חבר הכנסת אופיר פינס-פז שואל את ראש הממשלה. ישיב סגן שר הביטחון בשם ראש הממשלה. בבקשה, אדוני. חבר הכנסת פינס-פז.

נוהלי אבטחת חברי כנסת לנוכח התגברות האיומים על חייהם

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, השאלתא היא כדלקמן: חברי כנסת רבים אשר מקבלים איומים חוזרים ונשנים על חייהם אינם זוכים לקבל אבטחה מטעם השב"כ, וזאת למרות הסכנה שנשקפת להם.

רצוני לשאול:

1. מה הם הקריטריונים שלפיהם מאשר השב"כ לחברי הכנסת קבלת אבטחה?

2. מדוע לא אושרה אבטחה לחבר הכנסת אהוד אולמרט למרות האיומים על חייו?

3. האם יבחן השב"כ מחדש את מדיניותו בנושא?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת עזרא, הנדון: תשובה על שאלתא של חבר הכנסת אופיר פינס-פז בעניין נוהלי אבטחת חברי הכנסת לנוכח התגברות האיומים על חייהם.

3-1. האישים המאובטחים במדינת ישראל נקבעים על-פי החלטת ממשלה שמספרה 411. חברי כנסת אינם נכללים ברשימה זו, מלבד ראש אופוזיציה או ראש ממשלה לשעבר, ולפיכך אין השב"כ אחראי לאבטחתם.

היו"ר א' אושעיה:

ראיתי שיש אבטחה לחבר הכנסת שריד, לפעמים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא. בימים אלה, וזה הדבר שתמצא לשמוע, בוחנת את הנושא ועדה שהוקמה לצורך כך בראשות ראש המוסד לשעבר מר נחום אדמוני, והיא שוקדת בימים אלה על גיבוש מדדים מדויקים ליישום אותה החלטה שמספרה 411.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן השר, תודה רבה לך. חבר הכנסת פינס-פז, שאלה נוספת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, ראשית, אני מברך על הקמתה של הוועדה בראשותו של ראש המוסד לשעבר נחום אדמוני ובחברותו של כרמי גילון ושל חברים נוספים.

אני לא אהבתי את הרישא של הדברים שלך, משום שכפי שהדבר ידוע לי, היחידה לאבטחת אישים בשב"כ מאבטחת או יש לה סמכות לפחות לאבטח גורמים ציבוריים, אנשי ציבור, אנשים בכלל, מאבטח רק CIA שנשקפת סכנה לחייהם. אגב, דווקא במוסדות אחרים – בארצות-הברית באמת ה- את הנשיא. אבל במדינת ישראל השב"כ אמור לאבטח כל אדם שהשב"כ מחליט שבאמת נשקפת סכנה לחייו. זה יכול להיות שר, חבר כנסת, ראש ממשלה, נשיא המדינה, שופטי בית-המשפט העליון וכדומה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת פינס-פז, תודה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

הדבר היחיד שאני מבקש הוא, שתיקבע מדיניות חד-משמעית, שהשב"כ מחויב לאבטחת חברי כנסת, ואם לא – אני רוצה לדעת מי כן מחויב לאבטח חברי כנסת, משום שהאיומים עלינו הופכים להיות דבר שבשגרה. כבר אמר יושב-ראש הכנסת, שהרצח הפוליטי הבא עלול להיות קרוב יותר

ממה שאנחנו סבורים. אני מציע לקבל החלטות בעניין הזה, וכן שהוועדה תניח את המלצותיה במהרה על שולחנו של ראש הממשלה או ראש השב"כ, והציבור ידע לפחות שנבחרו מאובטחים.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך. חבר הכנסת דהאמשה, שאלה נוספת. בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כבוד סגן השר, חברי הכנסת, אנחנו יודעים שהיה גל של איומים רק בחודשים האחרונים נגד הרבה מחברי הכנסת, ובמיוחד חברי הכנסת הערבים, שחלק מהם קיבל בתוך המעטפה כדור חי או משהו דומה. אני שואל: אומנם הוגשו תלונות לקצין הכנסת, אבל מעבר לזה, כמדומני, לא נעשה דבר. האם אכן העניין מטופל בצורה כלשהי ועל-ידי מי?

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך. ישיב סגן השר הביטחון בשם הממשלה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מה היתה השאלה? מה היה המשפט האחרון?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

המשפט האחרון: האם העניין מטופל בצורה כלשהי ועל-ידי מי?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מותר שניים?

היו"ר א' אושעיה:

מותר שלושה, אבל אנחנו כבר בשלב התשובה, אדוני, ולא היית פה. אני מצטער.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, יש רשימה ברורה של אנשים שזכאים לאבטחה. הרשימה הזאת נקבעה לפני תקופה מסוימת, והוחלט, בעקבות כמה גורמים, להוסיף גם את ראש האופוזיציה עוד בקדנציה הקודמת, ואת ראש האופוזיציה המכהן כעת. ראשי ממשלה לשעבר תמיד קיבלו. תדע, ששרי ביטחון לשעבר, למשל, אפילו הם ממשיכים להיות חברי כנסת, אינם מקבלים אבטחה. יש תקופה שבה אנחנו עדים לשורה של איומים –

אופיר פינס-פז (העבודה):

השאלה היא, אם הקריטריונים – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

– – שנשמעים כלפי חברי כנסת ואישי ציבור. השאלה אם האבטחה צריכה להיות על-ידי המשטרה שהיא הגורם שאמור לאבטח את אזרחי מדינת ישראל או על-ידי שירות הביטחון הכללי, הוכרעה בזמנו בהחלטה 411; נקבע שם, שחברי כנסת אינם נכללים ברשימה זו, ולכן אין השב"כ מאבטח אותם. אבל, מה שקרה הוא, שלאחרונה, בעקבות כמה דברים, כמה גורמים, הוקמה ועדה בראשות ראש המוסד לשעבר נחום אדמוני, שבוחנת את כל הנושא של האבטחה על-ידי שירות הביטחון הכללי לפי החלטה 411, והיא, מבחינתה, מגבשת את המדדים שיהוו אולי מדד חדש, אולי להחלטה נוספת של הממשלה בנושא הזה. מאחר שהיא יושבת כרגע ודנה ושוקלת את גיבוש אותם מדדים, אני מציע להסתפק בתשובתי זו, בתקווה שאכן ייקבעו אותם דברים שצריך להחליט עליהם.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני, תודה רבה לך.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

סגן השר – – – מה עושים עד עכשיו? עד אשר הוועדה תגבש המלצות – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת בן-צור, כרגע האבטחה לגבי כל אדם היא של משטרת ישראל. אם קורה מצב שבו המשטרה חושבת לאבטח מישהו, היא עושה זאת. היא עושה זאת גם לשורה של אנשי ציבור, אם זה קורה. חבר הכנסת אופיר פינס-פז הציע, שגם חברי הכנסת יאובטחו על-ידי השב"כ.

שבח וייס (העבודה):

אוי ואבוי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת שבח וייס אמר כאן "אוי ואבוי". אז צריכה להיות החלטה.

שבח וייס (העבודה):

כשאני הייתי יושב-ראש הכנסת, סירבתי להיות מאובטח.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הנה, חבר הכנסת וייס, בהיותו יושב-ראש הכנסת, סירב לקבל אבטחה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני חושב, שצריך לאפשר לוועדה, שהיא ועדה עם אנשים רציניים ביותר, ראשי שירותי הביטחון לשעבר – – –

שבח וייס (העבודה):

עושים פוזה של – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני לא יודע אם זו פוזה, כמו שאומר חבר הכנסת וייס – שאולי חברי כנסת רוצים פוזה של מאבטח.

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת אופיר פינס-פז – לא.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל, בסך הכול, אני לא אומר שכך הם פני הדברים. אני אומר, שהדברים רציניים. לגבי גורם האבטחה – האם משטרת ישראל או שירות הביטחון הכללי – אני חושב שצריך לאפשר לוועדה הזאת לקבוע את המדדים. לאחר מכן נהיה עדים למסקנות שאולי לא יפורסמו בפומבי, אבל אנחנו נישם, כמובן, את ההחלטות, לאחר שהם יגיעו אליהן.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן השר, אני מודה לך.

שאילתא בעל-פה מס' 234 של חבר הכנסת יורי שטרן. בבקשה.

אנחנו שמחים, שיצאת בשלום מהניסיון להסיט אותך מהכביש, חבר הכנסת פינס-פז.

שבח וייס (העבודה):

אם מישהו מנסה לעשות את זה, זה לא עוזר אם יש שמירה.

שיפוט חייל מילואים

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, כבוד סגן השר, י"ב – שמו ומספרו האישי מופיעים במקור – שירת שירות קרבי. ב-1 באפריל 1998 הוא לא התייצב ליום מילואים מסיבות רפואיות שעליהן דיווח, ונשפט על-ידי קצין היחידה ל-25 יום. את רוב המעצר בילה בבית-חולים, ושוחרר ב-4 ביוני 1998.

פורסם, כי אותו קצין יחידה שפט כדורגלן על שבע שנות עריקות לשבעה ימי מחבוש.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא נבדק הנ"ל בוועדה רפואית במשך שנים למרות מחלותיו?

2. הייתכן עונש של 25 יום על אי-התייצבות ליום בנסיבות רפואיות הידועות ליחידה?

3. מה הם ההסברים להבדלי הענישה בין הנ"ל לבין הכדורגלן, שגם השם שלו ידוע?

שבח וייס (העבודה):

זה אותו שופט?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כן, אותו קצין יחידה שפט.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לחבר הכנסת שטרן. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני יושב-הראש, הנתונים המוצגים על-ידי החייל אינם נכונים. לחייל נקבעו מועדים שונים לפגישה עם רופא, על מנת שיציג את המסמכים הרפואיים העדכניים המעידים על מצבו הרפואי. החייל לא התייצב במועדים שנקבעו. כאשר התייצב בסופו של דבר, התבקש על-ידי הרופא להמציא אישורים נוספים המאשרים את בעיותיו הרפואיות. אישורים אלה לא הוצגו ולא הועברו. החייל נשפט בגין 40 יום נפקדות, והוטל עליו עונש של 25 ימי מחבוש בפועל.

היות שכל מקרה נבחן לגופו, אין מקום להשוואה בין פסקי-דין של חיילים שונים.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שטרן, ואחריו – חבר הכנסת וייס.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

הנתונים שקיבלתי מהחייל ומעורך-דינו, ומדובר כמו שאמרתי באיש ששירת שירות קרבי וגם התנדב במלחמת לבנון לשרת בלבנון בתפקידים מיוחדים – החומר שהוא הציג לי ומה שעורך-דינו שלח לי סותרים את נתוני המערכת. גם בקטע הרפואי יש מסמכים, שהוא קיבל התקפות של לחץ דם גבוה פעמים מספר והציג על כך מסמכים. לכן, את הסתירות האלה אני מבקש מכבוד סגן השר לבדוק. אני מבקש להסמיך קצין בודק שיבדוק את הנתונים האלה. אם לפחות חלק מטענותיו של החייל נכון, מדובר במקרה מאוד חמור.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת שטרן, תודה רבה. השאלה מובנת. חבר הכנסת וייס, בבקשה שאלה נוספת.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה. זו שאילתא והצעה. זה לא מקרה ראשון וזה קורה מדי פעם שיש חילוקי דעות ויש מחלוקת ממש על עובדות. בעצם, כל מוסד השאילתא בנוי על בזק. כשיסדנו את המוסד, אמרנו: 40 מלים וכן הלאה. אני רוצה להציע בהזדמנות זו, כדי שזה יירשם בפרוטוקול: יכול להיות שבמקרים של שאילתא בעל-פה, שבנויה על אמון מוחלט ועל בזק, אנחנו צריכים – ונראה מה דעת סגן השר על זה – לאפשר לחבר הכנסת השואל להגיש חומר לממשלה, לא בגוף השאילתא אלא בנוסף, כדי שבתוך היום-וחצי שמכינים בהם את התשובה יהיה חומר מול חומר לפני מתן התשובה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, פרופסור וייס. בבקשה, סגן השר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין לי אלא לחזור ולומר, שהנתונים שהוצגו על-ידי החייל אינם נכונים, והבדיקה שנעשתה במשרד היתה בדיקה משמעותית. לצערי, לא מדובר במה שאמר חבר הכנסת יורי שטרן. לחייל נקבעו כמה מועדים להתייצבות; לכל המועדים האלה הוא לא הגיע. כאשר הוא הגיע לבדיקה אצל רופא, הוא התבקש להמציא את האישורים הנוספים, כדי לאשש את טענתו. האישורים האלה לא הועברו, לא הובאו. לאחר כל הדברים האלה ולאחר 40 יום של נפקדות, הוא נשפט ל-25 ימי מחבוש. לכן, הנתונים אינם נכונים.

היו"ר א' אושעיה:

אני מודה לך, אדוני סגן השר.

הצעות לסדר-היום

הוצאתו להורג של יהודי באירן

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים לנושא הבא, חברי הכנסת: הוצאתו להורג של יהודי באירן; הצעות לסדר-היום מס' 4626, 4640, 4648, 4649, 4664 ו-4672. ראשון הדוברים, במסגרת שלוש דקות – הצעה דחופה – חבר הכנסת אברהם הירשזון; בבקשה, אדוני. אחריו – חברי הכנסת דוד טל, עוזי ברעם, יורי שטרן, אלכס לובוצקי ואברהם רביץ.

"ישר כוח" על הדאגה ליהודי אירן.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. רבותי חברי הכנסת, השבוע התבשרנו בצער רב על הוצאתו להורג של יהודי, חבר הקהילה היהודית באירן, שכל אשמתו היתה בכך שהוא יהודי. הדבר חמור ביותר. אני מבקש, ראשית, בשם כנסת ישראל, לשלוח למשפחתו ולקהילה היהודית באירן את תנחומי כנסת ישראל.

אדוני היושב-ראש, לא ייתכן שאירוע מסוג זה לא יזכה להתייחסות של הכנסת במדינת ישראל. לא שהכנסת יכולה לעשות היום דברים מעשיים בנושא הזה, אבל התפיסה שלנו, שבאה לידי ביטוי גם בדיון שהתקיים כאן לפני כמה שבועות ביחסי ישראל-הגולה – היה פה דיון נוקב – היא שהגולה אינה רק ארצות-הברית, הגולה היא בכל מקום ומקום שיהודים חיים בו.

אני מאמין באמונה שלמה, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שגבולות מדינת ישראל עוברים בכל מקום שיהודים נמצאים בו. ישראל ערבים זה לזה, אנחנו להם והם לנו. לכן, הוצאתו להורג של אותו יהודי חייבת לבוא לדיון בכנסת, כדי שהכנסת בישראל תביע את דעתה ואת מחאתה בנושא הזה. הייתי מציע, שיושב-ראש הכנסת ישלח מכתב מחאה לכל הפרלמנטים ברחבי העולם, כדי שיצטרפו להבעת מחאה של הכנסת בישראל על הוצאתו להורג של יהודי במדינות חשוכות.

אנחנו נמצאים היום על סף שנות האלפיים, מדברים על קידמה, מדברים על ליברליות, מדברים על חוקים למען האנושות. והנה, באותו זמן, במדינות מסוימות עדיין קיימים חוקים אפלים, שאולי, בסימן שאלה, מתאימים לתקופת ימי הביניים.

אדוני היושב-ראש, דעתה של הכנסת ודעתה של ממשלת ישראל בנושא הזה חייבות להישמע בקול וברמה, ולכן העליתי את הצעתי לסדר-היום. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, אדוני. הצעה חשובה ביותר. חבר הכנסת דוד טל – לא נוכח. חבר הכנסת עוזי ברעם, בבקשה.

עוזי ברעם (העבודה):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כאשר מסתכלים על ההוצאה להורג הזדונית, צריכים לראות אותה באור יותר רחב. לאחר הבחירות האחרונות לנשיאות אירן, שבהן ניצח חאתמי, התחילו מנשבות באירן, אי-פה אי-שם, רוחות ליברליזציה. ארגוני הגולים האירנים בעולם, במיוחד באירופה, יצאו בגינויים חמורים נגד משטר הדת החשוך ובעד תמיכה בחאתמי. אנשי הדתות, שרוצים לחזק את המשטר החומייניסטי, נבהלו מאוד מהנימה שהתחילה לפקוד את אירן. מעניין שאפילו כאשר נבחרת הכדורגל של אירן חזרה מניצחונה על אוסטרליה, שהעלה אותה לגמר המונדיאל, קיבלו אותה המונים, בתוכם נשים רבות, באיצטדיון הכדורגל – דבר שמנוגד מאוד לאנשי הדת.

היו"ר א' אושעיה:

זה אומר שחל שם שינוי.

עוזי ברעם (העבודה):

כן. אינטלקטואלים רבים באירן תומכים במגמה של חאתמי. חמנאי ואנשיו עברו לאחרונה את כל האוניברסיטאות כמעט באירן, על מנת לשכנע אנשים לתמוך בהם יותר ויותר, אבל דעת הקהל שם מתקוממת נגדם.

את רציחתו והריגתו של היהודי הזה צריכים לראות על הרקע הזה. הוא היה בן 50, רווק; אני התעניינתי בו ובגורלו. הוא עשה רבות לחילוץ יהודים מאירן, ויחד אתו הוצאו להורג עוד חמישה חברים, דווקא מ"הג'יהאד האסלאמי", שזה פלג שמתנגד למשטר שם.

אין שום ספק, שכאשר אנחנו דנים באירן, ואנחנו יודעים מה סכנתה הגדולה של אירן לעולם כולו ולישראל, אנחנו צריכים לדעת שבתוך אירן יש מאבק איתנים, מאבק שהדרך היחידה של השלטון הקיים לנצח בו היא על-ידי הפחדה.

את הרצח וההרג הנורא, שכולנו מזדעזעים ממנו, צריך לראות על הרקע הרחב, ומדינת ישראל צריכה לחזק כל גורם שרוצה לשנות את המשטר הנואל באירן.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת ברעם. חבר הכנסת יורי שטרן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת לובוצקי וחבר הכנסת אברהם רביץ.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, חברי, הוצאה להורג של פעיל יהודי בטהרן היא אזכור נוראי לעובדה, שגם היום קיימות תנועות אנטישמיות ומגמות אנטישמיות אלימות, שגם היום יש קהילות יהודיות במצוקה, שגם היום יש יהודים בסכנה. היא גם אזכור לנו, שאנחנו, כמדינה יהודית, חייבים לעמוד על המשמר וחייבים להמשיך לראות את עצמנו כפי שעשינו עד לא מזמן, כערבים לגורלם של יהודים בתפוצות.

אם קורה שמתפוצץ מטען ליד בית-הכנסת במוסקבה, או שורפים בית-כנסת בריגה, או מתקיימות הפגנות של ניא-נאצים באסטוניה, או מוציאים יהודים להורג או לעינויים או למעצרים באירן – מדינת ישראל לא יכולה שלא לראות בזה חלק מאחריותה, חלק מדאגתה. היא לא יכולה שלא להפעיל את מוסדותיה – את שירותי החוץ שלנו, את הנציגות שלנו באו"ם, את הקשרים הבין-פרלמנטריים שלנו – על מנת למחות, על מנת לדרוש בירורים, על מנת לדרוש את תשומת לבם של אנשי ציבור בעולם כולו.

במקרה הזה אני מצטרף להצעתו של חבר הכנסת אברהם הירשזון, ואני חושב שיש מקום גם לפעולה של יושב-ראש הכנסת מול הפרלמנטים. אני חושב שגם הנציגות שלנו באו"ם צריכה לדרוש ממזכ"ל האו"ם להתערב ולהתעניין בגורלם של יהודי אירן בכלל, כי זה רק מקרה אחד, ואנחנו יודעים שיש מקרים רבים יותר.

אני חושב שאנחנו צריכים לחזור לתפקיד המסורתי שלנו, כי הוא לא נגמר. אנחנו אחראים לגורלם של היהודים בעולם כולו, מאתנו הם מצפים למחות, להתערב; הכלים שלנו לפעמים פחות מוגבלים ממה שנראה לנו, ולהתערבות שלנו יש ערך, גם באופן מיידי וגם לטווח ארוך.

היו"ר א' אושעיה:

אני מודה לך מאוד, חבר הכנסת שטרן. אחריו – חבר הכנסת לובוצקי; לא נוכח. חבר הכנסת רביץ – לא נוכח. האם אדוני סגן השר מוכן להשיב בשם הממשלה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מוכן ומזומן.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנושא שהועלה כאן בהצעות לסדר-היום הוא נושא חשוב מאין כמותו. אני רוצה לציין, שממידע חלקי, ולא מאומת, שהגיע לממשלה ולתקשורת, נודע, ששלטונות אירן הוציאו לאחרונה להורג בטהרן יהודי בשם רוחולה קאד חודאזאדה. אין בידי הממשלה פרטים על הרקע למעצרו, משפטו או הוצאתו להורג של היהודי.

פה אני רוצה להודיע, שממשלת ישראל דורשת מממשלת אירן הבהרות חד-משמעיות בנושא, ומשרד החוץ הונחה, בצורה ברורה ומפורשת, לפנות לצלב-האדום הבין-לאומי, לפנות לאו"ם ולגורמים בין-לאומיים נוספים, במטרה לקבל את כל המידע אשר לגורלו של אדון חודאזאדה וכמו כן באשר ליהודים נוספים אשר עצורים באירן. ממשלת ישראל תפעל בנחרצות, כבעבר, כדי למנוע כל פגיעה ביהודים באשר הם.

אני רוצה להצטרף, כמובן, לדבריו של חבר הכנסת אברהם הירשזון. חבר הכנסת הירשזון הציע כאן, שיושב-ראש הכנסת יפנה לראשי פרלמנטים אחרים בעולם, שידרשו גם הם הבהרות מממשלת אירן בדבר גורלו של מר חודאזאדה, כדי שנדע כולנו מה עלה בגורלו. אני מציע, חבר הכנסת הירשזון, שתפנה בצורה פורמלית ליושב-ראש הכנסת כדי שיעשה זאת. אנחנו כממשלה פועלים בצינורות הממשלתיים, כך שאנחנו פונים גם לאומות המאוחדות, גם לגורמים בין-לאומיים אחרים, לצלב-האדום הבין-לאומי, כדי שכולם יחד יצליחו לגלות מידע בדבר גורלו של היהודי באירן.

עוזי ברעם (העבודה):

אדוני סגן השר, לפני כמה חודשים הוציאו להורג צעיר יהודי שנקרא "מכובד", ואת הגופה שלו נתנו למשפחתו. הפעם הזאת לא נמסרה גופה לשום גורם, ויש שמועות שהוא בכלל נהרג בעינויים בכלא, ולא הוצא להורג. זה דבר שכדאי לבדוק אותו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת ברעם, אמרתי בתחילת דברי, כי מידע חלקי ולא מאומת הגיע לממשלה. לכן אני לא יכול לתת הבהרה חד-משמעית בדבר גורלו, מאחר שאיננו יודעים מה עלה בגורלו ואיננו יודעים מה קרה לו. יכול להיות שהשערה של חבר הכנסת ברעם היא השערה נכונה, אבל כרגע אין לנו אפשרות לאמת אותה. לכן אנחנו פונים לכל אותם גורמים שאנחנו חושבים שיכולים לעזור לנו. הגורמים האלה, לפי ההצעה שהציע חבר הכנסת אברהם הירשזון, שיפנו גם לראשי פרלמנטים אחרים בעולם, על מנת שהם עצמם יפנו לאירן כדי לדעת מה עלה בגורלו – לפי דעתי, העבודה המשותפת הזאת אולי תוכל להעלות פרטים נוספים, כמובן, בתקווה שמה שנאמר אולי לא היה. אבל אם אכן קרה הרע מכול – למנוע מקרים כאלה בעתיד. וכממשלה אנחנו נעשה את הכול, כמובן, כדי להגן על היהודים בכל מקום שהם נמצאים בו. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, אדוני סגן השר. מה אדוני מציע, אם כן?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מציע להסתפק בדברי, ואם לא – להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון, כפי שתמצאו לנכון.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

לוועדת העלייה והקליטה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, הנושא הזה הוא נושא של ועדת החוץ והביטחון – –

שבח וייס (העבודה):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — ועם כל הכבוד שאני רוחש לוועדת העלייה והקליטה, הנושא הזה הוא מאוד רגיש.

שבח וייס (העבודה):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני הייתי מבקש שתסכימו להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון, אלא אם תרצו להעביר אותו לוועדת הכנסת, ואז אולי תהיה איזו בדיקה נוספת לגבי הנושא. אם רוצים לקיים דיון יותר מקיף, יותר רחב ויותר פתוח, הרי ועדת החוץ והביטחון היא ועדה שבה ניתן לפרוס דברים יותר מאשר בוועדה אחרת. אבל אם יושבת-ראש ועדת העלייה והקליטה תעמוד על כך, אני אציע שהנושא יועבר לוועדת הכנסת, לבדיקה במשך עוד יום, אם יש התנגדות; כי כפי שזה נראה כרגע, זה צריך לעבור לוועדת החוץ והביטחון. תודה רבה.

הי"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את הצעתו של – – –

שבח וייס (העבודה):

לא, תודה. אני מסתפק – – –

הי"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת דהאמשה, סגן השר מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון. אתה ביקשת להסיר. האם אתה עדיין מבקש? כן, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, מובן שאני בין אלה שלא רוצים שמישהו ימות בעינויים בכלא, או שיוצא להורג במקום כלשהו, אם יהודי ואם לא-יהודי.

מה שעולה פה, זו פרשת היחסים של ממשלת ישראל או של מדינת ישראל עם אירן, ואנחנו יודעים שבעבר היחסים האלה היו טובים מאוד וחמים עם משטר שהעם האירני פשוט שינה אותו והפך אותו במהפכה גדולה וידועה.

אני הייתי מציע לאנשי משרד החוץ ולמובילי המדיניות, לאור הדברים המתחדשים וגם לאור מה שאמר חבר הכנסת עוזי ברעם בדבריו, לגשש אצל המשטר הזה באופן חיובי אם אפשר לקיים יחסים בכיוון של יחסי שלום ויחסי ידידות עם העם האירני, ולא כפי שהיה פעם אחת, עם ממשלה אחת שהעם לא רצה בה. יכול להיות שזה יפתח פתח לימים יותר חיוביים גם ביחסים האלה.

הי"ר א' אושעיה:

תודה רבה. חברת הכנסת בלומנטל ביקשה להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עוזי ברעם. בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

פורמלית אני מבקשת להסיר, אבל למעשה אני רוצה לפנות לחברי הכנסת המציעים להעביר את ההצעה לוועדת העלייה והקליטה של הכנסת. אנחנו עסקנו בנושא בעבר; כל הגורמים הממשלתיים

מגיעים לוועדה. הגענו למצב שסל הקליטה וההטבות ליהודי אירן שעולים ארצה גדלו בצורה משמעותית, ואני קוראת לכל יהודי אירן לעלות למדינת ישראל, ויש אפשרות.

היו"ר א' אושעיה:

אני מודה לך מאוד.

חבר הכנסת הירשזון, האם אתה מוכן להעברת הנושא לוועדה?

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת ברעם, האם אתה מקבל את הצעתו של סגן השר להעביר את הנושא לוועדה?

עוזי ברעם (העבודה):

כן.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת שטרן, האם אתה מוכן להעביר את הנושא לוועדה?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

לוועדת העלייה והקליטה.

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, ועדת הכנסת תחליט.

אנחנו עוברים להצבעה אם להעביר את שלוש ההצעות לסדר-היום לוועדה שוועדת הכנסת תקבע.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 13

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

הצעות דחופות לסדר-היום בנושא: הוצאתו להורג של יהודי באירן – 13 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ועדת הכנסת תקבע באיזו ועדה יידון הנושא.

הצעה לסדר-היום

המפלגות החרדיות והסכם נאמן בעניין הגיור

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: המפלגות החרדיות והסכם נאמן בעניין הגיור – הצעה לסדר-היום מס' 4637. יציג את הנושא חבר הכנסת נסים זוילי. ישיב בשם הממשלה שר האוצר. בבקשה, חבר הכנסת זוילי.

נסים זוילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי השר נאמן, נדמה לי שאפשר לומר, שיש הסכמה רחבה מאוד בבית הזה, שאסור להגיע לחקיקה של חוק ההמרה. נדמה לי, שכל אחד מאתנו כבר בחן את הנושא הזה מהרבה מאוד היבטים, כל אחד מאתנו נפגש עם יהודים בארץ ועם יהודים בחוץ-לארץ ומבין את המשמעויות ההרסניות שיכולות להיות להליך של חקיקה, עד כדי פילוג ופיצול בתוך העם, שאף אחד מאתנו לא רוצים להגיע אליהם.

אני יכול לומר, שכשהתחילו לעלות הרעיונות של ועדה משותפת שתגיע להסכמה סביב הנושא הזה, הסכמה שכל הזרמים ביהדות יוכלו לחיות אתה, נדמה לי שרבים מאוד מאתנו נשמו לרווחה. הרבה מאוד נשמו לרווחה ואיחלו לשר נאמן הרבה מאוד הצלחה במשימה. אני גם יודע שחלק לא האמין שיש בכלל אפשרות להגיע להסכמה סביב הנושא הזה. מלכתחילה אמרו המפלגות הדתיות וחלק מהרבנות החרדית כי אין שום מקום לפשרה. בשלב מסוים היתה תחושה שהחרדים באמת צודקים.

השר נאמן השקיע מאמצים רבים מאוד, וכל השותפים לניסיון הזה גילו הבנה – הם גילו הבנה, כי בסופו של דבר הם הבינו איזה הרס עלול להיגרם כתוצאה מהליכה עד הסוף בנושא הזה. תאמינו לי, אף אחד לא יכול להיות שמח לחלוטין עם שום פשרה, אבל בסופו של דבר יש נושא מרכזי אחד שצריך לחייב ולהנחות את כולנו: איך שומרים על אחדות העם. איך שומרים על אחדות העם הזה, אם כל אחד מתבצר בעמדותיו, אם כל אחד מתקפל בתוך הבונקרים שלו ומנסה לומר: כולה שלי. אם כל אחד מאתנו יבוא וייתייב עם תפיסת העולם שלו ויאמר: אני לא מוכן ללכת לשום הסכמה, לשום קונסנסוס – אין דבר יותר הרסני לנו מאשר האמירה הזאת.

אני חוזר ואומר, המפלגות החרדיות מלכתחילה לא היו מוכנות לשום פשרה, אך הבנתי שלאחר שהגיעה הפשרה או הסכמת נאמן, אף שהמפלגות החרדיות הקימו צעקות, בסופו של דבר הן אמרו: רבותי היקרים, לא על כך נפוצץ את הקואליציה או מהלכים אחרים; אומנם אנחנו לא משלימים עם זה, אבל זה קיים. הן לא ניהלו מלחמת עולם נגד ההסכמה הזאת.

אבל, מה מתברר בשבועות האחרונים? מה שמתברר בשבועות האחרונים הוא, שהיה לפחות קמצוץ של חוסר תום לב בהתנהגות השותפים למשא-ומתן בניסיון להגיע לפשרה. חוסר תום הלב הזה עולה מכך, שאנחנו מחזירים את הוויכוח ואת העימות הזה לא רק לכנסת, אלא אנחנו מחזירים אותו לעם היהודי על כל מרכיביו, חלקיו ותפוצותיו, ואנחנו חוזרים לנקודה שהיינו בה לפני כמה חודשים, כאשר הנושא הזה איים להרוס את אחדות העם ולפרק לגורמים את המערכת שאנחנו חיים בה.

היום אני בא ואומר לשר נאמן: אי-אפשר להעביר את ההסכמה שלך דרך חקיקה; אין מקום לזה, משום שהמרכיבים בהסכמה שאליה הגעת, הם מרכיבים מאוד מאוד וולונטריים, הם מרכיבים של הסכמה בין כל הגורמים, הם מרכיבים של שיתוף פעולה, ובחקיקה יהיה דבר אחד ברור וחד-משמעי, והוא שהגיור יעשה כגיור אורתודוקסי. כל שאר המרכיבים הם רצוניים, כל שאר המרכיבים הם כאלה שאפשר לפרש אותם כך או אחרת.

אם אתה מוכן לבוא לכנסת ולומר, שאתה מוכן לחזור לניסיונות שלך להגיע להסכמה, אני חושב שצריך לתת לך את כל הגיבוי שאתה זקוק לו, כדי שתוכל להגיע להסכמה הזאת, וכדי שתוכל להניח בפני העם במדינת ישראל ובתפוצות תפיסה המוסכמת על 80% מהעם. אני לא מדבר על 100% או 98%, אני מדבר על 80% או 90% מהציבור שרוצה להגיע להסכמה בנושא הזה, ואינו מוכן ללכת לחקיקה שחלק מהציבור ירגיש בתוכה כאילו כופפו אותו או הכריחו אותו.

לכן, דעתי היא, שאתה, אדוני שר האוצר, צריך לחזור פעם נוספת למאמצי התיווך שלך, פעם נוספת לכנס את כל הגורמים ולנסות להביא להסכמה שתהיה מקובלת על כל חלקי הבית. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת נסים זוילי, שהסתפק בשמונה דקות. זו עובדה ראויה לציון. מגיעות לך עוד שלוש דקות בהזדמנות אחרת. כבוד שר האוצר ישיב.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מוכן לתת לי שתי דקות?

נסים זוילי (העבודה):

כן.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

ההסכמים בין מפלגת העבודה לבין הליכוד בזמן האחרון – – –

נסים זוילי (העבודה):

אל תבני על זה יותר מדי.

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, כפי שאמרתי בדיון בכנסת כאשר דנו בהמלצות הוועדה, זה אחד הנושאים החשובים ביותר שהכנסת עוסקת בהם. אינני מופיע כאן כחבר הממשלה. אחד התפקידים שקיבלתי עלי טרם הצטרפותי לממשלה היה לעסוק בנושא הגיור, וככל האפשר להביא להסכמה ולהבנה, תוך אחידות וקביעת אמות מידה בנושא חשוב זה.

נושא זה הוא אך ורק חלק מהבעיה; הבעיה הכוללת היא דמותה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, ומה משמעות המונח הזה. אני מוכרח לומר, שאני מודה לחבר הכנסת נסים זוילי שהעלה את הנושא הזה על סדר-היום, משום שזה נושא שחייבים למצוא לו פתרון, לא בבתי-המשפט ולא על-ידי המחוקק. כל זאת, משום שענייני אמונות ודעות, אין מקומם בפתרונות כפויים. לכן עשינו מאמצים בשנה האחרונה למצוא פתרון אמיתי לבעיה, ולא פתרונות שדוחים את הבעיה ומגדילים את היקפה בעתיד הקרוב ביותר.

אני רוצה להדגיש משפט אחד שאנחנו יכולים ללמוד מפרשת השבוע שלנו, פרשת מעשה המנורה. התורה מדברת על "בהעלותך את הנרות, אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות". כפי שהגמרא אומרת, נר לאחד – נר למאה. נר זה דבר שאתה לוקח מהאש שלו, ואתה לא מפחית ממנו. זה ייחודו של העם היהודי: אחדותו של העם היהודי היא שניקח זה מזה ונהיה קשורים זה לזה, בלי שהאחד

יפגע או יפחית מדמותו של היהודי האחר. לכן גם נאמר בתורה: אל מול. אנחנו צריכים להסתכל האחד מול השני, מול הנר האמצעי, שביל הזהב. זהו הלקח שלמדתי בשנה האחרונה מעיסוקי בפרשה הזו.

חטפתי חרמות, גידופים, קללות, ביקורת אישית. לא עניתי עליהם, השתדלתי לעמוד ככל האפשר כמאמר חז"ל: "הנעלבים ואינם עולבים, השומעים חרפתם ואינם משיבים – עליהם נאמר: ואוהביו כצאת השמש בגבורתו". כדי שהשמש תצא לאור בנושא הזה, חייבים לרסן את הדיבור, לשמור על לשון נקייה, לא לפגוע זה בזה. צר לי על שכל הצדדים הנוגעים בדבר בקצוות לא מילאו אחר הצו הזה של שמירת הלשון. דעתי היא, שרק בלית ברירה ורק אם כלו כל הקצין – ועדיין לא כלו – צריכה הכנסת להזדקק לחקיקה.

אני בהחלט מקבל את הצעתך, ואני גם רוצה לומר, שאני ממלא אותה, להמשיך בניסיונות להביא להידברות ולהבנה. גם אתמול בבוקר היתה לי פגישה עם נציגי התנועה ליהדות מתקדמת, או כפי שהיא נקראת בחוץ-לארץ – התנועה הרפורמית, ובשבוע שעבר היתה לי פגישה עם נציגי התנועה המסורתית. אמשיך בפגישות הללו, בכלל זה עם החוגים ברבנות בארץ ובחוץ-לארץ, על מנת להביא לפתרון מוסכם שמבוסס על שני עקרונות: 1. הגיור יהיה על-פי אמת מידה אחידה; 2. נושאים של סטטוס ומעמד אישי ייקבעו במדינת ישראל על-ידי מי שהוסמך על כך בחוק המדינה, ולא איש הישר בעיניו יעשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה חוק שמתייחס לישראל, ולא חוק אקס-טריטוריאלי.

שר האוצר י' נאמן:

אני אמרתי – במדינה, ולא בכדי, חברי לספסל הלימודים, חבר הכנסת רובי ריבלין; למדנו יחד, ולא שכחתי מאז. ואני אומר בצורה ברורה מאוד: אם אנחנו רוצים לשמור על אחדותו של העם מתוך הבנה והסכמה – ואני מדגיש את המלים הבנה והסכמה – עלינו לקבל על עצמנו, שהגיור בישראל ייערך על-פי דין תורה, על-פי אמת מידה אחידה. שנית, ויחד עם זאת, ואני רוצה להדגיש את זה, אין לפגוע ביהודי אחר, יש לכבד כל איש – על-פי אמונתו יחיה.

היהדות, בניגוד לדתות אחרות, איננה דת מיסיונרית, והיא איננה דת של כפייה; היא מבוססת על בחירה חופשית.

חיים רמון (העבודה):

היא גם לא דת של האפיפיור.

שר האוצר י' נאמן:

גם לא דת של האפיפיור, וגם אין לנו כמרים להתוודות בפניהם.

חיים רמון (העבודה):

עשה לך רב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אבל יש ביסוד אמונה של הנחה.

חיים רמון (העבודה):

אני מסכים, אתה יודע את עמדתי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

או שאנחנו מאמינים בזה או שאנחנו לא מאמינים בזה. זה הכול.

שר האוצר י' נאמן:

ידידי חבר הכנסת חיים רמון, אני חושב שאנחנו מבינים זה את זה, יודעים שיש "שולחן ערוך" משותף לכל עם ישראל. ואני חושב שאין כל צורך בקרע עם יהדות הגולה.

אתמול שמתו נפשי בכפי, והופעתי בפני למעלה מ-150 נציגים של התנועה הרפורמית מארצות-הברית והסברתי להם, שהבעיות והמלחמות שבין התנועות בארצות-הברית – אנא, למען השם, אל תייבאו אותן למדינת ישראל. יש לנו מספיק נושאים שאנחנו צריכים להתעמת אתם, יש לנו אויבים, יש לנו בעיות קיומיות, אבל אין לנו הבעיה הקיומית שיש ליהדות הגולה, והיא בעיית ההתבוללות.

כדי לשמור על מדינת ישראל ועל צביונה כמדינה יהודית ודמוקרטית, עלינו לפתור את הבעיות בדרך של הבנה הדדית, שיחות בגובה העיניים, כפי שאומרים הצברים, בלי לפגוע זה בזה, ומתוך רצון לשמור על אחדותו של עם ישראל. אין ערך עליון על ערך שמירת אחדותו של עם ישראל כעם יהודי, כעם ששרד במשך אלפי שנים של פוגרומים, של ניסיונות להכחיד אותנו, ועלינו לזכור שיש דבר אחד

ששמר עלינו, והוא שמירה על ייחודו של עם ישראל כעם שקיבל תורה במעמד הר-סיני, ותורה מן השמים איננה ניתנת לשינוי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת רמון, אפילו האפיפיור לא יכול לשנות זאת.

שר האוצר י' נאמן:

אני גם רוצה להזכיר לכולנו, אמרתי אתמול את הדברים בוועדת העלייה והקליטה בראשותה של חברת הכנסת נעמי בלומנטל: בתפילין של הקדוש-ברוך-הוא – וחז"ל אמרו שגם לקדוש-ברוך-הוא יש תפילין – כתוב רק דבר אחד: "מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ". הבה נתעלה מעל המחלוקות, מעל ההשקפות השונות, ונשב ליד שולחן אחד, כדי לפתור מתוך הבנה הדדית נושאים של אמונות ודעות. שיש להם השלכה לא רק עלינו, אלא גם על הדורות הבאים.

אדוני היושב-ראש, אין לי כל התנגדות, ואני אפילו חושב שמן הראוי שהנושא ייבחן על-ידי הכנסת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

במליאה. כולם מסכימים לדיון במליאה.

שר האוצר י' נאמן:

על-ידי הכנסת, כפי שחברי הכנסת יבחרו. זה נושא חשוב ביותר, ויש צורך למצוא לו פתרון בדרכי נועם, כי דרך תורת ישראל "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום".

היו"ר י' לנקרי:

תודה, אדוני השר, גם על דבריך, גם על ההמלצה הנאמנה למיצוי הסוגיה במליאת הכנסת.

חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר פרוצדורלית את ההצעה.

חיים רמון (העבודה):

אני רוצה לוועדה, אם אפשר.

היו"ר' לנקרי:

אתה רוצה ועדה. גם חבר הכנסת יורי שטרן רוצה ועדה. אבל חבר הכנסת יורי שטרן הוא שידבר, חבר הכנסת רמון. כרגע נקשיב לחבר הכנסת וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, במובן מסוים הפקדנו בידך אוצר כשהוטל עליך התפקיד של הפישור והגישור כאן. מדינת ישראל שונה מרוב המדינות האחרות, כי במובנים רבים, מרצוננו, היא אקס-טריטוריאלית כאשר מדובר בעם היהודי. ומרצוננו – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חוק מיהו יהודי.

שבח וייס (העבודה):

אנחנו מדברים הרבה על אור לגויים, אני לא יודע, לא כל כך מצליחים, אבל במובן מסוים להיות אור ליהודים, צריך להשתדל. לכן, הרבה זמן הסדרנו את העניינים האלה בהידברות ולא בחקיקה.

חוק שיפוט בתי-דין רבניים (נישואין וגירושין), 1953, שהוא חוק מפתח, שגם אימץ סטטוס-קוו, גם שינה, ביטל את פנקס כנסת ישראל, גם הרחיב, גם שם לא היתה הגדרה חד-משמעית מיהו יהודי. לא היתה. ואחר כך היו כל פסקי-הדין הידועים של רב-סרן שליט בשני גלגליו, או בגלגול החקיקה, ופשרת משה חיים שפירא ויעקב שמשון שפירא, שניהם זיכרונם לברכה, ואוסוולד רופאייזן קצת לפני כן, ועוד כל מיני דברים.

אתה אמרת משפט אחד – שרק בלית ברירה; אני מבקש ממך גם לא בלית ברירה. בסדר? זאת בקשתי. רק הסכמות, אם אפשר, לא חקיקה. תהיה חקיקה, אנחנו נשבש אותה, ואתה גם לא רוצה אותה.

היו"ר' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת שבח וייס. חבר הכנסת יורי שטרן מציע להעביר את ההצעה הזאת לוועדה.

שבח וייס (העבודה):

לכן אני כאילו רוצה להסיר את ההצעה.

שר האוצר י' נאמן:

אם זה יהיה בלית ברירה, אז גם תהיה הברירה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין אפשרות לדרך אחרת?

חיים רמון (העבודה):

— — — יומרני בעניין, לא להביא את הגאולה השלמה, וללכת על הפתרון הטכני. זה לא יעזור.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

קודם כול, אני מנצל את ההזדמנות הזאת כדי לברך שוב את השר יעקב נאמן על העבודה ההתנדבותית שהוא לקח על עצמו, על הביצוע, ואני רק מקווה שגם יהיה לזה המשך. במובנים האלה חשוב היום להקפיא כל ניסיון להעביר את הנושא של גיור בחקיקה. אני גם קראתי, כמו יתר חברי הכנסת, לתנועות הלא-אורתודוקסיות להקפיא את ההליכים שלהן בבג"ץ, כי בזה הם יאפשרו לנו להמשיך — — —

היו"ר י' לנקרי:

כן, חבר הכנסת שטרן.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

, כדי שהוא ילחץ יד.BREAKאני פונה לכבוד השר. אני נותן לו

אנחנו צריכים לנצל את התקופה הזאת על מנת להקים בפועל את המכון המשותף לגיור, לראות איך העסק הזה עובד ולגרום לכך שיהיה שיתוף פעולה אמיתי. אני בטוח שאנחנו חייבים לנקוט גם מה

שנקרא "פתרונות טכניים", כל עוד מדינת ישראל חייבת לרשום את תושביה בתעודות זהות כיהודים או כלא-יהודים, דבר שאין לו היום אח ורע בשום מדינה אחרת. בעבר זה היה נהוג בברית-המועצות, והדבר אינו נהוג עוד לא בברית-המועצות ולא במדינות היורשות אותה. אני חושב, שכל עוד מדינת ישראל נקראת להגדיר ברישום מיהו יהודי או מי אינו יהודי, ניתקל שוב ושוב בבעיות האלה ושוב ושוב נצטרך להחליט החלטות מזיקות לאחדות העם היהודי.

לכן אני קורא גם לשר נאמן להתייחס ברצינות להצעה שלי לבטל את סעיף הלאום בתעודת זהות, וזה במקביל ולא כתחליף להקמת המכון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חיים רמון (העבודה):

--- שר האוצר הרבה יותר יומרני ממני.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת ריבלין, תנו לחבר הכנסת שטרן לסיים. חבר הכנסת שטרן, נא לסיים. דקתך עברה כבר מזמן.

חיים רמון (העבודה):

הוא קיבל רגע, לא דקה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

היות שאני רואה פה הרבה מאוד דברים שחייבים לדון בהם עם המומחים ועם נציגי התנועות והארגונים, אני מציע שהצעה זו לסדר-היום תועבר לוועדת העלייה והקליטה, שכבר דנה בנושא ויכולה להמשיך לדון בו.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת שטרן.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אם יש הסכמה לדיון במליאה, שיהיה דיון במליאה.

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. השר נאמן ביקש שנמצה את הדיון במליאת הכנסת, ועל כן אני מבקש שנצביע.

מה מעדיף המציע מכל העניין, דיון במליאה?

נסים זיילי (העבודה):

היו"ר י' לנקרי:

טוב, אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של 12, ללא מתנגדים וללא נמנעים, עוברת הצעתו של חבר הכנסת נסים זיילי: המפלגות החרדיות והסכם נאמן בעניין הגיור, לדיון במליאת הכנסת.

הצעות לסדר-היום
כרזות הסתה נגד ראש הממשלה

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו מתקדמים בסדר-יומנו, והנושא הבא: כרזות הסתה נגד ראש הממשלה; הצעות לסדר-היום מס' 4647, 4652 ו-4657. ראשון הדוברים, חבר הכנסת אופיר פינס-פז, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש הצעה אחרת למי שיישאר במליאה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שבח וייס (העבודה):

היו"ר י' לנקרי:

ובכן, אני מזכיר שההצעה היא הצעה דחופה, ועל כן – שלוש הדקות התקנוניות. אחרי חבר הכנסת אופיר פינס-פז יבוא חבר הכנסת סלומינסקי.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ראשית יש לומר, ולפי דעתי יש גם לעשות – הכנסת צריכה להתאחד היום בגינוי חריף מקיר לקיר, על כל חבריה, על כל סיעותיה, על כל פלגיה ולומר את שהיא צריכה לומר, לא כריטואל, אלא צריכה לומר כדי שהמערכות תדענה מה דעתם של המחוקקים, של נבחרי העם, ואיך הם צריכים לנהוג. צריך לומר, שאנחנו מגנים בחריפות שאין למעלה ממנה את הכרזות, את כרזות השטנה נגד ראש הממשלה. הכרזות האלה עם הכאפייה על הראש, נקעה נפשנו מהן; איננו יכולים לראות אותן עוד.

אלא מה? אני לא רוצה לומר דברים שיובנו לא נכון, אבל את הכרזות האלה מפיצים חמישה אנשים שכולנו יודעים מי הם. הם צוחקים על כולנו. חמישה כהניסטים צעירים שמנסים לעשות צחוק מהחוק במדינת ישראל, משלטון החוק, מהכנסת, מהממשלה, מהמשטרה ומבתי-המשפט. הם מסתובבים חופשי-חופשי ועושים כאוות נפשם ומציירים כרזות. רק לפני חודש הם תלו כרזות של רבין בעירום על הבית של "דור שלם" בירושלים. יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, בעירום.

שבח וייס (העבודה):

הם חולי מין, כי כל הפאשיסטים הם חולי מין.

אופיר פינס-פז (העבודה):

הם חולי נפש כפי שאי-אפשר לתאר, אבל הם מסתובבים חופשי, כאן, במדינת ישראל, ואף אחד לא יכול להם.

אני רוצה לומר עוד מלה: האנשים האלה גדלו בערוגה שטופחה והושקתה בגינת הימין הקיצוני. אנשים רבים בימין לא זעקו את הזעקה ולא עשו את המעשה כדי לעקור משורש את הקבוצה הזאת. לא הקיאו אותם ולא הוקיעו אותם. אתם יודעים מה? אפילו שיתפו אתם פעולה באופן פסיבי. הרי ראינו אותם בהפגנות כשהלבישו את רבין במדי אס.אס., והיו בהפגנות האלה למעלה מ-15 חברי כנסת מהימין. האנשים האלה לא סולקו, לא גורשו. חמשת החבר'ה האלה היו בהפגנות בצומת-רעננה, בירושלים ובכיכר-ציון ובכל מקום. אז אני לא אגיד: מגיע לכם, כי לא מגיע לנו, אבל נתתם להם לגיטימציה בצורה עקיפה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש להבדיל, ואני מצדיק אותך – היו הפגנות שכמה מאתנו באמת התנגדו להן. אבל רוב ההפגנות היו הפגנות לגיטימיות של הימין בישראל, והם לקחו על זה טרמפ.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אוקיי, אני מסכים, וזה נכון מאוד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

באותה הפגנה מסוימת היו כמה מאנשי תנועת החרות-סבא ואנשי ליכוד שהתנגדו לה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

נכון שהם לקחו טרמפ על הפגנות לגיטימיות של הימין, אבל הם לקחו טרמפ. פתחתם להם את הדלת, הכנסתם אותם לאוטו ולקחתם אותם טרמפ. זאת, במקום להגיד להם: עד כאן; אתם באוטו שלנו לא נוסעים; אנחנו נוסעים בכיוון אחד ואתם לא לגיטימיים. מדבר לדבר הם הפכו לחלק מהנוף הפוליטי הפרוע של החברה הישראלית, גידול הפרא הזה.

לסיום, אני רוצה לומר, שגם לנו קשה להשלים עם כל מה שקורה בממשלה הזאת, גם לנו יש ימים לא קלים בעיכול מה שקורה ומה שלא קורה, אבל אנחנו מעולם, ואני מקווה מאוד שלעולם, לא ניתן לגיטימציה חלקית או עקיפה או כל סוג של לגיטימציה לעשבי פרא, לאנשים שאסור לתת להם שום פתחון-פה ושום אפשרות להציג את מרכולתם הנבזית, להופיע לצדנו לא בכיכר-רבין, לא ליד בית ראש הממשלה ולא בשום מקום אחר.

אני מציע בעניין הזה להחליט החלטה קולקטיבית: אנחנו לא ניתן לחבורת המופרעים המצומצמת הזאת לשבש את החיים הפוליטיים הדמוקרטיים במדינת ישראל. אני קורא, בשם כל חברי, למשטרת ישראל ולמערכת המשפט בישראל למצות אתם את הדין, ומיד.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת אופיר פינס-פז. חבר הכנסת ניסן סלומינסקי – אינו נוכח. על כן, חבר הכנסת רן כהן מוזמן לשאת את דבריו.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, אני מודה לחברי חבר הכנסת אופיר פינס על העלאת הנושא הזה יחד אתי ואני מאוד מצטער על שחבר הכנסת סלומינסקי אינו כאן. אני סבור שאנחנו מתמידים באדישות אל מול ארגון רצח שקיים במדינת ישראל. אדוני סגן השר, אני אומר את זה בקור רוח, אחרי מחשבה, אני לא מתלהם; אני לא נפגע באופן אישי ובגלל זה מדבר כך; אני אומר לך: קיים ארגון רצח יהודי במדינת ישראל שרוצה עוד ברצח של ראש ממשלה.

אני נדהם. אני חייב לומר, שאני נדהם מהקבלה הציבורית של עובדת קיומו, כאילו זו גזירת גורל, כאילו באמת אין ממש מה לעשות, כאילו זה טבע הדברים. זה לא טבע הדברים.

מה קרה כאן עם תליית תמונות התועבה של ראש הממשלה, נתניהו, עם הכאפייה? לא מדובר כאן רק בעצם התועבה שבמעשה, עצם האיום, ההמרדה וכל החוקים שאתם מכירים אותם; זוהי קריאה לרצח. קראו את זה בספר החוקים.

יש כאן גם דבר הרבה יותר חמור. הם יודעים שזה המהלך לרצח ממש; זה כבר הוביל לרצח של ראש ממשלה – מה שנחשב לאות הקלון, לאות קין ולאסון הגדול ביותר בתולדות עם ישראל ומדינת

ישראל. זה התחיל שם, וזה הוביל לרצח. ואומרים אנשי תנועת "כך", באופן גלוי – איך הם אמרו את זה? – שבכוונתם לפעול נגד נתניהו כפי שפעלו נגד רבין. זאת אומרת, אנשים גם אומרים: בעקבות הפעולה הקודמת רבין נרצח, ואנחנו נפעל לגבי ראש הממשלה הנוכחי כפי שפעלנו נגד רבין; כלומר, נוביל לעוד רצח.

אני רוצה לומר לך, אדוני סגן השר, תאמין לי, הם קיצוניים, הם בני-בליעל, הם חלאות אדם, אבל הם לא מטורפים. אנחנו מטורפים, אנחנו חברה מטורפת אם אנחנו מרשים לעצמנו, כשאנחנו עדיין חיים במציאות ביטחונית ומדינית קשה, שיתרוצצו בקרבנו יהודים עם נשק לגיטימי מטעם הממשלה ועם מוקדי כוח שחלקם בתוך ישראל וחלקם בהתנחלויות, ואנחנו יודעים איפה הם מסתובבים ואיפה הם מתרוצצים ואיפה הם מחנכים, והם אומרים: אנחנו מוליכים לרצח; ואנחנו, הנורמלים כביכול, נוהגים כאילו זו גזירת גורל.

לא הם מטורפים – אנחנו מטורפים. ולכן מייד יש לי רפלקס מותנה בעניין הזה. מייד באותו בוקר הגשתי תלונה במשטרה, ואמרת: חייבים לתפוס את בני-הבליעל האלה ולשים אותם בכלא. אגב, הם כבר ביצעו כל מיני מעשים, מלבד המעשה שהוביל לרצח הנורא של ראש הממשלה רבין, זיכרוננו לברכה. האם אנחנו באמת מחכים לעוד רצח?

אני רוצה לומר עוד משפט אחד. ברשות היושב-ראש, אבקש עוד חצי דקה. אני אומר לך, שאני חולק על שיטות השב"כ. זה ארגון שיש לי אליו הוקרה רבה, ואני גם יודע מצוין איך הוא עובד. אני אומר לך, העובדה שהם מוסיפים עוד חגורה סביב ראש הממשלה ועוד חגורה סביב ראש הממשלה וסוגרים עוד רחוב ומוסיפים עוד מכונית ביטחון ועוד מקלע – זו איננה השיטה. אולי גם את זה צריך לעשות. השיטה העיקרית היא להגיע למאורות שלהם ולהוציא אותם משם, ולשים את חלאות האדם האלה בבתי-הכלא מהר; לא לנהוג באופן דפנסיבי. הם תוקפים והם מאיימים.

תשמע, אני לא יוצא יותר מהבית שלי ונכנס למכונית כמו בן-אדם נורמלי; אין דבר כזה. כל יום אני צריך לבדוק את המכונית שלי למעלה, מתחת, בגלגלים, לראות מה יש בסביבה. ולמה? משום שאני מעביר חוק לעקירת האנדרטה, אפילו בלי הקבר של גולדשטיין. באיזו מדינה אנחנו חיים?

ולסיום, אדוני היושב-ראש, אני חוזר ומתחנן, ובאמת אני אומר את זה בכל הידידות גם לחברי, לסגן השר סילבן שלום וגם לחבר הכנסת רובי ריבלין. אני אומר לכם את זה באמת בידידות, תאמינו לי. דווקא בתור אחד שנחשב לשמאל מובהק רדיקלי, כל חיי נלחמתי בעשבים הרעילים שקמו אי-שם בפאות השמאל, למה? כי זו חלקת האדמה שלי, זה המחנה שלי. אתם לא מסוגלים לעקור את העשבים הרעילים בשדות שלי. אנחנו לא מסוגלים לעקור את העשבים הרעילים בשדות שלכם; תעקרו אותם משם, אל תיתנו להם להיכנס, אל תיתנו להם לנשום על ידכם. אני זוכר שכבר היו לכם הפגנות שסילקתם אותם מהן, וכך צריך לעשות. אל יבואו בקרבכם, אל תיתנו להם לגיטימציה. לא הילדים שלי בסכנה – הילדים שלכם; לא הקרובים שלי מבחינה פוליטית בסכנה, אלא הקרובים שלכם. תעקרו אותם, תבודדו אותם, תנערו אותם מקרבנו, כי אחרת יהיה עוד אסון. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רן כהן. הפלגתי בהקשבה, כמו יתר חברי הכנסת במליאה, משום שדברייך נאמרו באומץ לב. הם מאלפים, כיאה לנביא פרלמנטר מסוגך. תודה, מכל מקום. תשובת סגן השר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כאשר הסתה מושמעת לגבי צד אחד של המפה, טוב עושה צד אחר שהוא מגנה אותה בגינוי מלא. זה מצביע על כך שלהסתה אין מקום בבית, ולא משנה מאיזה כיוון היא באה או נגד איזה צד היא מושמעת.

מובן שהייתי יותר משמח אם היתה מושמעת קריאת גינוי קולקטיבית כזאת גם כאשר ההסתה כלפי ראש הממשלה מגיעה מהצד השמאלי הרדיקלי. לא תמיד זה נשמע. בלי לעשות חשבונות, הסתה היא הסתה בכל מקום, וכאשר באים ואומרים נגד ראש הממשלה דברים קשים ואיומים, גם בצד השמאלי של המפה הפוליטית, הרבה פעמים חוצים את הרוביקון. לעניין הזה של הסתה אין כיוון פוליטי. הוא יכול להיות ימני, הוא יכול להיות שמאלי, אבל הוא יכול להוביל חלילה וחס לאותה תוצאה שקרתה לנו בנובמבר 1995.

מעולם לא סיפרתי, אבל ביום שבת, 4 בנובמבר 1995, קיימנו שבת עיון מטעם העמותה שעמדתה בראשה ודנו בשאלה, אם יכול לקרות במדינת ישראל מקרה מהסוג שקרה. השתתפו בדיון חבר הכנסת נסים זוילי וחבר הכנסת אלי גולדשמידט ועוד חברים אחרים, ודובר על אותה הפגנה מפורסמת, שבמשך שבוע פומפמה בתקשורת בצורה מאוד חזקה והכעיסה רבים מאוד בצד הימני של המפה, כאילו יש מצב של "עליהם" נגד ביקורת, שהיא ביקורת לגיטימית. אבל אף אחד מהנוכחים שם לא צפה את מה שקרה שלוש או ארבע שעות לאחר שסיימנו; וזה ארך יום שלם, זאת אומרת, סוף שבוע שלם.

שבח וייס (העבודה):

מי העמותה הזאת?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

"ישראל חזקה ובטוחה".

הדבר הזה לימד אותי – ולא עשינו מזה אחר כך עניין שדנו בדיוק על אותו נושא, חשבתי שזה לא לעניין – שכמה שאפשר לראות רחוק, אי-אפשר לראות את כל האפשרויות שנמצאות בספקטרום, כי תמיד תהיה איזו אפשרות שאף אחד לא מעלה בדעתו.

כאשר מדובר על חגורת ביטחון צריך לזכור, שאומנם ראש הממשלה היה שונה משרים, כאשר הוא אובטח בשני מאבטחים, לא במאבטח אחד, והרבה פעמים הגישה אליו היתה כל כך פשוטה, כל כך קלה; כל אחד יכול היה להגיע אליו, בעיקר באירועים שהם אירועי שמחה. אני חושב שמה שנעשה מאז על-ידי שירות הביטחון הכללי מהווה מענה, ואני בדיוק רוצה להתייחס לאותה נקודה שהעלה חבר הכנסת רן כהן, כי הטענה שהשמעת אומרת, שלא צריך את כל החגורה הזאת, אלא צריך להגיע אל האנשים האלה.

חן כהן (מרצ):

לא אמרתי שלא צריך, אלא שבנוסף.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא אמר "בנוסף".

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, הוא לא אמר "בנוסף". אם הוא היה אומר "בנוסף", הייתי מקבל את זה.

היו"ר י' לנקרי:

הוא אמר בדיוק: אולי כן.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הוא לא אמר "בנוסף", הוא אמר: עוד חגורה שלא צריך, ועוד חגורה. אמרת שזה מיותר. למה אני אומר את הדבר הזה?

חיים רמון (העבודה):

גם אם הוא אמר, הוא לא התכוון.

חן כהן (מרצ):

תוספת של עוד חגורה ועוד חגורה – זה לא הכיוון. צריך את זה, אבל זה לא הכיוון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יפה. אבל אני אתן לך המחשה אחרת לגמרי, מכיוון אחר. זה כמו שכאשר יש מאורות בצד הערבי-הפלסטיני שרוצות לפגע – זאת אומרת שלא צריכים להפעיל את כל מנגנוני ההגנה, כי צריך להגיע אליהם? ודאי שצריך להגיע אליהם. אבל כמו שאתה יודע, לצערנו הרב, לא תמיד ניתן להגיע אליהם. ויש הרי סיכול מדהים. אם בעתיד יכתבו על כל הסיכולים האלה – אלה דברים מדהימים. כל הזמן פועלים לסכל, וכמה הצלחות כבירות יש. אבל די בכישלון אחד – הכול נגמר. לכן זה צריך להיות בנוסף, ומה שאמר חבר הכנסת ריבלין מקובל. צריך לנסות ולהפעיל את כל המערכת סביב ראש הממשלה, שדרך אגב, יותר מפעם אחת גם ביקש להקל, בעיקר כאשר יש לו מגע עם ציבור; אבל בנוסף – צריך להגיע לאותם אנשים.

מה היא בדיוק המטרה של גילויי ההסתה האלה? – להסיט את ראש הממשלה מהדרך שבה הוא הולך. הרי הם לא עושים זאת בשל העובדה שהוא עושה משהו שמקובל עליהם.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אולי הם סתם חושדים בו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הם לפחות חושבים שהוא הולך לעשות משהו שלא מקובל עליהם. ומאחר שהם חושבים שהוא הולך לעשות דבר שאינו מקובל עליהם, הם יוצאים באותה יציאה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני חושב שהם חושדים בכשרים.

חיים רמון (העבודה):

נכון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יכול להיות, באמירה שהיתה כאן בין שני חברי הכנסת, שהם חשדו בכשרים גם בפעם הקודמת, אבל לעולם אין לדעת.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — — אדוני סגן השר, ליקויים נפשיים — — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני לא נכנס לליקויים נפשיים ולמחלות שהוזכרו כאן על-ידי ידידי שבח וייס, שאני חושב שהוא היה חוזר בו. אלה לא דברים שאפשר לעשות בהם הכללה.

שבח וייס (העבודה):

אמרתי שפאשיזם הוא סוג של מחלת מין, בוודאי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני לא יודע, אני לא בא להגן על איש. אבל אי-אפשר לעשות הכללה גורפת. אבל לא משנה, זה יכוח צדדי שלא שייך לעניין.

אם הם חושבים שהם יוכלו להסיט אותו ממדיניות שבה הוא הולך, הם טועים. ראש הממשלה נחוש בכוונתו להגיע להסדר מדיני כולל שיביא שלום וביטחון לעם ולמדינה, והוא יעשה זאת בימינו.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

בדורנו?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בדורנו. אני אומר עוד הפעם, תמיד האמירה מהצד הזה, של חצי העם: מתי זה יהיה, למה אתה לא עושה, למה אתה לא מוותר מספיק? רק השבוע תיארתי איך בצד השני שמנהל אתנו משא-ומתן, הצד הפלסטיני, אין אפילו אחד שאומר לו: למה אתה לא מוותר יותר, למה אתה לא מוכן ללכת יותר לקראת הישראלים? אלא אומרים לו בדיוק ההיפך: אתה מוותר יותר מדי, ותיזהר, שלא תוותר יותר מדי. איך אפשר ללכת למשא-ומתן כשמצד אחד חצי מהציבור שלך אומר לך: תוותר יותר, ובצד שני אומרים לו: אל תוותר? אלה נראים לכם תנאים שווים?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

פה אומרים לו: אל תוותר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

פה, אבל חצי העם של ראש הממשלה המכהן אומרים לו: תוותר יותר. מתי זה יהיה, בדורנו? בימינו? תן יותר, תעשה יותר. ובצד השני מזהירים אותו שלא יוותר. אני רוצה לשמוע פעם אחת מישהו מהצד הפלסטיני אומר לערפאת: תוותר, תלך יותר לקראת הישראלים. אחד, אחד אני רוצה לשמוע.

חיים רמון (העבודה):

כל ההנהגה הפלסטינית אמרה לערפאת: אל תסכים ליוזמה האמריקנית, ורק אחד, בכל כוחו, אמר לו: תוותר ותסכים. הוא השפיע עליו. הנה דוגמה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מי זה היה?

חיים רמון (העבודה):

אבו-מאזן. כל הצמרת הפלסטינית אמרה לו: אל תוותר, ואחד אמר לו: תוותר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני לא יודע אם אפשר לקרוא לזה צדיק בסדום.

חיים רמון (העבודה):

אני לא יודע. ומה? הוא גם הצליח.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

העניין הוא, שחשוב לעשות את ההבחנה בין הסתה לבין ביקורת, שגם אם היא נוקבת מאוד – ויכולה להיות ביקורת מאוד נוקבת – היא ביקורת לגיטימית; יש זכות דיבור, יש זכות הבעת הדעה, יש חופש. דבר כזה הוא תמיד לגיטימי, כי כל הדברים שאמרתי מהווים את יסודות הדמוקרטיה. חופש הביטוי הוא דבר שעוגן על-ידי פסיקה כבר בבג"ץ "קול העם", 1951, על-ידי השופט שמעון אגרנט, זיכרונו לברכה, שקבע באמת אותם יסודות.

חיים רמון (העבודה):

ב-1954. לא ב-1951 – זה בטוח.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז זה יכול להיות רק 3, כי זה מספר אי-זוגי. בסדר.

חיים רמון (העבודה):

פסק-הדין ניתן ב-1954, אבל – – – ב-1953.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יכול להיות. בכל מקרה זה היה לפני הרבה שנים. אבל מה שחשוב הוא, שהפסיקה הזאת באמת נתנה את יסודות חופש הביטוי, וחופש הביטוי הוא דבר חשוב. אבל כאשר הביקורת היא לא לגיטימית והיא הופכת להסתה, טוב שהיום מקיימים את הדיון הזה, וכולנו כאן מצטרפים לגינוי הקולקטיבי כנגד אותה הסתה. אני אומר שלהסתה יש פנים רבות מכל הצדדים. אם נצליח כל פעם להתגבר על אותם יצרים ולהגיע למצב שיהיה גינוי נגד כל הסתה, מכל הגורמים, מכל הגופים, אני חושב שרק נצא נשכרים ונחזק את הדמוקרטיה.

אני מציע להסתפק בדברי.

רן כהן (מרצ):

אנחנו בכל זאת רוצים לבקש להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מסכים להעברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון לפי הצעתו של חבר הכנסת רן כהן.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, סגן השר סילבן שלום.

חבר הכנסת וייס, אילוצים של תקנון מביאים אותנו להעדיף את חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה להסרת הצעתו של חבר הכנסת פינס-פז.

שבח וייס (העבודה):

ואני את הצעתו של חבר הכנסת רן כהן.

היו"ר' לנקרי:

לא. חבר הכנסת רמון יציע להסיר את זו של חבר הכנסת רן כהן, ואתה, פרוצדורלית, תציע לוועדה, ונשמע אותך באותה הזדמנות.

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לא אחת גינתי בבית הזה את ההסתות שהביאו בזמן לרצח ראש הממשלה רבין. אני חושב שזה מאוד חשוב, ועמדתי על כך שאתבטא בעניין הזה. אני חושב שיש לגנות מן היסוד כל תופעה של הסתה, גם את ההסתה נגד ראש הממשלה הנוכחי, מר נתניהו. אומנם אנחנו לא מסכימים עם המדיניות שלו, אנחנו חושבים שהוא מטעה את העם והמדיניות שהוא נוקט היא שירות דוב לאינטרס האמיתי של מדינת ישראל, אבל להסית נגדו בצורה כזאת – אנחנו בתנועה האסלאמית גינינו ומגנים את זה, וזו דרכנו.

אני מצטרף לקריאתו של חברי, חבר הכנסת רן כהן, שכל אחד יעקור בשדה שלו את העשבים הרעילים מן השורש, ויפה שעת אחת קודם. תודה רבה.

היו"ר' לנקרי:

אני מודה לחבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. חבר הכנסת חיים רמון מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רן כהן.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני מצטער שאתה ענית על ההצעה הזאת לסדר-היום. לא שאני לא מכבד אותך, אני חושב שאתה עונה בנושאים מאוד חשובים. העובדה שאתה ענית מעידה על כך, שהמערכת המשפטית, לצערי, לא למדה דבר ולא שכחה דבר מרצח יצחק רבין, ואוזלת ידה היא זו שמאפשרת את התופעה המטורפת הזאת שמכרסמת ביסודות הדמוקרטיה במדינת ישראל.

על הדוכן הזה היום, בנושא כזה, לנוכח רצח רבין, זכרו לברכה, היה צריך לעמוד שר המשפטים ולהודיע לנו אילו צעדים הוא עומד לנקוט; או השר לביטחון פנים שהיה צריך להודיע לנו איך המערכת המשפטית מתמודדת סוף סוף – – –

קריאה:

— — —

חיים רמון (העבודה):

בסדר, השר. אמרתי שר המשפטים.

— — — איך המערכות המשפטיות והחוקתיות הללו מתמודדות סוף סוף עם המיעוט המטורף הזה, אשר ממאיס על החברה הישראלית כולה את הדמוקרטיה. איך הדמוקרטיה מתגוננת – גם זה על-פי פסקי-דין של בית-המשפט העליון – נגד משבשיה ואלה שמנצלים לרעה את מה שהיא נותנת. לזה הייתי מצפה, וחבל שזה לא קורה.

אני מבקש ממך שהדברים יועלו בישיבת הממשלה, ותבקש דין-וחשבון באמצעות ראש הממשלה בנושאים הללו. זו חובתכם.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת חיים רמון. יש לנו עוד שני דוברים: חבר הכנסת וייס וחבר הכנסת ריבלין, והערה קצרה לחבר הכנסת רן כהן לסיום, לפני ההצבעה שלנו.

שבח וייס (העבודה):

יש איזו אי-נוחות בכך שאני אומר את מה שאני אומר עכשיו בנוכחות סגן השר סילבן שלום וחבר הכנסת ראובן ריבלין, כי הם שני אנשים ליברליים ממש. הם היו כאלה גם בתקופה שחלק מן החזית שלהם השתולל והיה שותף לאווירת הפוגרומים שהיתה פה. אבל אני צריך לומר את הדברים למען הפרוטוקול.

אני לא מתפעל מההצעות האלה לסדר-היום. כל פעם שיש חצי מודעה נגד ראש הממשלה, פתאום מתחילים ליצור לי סימטריות עם מה שהיה.

להגיד על ראש ממשלה שקרן, זה רע מאוד. לפעמים זה נכון. להגיד על ראש הממשלה בוגד, רוצח? לצלם את ראש הממשלה עם כאפייה לא היה צריך. אבל כיוון שאצלנו אותו אגף הפך את הערבים לא לבני-אדם, אז על-ידי הלבשת הכאפייה הוא הפך אותו לבן-אדם. אבל לשים ראש ממשלה עם כאפייה, על ידו ערפאת עם כאפייה, עם גולגולת של אס.אס. – זה נורא. ואני בכוונה לא לוקח את מדי הקצין בהפגנה ההיא, כי אולי זו היתה פרובוקציה. שנתיים וחצי זה התנוסס על הקירות, מישהו מקצין הליכוד קם כאן וביקש להגן על רבין?

אז חברי מפלגתי וחברי השמאל – אני לא מבין את זה. אני מבין את זה, אני לא רוצה להגיד מה אני חושב על זה. עוד לא קרה כלום. הרצח בוצע על רקע הסתה מהימין, לא מהימין הקיצוני. בימין הקיצוני צריך לטפל באמצעות השב"כ והמשטרה, לטפל בכוח.

היו"ר' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת וייס. חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת וייס, לפני הרעש הגדול והנורא שפקד אותנו, ואיש לא האמין שיקרה, גם אז היו קולות בין חברי הכנסת מתנועת החרות-סבא, כמו בני בגין, כמו דן מרידור, שאמרו והתריעו, כפי שעשה זאת היום חבר הכנסת פינס ועשה זאת חבר הכנסת רן כהן.

עם זאת, חברים יקרים, יש איזה מקום שבו אנחנו מתלבטים קשות איפה הוא הגבול בין סתימת פיות לבין חופש הדיבור, בין היכולת שלנו לחיות במדינה דמוקרטית, שבה יכולים לומר "שקרן" לראש הממשלה, שבה יכולים לקרוא לראש הממשלה מעל הבמה: צא, צא איש הדמים, כאשר היה מדובר בשמאל שקרא כך לבגין בזמן מלחמת לבנון הראשונה ובזמן ממשלת האחדות הלאומית. פעמים אני נתקל במעצרים מינהליים של אותם גורמים שאני חושב שהם צריכים להיות במעצרים מינהליים, ולאחר תשעה חודשים אנחנו שואלים: עד אנה ואיפה, והם אבות לילדים.

יש פה, במרקם העדין הזה, עבודה גדולה לדמוקרטיה כולה, ובמאמצים משותפים נצטרך לעשות זאת ואף רגע לא לנוח. תודה.

היו"ר' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת ראובן ריבלין. לסיום, לפני ההצבעה, חבר הכנסת רן כהן, בבקשה.

ח כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, רק להציע – בהסכמת סגן השר, דיברתי אתו – שהנושא יועבר לוועדת הפנים ולא לוועדת החוץ והביטחון, כדי שנוכל לקיים חלק מאותם דברים שדיבר עליהם חבר הכנסת חיים רמון.

מבחינת הבירור, אני רק אומר: אני לא אשאל לעולם, לא את עצמי ולא אף אחד אחר, למה בכל מקרה שבו מישוהו מרים יד אני אתקומם נגדו, לא מעניין אותי מאיזה צד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה ברור. להרים יד זה לא סתימת פיות.

היו"ר י' לנקרי:

סגן השר, האם אתה מסכים להעברת ההצעה לוועדת הפנים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני נענה לפנייה.

בעקבות דבריו של חבר הכנסת חיים רמון, אני רוצה להדגיש, שהשר לביטחון פנים איננו בארץ, לכן הוא לא יכול היה להשיב על ההצעה, ואני השבתי היום במקום השר לביטחון פנים.

שבח וייס (העבודה):

למה לא קוראים לו השר לביטחון חוץ?

היו"ר י' לנקרי:

זה מקובל עליך, חבר הכנסת אופיר פינס-פז?

אופיר פינס-פז (העבודה):

כ.

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו ניגשים להצבעה על העברת הצעה אחת לשני המציעים, חבר הכנסת אופיר פינס-פז וחבר הכנסת רן כהן, שנושאה: כרזות הסתה נגד ראש הממשלה, לדיון בוועדת הפנים של הכנסת.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של תשעה, ללא מתנגדים וללא נמנעים, עוברת הצעתם של חברי הכנסת אופיר פינס-פז ורן כהן לדיון בוועדת הפנים של הכנסת.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י' לנקרי:

לפני שנעבור להצעה הבאה, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, מטעם ועדת הכלכלה, הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 7), התשנ"ח-1998. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעה לסדר-היום

האיחוד במדינות ערב נגד ישראל

היו"ר י' לנקרי:

אני מזמין את חבר הכנסת חיים רמון להציג את הצעתו, מס' 4619, בנושא: האיחוד במדינות ערב נגד ישראל.

חיים רמון (העבודה):

יש עונים או אין עונים?

היו"ר ש' וייס:

אני מענה לך.

היו"ר י' לנקרי:

נמצא בעוד עשר דקות מישהו שיענה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אנחנו יכולים לענות לך. מה אתה רוצה שנענה לך?

חיים רמון (העבודה):

חברת הכנסת גוז'נסקי, אשמח ביום שאת תהיי חברת ממשלה ותעני.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני אתנדב.

חיים רמון (העבודה):

את רוצה להתנדב למלא תפקיד בממשלה הזאת?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

רק לעזור לך – – –

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רמון, רשום כמשיב סגן השר סילבן שלום. אתה יכול להבין שהוא יצא לפוש מעט.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מצביע כבר חמש דקות למזכירות שירשמו אותי להצעה אחרת. אני לא יודע אם רשמו אותי.

חיים רמון (העבודה):

תיגש אליה, חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מבקש שיראו אותי וירשמו את הבקשה שלי.

היו"ר י' לנקרי:

אתה מדבר על ההצעה הזאת, של חבר הכנסת רמון?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כן.

היו"ר' לנקרי:

ביסמאללה הרחמן ירחם.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אתמקד בנושא שעליו הגשתי הצעה לסדר-היום אולי לקראת סוף דברי; אני רוצה לפתוח בנושא שקשור בעקיפין לנושא שדיברנו עליו קודם.

דוברי הממשלה, ואפילו מזכיר הממשלה, שהדבר אסור עליו, מפיצים בדוטה נוראה, והם יודעים שזאת בדוטה, נגד ראש הממשלה המנוח, יצחק רבין, זכרו לברכה, ונגד שמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים, כאילו הם הבטיחו ואמרו, שבשלוש הפעילות הם ייתנו 90% מהשטח. אתה שומע את הבדוטה הזאת שוב ושוב ושוב, ואני פשוט מבקש ומנצל הצעה רגילה לסדר-היום כדי שהדברים יהיו פעם אחת ולתמיד לפחות רשומים בפרוטוקול, ואני רוצה שיהיה צדק בעניין הזה.

באוסלו ב' התנהל משא-ומתן קשוח בטאבה. המשא-ומתן הזה, שבו הפלסטינים דרשו, על-פי הסכם אוסלו המקורי, שכל מה שקרוי היום פעילות ונסיגות, יתבצע בבת אחת, וזכותם היתה על-פי הסעיף לבצע. אמרנו להם: אי-אפשר; כלומר, שמעון פרס, שניהל את המשא-ומתן בהדרכתו של יצחק רבין, זכרו לברכה. והפלסטינים הסכימו לשלוש הפעילות, לשלושת השלבים של ההיערכות מחדש. ואז באו הפלסטינים ורצו לרשום בכמה שטח יסתכמו שלוש הפעילות או שלוש הנסיגות. אני מדבר מעכשיו על שלוש הנסיגות של ההיערכות מחדש. הם תבעו 70%. הדברים ידועים ורשומים, שא' ב' וג' יהיה 70%.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מי תבעו?

חיים רמון (העבודה):

הפלסטינים.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

איך ערפאת מדבר על 92%?

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת בויים, הדברים האלה נאמרו בפרוטוקולים. אנשים שהיו שם יעידו, פלסטינים שהיו שם יכולים להעיד. אם אתה באמת רוצה לדעת ולא להמשיך בבדוה הזאת, אני מוכן שתיפגש אתם. אני אביא לך מה היה בטאבה, לא מה רוצים. שאיפות זה בסדר; אני מדבר על מה שהיה במשא-ומתן.

שבח וייס (העבודה):

עד להסדר קבע.

חיים רמון (העבודה):

עד להסדר קבע. חבר הכנסת שבח וייס, אנא ממך, אל תעזור לי בעניין הזה.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רמון, אולי הטוב ביותר היה דווקא להמציא את הבקשה הכתובה של הפלסטינים ל-70%.

חיים רמון (העבודה):

זה היה בעל-פה, היו דיונים, זה לא היה כתוב. הלך יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ופנה למטה הכללי, ושאל אותם: מה דעתכם? והמטה הכללי אמר: להערכתנו, בפעימה הראשונה, השנייה והשלישית, לפני שיש הסדר קבע, אפשר להעביר 50% מבחינה ביטחונית. זו היתה המפה של הצבא, היא לא השתנתה לזכותם גם כשקמה הממשלה הזאת. המפה הביטחונית הוצגה לי גם כחבר ועדת חוץ וביטחון בפורום יותר מצומצם של הוועדה, והיא היתה אותה מפה – 50%.

אמר יצחק רבין לשמעון פרס: אם הם רוצים לכתוב, יהיה כתוב 50%. אמרו: לא, אנחנו לא מסכימים. ואז אמרו: בואו לא נכתוב כלל. זו האמת לאמיתה, שום דבר מעבר לזה. וגם לאחר מכן, כאשר אוסלו ב' אושר, נאם כאן יצחק רבין – נדמה לי שזה היה נאומו האחרון בכנסת – וטבע את מפת הסדר הקבע מבחינתו, וקבע מה היא.

ואני אינני יודע, אם היינו בשלטון, אני מעריך שזה היה סדר הגודל שבו היינו מעבירים את השטחים לפלסטינים בהיערכות מחדש בפעימה הראשונה, השנייה והשלישית. יכול להיות שזה לא היה 50% אלא 55%, אבל כל הסיפורים וכל הבדותות שלכם על 90% ועל 100%, שעצרו הידרדרות לגבולות 1967 – דברי הבל, שקר, ואני לא רוצה להגיד הסתה, אני לא רוצה לקשור נושא בנושא.

אדוני סגן השר, איך אמרת: חצי עם רק לוחץ על ראש הממשלה לוותר. אנחנו לא לוחצים עליו, אנחנו רק אומרים לו: הבטחת – תקיים. אמרת שתביא שלום, אמרת שתעשה נורמליזציה עם העולם הערבי, אמרת שתחדש את המשא-ומתן עם סוריה על בסיס אף שעל – תקיים. שום דבר מהדברים שלך, אתה לא מצליח. העולם הערבי שהצלחנו לפלג אותו בין מדינות מתונות לבין מדינות קיצוניות, כאשר הביטוי אולי הציורי ביותר הוא ועידת שארם-אל-שיח' למלחמה בטרור, היה מיצוי יוצא מן הכלל, שבה מדינות העולם הערבי מתחלקות לאלה שהם נגד הטרור ולאלה שבעד הטרור. ותראו מה קורה היום. עירק – פרסונה-גראטה; אירן – פרסונה-גראטה בעולם הערבי. מקבלים אותם. ועידת ארצות האסלאם התקיימה שם. נוסעים לעירק, באים אליה, מדברים אתה. רק שנתיים.

לא הייתי בא בטענות אם ראש הממשלה היה אומר: המדיניות שלי היא אף שעל. לא היתה לי טענה. הוא בא ואמר: לא, אני אמשיך את אוסלו. אי-אפשר להמשיך את אוסלו נטול אוסלו. אוסלו זה לעשות שלוש פעימות. אוסלו, זה לא להעביר אחוז אחד; אוסלו זה הפרדה בין העמים. אתה לא רוצה, תגיד. למה אתה מוליך שולל? למה אתה משקר?

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

אבל למה כשהוא אומר שתי פעימות במקום שלוש, אתה אומר – לא.

חיים רמון (העבודה):

אני אגיד לך למה, כיוון שהוא חתם, לא אני. הוא, לא ממשלת רבין. בהסכם חברון הוא חתם שיהיו שלוש פעימות. מה אתה רוצה ממני?

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

מה מפריע לך, אם יוסכם על-ידי כל החותמים שתהיה פעימה אחת?

חיים רמון (העבודה):

מה אתה רוצה ממני? אבל לא מוסכם.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אתה עם סטופר ביד ואתה לא נותן לו.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בויים, השמעת את דבריך.

חיים רמון (העבודה):

אני לא עם סטופר ביד; יש הסכמים שנקבעו בהם תאריכים. הוא חתום על התאריכים, לא אני.

שלמה בן-עמי (העבודה):

יש לך התנגדות?

חיים רמון (העבודה):

לא, אין לי שום התנגדות.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אתה לא נותן לו.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת בויים, אני נותן לו, רק שהוא הבטיח. אני פקטור? הוא הבטיח, הוא חתם, הוא אמר. כתוב מתי ייעשו הפעימות. כתוב מתי יש פעימה שנייה, כתוב מתי תהיה פעימה שלישית.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

נו, אז מה?

חיים רמון (העבודה):

אהה, זה בסדר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

בגלל זה אסור לו – – –

היו"ר' לנקרי:

חבר הכנסת בויס, אני מבקש לתת לחבר הכנסת רמון לסיים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אתה נושף בעורף של הממשלה.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת בויס, אני חושב שהוא עושה רע לעם ישראל, אני חושב שהוא לא משיג שום דבר, אני חושב שהוא גורם נזקים איומים, אני חושב שהוא פוגע בביטחון. אבל עזוב, כל מה שהוא עושה, הוא הבטיח לעשות, הוא חתום. הרי מה בסיס התביעה שלנו מהפלסטינים? תקיימו את ההסכמים. אם הוא אומר: אני לא רוצה לקיים את ההסכמים – איזו תביעה יש לנו מהפלסטינים? וצריכות להיות לנו תביעות. אבל אם אני אומר: ההסכם שחתמתי לא מוצא חן בעיני, גם הפלסטינים יכולים להגיד כך. דווקא האיש שתבע לכאורה את תביעת ההדדיות, הוא האחרון שיכול לומר, אני מסתלק מהתחייבויותי. אם הוא היה בא ואומר, אני לא עושה שום דבר, לא ראשונה, לא שנייה, לא שלישית, אם הפלסטינים לא ימלאו את ההתחייבויות שלהם – הגיוני. אבל הוא אומר כך: גם אם הפלסטינים ימלאו את כל ההתחייבויות, אני ראש ממשלת ישראל, בנימין נתניהו, לא אקיים, כי זה לא מוצא חן בעיני. איזה בסיס הגיוני, ציבורי, מוסרי, מדיני, הוא זה שיש לו סיכוי להתקבל?

אני רוצה לומר לך, כל ההצעה אמריקנית, כל-כולה מבוססת כמעט במדויק על מה שראש ממשלת ישראל בנימין נתניהו הבטיח לאמריקנים בחודשים נובמבר ודצמבר. אתה לא מאמין לי? תשאל את שר התשתיות, אריק שרון. איך הוא אמר? אני אצטט אותו: הבעיה במשא-ומתן המדיני נובעת מההתחייבויות שנתן ראש ממשלת ישראל בחודשים אוקטובר-נובמבר לאמריקנים, בניגוד להחלטת הממשלה מחודש ינואר. לא אני אמרתי, אלא אריאל שרון. לפי הניסוח הזה הוא ראוי להיות שר החוץ, כי זה מאוד דיפלומטי. בעבר היה אריאל שרון אומר את זה במשפט אחד או במלה וחצי: ראש הממשלה דובר לא-אמת ונתן התחייבויות סותרות.

אבל באו האמריקנים ובחודש ינואר הציעו הצעה – לידיעתך, חבר הכנסת בויס, אולי לידיעת סגן השר – שכל-כולה היא יוזמה אמריקנית. הוא הבטיח פעימה דו-ספרתית, הוא ביקש לחלק אותה לשלוש, הוא ביקש שכל שלב יותנה במילוי התחייבויות פלסטיניות. כל זה יוזמה אמריקנית, כמעט אחת לאחת. אבל קרה לו אסון, ראש הממשלה לא האמין בחלומותיו הכי גרועים שהפלסטינים יסכימו. קרתה לו תקלה איומה. יאסר ערפאת, בניגוד להתנגדות כל ראשי הרשות הפלסטינית למעט שניים, ולמרות הלחצים האדירים – הוא אמר: כן. ומאז הוא אמר כן, מינואר, כבר חמישה חודשים לא קורה שום דבר. יש משא-ומתן וירטואלי, יש כאילו משא-ומתן, והמעט שמשתנה, משתנה לרעה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הלואי שהיית צודק.

חיים רמון (העבודה):

האמן לי שאני צודק.

הסיבה היחידה – על ראש הממשלה אומרים: הוא עומד; מכל העמידה הזאת יש שינויים מסוימים ל-מ-12% ל-14.2%. בבעמדה האמריקנית, קטנים מאוד, שהגדילו את השטח שישראל מעבירה מ-זה "ההישג הגדול" של ראש הממשלה. כלום חוץ מזה. הכול נשאר אותו דבר.

למה ראש הממשלה לא עושה – חבר הכנסת ריבלין, אני רוצה לנחם אותך – ולא יעשה?

היו"ר' לנקרי:

סיימנו, חבר הכנסת רמון.

חיים רמון (העבודה):

בזה אני מסיים. למה הוא לא יעשה? כי ראש הממשלה נפגש עם אנשי הימין הקיצוני, והם אומרים לו: אדוני ראש הממשלה, אם אתה תעז לעשות את הפעימה, גם אם אתה רוצה, אתה לא תהיה ראש ממשלה. ואז ראש הממשלה הזה – תשאל את כל מי שהוא נפגש אתו בימין – מקריב את האינטרסים הביטחוניים, המדיניים, החיוניים למדינת ישראל על-פי השקפותיו, לא על-פי השקפותיו, הוא מקריב אותם על מזבח המשך שלטונו. והעובדה – השבי שהוא שבו בידי הימין הקיצוני; הם שולטים בו, לא הוא בהם.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

איפה מפלגת העבודה מקריבה את האינטרסים הממלכתיים – – –

קריאה:

אני יכול לענות על זה?

היו"ר י' לנקרי:

לא, לא.

חיים רמון (העבודה):

אני שאלתי את ראש הממשלה בוועדת החוץ והביטחון, באמת זה חשוב – – –

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רמון.

חיים רמון (העבודה):

מלה בעניין הזה. אני מבקש מאוד, כי זאת היתה קריאת ביניים חשובה מאוד.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר י' לנקרי:

שנייה אחת; שנייה לפני שתשיב. חבר הכנסת בויס – – –

קריאות:

היו"ר' לנקרי:

חבר הכנסת בויס, תשומת לבך. אתה מתחייב שאחרי תשובתו הקצרה של חבר הכנסת רמון לא תשאל ולא תעיר עוד?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מתחייב אני.

היו"ר' לנקרי:

מתחייב אתה.

חיים רמון (העבודה):

שאלתי את ראש הממשלה בוועדת החוץ והביטחון: הופיע יושב-ראש הקואליציה – אני תיארתי בשמך – פנה אלינו ואמר לנו: אם אתם תודיעו שתתמכו בראש הממשלה בהצבעת אי-אמון, אזי אתה תביא את הפעימה, ואני רוצה לדעת אם זה נכון. אמר לי ראש הממשלה כמעט בבוז על יוזמתו של חבר הכנסת שטרית, שברגע שהוא יחליט – אני כמעט מצטט – שהפעימה וההסכם שאליו הוא הגיע הם טובים, שום שיקולים קואליציוניים לא יעמדו בדרכו, גם לא שיקולים אופוזיציוניים, והוא יביא אותם, ואין לו צורך בשום רשת ביטחון.

כיוון שראש הממשלה לא רוצה וזה לא תלוי בנו וזה לא ענייננו – לכן כל פנייתך למפלגת העבודה אינה – – –

היו"ר' לנקרי:

תודה, חבר הכנסת – – –

חיים רמון (העבודה):

היה אומר לי ראש הממשלה – – –

היו"ר י' לנקרי:

תודה.

חיים רמון (העבודה):

— — — תלוי בפעימה, הייתי משנה את דעתי. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה, חבר הכנסת רמון. תודה רבה. תשובת סגן שר הביטחון.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

איפה אנחנו בסדר-היום?

חיים רמון (העבודה):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פלד הודיע הבוקר — — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

מה קרה?

חיים רמון (העבודה):

שום דבר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פלד הודיע שהוא – – –

היו"ר י' לנקרי:

סליחה, סליחה. חברי הכנסת. חבר הכנסת ריבלין.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

– – –

היו"ר י' לנקרי:

אדוני סגן השר, אני מבקש ממך. התפרצות כזאת איננה מקובלת, עם כל הכבוד.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תגיד איזה. שלא יחשבו שזה אני.

היו"ר י' לנקרי:

אני מדבר על סגן שר החינוך, התרבות והספורט. סגן שר הביטחון, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. חבר הכנסת חיים רמון, שדיבר באריכות בגלל נדיבות היושב-ראש – –

חיים רמון (העבודה):

ניצלתי לרעה את נדיבות לבו של היושב-ראש.

שבח וייס (העבודה):

— — — אצל כל יושב-ראש. אי-אפשר — — —

היו"ר י' לנקרי:

— — — אני חייב להודות בידידות כלפי חבר הכנסת רמון, וגם נדיבות — — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין לי בעיה; חיים רמון נמנה עם ידידי, לפחות, אני לא יודע אם אני נמנה עם ידידיו. הוא נמנה עם ידידי — — —

חיים רמון (העבודה):

מאוד.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מאה אחוז. אז זה הדדי. הוא דיבר באריכות, אפילו "תפסתי לו סטופר". אני לא רוצה להגיד כמה זמן, כדי שזה לא יהיה לקח לבאים, כי יש לי עוד להשיב היום. אני לא רוצה שזה יהיה יותר.

יונה יהב (העבודה):

חיים הוא הנסיך היחיד של תנועת העבודה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — — בזה אני מסכים אתך. לעצם העניין — — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הנסיך הקטן.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת חיים רמון אומר: הוא חתם, לכן שימלא אחר מה שהוא חתם. הוא התחייב שהוא ימשיך בתהליך אוסלו, לכן שימלא. הוא עשה כך ועשה אחרת. הוא – זה ראש ממשלת ישראל. אבל מעולם לא שמעתי אותך אומר: ערפאת חתם, שערפאת ימלא אחר התחייבויותיו. אפילו לא עכשיו.

חיים רמון (העבודה):

עכשיו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא. לא אמרת. חיכיתי במשך 22 דקות שבהן דיברת.

חיים רמון (העבודה):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

במשך 22 דקות שבהן דיברת. עקבתי גם אחר הזמן וגם אחר הדברים.

שבח וייס (העבודה):

כמה זמן?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

22 דקות, אבל זה לא משנה. זכותו – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא התרגל בתור שר, אדוני.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת חיים רמון – – –

קריאות:

— — —

היו"ר י' לנקרי:

אני מערער על 22 הדקות. לכל היותר הוא הרחיק לכת עד כדי 15-16 דקות.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

תן לנו עכשיו דקה ואנחנו נגיד את זה כולנו במקהלה.

היו"ר י' לנקרי:

זה קצת באשמתו של חבר הכנסת בויס, שצלף בו כמצליף הסיעה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני חוזר בי ואומר שהוא דיבר רק 16 דקות. או.קיי., ספירתי לא היתה במקומה.

חיים רמון (העבודה):

עוד מעט יהיה חסר לי; אני אעלה – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

– – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני באמת רוצה לומר בצורה רצינית: מדוע אף פעם אתם לא אומרים שערפאת חתם וערפאת לא ממלא את התחייבותו? אתם לא צריכים לעשות שום דבר יותר.

קריאות:

– – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

למה אנחנו צריכים להמשיך ולמלא את חלקנו כאשר הצד השני איננו ממלא את חלקו? ההיגיון הזה לא ברור לי. אתה עורך-דין, נכון?

חיים רמון (העבודה):

– – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

איך יכולת לייצג קליינט – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

– – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גם אתה עורך-דין וגם אתה משפטן. כאשר בחוזה – – –

קריאות:

– – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מסכימים. יפה. אז איך אתם באים בטענה כלשהי לראש ממשלת ישראל כאשר ערפאת אינו ממלא פסיק מהתחייבויותיו? פסיק הוא לא ממלא.

קריאות:

– – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

פסיק, פסיק הוא לא ממלא.

חיים רמון (העבודה):

אם זה הטיעון – זה בסדר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין בעיה.

חיים רמון (העבודה):

– – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כאשר יש מצב שבו אנחנו נמצאים כרגע במשא-ומתן ואנחנו עומדים על כך שהצד השני ימלא אחר התחייבויותיו, מדוע זה לא בסדר? גם האמריקנים נמצאים היום בעימות לא קל עם הצד הפלסטיני על אי-מילוי ההתחייבויות שלו. אומנם, נכון שבתחום אחד הם אינם מקבלים את הגישה שלנו, וזה התחום של הסגרת המבוקשים. נראה שהם מחזיקים בעמדה ובדעה שאפשר גם לשפוט אותם בשטחים שלהם, מה שאנחנו כמובן לא מסכימים לו. אבל לעצם העניין – האמריקנים מקבלים את העמדה שלנו, שהוא צריך לעשות למען סיכול הטרור. הם מקבלים את העמדות שלנו לגבי מעורבות שלו בתחומים שהוא לא צריך לפעול בהם, לגבי הסתה שמבוצעת מ"רדיו פלסטין" ומהטלוויזיה הפלסטינית, ואנחנו חושבים שיש דברים בסיסיים שערפאת צריך לעשות. ביטול האמנה הפלסטינית – זה צעד בסיסי שבלעדיו אין – נכון שאתם באתם לפני הבחירות –

חיים רמון (העבודה):

מה עמדת האמריקנים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

– – – חודש לפני הבחירות – – –

קריאות:

– – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, לא, לא, תיכף, תן לי, תן לי רגע.

חיים רמון (העבודה):

מה היתה עמדת האמריקנים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

העמדה האמריקנית יותר קרובה לעמדה שלנו מאשר לעמדה שלהם, ולכן גם העניין הזה כרגע נמצא
— — —

חיים רמון (העבודה):

לא נכון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סליחה, עם כל הכבוד — — —

חיים רמון (העבודה):

אתה ממש לא מעודכן. גם אתה לא מעודכן.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

עם כל הכבוד לך, בעניין הזה העמדה ברורה וחד-משמעית. אומנם חודש לפני הבחירות הודעתם על
לציבור איזה תרגיל – הרי כולם ידעו שזה תרגיל, ולכן גם הפסדתם את הבחירות; חשבתם שאם
שמעון פרס יגיד במפגן יום העצמאות שעושים במדשאת משרד הביטחון, שאם הוא ייתן הצהרה
מדהימה, שערפאת החליט לבטל את האמנה הפלסטינית ונגמרו מאה שנות טרור – הציבור יקבל את
זה. אבל מה שהוחלט שם הוא הקמת ועדה משפטית שתבדוק אפשרות לשנות. כל הדברים האלה
הם דברים — — —

קריאה:

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סליחה?

חיים רמון (העבודה):

הכול בוטל.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הכול מה זה בוטל, לכן גם ערפאת דן אתנו היום על העניין הזה, כי הוא בוטל. אם הוא היה מבוטל, מישהו בכלל היה מתייחס לתביעה שלנו?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

נניח שהוא יבצע את זה, מה תגיד אז?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סליחה, אבל אי-אפשר להגיע לשלום כאשר הצד השני, במנשר הכי חשוב שלו, רוצה לחסל אותך. איך אפשר להגיע לשלום כזה? אני לא מבין את ההיגיון. אתם יודעים? אני באמת רוצה להגיע להסדר – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

על סמך זה – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני רוצה להגיע להסדר, ולפי דעתי, יש רוב בממשלה; אבל אין שר אחד בממשלה שירים את ידו למען אותה פעימה אם הצד השני לא ימלא את חלקו. לא יהיה שר אחד. ויש רוב בממשלה לביצוע אותה חבילה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

למה – – – מחברון?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בהסכם חברון נקבעו כמה דברים; גם לגבי הנושא של הפעילות, חבר הכנסת חיים רמון, כאשר נקבע שיעור של שלוש פעימות, שכחת לומר דבר אחד חשוב, שאפילו אתם קבעתם אותו בהסכמי אוסלו, והוא קיבל אשרור בהסכמי חברון – שמי שקובע את היקף הפעילות הוא רק צד אחד.

חיים רמון (העבודה):

שיקבע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אתה יודע מי הוא הצד הזה? – ישראל.

חיים רמון (העבודה):

אבל הוא לא קובע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אמרת: 1%, 2% – – –

חיים רמון (העבודה):

למה הוא לא מתדיין עם האמריקנים? למה הוא מתדיין – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל אמרת: 2%. מה זאת הצעה של 2%? הרי אתה הצלחת להשיג, אולי, את הדבר החשוב ביותר במסגרת העניין הזה, שישראל תקבע את היקף הפעילות. אלה היו הבנות סודיות. אתה דיברת על כך שההבנות הסודיות היו, אולי, 50% – – –

חיים רמון (העבודה):

שלוש הפעילות גם יחד.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סליחה, בסדר.

חיים רמון (העבודה):

אתם לא רחוקים מזה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, לחבר הכנסת רמון יש מנהג, שכאשר אני מדבר הוא מנהל אתי דו-שיח. אני מקבל את הדו-שיח הזה.

חיים רמון (העבודה):

אני רואה שאתה אוהב את זה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כן, אבל כשזה מצב שכל כמה דקות – – –

חיים רמון (העבודה):

אעשה הפסקה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין לי שום בעיה, ומבחינה זאת – שהאופוזיציה תאמר את דברה. אני לא אחד שרוצה להיות סטרילי בעניין הזה.

מאחר שישראל השיגה הסכמה פלסטינית, שמגובה אחרי הסכם חברון במכתב כריסטופר, שהיא זו שקובעת את היקף הפעילות, היא צריכה לקבוע את היקף הפעילות, ובלתה אין. כאשר ישראל רוצה לקבוע היקף שהיא חושבת שהוא ההיקף, זו זכותה על-פי ההסכם. כאשר מדובר על מצב שבו הם צריכים למלא את ההתחייבויות – זה כתוב גם בהסכם חברון; יש שורה ארוכה של התחייבויות. אנחנו

העברנו לאמריקנים ספר כזה, שרשומות בו כל ההפרות של הפלסטינים, והידועות שבהן הן עניין האמנה, הטרור, המבוקשים, המעורבות במזרח-ירושלים, שאסור להם להתערב בה, וגודל המשטרה. לגבי גודל המשטרה בחברון, שם מוסכם על 400 – רק בהסכם הקטן הזה יש פי-ארבעה.

חיים רמון (העבודה):

תטפל בזה. שהמשלה תטפל בזה. מה אתה רוצה ממני?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סליחה. אני אפטר אותם? אני יכול לפטר אותם?

חיים רמון (העבודה):

תטפל בזה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז אני תובע שהם יצמצמו.

חיים רמון (העבודה):

תצמצם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל הוא לא מצמצם. מה זה "לצמצם"? אני יכול לצמצם?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני יכול לצמצם?

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רמון, אתה הבטחת שתיטול על עצמך פסק זמן.

חיים רמון (העבודה):

לא היית חייב להסכים עם זה.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רמון, אתה מרבה בפעימות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מספר השוטרים, או מספר החיילים – הם בעצם קוראים לזה "חיילים", אבל אנחנו קוראים לזה "שוטרים" ובעצם מרמים את עצמנו. הרי שם הם קוראים לזה "ג'יש", הם קוראים לזה "צבא", וזה גם בנוי במסגרת של זרועות צבאיות: מסגרת אוגדתית, חטיבתית, גדודית ומה שאתה לא רוצה. לכן, בעצם, זה צבא לכל דבר. אתם רציתם לעשות מכבסת מלים. אז כיבסתם את המלים על-ידי זה שקראתם לה הרשות הפלסטינית – זו לא מדינה, זו הרשות הפלסטינית, וזה לא בדיוק זה. הדבר השני הוא המשטרה. חוץ מכם, אף אחד לא חושב שזה משטרה.

חיים רמון (העבודה):

אתם המצאתם "פעימה".

סגן שר הביטחון ס' שלום:

פעימה – לא אנחנו. אנחנו המצאנו את המינוח "פעימה"?

חיים רמון (העבודה):

"פעימה" – זה רק הממשלה שלכם.

שבח וייס (העבודה):

"שלום בטוח" זה אתם.

חיים רמון (העבודה):

גם "שלום לדורות" זה אתם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אתה יודע מה? אתה מחדש לי לגבי עניין המצאת המלה "פעימה".

חיים רמון (העבודה):

לא. "פעימה" זה אתם מאה אחוז.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז אני קורא לזה נסיגה. זאת נסיגה כואבת ומשמעותית, ולכל אחד משרי הממשלה הזאת נסיגה מחבלי מולדת היא נסיגה כמעט בלתי אפשרית.

אפי אושעיה (העבודה):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל, רוצים לעשות צעד לקראת שלום. אתה אמרת לחבר הכנסת זאב בויס, שאפשר יהיה להגיע ל-70%. תקרא רק היום את מה אמר ערפאת אתמול. הוא אמר את זה בצורה מפורשת בפרסומים

בעולם, ולכן אין לי בעיה לבוא ולחזור על זה. אני לא יודע אם זה צוטט בעיתונות הישראלית, אך זה נאמר בצורה מפורשת: "לא נותר על סנטימטר רבוע אחד". אתה שומע אותי טוב?

חיים רמון (העבודה):

תאמין לי: כמה שהוא עוד יוותר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הוא אמר, סנטימטר רבוע אחד. עכשיו, אתה אומר לי: תאמין לערפאת – אז אני מאמין לו.

חיים רמון (העבודה):

לא.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אם הוא אומר לי שהוא לא יוותר על סנטימטר רבוע אחד, אני צריך להאמין לו או לא?

חיים רמון (העבודה):

לא.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יפה. אז אם פה אני לא צריך להאמין לו, למה אני אאמין לו בדבר אחר? או שאני מאמין לו או שאני לא מאמין לו.

חיים רמון (העבודה):

אתה צריך להאמין לו שזו תביעתו, ותגיד לו: תשכח מזה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא.

חיים רמון (העבודה):

אבל, אל תצדיק את – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

עכשיו הוא מסתובב באפריקה. כאשר הוא אומר בצורה מפורשת – והיום זה בכל הדיווחים, אמרתי שאני לא יודע אם זה בעיתונות הישראלית, אם לא, זה יהיה מחר – שהוא לא מוותר על סנטימטר רבוע, כאשר הוא אומר שמכל המתנחלים לא יישאר אפילו אחד, כי השטח שיהיה לו הוא כל כך קטן ומצומצם שאין מקום למתנחלים יהודים, ולכן כולם צריכים לחזור, אז איך אפשר לקבל את מה שאומר לי חבר הכנסת יוסי ביילין, שניתן לשמור את האוכלוסייה היהודית?

חיים רמון (העבודה):

אתה רוצה שאראה לך מה הוא אמר לפני אוסלו, בתוך אוסלו ותוך כדי ההסכם?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת חיים רמון, אתמול אמר את זה ערפאת. אז, מה הוא עושה? במקום ללכת לנהל שיחות רציניות על שלום, להגיד: אני ממלא את ההתחייבויות שלי, אני אעשה א', ב', ג' וד'; אני באמת רוצה לחדור ללבבות של היהודים ואני הולך לבטל את האמנה הפלסטינית – כמו שאמרתי רק ביום שני לחבר הכנסת בן-עמי, ואני חושב שהוא היה פה – כמו שעשה סאדאת שחדר ללבבות כשאמר: לא עוד שפיכות דמים; לא עוד מלחמה. זה הכול, והוא חדר ללב. כשהיו קשיים במשא-ומתן, הוא לא איים כל שני וחמישי בשפיכות דמים ובמלחמה. ואותו דבר עשה חוסיין. פה מאיימים.

מה רוצים לעשות עכשיו? במקום לעשות משא-ומתן ענייני ורציני, הוא מתחמק ורוצה לכנס ועידת פסגה ערבית. זה כבר ניסיון שני שלו, והוא לא מצליח. זה הניסיון השני בכיוון הזה. גם הפעם היוזמה לכינוס הפסגה יוצאת מערפאת, במטרה לגרום לקבלת החלטות נגד ישראל, לרבות בתחום הנורמליזציה. אתה הולך לשלום – אתה רוצה לבוא לוועידת פסגה שתחייב שם את המצרים ואת הירדנים לנתק את היחסים עם ישראל? זה אחד שרוצה שלום? עכשיו אני שואל את עצמי בשיא הרצינות. במקום שתחזק את הירדני, תחזק את המצרים ותגיד להם: תמשיכו ותעמיקו את היחסים עם ישראל, מה הוא הולך ועושה? הוא רוצה לכנס את הפסגה, כדי שילחצו ויקבלו החלטות שהם צריכים לנתק את היחסים. מי עושה את זה? ערפאת שרוצה שלום. לכן, זה לא חודר. רואים כמה הוא עושה כדי למנוע שלום שלנו עם ארצות שכבר יש לנו שלום אתן. רואים כמה הוא עושה כדי למנוע דברים מהסוג הזה.

— — — אנחנו רוצים לבצע את הפעילות — — —

חיים רמון (העבודה):

די, די.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תאמין לי, שזה לא רק בכנסת. יש רוב בממשלה, רוב מכריע — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תכניס אותו לבהלה.

חיים רמון (העבודה):

לא.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני צריך להאמין לערפאת או לא?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא הבטיח לערפאת, שאם אנחנו נסכים, לא נקיים. אז — — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל אתה לא היית כאן. הוא אמר לי שאני צריך להאמין לערפאת, ואתמול ערפאת אמר שהוא לא יותר על סנטימטר רבוע אחד מהאדמה.

שבח וייס (העבודה):

תאמין לו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יפה. הוא אומר, תאמין לו. חבר הכנסת וייס הוא אדם ישר, אדם הגון.

חיים רמון (העבודה):

אמרתי: תסכימו למה שראש ממשלת ישראל מציע, והם הסכימו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מעריך את חבר הכנסת וייס.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה אמרת: תסכימו, משום שאף אחד לא יבצע.

חיים רמון (העבודה):

אמרתי: תסכימו. אם מציע – בסדר, יש שלום. אם לא – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת ריבלין ורמון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים רמון (העבודה):

תאמין לי, שזה — — — של ראש הממשלה דה-פקטו.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רמון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת רמון השתלט על הדיון. אדוני היושב-ראש, אפילו חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה לא — — —

חיים רמון (העבודה):

— — —

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רמון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נעתקה נשימה מלבי לרגע.

היו"ר י' לנקרי:

אל תפליג בניצול הידידות של היושב-ראש.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יש מושגים של "צהוב".

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

האם הליכוד, באופן פורמלי, ביטל את "שתי גדות לירדן"? התקבלה איזו החלטה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הליכוד ביצע בפועל.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הליכוד מעולם לא קרא להשמדה. חבר הכנסת אברהם פורז, איך אתה יכול להשוות?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

על מה אתה מדבר?

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת ריבלין.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

איך אתה יכול להשוות? אתה יכול להשוות השמדת עם למצב שאנחנו לא מחילים את החוק הישראלי?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — — אבל

סגן שר הביטחון ס' שלום:

איך המוח שלך יכול בכלל להשוות בין שני הדברים?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תאמין לי שאני לא מבין אותך, ואני אומר שבדרך כלל אני מעריך אותך. אנחנו הגענו לשלטון ב-1977, ולא החלנו את החוק הישראלי. תגיד לי על מה אתה מדבר בכלל. אתה משווה את הדבר הזה למצב שבו קוראים להשמדתך? איזה מוח יכול לחשוב שזה אותו דבר בכלל?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש ליקוי מאורות אפילו אצל חבר הכנסת פורז שהוא אדם — — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, לסיכום, אני מבקש — — —

היו"ר י' לנקרי:

לסיכום.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר' לנקרי:

חבר הכנסת ריבלין, הבנו את ההערה. תודה לך.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אבל עלולה לבוא תביעה מהצד – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מבקש לנצל את ההזדמנות ולקרוא לערפאת, מעל במה זו, להתמקד בתהליך המדיני ולא להתחמק מהכרעות קשות באמצעות השקעת אנרגיה בכינוס פורומים בין-לאומיים שונים שנזקם לתהליך מוכח, שכל מטרתם גינוי ישראל וקבלת החלטות נגד מדינת ישראל. כל התקדמות בינינו לבין הפלסטינים יכולה להיות רק במסגרת של דיון ישיר וממוקד, והיא מחייבת את הפלסטינים לעמוד בהתחייבויותיהם. צריך שזה יהיה ברור. לא ניתן ולא נקבל לעולם מצב שבו רצתם ואמרתם שאם יש טרור אז הוא לא יפסיק את התהליך, כי אנחנו נילחם בטרור כאילו אין שלום ונעשה שלום כאילו אין טרור. בממשלה הזאת זה לא קיים. לכן, כשמדברים על הורדת ציפיות, את זה הוא מבין. הוא מבין שהוא לא יכול להגיע למצב שבו מצד אחד הוא יעשה טרור ומצד שני הוא יקבל משהו. הוא גם צריך להבין, שאם הוא לא ימלא את ההתחייבויות שלו – והוא כבר מבין את זה – הוא לא יקבל. זה צריך להיות ברור.

אני אומר לך, שלפי דעתי, יהיה רוב עצום בממשלה בעד הפעימות, אבל לא יהיה אדם אחד שירים את ידו אם לא יהיו התחייבויות מצד שני. לכן אני מציע לערפאת שיפסיק את מסעותיו וניסיונותיו ליצור חזית אנטי-ישראלית שאין בה כל תועלת אלא רק נזק לתהליך השלום. במקום זה עלינו לנהל משא-ומתן ענייני, על מנת לצמצם את הפערים בין עמדות הצדדים ולקדם את התהליך.

אני מאוד מקווה, שערפאת, במקום לבזבז את האנרגיה על מצב שבו הוא יקרא לאותם פורומים לצאת נגד ישראל, יעשה את מה שנדרש – ישב אתנו, יחזק את מצרים וירדן שימשיכו את המשא-ומתן אתנו, יחזקו את הקשר, יחזקו את השלום, במקום לנקוט כל שני וחמישי אינתיפאדה וכל שני וחמישי אלימות ולהלך אימים על מדינות ערב השותפות לנו, שהוא יכנס איזו פסגה שתוביל אותן לקראת ניתוק יחסים. הן עצמן לא יעשו את זה, הן עצמן גורמות לכך שלא יהיה תהליך כזה, שלא תהיה פסגה כזאת. אני מאוד מקווה שתהיה התעשתות בצד הפלסטיני, כדי שנגיע לכך.

אני מבקש להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לסגן שר הביטחון סילבן שלום.

קריאות:

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לי להמשיך את הדיון. יסיר את הצעת חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, בנושא הזה דשנו ודשנו ודשנו בוקר וערב, ימים ארוכים. אני רוצה לומר רק דבר אחד – נראה שממשלת ישראל לא רוצה להבין מה שכל העולם מבין, לרבות האמריקנים, לרבות הציבור בישראל בחלקו המכריע, לרבות בממשלה עצמה – שרים ושותפים לקואליציה.

אם באמת הממשלה הזאת רוצה לקדם את תהליך השלום, הגיע הזמן לעשות משהו. אי-אפשר למשוך את כל העולם במשך שנתיים ולהמשיך לאחז עיניים ולומר: הם לא מבצעים, הם לא עושים. הם כן מבצעים, הם כן עושים; גם האמריקנים אומרים זאת, גם בממשלת ישראל יודעים את זה ואומרים את זה. אז עד מתי? או שהממשלה הזאת באמת רוצה לעשות שלום וזה תפקידה והתחייבותה הקודמת לעם וחובתה, או שתבוא לעם ותגיד: רבותי, הגעתי עד סוף הדרך, אני לא רוצה לעשות את זה. היא תחזיר את המנדט לעם, והעם יחליט: או שהוא רוצה את הממשלה הזאת בצורה שהיא קיימת עכשיו – לא מבצעת את התחייבויותיה, או שהוא יחליט על ממשלה אחרת. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה.

חבר הכנסת חיים רמון, אתה מסכים להצעת סגן השר?

חיים רמון (העבודה):

דיון במליאה.

היו"ר י' לנקרי:

סגן השר, אתה שב למקומך להצביע?

אם כן, אנחנו מעלים להצבעה את הצעתו של סגן השר להעביר לדיון בוועדת החוץ והביטחון של הצעתו של חבר הכנסת חיים רמון: האיחוד במדינות ערב נגד ישראל.

חיים רמון (העבודה):

ועדת החוץ והביטחון – זה לא נותן שום דבר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז אני בעד דיון במליאה.

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של 12, ללא מתנגדים וללא נמנעים, עוברת הצעתו של חבר הכנסת חיים רמון: האיחוד במדינות ערב נגד ישראל, לדיון במליאת הכנסת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

שבח וייס (העבודה):

יש לי הצעת הקלה לסגן השר סילבן שלום.

היו"ר י' לנקרי:

בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אני אתן דוגמה, אבל אני לא מתכוון אליו. בזמנו, המספיד הלאומי היה אלכסנדר זיסקינד רבינוביץ'. הוא היה מספיד את כל גדולי הדור – – – הוא היה כבר בן 100. באחת ההזדמנויות, אמר לו מנהל בית-הקברות: אולי תישאר כבר. – – – זה לא "פייר" להריץ כל פעם את סגן השר – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה בריא לרוץ.

היו"ר י' לנקרי:

אני לא יודע אם הוא בדיוק הקשיב להצעתך, אבל אני מניח שהוא יביא אותה בחשבון.

הצעה לסדר-היום

יוזמת חקיקה חדשה בנושא רכוש יהודי חמניה

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעתנו של חבר הכנסת אברהם פורז: יוזמת חקיקה חדשה בנושא רכוש יהודי חמניה – הצעה לסדר-היום מס' 4625.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הנושא הזה כבר זכה לשבע הצעות דחופות לסדר-היום.

היו"ר י' לנקרי:

חברת הכנסת גוז'נסקי, עינך אינה צרה בחבר הכנסת פורז.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא, לא. אני גאה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת –

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת רמון, דיונך הסתיים, ונודה לך אם תיתן לנו להמשיך.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

– – בתקופת השלטון הקומוניסטי, כחלק מאידיאולוגיה קומוניסטית, הולאם רכוש ברומניה, לא רק ליהודים אלא גם לאחרים, והרכוש עבר לבעלות המדינה הרומנית.

אנחנו זוכרים את המהפכה ששלחה את צ'אושסקו לעולם שכולו טוב, גם את אשתו, ובעקבות זאת חלו כמובן שינויים גדולים ברומניה, אבל חלק מהשינויים לא חיוביים. בשנת 1995, בחוק שמספרו 112/95, החליט הפרלמנט הרומני, שכל הרכוש שהושאר שם, בין היתר על-ידי יהודים וישראלים, יימכר לדיירים הנוכחיים – הכול במחיר מגוחך – ולבעלים לשעבר יינתן פיצוי, בתנאי שעד מועד מסוים היו אזרחי ותושבי רומניה. במלים אחרות – – –

שבח וייס (העבודה):

זה חוק הדיור הציבורי שם.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

ורסיה אחרת, אם כי שם לא מדובר בדירות של נזקקים. בחלק מהנכסים האלה מתגוררים דווקא ראשי השלטון – וילות ונכסים מאוד מפוארים.

בעקבות החוק 112/95, קמה מחאה בין-לאומית רצינית, גם של ארגונים יהודיים, גם של סנטורים אמריקנים, גם של מועצת אירופה, ואמרו לממשלת רומניה ולפרלמנט הרומני, שרוצים היום גם להיות חלק מנאט"ו! במדינה דמוקרטית לא נוהגים כך, לא לוקחים רכוש ממישהו ומוכרים אותו למישהו אחר, על כורחו. כך לא נוהגים לגבי רכוש פרטי.

והנה לאחרונה, כביכול על מנת לפתור את הבעיה, הציע שר המשפטים של רומניה, אדם ששמו סטויקר, הצעה, ואמר: אתם יודעים מה? אנחנו לא נמשיך בדרך זו. הרכוש ששייך למישהו, יוחזר. אבל המכירות שביצענו – ביצענו. אותן לא נהפוך.

מתוך בדיקה מסתבר, שבמרוצת השנתיים-שלוש השנים האחרונות נמכרו כ-80% מהנכסים במחירי מציאה, כי רק טיפס מוחלט לא ירצה לקנות דירה ששווה נניח 50,000, 60,000 דולר, ב-1,000 דולר, וגם יכול אחר כך, בתוך זמן קצר, למכור אותה.

יש יוזמה נוספת של סנטור בשם דוברסקו, שמציע החזרה מלאה.

למה אני מספר לכם את כל הסיפור המעניין הזה, או הבלתי-מעניין? משום שאני חושב שהכנסת צריכה לומר את דברה בעניין הזה. מדובר פה ברכוש ששווה מאות מיליונים, אם לא יותר, שאיש לא קיבל עליו פיצוי. אני חושב שאנחנו לא יכולים להשלים עם תופעה שמדינה מתעלמת מזכויות הפרט ומוכרת רכוש באופן כפוי.

אדוני היושב-ראש, אני כמובן אבקש דיון במליאת הכנסת, ומדוע? אני גם לא יכול לבקש משהו אחר, כמובן, אבל אני באמת מבקש דיון במליאת הכנסת, כי אני חושב – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

במליאה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

במליאה, כי אני חושב שאם הכנסת תקבל החלטה שהיא קוראת לממשלת רומניה להחזיר את הרכוש בשלמותו ולתת פיצויים רק לאלה שיבחרו לקבל פיצויים, וגם אלה שיבחרו לקבל פיצויים, שיקבלו פיצויים אמיתיים והוגנים – אני חושב שקריאה כזאת שתופנה לממשלת רומניה, לפרלמנט הרומני וגם לגופים בין-לאומיים אחרים, יש לה משמעות, כי גם בתוך רומניה עצמה יש תסיסה רבה ומתקיים מאבק ציבורי גדול סביב העניין הזה. אנחנו נוכל להוסיף למאבק את המשקל הסגולי שלנו.

לכן, כאמור, אני מבקש שהנושא יידון במליאה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת אברהם פורז על הפניית תשומת הלב לנושא שלא תמיד אנחנו מרבים לעסוק בו. תשובת סגן השר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, ברומניה הוחרם רכוש מאזרחים רבים, בני לאומים שונים, לרבות כאלה החיים היום ברומניה ולרבות אזרחים גרמנים. בישראל אלפי אזרחים שנעשה להם עוול ממתנים לפתרון צודק בעניין זה.

ישראל סבורה, כי יש להכיר בייחודיות של האזרחים היהודים שרכושם הופקע, שכן הרכוש היהודי הוא היחיד שהופקע פעמיים – הן על-ידי הפאשיסטים והן על-ידי הקומוניסטים. כאמור, הנושא הנדון – – –

יונה יהב (העבודה):

מה זה פאשיסטים? נאצים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כאמור, הנושא הנדון מועלה על סדר-היום בכל מפגש בילטרלי, ואנו מחויבים למצוא לו פתרון צודק והולם.

במשרד המשפטים הרומני מתגבשות כיום שתי תוכניות להצעות חוק בנושא הנדון. יש להדגיש, כי מדובר, נכון לעכשיו, בתוכניות בלבד, שטרם הבשילו לכלל הצעה שתידון בפרלמנט, ולפיכך יש להתייחס אליהן בהתאם. עקב מורכבות הבעיה והצורך לרצות צדדים שונים – לרבות הדיירים הנוכחיים הגרים בדירות – קשה לצפות בוודאות מתי יעלה הנושא לדיון בפרלמנט הרומני.

אנו עוקבים מקרוב, באמצעות השגרירות בבוקרשט, אחר ההתפתחויות בנושא כאוב זה, והעניין מצוי על סדר-היום בכל המגעים המתקיימים עם רומניה בכל הדרגים, לרבות הדרג המדיני הבכיר ביותר.

הבהרנו את עמדתנו לממשלת רומניה, כי הנושא לא ירד מסדר-היום עד שיבוא על פתרונו הצודק.

עם זאת, לשמחתנו, ניתן להצביע היום על הצלחה מסוימת במאמצים להשיב את הרכוש היהודי הגזול: בימים אלה הוחל בהקמת הקרן להחזרת הרכוש הקהילתי, הודות למאמצים משותפים של ישראל ורומניה. הקרן עתידה לקבל לחזקתה את כל הרכוש היהודי הקהילתי שנגזל מהקהילות היהודיות ברומניה במרוצת השנים. הקרן עתידה להיות תחת אחריות איל"ר – הארגון להשבת הרכוש היהודי – בשיתוף הקונגרס היהודי העולמי והפדרציה היהודית המקומית.

כאמור, אנו רואים בכך סימן חיובי, אך עם זאת, אין בכך כדי לגרוע מהמאמצים הגדולים והעקביים שיש לעשות על מנת לראות גם את בעיית הרכוש היהודי באה על פתרונו בהקדם האפשרי. משרד החוץ, באמצעות השגרירות בבוקרשט, מוסיף ויוסיף לשמור את הנושא בעדיפות גבוהה ביותר על סדר-היום הבילטרלי.

אני מבקש, אדוני, להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לסגן השר סילבן שלום על תשובתו. חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת פורז. אחריו יציע חבר הכנסת יונה יהב להעביר לוועדה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני יודע שמדי פעם, כאשר חברי חבר הכנסת פורז העלה את הנושא, היו חיוכים והערות במליאה. הנושא חשוב מאוד; אני יודע מי מאתנו בכלל מוסמך מוסרית לערוך מדרג של חשיבות, אבל על-פי שיקולי הצר מאוד, שקשור בגורלם של ניצולי שואה ובגזל שעשו בהם, הנושא חשוב מאוד. הייתי מעורב גם כיושב-ראש הכנסת בשליחויות שונות בנושא הרכוש היהודי בפולניה, בהונגריה, בבולגריה, ברומניה ובמקומות אחרים. התנהגותה של רומניה יוצרת מצב בלתי נסבל. גם פולין עשתה לנו כמה טריקים: ואלנסה הבטיח לי אישית כמה הבטחות, וכך ראש הממשלה אולקסי,

ואחר כך הנשיא קבשנייבסקי בפרלמנט החדש, שהוא קצת יותר ימני, התחמק מכמה מההבטחות האלה. גם ברומניה הם מתחמקים. דיברתי עם פטרה רומן, מי שהיה פעם ראש ממשלה, ופגשתי אותו במועצת אירופה בתור נשיא הפרלמנט.

מדובר ברכוש יהודים שדוכאו ונרצחו. על אגם הדם הקפוא הזה, אנשים נהנים בטריקים ובשטיקים. יש למדינת ישראל תפקיד מרכזי – לעשות את זה בכל המוסדות הבין-לאומיים. קולנו נשמע: הם רוצים להיכנס למשפחת העמים התרבותיים של אירופה – שיתנהגו כמו בני-אדם.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך על דבריך החשובים, חבר הכנסת שבח וייס. חבר הכנסת יונה יהב, בבקשה.

יונה יהב (העבודה):

בהמשך לדבריו של חברי פרופסור שבח וייס, אדוני סגן השר, נראה לי – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין לי בעיה גם עם דיון במליאה, אבל הנושא חוזר לכאן כבר בפעם השלישית.

היו"ר י' לנקרי:

אדוני סגן השר, זה לא עניין שאין לך בעיה, אלא שהיושב-ראש קיבל פתק מלומד מסגנית המזכיר, והוא הולך לפי ההנחיות שלה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כאשר אני מציע להעביר את הנושא לוועדה, מותר רק לחבר כנסת אחד לדבר.

היו"ר י' לנקרי:

אני חושב שזה רק מעשיר את דיוני הכנסת ולא גורע מהם.

יונה יהב (העבודה):

בiiחוד בנושא כל כך חשוב, שעליו יש קונסנסוס.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יונה יהב (העבודה):

כל מה שאני אומר הוא, שאני אישית, כעורך-דין, טיפלתי בתביעה נגד השלטונות הקומוניסטיים ברומניה שהפקיעו רכוש. ידוע לי שרכוש זה נמכר לסוכנות האמריקנית עבור משרדה בבוקרשט, ואין שום סיכוי לקבל אפילו קצה חוט מאותם כספים שהאמריקנים שילמו עבור אותו רכוש.

לדאבוני, ממשלת ישראל איננה נחושה מספיק כדי לפתור את הבעיות של הרכוש היהודי, הן רכוש של יחידים והן רכוש של הקהילות, באותן מדינות שהיו פעם חלק מהגוש המזרחי ורוצות להתקבל היום למשפחת העמים. כפי שאמר כאן חבר הכנסת שבח וייס, גם בפולניה הדברים האלה לא הגיעו לידי הסדר. הם הגיעו להסדר בכמה מדינות קטנות בברית-המועצות לשעבר, ואני בהחלט חושב שהעמדה של ממשלת ישראל בהקשר זה חייבת להיות הרבה יותר תקיפה, הרבה יותר חד-משמעית, ולא להתבסס על דיפלומטיה שקטה, כפי שהדבר נעשה היום.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון, אבל בהחלט תוך עמידה יותר תקיפה על העניין עצמו.

היו"ר י' לנקרי:

הרי לך תמיכה ישירה בדברך, אדוני סגן השר. אתה רואה למה זה משתלם לפעמים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני מבקש דיון במליאה. חשוב שבנושא כזה תהיה דקלרציה של הכנסת.

היו"ר י' לנקרי:

עכשיו אני שואל את סגן השר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מסכים שיתקיים דיון במליאה. אילו אמרתי זאת מראש, רק אחד משני חברי הכנסת יכול היה לדבר. כיוון שביקשתי להעביר את הנושא לוועדה, שניהם יכלו לדבר.

היו"ר י' לנקרי:

יש לנו היום הרמוניה מלאה במליאה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

איזו דאגה נוגעת ללב לחברי הכנסת.

היו"ר י' לנקרי:

סגן השר סילבן שלום, מעבר לערך של השיעור הפרוצדורלי – ואנחנו מקבלים אותו – מה שהיה חשוב הוא לשמוע את חבר הכנסת יונה י'הב.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לפי דעתי, הוא אמר דברים נכונים.

היו"ר י' לנקרי:

ובכן, אנחנו ניגשים להצבעה על העברת הצעתו של חבר הכנסת פורז לדיון במליאה.

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר' לנקרי:

ברוב של עשרה, ללא מתנגדים וללא נמנעים, עוברת הצעתו של חבר הכנסת אברהם פורז: יוזמת חקיקה חדשה בנושא רכוש יהודי רומניה, לדיון במליאת הכנסת.

תודה לסגן השר סילבן שלום על מלאכתו הנאמנה והמאומצת, רבת הפנים ורבת ההשראה.

שאלות ותשובות

היו"ר' לנקרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: שאלות לשר המשפטים. שר המשפטים ישיב על שאלות. השאלות הראשונה – של חבר הכנסת דוד טל, שאלתא מס' 1657. חבר הכנסת טל איננו נוכח, השאלות עוברת לפרוטוקול.

חקיקת חוקי-יסוד

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר המשפטים ביום כ"ה בתמוז התשנ"ז (30 ביולי 1997):

בעיתון "מעריב" נטען – רצוף בזה צילום הידיעה – כי תעביר את חוקי-היסוד גם מול התנגדות הסיעות החרדיות.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים שצוטטו נכונים?

2. מדוע לדעתך אמורות הסיעות החרדיות להתנגד לחוקי-היסוד?

3. מדוע תפעל להעברתן חרף ההתנגדות?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול) 1. לא.

2. אין לי מושג.

3. בדעתי לפעול להשגת הסכמה בין כל סיעות הקולאציה בדבר הנוסח הראוי לשלושת חוקי-היסוד החדשים.

היו"ר י' לנקרי:

שאלתא מס' 2629, של חבר הכנסת יצחק וקנין: אכיפת החוק בעניין זילות בית-המשפט ובית-הדין.

אכיפת החוק בעניין זילות בית-המשפט ובית-הדין

חבר הכנסת י' וקנין שאל את שר המשפטים ביום ו' באדר התשנ"ח (4 במרס 1998):

החוק האוסר זילות שופט ובית-משפט אוסר גם על זילות דיין ובית-דין, וידוע שפעמים רבות התבטאו אישי ציבור ועיתונאים נגד דיינים ובתי-דין ונגד פסקי-דין דתיים.

רצוני לשאול:

1. נגד מי הוגשו בחמש השנים האחרונות כתבי-אישום בגין זילות בית-משפט ושופט?

2. כיצד הסתיים כל משפט?

3. נגד מי הוגשו בחמש השנים האחרונות כתבי-אישום בגין זילות בית-דין ודיין?

4. כיצד הסתיים כל משפט?

שר המשפטים צ' הנגבי:

חבר הכנסת וקנין שואל לגבי החוק האוסר זילות שופט ובית-משפט ואוסר גם זילות דיין ובית-דין, וידוע שפעמים רבות התבטאו אישי ציבור ועיתונאים נגד דיינים, נגד בתי-דין ונגד פסקי-דין דתיים. אשיב על שאלותיו:

4-1. אין הבחנה בין זילות דיין לבין זילות שופט, שניהם כלולים בסעיף 255 לחוק העונשין. ללא מחקר פרטני וממושך לא ניתן לתת נתונים נפרדים באשר למספר כתבי האישום שהוגשו בעניין זילות בית-דין ודיין, כי הנתונים מחושבים באותה קטגוריה, שכן מדובר באותו סעיף עבירה.

בכל מקרה, הבדיקה של פרקליטות המדינה העלתה את הנתון הבא: בחמש השנים האחרונות הורשעו 63 נאשמים בעבירות זילות בית-המשפט. בשנים אלה נסגרו 65 תיקים שעניינם עבירה זאת; 37 תיקים נותרו פתוחים.

היו"ר י' לנקרי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת וקנין.

יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, לא סתם שאלתי את השאלה לגבי בתי-הדין. למיטב ידיעתי, אין אפילו מקרה אחד שבו נשפט אדם על כך שזלזל בבית-דין רבני. תודה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

תודה רבה.

הארכות מעצרים בשבתות ובחגים

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר המשפטים ביום ו' באדר התשנ"ח (4 במרס 1998):

העיתון "ידיעות אחרונות" מדווח – רצוף בזה – על בואה של שופטת בחג הסוכות לתחנת משטרה בקריית-חיים על מנת להאריך מעצר של שני חשודים ברצח שאירע בקריית-מוצקין.

רצוני לשאול:

1. מה היא מדיניות מערכת המשפט לגבי הארכת מעצר בשבתות ובחגים?

2. האם הוגשו כתבי אישום נגד השניים שמעצרים הוואר?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מעצרים בשבת ובחג מתבררים בבית-המשפט על-פי חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו–1996, ועל-פי התקנות העוסקות בנושא זה.

2. המקרה המוזכר בשאלתא היה חריג. עקב מהומות שנגרמו על-ידי משפחת הנרצח התעוררו בעיות לוגיסטיות ובטיחותיות קשות מאוד, ובאופן יוצא מן הכלל, על-פי החלטת השופטת אבירם, לא היה מנוס אלא לנהל את הדיון בתחנת משטרה.

אחד החשודים שוחרר, ונגד החשוד השני הוגש כתב אישום לבית-המשפט המחוזי בחיפה.

החלטת הפרקליטות בעניין אתר ההנצחה ללוחמי "גולני"

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר המשפטים ביום ו' באדר התשנ"ח (4 במרס 1998):

במודעה שפרסם דן ירון, אביו של מ"מ ב"גולני", איתמר ירון, זיכרוננו לברכה, הוא מדווח, כי הגיש תלונה במשטרה בעניין הפגיעה באתר ההנצחה לחיילי "גולני" בצומת-גולני, וכי זו הועברה לפרקליטות מחוז צפון. רצוף בזה נוסח הודעתו.

רצוני לשאול:

1. על מה נסובה התלונה?

2. מה העלתה חקירת המשטרה?

3. מה המליצה לפרקליטות?

4. מתי הועבר החומר לפרקליטות?

5. מתי תתקבל הכרעה בפרקליטות?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

1. תלונת פרופסור ירון עניינה העברת קרקע בצומת-גולני וזיכיון להקמה ולניהול של שירותי דרך על הקרקע ללא מכרז לחברה מסוימת.

החשד התייחס למעורבות בעל תפקיד מסוים בהחלטות בעניין זה ולקשר בינו לבין יזם שהיה מעורב בפרויקט שהינו קרוב משפחתו.

2-3. אין נהוג לפרט המלצת משטרה בתיקים. מדובר בהמלצה שהינה חלק מתהליך הטיפול וקבלת ההחלטות בתיק פלילי.

4. החומר הועבר לפרקליטות בחודש יוני 1997.

5. ההחלטה בפרקליטות צפויה להתקבל בימים הקרובים.

סגירת תיק חקירת הסתה נגד החרדים

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר המשפטים ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

מזכיר סיעת ש"ס צבי יעקבזון התלונן נגד המינהל הקהילתי ברמות שפרסם, לכאורה, דברי הסתה נגד החרדים, וכעבור יומיים אכן הותקף ונפצע חרדי, משה וייסברג. גברת בן-אור הורתה שלא לחקור את תלונתו. במכתב נוסף הוא הוכיח שבן-אור טעתה בנתון שהתבססה עליו. למרות זאת אישרה פרקליטת המדינה את סגירת התיק.

רצוני לשאול:

מדוע נדחה הערר שהגיש מזכיר סיעת ש"ס?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ביום 22 בפברואר 1996 דחתה הגברת נאוה בן-אור, מנהלת המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה, את עררו של מר צבי יעקבזון על החלטה שלא לפתוח בחקירה נגד ראשי המינהל הקהילתי ברמות בחשד להסתה נגד דתיים בשל פרסומים במקומון ברמות בשם "רמתון". ביום י"ח באייר תשנ"ו פנה מר יעקבזון אל הגברת בן-אור וביקש כי תשקול שנית את ההחלטה שנתקבלה. ביום 7 באוקטובר 1997 השיבה פרקליטת המדינה למר יעקבזון, כי היא לא מצאה מקום לשנות את ההחלטה כי דין הערר להידחות.

ומכאן תשובתי: לאחר שפרקליטת המדינה עיינה בחומר החקירה, בהמלצות המשטרה ובהחלטתה של גברת בן-אור והביאה בחשבון את ההבהרות שפירט צבי יעקבזון בבקשתו לעיון מחודש בעררו, היא מצאה שאין מקום לשנות את החלטתה של גברת בן-אור.

פרקליטת המדינה סבורה, כי הדברים האמורים במכתבה של גברת אתי אייזנרייך לחברי הכנסת ובכתבות מהעלון "רמתון" שצורפו אליו, הגם שהם מנוסחים בצורה בוטה, אינם עולים כדי עבירה פלילית. כמו-כן אין בדברים אלה כדי לבסס קשר סיבתי לתקיפתו של מר משה וייסברג, כפי שטוען הפונה.

בנסיבות אלה לא מצאה פרקליטות המדינה לנכון לשנות את ההחלטה כי דין הערר להידחות.

טיפול פרקליטות המדינה בחטיפת ילדים לחוץ-לארץ

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר המשפטים ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

צ"נ – שמו המלא מופיע במקור – שילדיו נחטפו לחוץ-לארץ, מפנה טענות רבות כלפי משרד המשפטים ופרקליטות המדינה, כפי שעולה מהכתבה ומהמודעה הרצופות בזה. כמו כן, הוא עתר לבג"ץ.

רצוני לשאול:

1. הנבדקו טענותיו כלפי משרד המשפטים ופרקליטות המדינה?

2. הנסתיים עניינו בבג"ץ?

3. אם כן – מה נקבע?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ביחס לטענותיו של נימברגר נגד משרד המשפטים ופרקליטות המדינה: פרקליטות המדינה פועלת בכל המקרים של חטיפות ילדים לחוץ-לארץ בהתאם להוראות אמנת האג, חוק אמנת האג והעקרונות כפי שנקבעו בפסיקה.

בניגוד לטענות שהועלו בכתבה, עניין הדת אינו מהווה כלל גורם ביישום האמנה, הן לפי האמנה והן בשיקולי משרד המשפטים ופרקליטות המדינה.

לטענות המועלות בכתבה, כי המערכת המשפטית בישראל פועלת להחזרת ילדים מישראל לחוץ-לארץ יותר מאשר להחזרת ילדים מחוץ-לארץ לישראל, אין כל שחר. מושקע מאמץ זהה בכל תיק, בלי להבחין בין מקרים שבהם נחטפו הילדים מישראל לחוץ-לארץ לבין מקרים שבהם נחטפו מחוץ-לארץ לישראל.

SPECIAL COMMISSION נתונים סטטיסטיים אשר הוגשו מטעם מדינת ישראל בכנס השלישי של ה- TO REVIEW THE OPERATION OF THE HAGUE CONVENTION, 1997, אשר התקיים בהאג במרס 1997, מראים, בין היתר, מקרים שהגיעו לבתי-המשפט הן בישראל והן בחוץ-לארץ. בשני המצבים שיעור המקרים שבהם פסקו בתי-המשפט להחזיר את הילדים החטופים הוא כ-70%. כלומר, 70% מהילדים שנחטפו מחוץ-לארץ לישראל הוחזרו, וכן הוחזרו 70% מהילדים שנחטפו מישראל למדינותיהם.

3-2. עניין הבג"ץ עדיין תלוי ועומד. יש לציין, כי נוסף על הבג"ץ הנוכחי כבר הוגשו לבג"ץ על-ידי מר נימברגר שלוש עתירות באותו עניין, וכולן נדחו.

פנייה ליועץ המשפטי לממשלה לחקור חשד להסתה בשידור

חבר הכנסת י' כהן שאל את שר המשפטים ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

ב"גלי צה"ל" – 23 בדצמבר 1997 – בקשר לכתבה שבה כאילו השמיע הרב אמנון יצחק דברי הסתה נגד לאה רבין, מדווח כי חבר הכנסת שבח וייס פנה ליועץ המשפטי לממשלה לבדוק אם אין כאן הסתה. רצוף בזה תמליל השידור.

רצוני לשאול:

1. האם פנה חבר הכנסת וייס ליועץ המשפטי לממשלה בעניין זה?

2. אם כן – מה העלתה בדיקת היועץ המשפטי לממשלה?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ביום 22 בדצמבר 1997 פנה חבר הכנסת שבח וייס לשר קהלני וצירף תלונת אזרח בנושא שבנדון. העתק מפנייה זו הופנה לעיונו של היועץ המשפטי לממשלה.

2. היועץ המשפטי לממשלה העביר את הפנייה לבדיקה הפרקליטות המדינה. ביום 5 בפברואר 1998 נענו המתלונן וחבר הכנסת שבח וייס על-ידי הגברת טליה ששון, מנהלת המחלקה לתפקידים מיוחדים בפרקליטות המדינה. עיקרי התשובה הם: לאחר עיון בתלונה והאזנה לקלטות החליטה גברת ששון, שהגם שמדובר בדברים בוטים וקשים נגד הקיבוצים ונגד הנצחת זכרו של יצחק רבין, זיכרונו לברכה, שיש להסתייג מהם, אין בדברים אלה משום עבירה פלילית. הרב יצחק הביע דעתו בעניין קיפוח המגזר הדתי מול העדפת הקיבוצים ובעניין העברת כספים – לטענתו – על-ידי גברת רבין, למטרת הנצחת זכרו של בעלה המנוח. יש להצר על הפוגענות, אולם אין די בכך כדי לבסס תשתית מספקת לפתוח בחקירה פלילית או להגיש כתב אישום.

עקרונות לקביעת שומות בהרחבת מושבים

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר המשפטים ביום כ' באדר התשנ"ח (18 במרס 1998):

בהמשך לתשובתך על שאילתא מס' 1088 בנושא השמאות בהרחבת המושבים, רצוני לשאול:

1. מה הוא המועד האחרון שבו יוכל מושב להגיש ערעור לשומה בהרחבה למגורים על-פי החלטה 737?

2. מה הן הוצאות הפיתוח שהובאו בחשבון בכל אחת משומות הטבלה?

3. האם העלויות הישירות בביצוע ההרחבה המוטלות על האגודה והמתישבים – ריכוז שטחים, פיצוי החברים – הובאו בחשבון השומה?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בהתאם להוראות המינהל לביצוע החלטה 737, רשאית אגודת יישוב להגיש ערעור על שומת השמאי הממשלתי עד 30 יום מיום שמתבצעת ההקצאה הראשונה למגרש באותו יישוב.

2. עלויות הפיתוח לשטחי ההרחבה אינן זהות בכל היישובים כמו גם עלויות פיתוח לקרקע למגורים בחלקי הארץ השונים. באותם מקרים שהאגף מקבל את רשימת אומדני הפיתוח או העלויות בפועל, מביא זאת השמאי בחישוביו. במקרים שאין בידי השמאים אומדנים, מחשבים השמאים על-פי ניסיונם. לדוגמה, במחוז תל-אביב והמרכז אומדן עלויות הפיתוח למגרש של כ-500 מטר רבוע שעליו ניתן לבנות 140 מטר רבוע ברוטו הוא 90,000 שקל. במחוז ירושלים, רמת-רזיאל, עלויות הפיתוח שהובאו בחישוב השמאי הן 50,000 שקל למגרש שמותרת בו בנייה של 220 מטר רבוע.

3. הואיל והשמאי מתבקש לקבוע את שווי הבעלות של המגרש בשוק חופשי, והואיל ושווי השוק של הנכס מבוסס על עסקות שנעשו בסוג זה של נכסים, אין השמאי מבצע את ההפחתות שצוינו בסעיף 3. עלויות אלה והוצאות אחרות באות לידי ביטוי בהחלטת המינהל להקצאה בשיעור של 51% או 66% משווי שנקבע בטבלה. ברוב המקרים השווי על-פי הטבלה נמוך מהמחיר שזכות זאת נמכרת בו בשוק חופשי. ההטבה הניתנת לחבר המושב או לבן הממשיך על-פי החלטה זאת הינה משמעותית מאוד ומהווה שיעור ניכר משווי הנכס בכלל.

עיוכב הליכים באכיפת חוק שעות עבודה ומנוחה

חבר הכנסת ר' אלול שאל את שר המשפטים ביום כ"ז באדר התשנ"ח (25 במרס 1998):

עשרות כתבי אישום הוגשו נגד בעלי עסקים שעבדו בשבת.

רצוני לשאול:

1. כמה תביעות הוגשו משנת 1997 ועד היום על יסוד חוק שעות עבודה ומנוחה?

2. מדוע לא יעוכבו ההליכים נוכח כניסה לתוקף של חוק-יסוד: חופש העיסוק?

3. מה היא עמדת המשרד בסוגיה זו?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, במסרה לפרוטוקול)

1. מבדיקה שערכה פרקליטות המדינה בלשכה המשפטית של משרד העבודה והרווחה, האחראית לאכיפת חוק שעות עבודה ומנוחה, עולה, כי משנת 1997 עד לסוף חודש מרס 1998 הוגשו כ-371 תביעות בעבירות לפי חוק שעות עבודה ומנוחה.

2-3. סעיף 10 לחוק-יסוד: חופש העיסוק, משנת התשנ"ד–1994, קובע, כי "הוראות חיקוק שאלמלא חוק-יסוד זה היו תקפות ערב תחילתו של חוק-יסוד זה יעמדו בתוקפן עד תום ארבע שנים מיום תחילתו של חוק-יסוד זה, אם לא בוטלו קודם לכן, ואולם פירושן של ההוראות האמורות ייעשה ברוח הוראות חוק-יסוד". סעיף זה תוקן והוארך עד ליום 14 במרס 2002. לפיכך, למרות חוק-יסוד: חופש העיסוק, חוקים שעמדו בתוקפם ערב החוק ויש בהם פגיעה בחופש העיסוק – וזאת בלי להידרש לשאלה אם הפגיעה עומדת בתנאי פסקת ההגבלה; לכאורה ניתן לטעון, כי תוכן הפסקה "ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית" יכול להלום גם פרשנות שלפיה החוק עומד בתנאי פסקת ההגבלה – ולענייננו, חוק שעות עבודה ומנוחה, יעמדו בתוקף עד ליום 14 במרס 2002.

הנחיות הפרקליטות כלפי יהודי י"ע וחברון

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר המשפטים ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

ארגון "בצדק" והיהודים תושבי חברון וקריית-ארבע אומרים, כי הפרקליטות – עוד מתקופת היועץ המשפטי לממשלה בן-יאיר – נוקטת נגדם קו נוקשה. הם פרסמו חוברת המאששת, להערכתו, את האשמתם. הנושא הפך לעימות בישיבת הממשלה.

רצוני לשאול:

1. האם נבדקה טענת התושבים היהודים בחברון?

2. מה היו הנחיות הפרקליטות?

3. הישנו ההנחיות?

תשובת שר המשפטים צ' הנגבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. יחס הפרקליטות לאזרחי המדינה הוא שוויוני ללא הבחנה של מין, גזע, מוצא או מקום מגורים. דין אחד חל על כל תושבי המדינה ואזרחיה.

2-3. אין הנחיות מיוחדות בפרקליטות לגבי תושבי חברון או תושבים אחרים באיו"ש. התיקים הפליליים של תושבים אלה נבחנים באותן אמות מידה משפטיות שבהן נבחנים תיקים מאותו סוג בכל מקום.

הנהלים המיוחדים לאכיפת החוק באיו"ש עוסקים בעיקר בחלוקת סמכויות בין המשטרה לצה"ל בכל הנוגע לאכיפת החוק באיו"ש. נהלים אלה חלים על שטח ואינם פרסונליים. נהלים אלה מתחייבים מהמצב המיוחד החל באיו"ש, שבהם צה"ל הוא הריבון והאחראי לביטחון והמשטרה היא אוכף החוק הפלילי.

לפי החלטת היועץ המשפטי לממשלה נבחנים נהלים אלה בימים אלה על-ידי צה"ל, השב"כ, המשטרה והפרקליטות, ואם יהיה צורך, הם ישונו בהתאם.

הוועדה הציבורית לקביעת ייעודם של עיזבונות המדינה

חבר הכנסת י' יהב שאל את שר המשפטים ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

ב-12 במאי 1998 הורכבה הוועדה הציבורית לקביעת ייעודם של עיזבונות המדינה, אשר על-פי התקנון אמורה לכהן במשך שנתיים, עם אפשרות להארכת הכהונה. לאחר הבחירות לכנסת צירפה הממשלה החדשה ארבעה חברים חדשים לייצוג כל הסקטורים. בימים אלו עומדת להסתיים עבודת הוועדה.

רצוני לשאול:

1. האם סיום כהונת הוועדה במהלך שנת תקציב ובשיאה של פעילות לא תפגום בעבודתה?

2. האם נשקלת הארכת כהונת הוועדה?

3. מה הוא אופיו של הרכב הוועדה שהשר מתעתד למנות?

שר המשפטים צ' הנגבי:

תודה, אדוני; תודה, חבר הכנסת יהב.

1. לא, כי יש חברים שנותרו על כנם – הם מסיימים רק בשלהי השנה – ויש יושב-ראש חדש.

2. לא שקלנו את הארכת כהונת הוועדה, כי חלק מן החברים, כאמור, ממשיכים לכהן בוועדה.

3. הממשלה תדון בנושא הרכב הוועדה בקרוב. מאחר שביום 12 במאי 1998 נכנס לתפקידו, כיושב-ראש הוועדה, כבוד השופט בדימוס צבי טל, אנחנו נתייעץ אתו ונביא לממשלה הצעה להשלמת הרכב הוועדה.

היו"ר י' לנקרי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת יונה ירב.

יונה ירב (העבודה):

קודם כול, אדוני השר, אני רוצה לברך אותך על כך שאתה עונה על שאלות במועד.

שר המשפטים צ' הנגבי:

תודה רבה.

יונה ירב (העבודה):

ואני לא יכול לומר את זה לגבי שאר שרי הממשלה, כך שאני מוצא לעצמי חובה נעימה לומר את זה כאן.

שבח וייס (העבודה):

אצלם זה עוד חזון למועד.

יונה ירב (העבודה):

אדוני, אין ספק שבתחילת כהונתה של הממשלה הזאת נעשתה פעולה נכונה בכך שהוסיפו חברים חדשים לוועדה הזאת ויצרו מגוון הרבה יותר כולל של ייצוג החברה בישראל באותה ועדה. אבל אותו חלק שפורש עכשיו מהתפקיד ייצג בזמנו תפיסת עולם מסוימת, וכרגע היא לא תהיה מיוצגת. אני יודע שיש דברים על השולחן שלא יגיעו לכדי דיון כאשר תפיסת עולם מסוימת לא תהיה מיוצגת שם, ואני אומר את זה באופן פתוח לגמרי, קבל עם ועדה.

אני סומך על שיקול דעתו של אדוני, שכל מגוון הדעות בציבור יהיה מיוצג בוועדה, לכשתקום, אבל אני של חודשיים, שלושה חודשים צריך לתת לוועדה היוצאת, כדי GRACE בהחלט חושב שלפחות שתשלים את עבודתה, ואז תיכנס הוועדה החדשה לשולחן נקי.

שר המשפטים צ' הנגבי:

תודה.

ביקורת תוצאות הבחינות של מועצת רואי-החשבון

חבר הכנסת ז' בויס שאל את שר המשפטים ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

נציגי האוניברסיטאות זכאים לבקר את התוצאות של הבחינות של מועצת רואי-החשבון, ואילו לנציגי המכללות אין זכות כזו.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע לכך?

2. מה היא מדיניות משרדך לגבי מצב לא מאוזן זה?

שר המשפטים צ' הנגבי:

חבר הכנסת בויס שאל אם משרדי מודע לכך שנציגי האוניברסיטאות זכאים לבקר את התוצאות של הבחינות של מועצת רואי-חשבון, בעוד לנציגי המכללות אין זכות כזו, ומה המדיניות של משרדי בנושא הזה.

2-1. בוועדת הבחינות של מועצת רואי-חשבון יש נציגות לאוניברסיטאות המוכרות על-ידי המועצה להשכלה גבוהה. מלבד האוניברסיטאות, פנתה גם מכללת רמת-גן אל המועצה וביקשה ייצוג בוועדת הבחינות. מאחר שהמכללה הנ"ל אינה מוכרת כמוסד אקדמי על-ידי המועצה להשכלה גבוהה, בקשתה לא נענתה.

המכללה למינהל, המוכרת על-ידי המועצה להשכלה גבוהה, מיוצגת אף היא בוועדת הבחינות, כך שאין זה נכון לומר שלנציגי המכללות אין כל ייצוג בוועדה.

עם זאת, הדברים שהובאו לידיעתי על-ידי חבר הכנסת בויס בהחלט מחייבים בחינה של הנושא, ואני
אבדוק אותו יותר לעומק ואתן תשובה נוספת לחבר הכנסת בויס.

היו"ר י' לנקרי:

שאלה נוספת, חבר הכנסת בויס? לא. היום המצליף אינו צולף יתר על המידה.

תודה, אדוני שר המשפטים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

תודה, אדוני.

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו עוברים לתשובות על שאלות של חברי הכנסת לשר החינוך והתרבות. בבקשה, אדוני סגן
שר החינוך והתרבות משה פלד.

הרחקת סטודנטים מהלימודים בפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית

חברת הכנסת נ' בלומנטל שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27
במאי 1998):

נודע לי, כי בכוונת הפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית להרחיק מהלימודים לתקופה של
חמש שנים כל סטודנט שאינו עובר מבחן במועדי א' וב'.

רצוני לשאול:

1. האם יודע משרדך על החלטה זו של ועדת ההוראה בפקולטה?

2. מתי הנוהל אמור להיכנס לתוקף?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. על-פי סעיף 15 לחוק המועצה להשכלה גבוהה, נהנות האוניברסיטאות מחופש פעולה אקדמי ומינהלי. במסגרת זו, העניין המועלה בשאלתא נתון לשיקול דעת רשויות האוניברסיטה, ולא ניתן להתערב בכך.

על-פי מידע שקיבלנו מהאוניברסיטה, מבדיקה שהתקיימה הסתבר, כי יש פרופיל מסוים לתלמיד שנכשל פעמיים בקורס חובה – הוא נכשל גם בקורסים נוספים. לכן האופציה כי יבחן פעם נוספת – שלישית ורביעית – רק גורמת לכך שיאריך את משך שהותו באוניברסיטה, ישלם שכר לימוד נוסף, ובסוף, רמת התסכול גוברת אצלו כאשר גם אז הוא נכשל.

כמו כן נמסר מלשכת הרקטור באוניברסיטה, כי הנושא המועלה בשאלתא עדיין בבדיקה וטרם התקבלה עליו החלטה.

הרכב המועצה להשכלה גבוהה

חבר הכנסת ז' בוימ שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958, סעיף 4א, קובע: "במועצה ינתן ייצוג הולם לכל סוגי המוסדות להשכלה גבוהה".

רצוני לשאול:

1. מה הוא הרכב המועצה להשכלה גבוהה על-פי הייצוג?

2. האם ההרכב עולה בקנה אחד עם האמור בסעיף 4א הנ"ל?

3. אם לא – מה ייעשה כדי לקיים כלשונו את האמור בחוק בנושא הייצוג ההולם?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת –

1-3. במועצה להשכלה גבוהה יש ייצוג הולם לסוגי המוסדות להשכלה גבוהה השונים. בין חברי המועצה שאינם "נציגי ציבור" יש שלושה נציגי מכללות – פרופסור אברהם מחרז, פרופסור מנדי רודן וד"ר אברהם רוכלי, והשאר – אנשי סגל אקדמי באוניברסיטאות.

היו"ר י' לנקרי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בויס.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן שר החינוך, בזה שמנית שלושה נציגים של המכללות במועצה להשכלה גבוהה לא אמרת שום דבר. אז אנחנו יודעים כמה נציגים יש מטעם המכללות, אבל אם היית מציג, על-פי בקשתי בשאלתא, מה הוא ההרכב של כל המועצה, או אז היינו יכולים להעריך אם שלושת נציגי המכללות אכן מהווים ייצוג הולם, והדגש הוא, כמובן, על "הולם". בהעדר פריסה רחבה של הרכב המועצה להשכלה גבוהה, הדברים שנאמרו הם חסרי משמעות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני חוזר ואומר: שלושת נציגי המכללות שציינתי את שמותיהם, והשאר – אנשי סגל אקדמי באוניברסיטאות. אני מבין שהתשובה איננה מספקת, ואני מקבל על עצמי להעביר אליך את ההרכב המלא של המועצה להשכלה גבוהה.

סיוע מרכז ההסברה

חבר הכנסת נ' דהן שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ג בסיוון התשנ"ח (7 ביוני 1998):

רצוני לשאול:

1. מה הוא תקציב מרכז ההסברה לשנים 1997 ו-1998?

2. לאילו פעולות ואירועים סייע מרכז ההסברה מאז 1996?

3. האם סייע או מימן המרכז בתקציבו אירועים שארגנו ארגונים ועמותות לא ממלכתיים?

4. אם כן – מי ובאילו סכומים?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לשנת 1997 – 2,620 אלפי ש"ח; לשנת 1998 – 3,692 אלפי ש"ח.

2. מאז 1996 קיים מרכז הסברה מגוון, רחב מאוד מאוד, של אלפי פעולות ואירועים. רישום ניתן למצוא בסיכומי הפעולות ובתוכניות העבודה – במרכז ההסברה.

כעיקרון, מרכז ההסברה מבצע אירועים ופעולות המוטלים עליו על-ידי ועדת השרים לטקסים וסמלים, וכן אירועים ממלכתיים נוספים.

כמו כן מבצע מרכז ההסברה פעולות על-פי הזמנה של משרדי הממשלה אחרים ובמימוןם.

לצד אלה מבצע מרכז ההסברה פעולות ואירועים עבור ובמימון גורמים ציבוריים שאינם משרדי ממשלה – הסוכנות היהודית, מוסדות להשכלה גבוהה, רשויות מוניציפליות ועוד.

3-4. מרכז ההסברה יוזם שותפויות עם גורמים ציבוריים – רשויות, משרדים, מוסדות להשכלה – על מנת להוציא לפועל יוזמות משותפות: כנסים, ימי עיון, אירועים, פרסומים וכו'.

כעיקרון, מרכז ההסברה אינו מממן מתקציבו סיוע לארגונים ולעמותות.

כאמור, מפעיל מרכז ההסברה שותפויות עם ארגונים וגופים אשר נושאי הפעילות שלהם עולים בקנה אחד עם יעדי מרכז ההסברה, סדרי העדיפות ותוכנית העבודה השנתית.

כעיקרון, רוב תקציב הפעולות מיועד לביצוע הטקסים והאירועים הממלכתיים. אני מעביר לפרוטוקול את תוכנית רשימת האירועים – טקסים ממלכתיים ואירועים ציבוריים מרכזיים ב-1998 באחריות מרכז ההסברה/בהשתתפותו, לפי סדר התאריכים הלוועזיים:

א. טקס האזכרה הממלכתי למ"ד מעפילי הספינה "אגוז" – יום רביעי, כ"ג בטבת התשנ"ח, 21 בינואר 1998, בשעה 12:00, בה-הרצל ירושלים – במלאות חמש שנים להבאתם לקבורה בישראל.

ב. טקס פתיחת אירועי שנת היובל – יום רביעי, ט"ו בשבט התשנ"ח, 11 בפברואר 1998, בשעה 16:30, בקריית-גת. במהלך הטקס תיערך נטיעת עצים במסגרת "חורשות הנופלים" ויצוין יום כינון הכנסת.

ג. פרס ראש הממשלה, "מגן הילד" – יום רביעי, כ"ב בשבט התשנ"ח, 18 בפברואר 1998, בשעה 14:00, בכנסת, בירושלים.

ד. טקס ממלכתי לציון יום שחרור אילת – יום ראשון, י' באדר התשנ"ח, 8 במרס 1998, בשעה 18:00, באתר אום-אלרשרש, באילת.

ה. טקס האזכרה הממלכתי ליוסף טרומפלדור ולחבריו – יום שני, י"א באדר התשנ"ח, 9 במרס 1998, בשעה 13:00, בתל-חי.

ו. טקס האזכרה הממלכתי לנשיאי ישראל ולראשי ממשלותיה שהלכו לעולמם – יום ראשון, ב' בניסן התשנ"ח, 29 במרס 1998, בשעה 17:00, בבית הנשיא, בירושלים.

ז. טקס האזכרה הממלכתי לחיים הרצוג – יום שני, י' בניסן תשנ"ח, 6 באפריל 1998, בשעה 17:30, בהר-הרצל, בירושלים.

ח. טקס האזכרה הממלכתי לפתיחת יום הזיכרון לשואה ולגבורה – יום רביעי, כ"ו בניסן התשנ"ח, 22 באפריל 1998, בשעה 20:00, ב"יד ושם", בירושלים.

ט. טקס "לכל איש יש שם", המפעל להנצחת קורבנות השואה, קריאת שמות הנספים – יום חמישי, כ"ז בניסן התשנ"ח, 23 באפריל 1998, בשעה 10:30, בכנסת בירושלים.

י. טקס האזכרה הממלכתי לחללי ההעפלה – ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל – יום רביעי, ג' באייר התשנ"ח, 29 באפריל 1998, בשעה 11:00, במוזיאון ההעפלה בחיפה.

יא. הטקס הממלכתי לנעילת יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולפתיחת חגיגות יום העצמאות, הדלקת המשואות – יום רביעי, ג' באייר התשנ"ח, 29 באפריל 1998, בשעה 19:45, בהר-הרצל, בירושלים.

יב. טקס הענקת פרסי ישראל – יום חמישי ד' באייר התשנ"ח, 30 באפריל 1998, בשעה 19:00, בתיאטרון ירושלים.

יג. הטקס הממלכתי לציון הניצחון על גרמניה הנאצית – יום חמישי, י"א באייר התשנ"ח, 7 במאי 1998, ב"יד ושם", בירושלים; השעה טרם נקבעה.

יד. יום ירושלים: הטקס הממלכתי ליום איחוד ירושלים ואזכרה לנופלים – יום ראשון, כ"ח באייר התשנ"ח, 24 במאי 1998, בשעה 18:00, בגבעת-התחמושת, בירושלים.

טו. טקס האזכרה הממלכתי לבנימין זאב הרצל – יום שלישי כ' בתמוז התשנ"ח, 14 ביולי 1998, בשעה 17:30, בהר-הרצל, בירושלים.

טז. טקס האזכרה הממלכתי לזאב ז'בוטינסקי – יום חמישי, כ"ט בתמוז התשנ"ח, 23 ביולי 1998, בשעה 15:00, בהר-הרצל, בירושלים.

יז. טקס האזכרה הממלכתי ליצחק רבין – יום שלישי, י"ב בחשוון התשנ"ט, 1 בנובמבר 1998, בשעה 15:00, בהר-הרצל, בירושלים.

יח. טקס האזכרה הממלכתי לחיים ויצמן – יום שלישי, כ"א בחשוון התשנ"ט, 10 בנובמבר 1998, בשעה 11:00, באחוזת ויצמן, ברחובות.

יט. טקס האזכרה הממלכתי לדוד בן-גוריון – יום רביעי, ו' בכסליו התשנ"ט, 25 בנובמבר 1998, בשעה 11:00, בשדה-בוקר.

כ. טקס האזכרה הממלכתי לגולדה מאיר – יום ראשון, י' בכסליו התשנ"ט, 29 בנובמבר 1998, בשעה 15:30, בהר-הרצל, בירושלים; 20 שנה לפטירתה.

המועדים והשעות אינם סופיים ועלולים להשתנות לפי הנסיבות.

סיוע המינהל לחינוך ערכי

חבר הכנסת נ' דהן שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

רצוני לשאול:

1. מה הוא תקציב המינהל לחינוך ערכי בכל שנה מאז הקמתו?

2. אילו גופים ועמותות פנו למינהל כדי לקבל את סיועו בארבע השנים האחרונות?

3. למי סייע המינהל בארבע השנים האחרונות, באילו סכומים, ובעבור אילו פעילויות?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המינהל לחינוך ערכי הוקם ב-1 בדצמבר 1997, ועדיין לא חלפה שנה אחת מיום הקמתו.

2. המינהל יסייע השנה לגופים שקיבלו בעבר סיוע משתי יחידות הנכללות כיום במסגרתו: המחלקה להעמקת החינוך היהודי – כיום, תחום העמקת החינוך היהודי – והיחידה לחינוך לדמוקרטיה ודו-קיום – כיום, תחום החינוך לדמוקרטיה, סובלנות וציונות. הסיוע יינתן לכ-120 גופים ועמותות שעמדו בקריטריונים לקבלת הסיוע.

3. סך כל הסיוע שיינתן השנה יהיה כ-5.2 מיליוני ש"ח. הסיוע יינתן לגופים ולעמותות בעבור פעילויות להעמקת החינוך היהודי בבתי-הספר הממלכתיים הכלליים, ולחינוך לדמוקרטיה ולדו-קיום במערכת כולה, על-פי הקריטריונים המפורטים בילקוט הפרסומים.

חינוך לדמוקרטיה ולדו-קיום

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

במלאות 50 שנה לייסוד מדינת ישראל, ניצבות על סדר-יומנו שאלות נוקבות בדבר הסובלנות, יחס שוויוני לשונה, מערכות היחסים בין דתיים לחילונים, יהודים וערבים, שמאל וימין.

רצוני לשאול:

1. האם קיימת במשרד החינוך היערכות מיוחדת לטיפול בסוגיות אלה?

2. האם אפשר לקבל פרטים על ההיערכות הארגונית והמהותית לעניין זה בכל מסגרות החינוך הכלליות והדתיות?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

חבר הכנסת שבח וייס, 1. התשובה חיובית.

2. בהמשך לטיפול בסוגיות הנדונות, הנמשך שנים רבות על-ידי מוסדות חינוך, ארגונים, רשויות ויחידות שונות של המשרד, הוקם השנה לצורך זה, בין השאר, המינהל לחינוך ערכי. אני מתקן ואומר: המינהל הוקם לא השנה, אלא בשנה שעברה.

עם המינהל לחינוך ערכי נמשכות הפעולות של מינהל חברה ונוער, אגפי הגיל השונים, השירות הפסיכולוגי הייעוצי, המינהל לחינוך דתי, מחוזות המשרד וכו' וכו'.

היו"ר' לנקרי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

שבח וייס (העבודה):

קודם נשמע את חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אין לי הרגשה שאפשר להנחיל ערכים דמוקרטיים באמצעות פרויקט שנתי – עדיין לא – במערכות שאין בהן חינוך בסיסי ראשוני קבוע לערכים דמוקרטיים גם בבית, גם בסביבה. אותי לא כל כך מעניין הצד הפורמלי, איך בנויה הכנסת, איך מחוקקים חוקים – אלה דברים די טפלים – אלא שאלות יסוד כמו חינוך להומניזם, יחס לבני-אדם כבעלי ערך שווה, חינוך נגד קסנופוביה, נגד גזענות. זו בעצם התרבות הבריטית הדמוקרטית.

אני יודע ששתיים-שלוש מערכות הודיעו אחרי הרצח של יצחק רבין שהן יעשו כאילו משהו בנושא הזה, ונדמה לי שזה נשאר ברמה של כאילו. מנגד, אני יודע שמשרד החינוך, מדי פעם בפעם, כל שנה, עושה פרויקט במסגרת "עם חוגג"; כל הזמן חוגגים. אני מתפלץ מזה. מבזבזים כספי ציבור, את האנרגיות של המטרה, רק כדי שאנשי ציבור יוכלו להופיע ולנאום בכל מיני חגיגות, חגיגות סרק וכל מיני תוכניות כאלה.

אני מתכוון לתוכנית בסיסית יסודית שתעודד את החינוך למערכות ערכים שתואמות תרבות פוליטית דמוקרטית, אחווה ויחס של שוויון בין עמים שחיים בישראל וכיוצא באלה.

היו"ר' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת וייס. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא אפרוס בפניך את כל תוכניות בתי-הספר, אבל אומר לך רק זאת: הנושא המרכז של מערכת החינוך בשנה הבאה הוא "הזכות לכבוד והחובה לכבד". נדמה לי שכל הנושאים שדיברת עליהם, ויש בוודאי ובוודאי רבים נוספים, כלולים בנושא המרכז הזה של השנה הבאה, ומערכת החינוך נתונה כל-כולה בהתכוננות לנושא המרכז הזה.

שבח וייס (העבודה):

תודה, אדוני סגן השר.

היו"ר' לנקרי:

לחבר הכנסת תאופיק חטיב היתה בקשה להערה בנושא שאלות לסדר-היום באופן כללי, לאו דווקא לסגן השר, אז אני מבקש הערה קצרה, כפי שנהוג לומר במסגרת "דקיקה תמאמה".

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

תודה, אדוני היושב-ראש. בפעם השנייה רציתי להעיר. יש לנו פה בדרך כלל אורחים, במיוחד בימי רביעי, תלמידים, סטודנטים, גמלאים ועוד, והם יושבים שם ואנחנו מתחילים בשאלות, אני מתכוון במיוחד לשאלות הרגילות, ורק הרגילות, וסגן השר עונה בסדר גמור מצדו – הוא קורא את התשובה על השאלתא. לשאלתא מס' 1 – כן, לשאלתא מס' 2 – לא, ואנשים למעלה לא יודעים על מה מדובר בכלל. אם היה אפשר לשנות שהמזיע, או היושב-ראש – לא משנה – יקרא את השאלתא עצמה, כדי שיבינו על מה מדובר כאשר נותנים את התשובה.

היו"ר' לנקרי:

אני מודה לך על ההערה, חבר הכנסת תאופיק חטיב. בבקשה, חבר הכנסת וייס, הצעת פתרון.

שבח וייס (העבודה):

אדוני, אנחנו התחבטנו בעניין הזה גם בתקופה שבה אני מילאתי את התפקיד הזה, והיו לי שיחות עם דוד לב ואחרים. אני יודע שיש שישה-שבעה פרלמנטים שפתרו את העניין הזה. לא קוראים את השאלתא, כי זה מאוד מאריך ומסבך, ויש שאלות רגילות ממש ארוכות; אצלם, באמצעות אלקטרוניקה, מופיע תוכן השאלתא בפני הקהל ביציע על מסך קטן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה עם הקהל בבית?

שבח וייס (העבודה):

לדעתי, אפשר לפתור גם את העניין הזה; אפשר להעביר את השאלות באיזו מערכת. כדאי לחשוב על זה.

היו"ר י' לנקרי:

לקהל בבית – כתוביות.

שבח וייס (העבודה):

לא חשבתי על הקהל בבית, בייחוד עכשיו, שהקהל לא רואה אותנו כי יש עכשיו תוכנית מקבילה. יש גם פתרון אחר, ולדעתי, לא תהיה ברירה – אולי להקטין את מספר השאלות שניתנות לחברי הכנסת, אבל להפוך את כולן כאילו לשאלות בעל-פה, ואז גם מציגים את השאלתא. יש פה בעיה, ממש. זאת בעיית אמת. מי שלמשל עונה: כן, לא, חיובי – אתה בסדר, חבר הכנסת ששואל בסדר; הקהל לא יודע במה מדובר.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת וייס, יש פה לא פחות משלושה חברי נשיאות הכנסת. אני חושב שכדאי שבאחת ההזדמנויות נדבר על כך.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

דע לך שכל השאלות שמעלה תאופיק חטיב הן שאלות אמת, כולן.

היו"ר' לנקרי:

ובכן, אנחנו ממשיכים במגבלות האלה ביתר השאילות. אתם תראו מייד שלא נתלבט בסוגיה, כי כל חברי הכנסת, הגם שכבודם כאן – הם אינם כאן. ובכן, שאילתא מס' 3004, של חברת הכנסת נעמי חזן – לפרוטוקול; היא אינה נוכחת.

שבח וייס (העבודה):

כבודה מונח פה, אבל מקומה מונח...

ועדות המקצוע במשרד החינוך

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

ועדות המקצוע במשרד החינוך הן הקובעות את תוכנית הלימודים ולמעשה מעצבות את ההוראה בישראל על כל מרכיביה. נודע לי, שנהלי העבודה של הוועדות אינם סבירים כלל וכלל. חברי הוועדות מתמנים ללא נהלים סדירים וללא קשר לרמתם המקצועית.

רצוני לשאול:

1. מה הם נוהלי המשרד בנוגע לעבודתן של ועדות המקצוע?

2. מתי עודכנו הנהלים לאחרונה, וכיצד הם מיושמים?

3. מה הם הנהלים למינוי ראש ועדה וחברי ועדה, ולכמה זמן כל אחד מהם ממונה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לפני כשנה קבע היועץ המשפטי למשרד, ש"ועדות המקצוע" הן במעמד של ועדות-משנה של המזכירות הפדגוגית. לפיכך ניסחה המזכירות הפדגוגית ב-16 ביולי 1997 נוהל בהתאם. אני מעביר לפרוטוקול את נוסח הנוהל. בעקבות השגות של מפקחי המקצוע הראשיים – המפמ"רים – תוקן הנוהל ב-23 באפריל 1998. גם התיקון מועבר לפרוטוקול.

2. הנוהל ייושם החל מהתש"ס, כאשר בידי חברי הוועדות יש כבר כתבי מינוי עד התשנ"ט ועד בכלל.

3. ראי הנוהל המועבר לפרוטוקול.

ועדת המקצוע – סעיף 1.2 – מינוי. לכל מקצוע שעליו מופקד מפמ"ר, תמנה המזכירות הפדגוגית ועדת משנה – ועדה להוראת מקצוע. תוקף המינוי לתקופה של ארבע שנים. חבר שאינו יושב-ראש יכול להיבחר לתקופת כהונה אחת נוספת. כל ארבע שנים יוחלפו לפחות שליש מחברי הוועדה, להוציא נציגי המשרד. חובת החלפת יושב-ראש – כל ארבע שנים.

סעיף 2.2 – נוהלי עבודת הוועדה. הנהלת המפמ"רים תדון ותציע למזכירות הפדגוגית את הגדרת תחומי העיסוק ונוהלי העבודה של ועדת המקצוע.

סעיף 2.3 – מעורבות חברי הוועדה בעבודות נוספות. חבר ועדה להוראת המקצוע אינו רשאי להיות מעורב למעורבות כלשהי בהכנת חומרי למידה במסגרת מסחרית, וזאת גם במשך שנה מאז סיום חברותו בוועדה.

סעיף 2.4 – סיום תקופת כהונת הוועדה. בסיום תקופת כהונת הוועדה יציג היושב-ראש את סיכום הישגי הוועדה בפני המזכירות הפדגוגית.

סעיף 2.5 – הנציגים בוועדת המקצוע. במקצועות עתירי לומדים יצורפו לוועדות נציגי אגפים, נציג מועצת תלמידים ארצית. הסמכויות של החינוך הממלכתי-הדתי יישמרו בכל הוועדות בהתאם להוראות בחוזרי מנכ"ל.

סעיף 2.6 – אישור ועדות להוראות המקצוע. המפמ"ר יגיש למזכירות הפדגוגית הצעה להרכב הוועדה. המפמ"ר לא יפנה למועמדים לפני אישור על-ידי המזכירות הפדגוגית.

ועדת מקצוע – תיקונים להחלטות – פרוטוקול מתאריך 16 ביולי 1997:

סעיף 1.2 – מינוי; תיקון – יושב-ראש ועדת המקצוע לא יכהן יותר מארבע שנים רצופות.

סעיף 2.4 – סיום תקופת כהונת הוועדה/יושב-ראש: בסוף כל שנת לימודים יוכן דוח מסכם על עבודת הוועדה בהתאמה לתוכנית העבודה שהוגשה בראשית השנה.

בתום כהונת היושב-ראש יציג המפמ"ר את סיכום הישגי/פעולות הוועדה בפני המזכירות הפדגוגית.

סעיף 2.5 – נציגים בוועדת מקצוע; תלמידים – נתון לשיקול דעתו של המפמ"ר.

מספר חברי ועדת מקצוע – בשל ההשלכות התקציביות נקבע, כי ועדות המקצוע ימנו עד 15 חברים, לרבות היושב-ראש, בהתאם לחלוקה הבאה: כשליש אנשי אקדמיה, כשליש אנשי שדה, כשליש אנשי משרד.

נציגי אגפים יכולים להיות על תקן משקיפים – כתוספת לחברי הוועדה, או חברים – תוך הקפדה על מספר החברים בוועדה.

תוצאות מבחני משוב של משרד החינוך

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

ממבחני משוב שנערכו לתלמידי כיתות ח' עולה תוצאה עגומה בקשר לרמתם בקריאה. הציון הממוצע בהבנת טקסטים הינו 51%. תוצאות המבחנים במתמטיקה מעידות על פערים בין המגזר היהודי לבין המגזר הערבי והדרוזי.

רצוני לשאול:

1. האם הובאו תוצאות המבחן לידיעת משרדך?

2. מה יעשה משרדך כדי להעלות את רמת התלמידים?

3. מה יעשה משרדך כדי לצמצם את הפערים בין המגזרים?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. ממצאי המשוב בעברית:

א. תוצאות המשוב הארצי בעברית הובאו לידיעת מטה המשרד, המפמ"רים הרלוונטיים, מנהלות אגפי הגיל, בבתי-ספר יסודיים ועל-יסודיים, וחברי ועדת המקצוע. ועדת המקצוע כוללת מלבד

המפמ"רים גם 12 חברים מהאקדמיה, ממחלקות להכשרת מורים, מאנשי האגף לתוכניות לימודים וממורים בפועל. נערכו דיונים בתוצאות המשוב והשתמעותם להוראת ספרות, לשון והבעה.

ב. הנתונים הוצגו בפני המורים והמדריכים להוראת הספרות. נערכו דיונים וגובשו דרכי פעולה. נערכו דיונים עם מכשירי המורים באוניברסיטאות ובמכללות.

ג. הוחלט לטפח את עידוד הקריאה על-ידי פנייה למורים להשקיע יותר מאמצים בנושא זה. בממצאי המשוב הארצי נמצא כי 95% מהתלמידים בכיתות ח' קוראים מעט מאוד, אם בכלל.

ד. הפיקוח על ספרות, לשון והבעה פועל למען החדרת שינויים בדרכי הוראת הספרות, בעיקר התמודדות עצמית עם טקסט. בהוראת הספרות יושם דגש בעידוד רפלקטיביות, קריאה ביקורתית של טקסט וגיבוש עמדות של התלמיד כלפי הטקסט. כמו-כן תטופחנה מיומנויות אחרות הקשורות להבנת טקסט סיפורי, כגון עריכת השוואות, העלאת נימוקים והצעת הכללות לעומת הדגמות.

ה. ועדת המקצוע והמדריכים פועלים להעניק למקצוע הספרות מעמד גבוה יותר על-ידי קריאה להקצאת יותר שעות להוראת מקצוע זה. כיום מוקצות להוראת מקצוע העברית בחטיבות הביניים ארבע שעות שבועיות, לעומת אנגלית – חמש שעות שבועיות. יש לציין, כי ארבע שעות שבועיות להוראת העברית כוללות את הוראת הלשון, הבעה וחיבור.

ו. בימים אלה נערך סקר לבדיקת מספר השעות השבועיות המוקדשות להוראת ספרות בחטיבות הביניים.

ממצאי המשוב במתמטיקה:

א. רמת ההישגים במתמטיקה בבתי-הספר הערביים נמוכה במידה ניכרת מרמת ההישגים במתמטיקה של בתי-הספר היהודיים – כ-20 נקודות בכיתות ד' וכ-20 נקודות בכיתות ח'. לעומת זאת, בבחינות הבגרות הפערים בין שני המגזרים הרבה יותר קטנים. שיעור הניגשים לבחינות הבגרות במתמטיקה מתוך הניגשים לבגרות במגזר היהודי – 77%, ובמגזר הלא-יהודי – 65%. שיעור העוברים בשלוש יחידות לימוד – יח"ל – 84% במגזר היהודי ו-82% במגזר הלא-יהודי; בארבע יח"ל – 93% במגזר היהודי ו-86% במגזר הלא-יהודי; בחמש יח"ל – 95% במגזר היהודי ו-94% במגזר הלא-יהודי.

שיעור המצטיינים בשלוש יח"ל – 33% במגזר היהודי ו-24% במגזר הלא-יהודי; בארבע יח"ל – 41% במגזר היהודי ו-33% במגזר הלא-יהודי; ובחמש יח"ל – 47% במגזר היהודי ו-46% במגזר הלא-יהודי.

ב. הוקמו ועדות חומש המתמקדות במגזר הלא-יהודי, שבדקו, בין השאר, גם נושאים אלה. כמו כן, נערכו דיונים עם המפמ"רים למתמטיקה על תוצאות המשוב במגזר הלא-יהודי וגיבוש דרכי פעולה.

תשלומי הורים לטילים

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

בעיתון "ידיעות אחרונות" פורסם – רצוף בזה – כי הורים תובעים כספים ששילמו עבור טילים שלא התקיימו בתוספת ריבית והצמדה.

רצוני לשאול:

1. האם יש סיבה שהנהלות בתי-הספר יחזיקו כספים ששולמו מראש בזמן שמונעים טילים עקב העיצומים?

2. מה היא עמדת משרדך בנושא, ומה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בתי-הספר וועדי ההורים מגבשים הסכם שעל-פיו הכספים ששולמו כמקדמות לטילים ולא נוצלו בגין השביתה יוחזרו להורים או יקוזזו מתשלומי ההורים לשנת הלימודים התשנ"ט. ההסכם יהיה נקודתי, על-פי בחירתם של ההורים.

2. המשרד יתמוך בכל הסכם שיהיה מקובל על ועד ההורים ועל הנהלת בית-הספר. מובן שהשיטה העדיפה היא קיזוז כספים.

בעיית הסמים בבתי-הספר

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

לאחרונה פורסם על תלמידים ממכללת "אורט" שנחקרו בחשד לצריכת סמים. התופעה רווחת בבתי-ספר בכל הארץ ואינה מקבלת את הטיפול הראוי. מצטרפת לכך תופעת האלימות הקשה בבית-הספר, ולדעתי, הדברים קשורים זה בזה.

רצוני לשאול:

1. האם הובאו המקרים השונים לידיעת משרדך?

2. האם משרדך ערוך לטפל בבעיה?

3. כיצד בתי-הספר ערוכים לטיפול בבעיה מבפנים?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ככלל, מנהלי בתי-הספר פועלים על-פי הנחיות חוזר מנכ"ל מיוחד ו' התשנ"ח: "נוהל התלמיד המעורב בשימוש בסמים". בדרך כלל משתפים את הגורמים האחראים במחוז ובמשרד.

מקרה השימוש של תלמידי כיתות י' ממכללת "אורט" בירושלים בחודש מאי, נמצא כיום בעיצומה של חקירת המשטרה. מערכת החינוך מחכה לממצאי החקירה לצורך המשך הטיפול.

2. המשרד פועל באמצעות יחידה לתוכניות המניעה הפועלת בשירות הפסיכולוגי-הייעוצי. ביחידה זו פועלים מפקחים מחוזיים ומדריכים המסייעים לכל הגורמים במערכת החינוך בהנחיה, בהדרכה, בתיאום ובייעוץ.

המשרד מטפל בנושא הסמים, הן באמצעות תוכניות מניעה חינוכיות המופעלות במערכת החינוך, והן על-פי הנוהל במקרים שבהם מתגלים תלמידים המעורבים בשימוש.

3. על-פי הנוהל מערבים מנהלי בתי-הספר את גורמי החוק, את ההורים ואת הצוותים החינוכיים בבית-הספר.

היו"ר י' לנקרי:

תודה, אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט.

הצעה לסדר-היום

השביתה במערכת החינוך

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו ממשיכים בסדר-יומנו עם הצעה לסדר-היום מס' 4624, של חבר הכנסת שמריהו בן-צור, שאמור היה להחליף אותי בדיוק לפני רבע שעה, אבל משום מעורבותו הפעילה בהצעה זו סמוך למועד ההחלפה, אנחנו נשמע אותו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני מציע שאתה תמשיך את ניהול הישיבה בערך עד שעה 20:00, משתי סיבות – אחת אני יכול להגיד לך, ואחת לא. הראשונה – אתה מנהל בטוב-טעם והניסוח שלך כל כך ברור. אז אני מציע שתישאר עד סוף הישיבה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך על השבח. תודה רבה.

שבח וייס (העבודה):

אתה גמיש לטובתנו. גמיש אדיב.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להעלות בפניכם את הנושא של מערכת החינוך בעת הזאת. אני לא מעלה אותה בשל השביתה שהיתה ובשל השביתה שהתבטלה, אלא אני מעלה אותה משום שעומד על סדר-היום נושא חשוב ביותר, שקשור ליותר מ-135,000 מורים בישראל, והבעיה מתרכזת במיוחד בציבור המורים אשר עובדים במשרד החינוך, מטעם משרד החינוך, והפנסיה שלהם הוסדרה עד היום כפנסיה תקציבית, ולדבר הזה יש שורשים ויסודות מלפני קום המדינה ועד היום.

נודע לנו, שבהסכם בין נציגי ההסתדרות הכללית לבין נציגי הממשלה סוכם והוחלט להעביר את ציבור העובדים אשר מצויים בשירות הציבורי מפנסיה תקציבית לפנסיה צוברת. כל אדם שמצוי, ולו בזעיר אנפין, בנושא הזה, מבין היטב, שהעברת העובדים מפנסיה תקציבית לפנסיה צוברת היא פגיעה רצינית ביותר בעובדים. היא פוגעת בזכויות שלהם ובהטבות שלהם, ובסופו של דבר היא גורמת לכך שהפנסיה שהעובדים עתידים לקבל תהיה נמוכה, תהיה תלושה ופוגעת, ולא משתלם לאותם אנשים שהקדישו עשרות שנים מחייהם, במערכת החינוך במיוחד, שיקבלו פנסיה שונה מאלה שקדמו להם.

אני מצר על כך שנציגי ההסתדרות הכללית הסכימו, בלי שהוסמכו לכך, ואין להם שום רשות – הרי ההסתדרות המורים לא כפופה בשום פנים ואופן להסתדרות הכללית, ההסתדרות המורים היא ההסתדרות עצמאית. יושבת כאן חברת הכנסת – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

דליה איציק, מורה מורה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

דליה איציק, מורה מורה, שהיתה בהנהגת ההסתדרות המורים ויכולה להעיד על כך, שההסתדרות המורים היא ההסתדרות עצמאית, ואף אחד לא מוסמך לחתום או להגיע לאיזה סיכום שכלול את ההסתדרות המורים ואת עובדי משרד החינוך. הדברים האלה מאוד מזיקים, ולפי דעתי והבנתי, הדבר הזה יגרום לנזק חמור ביותר במערכת היחסים של עובד-מעביד.

אני חושש מאוד מאוד, אני אומר את זה בצורה ברורה לחלוטין ומתוך ידע ומידע שמצוי בידי, ששנת הלימודים הבאה לא תיפתח בשום פנים ואופן, אם יעז משרד האוצר להעביר את ציבור המורים מפנסיה תקציבית לפנסיה צוברת; בשום פנים ואופן.

אני בכל אופן מאמין שיימצאו בבית הזה חברי כנסת מכל סיעות הבית שלא ייתנו יד לכך. לא ייתכן בשום פנים ואופן לפגוע בציבור מורים שעושה עבודה מכובדת, עבודה שתורמת, משום שהם המשאב החשוב ביותר במדינה זאת.

יתר על כן, אנחנו מתבשרים בעת האחרונה – ונציגי משרד החינוך יכולים לטעון פעמים רבות שאין הדבר כן, אך אני טוען שיש רגליים לדבר; פיטורי מורים רבים, במיוחד בחינוך העל-יסודי, גורמים לקריסה במערכת החינוך ולפגיעה רצינית בה. לא ייתכן שהרשויות המקומיות יפטרו מורים בשל בעיות תקציביות, כדי ליצור לחץ על הממשלה. הם יודעים יפה מאוד שהממשלה לא תסכים בשום פנים ואופן לפגיעה במערכת החינוך, ומנסים לקבל כך תקציבים נוספים למניעת פיטורי מורים. האמצעי הזה – לפטר מורים כדי לקבל תקציבים נוספים לרשויות המקומיות מוכר וידוע, ולכן השימוש בזה. מפטרים מורים ומבזים אותם, כדי שבסופו של דבר, בחודשים יולי-אוגוסט הם יעמדו במסדרונות משרד החינוך לבקש עבודה כעניים בפתח. זאת פגיעה בחינוך, זו פגיעה במחנך, זו פגיעה במדינת ישראל. יש לדחות את זה על הסף. ואני מצפה שהנהלת המשרד, שר החינוך וסגן שר החינוך לא ייתנו יד לפיטורי המורים. אני יודע שמדובר במאות, ומספרם מגיע אפילו לאלפים.

נקודה שלישית שאני מבקש להעלותה היא עניין שאי-אפשר להתעלם ממנו. מדובר בהשבתת מערכת החינוך במשך חודשים רבים, על-ידי איסור על פעילות מחוץ לכותלי בתי-הספר. היה הסכם שכר שנחתם לפני ארבע שנים, ודובר בו בפירוש שציבור המורים יתוגמל בשכר מכובד, כדי לאפשר להם ללוות תלמידים, ולא יקבל פרוטות של 50 שקלים ביום. לצערי הגדול, עד היום לא נמצא פתרון לבעיה זו, ובשל כך אנשים רבים סובלים, תלמידים רבים סובלים ומערכת החינוך סובלת גם היא בכך שמונעים מתלמידים לסייר, לבקר, להשתלם וללמוד.

אני קורא לשני הצדדים, גם לנציגי הסתדרות המורים וארגון המורים וגם לנציגי משרד החינוך ומשרד האוצר לשבת ולסיים את הבעיה הזאת ולאפשר את פתיחת שנת הלימודים. לצערנו, השנה הזאת כבר נפגעה, משום שכבר אין זמן, שכן בשבוע הבא מסתיימת שנת הלימודים בחינוך העל-יסודי.

נקודה אחרונה, ואני מבקש את תשומת לבם של חברת הכנסת דליה איציק, משום שהיא היתה שותפה להישג הגדול, שלפי דעתי אי-אפשר להתעלם ממנו. טענתי מעל במה זו פעמים רבות, שאני מתגעגע לממשלה הקודמת בשני תחומים: בתשתית הגדולה והעצומה שהיא נתנה למדינת ישראל, בכבישים ובתחבורה, אך חשוב מזה – במערכת החינוך.

איתן כבל (העבודה):

אלה שני תיקים שאתם מחזיקים עכשיו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

נכון. אף אחד לא יכול לקחת את זה מממשלת רבין, זיכרוננו לברכה, והיו לי שיחות אתו בנושא הזה. אף אחד לא יוכל לקחת את תרומתו הגדולה והחשובה למדינת ישראל ולעם ישראל בכך שהוא הקציב תקציב נכבד ביותר והעלה בכמה מדרגות את מערכת החינוך, בכך שהוא הוסיף לשכרם של המורים וטייב לא רק את משכורתם אלא גם את תנאי עבודתם.

יצחק וקנין (ש"ס):

צריך להוסיף לשעות ההוראה, לא לשכר של המורים. השכר של המורים הוא לא שכר גרוע. אני חושב ששעות ההוראה היום יותר חשובות.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

את שומעת, חברת הכנסת דליה איציק? את לא שמעת את ההערה. אני משבח את ממשלת רבין –

דליה איציק (העבודה):

שמעתי, אתה עושה את זה לא בפעם הראשונה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

נכון. אבל אני אומר, שהממשלה הזאת כנראה לא הבינה עדיין, שהמשאב החשוב ביותר הוא החינוך. יש בידי נתון שאומר, שהם רוצים לתת תוספת שכר של של 2%–3%, ואני טוען, שאם לא תהיה תוספת שכר רצינית, לא תיפתח שנת הלימודים. שהדברים יהיו ברורים – אני טוען, שאם לא תהיה תוספת שכר רצינית למורים, אנחנו לא נמשוך את הכוח הטוב ביותר למערכת החינוך. רק על-ידי תוספת שכר רצינית ומסיבית נוכל למשוך כוחות טובים ומעולים למערכת החינוך, ועל-ידי כך לשפר את ההוראה.

איתן כבל (העבודה):

אתה צודק, אתה צריך לשכנע את שר החינוך. אנחנו משוכנעים.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני צריך לשכנע את כולם, בואו כולנו יחד – זה לא עניין של מפלגה; זה עניין שקשור לעם, ולא משנה כאן הדעה או העדה.

איתן כבל (העבודה):

מה שאני רוצה לומר הוא, שבתקופת ממשלת רבין, זיכרוננו לברכה, עלו תקציבי החינוך בצורה מדהימה. זה היה דומה כמעט לתקציב הביטחון. הממשלה הנוכחית, שאתה חבר בה, זאת אומרת שאתה חבר בכיר בקואליציה, היא זו שפוגעת. בעצם אתה בא ומציג בפני עם ישראל, מצלמים אותך, ובערוץ-33 כל עם ישראל צופה בך – אך בעצם, על מי אתה מלין? אתה מלין לא רק על הממשלה שלך, אלא על חבריך שלך.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני מסכים אתך, חבר הכנסת איתן כבל. אבל עצם זה שאני עומד פה היום וביקשתי להעלות את הנושא הזה מתוך ניסיון שלי במערכת החינוך – אני אומר שזה לא קשור לעניין של קואליציה או אופוזיציה. אני אומר, שאנחנו חייבים לדון בנושא הזה במליאה, כדי שלא לתת מנוח לממשלה הזאת, כי היא חייבת לתת תקציב מרבי למערכת החינוך, כי אם נטייב את מערכת החינוך – זה טוב לעם ולמדינה.

איתן כבל (העבודה):

זה אומר שסדר העדיפויות של הממשלה הזאת פגום.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

סדר העדיפויות שלי הוא, שהכול מתחיל בחינוך.

זאב בוימ (הליכוד-גשר-צומת):

אני אענה לך, אתה תשמע ממני.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בוימ, יש לך הזדמנות עוד מעט.

איתן כבל (העבודה):

— — — אני לא הדובר.

זאב בוימ (הליכוד-גשר-צומת):

אני אראה לך בדקה.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בוימ, תראה לנו בדקה מה שאתה מסוגל לעשות עוד מעט.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני מאוד תמה על ההערה של חבר הכנסת זאב בוימ. וכי מישהו יכול לבוא ולסתור את הדברים שאמרתי, שיש להעמיד בראש סדר העדיפויות את החינוך? הלוא ידוע בתולדות העם היהודי, שכל יהודי חסך פתו מפיו כדי לחנך את ילדיו.

זאב בוימ (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת בן-צור, לא לזה התכוון איתן כבל.

איתן כבל (העבודה):

לזאב בויים יש נתונים מלשכת ראש הממשלה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני אענה לך.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת שמריהו בן-צור. סגן שר החינוך והתרבות ישיב.

איתן כבל (העבודה):

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת כבל, עם מעט איפוק אתה תזכה לתשובה הולמת של חבר הכנסת בויים.

איתן כבל (העבודה):

אני אשב ואשמע את התשובה.

דליה איציק (העבודה):

זאב, למורים יש לך תשובות? לשכת ראש הממשלה הכינה את התשובות, שי בזק הכין את התשובות.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

את רוצה להגיד לי שבחינוך אני צריך תשובות מהחבר'ה שם? יש גבול לכל תעלול.

איתן כבל (העבודה):

ניתן לך קרדיט בעניין הזה.

היו"ר ש' בן-צור:

שמעתי שמדברים על חינוך, אז ביקשתי להיות יושב-ראש בישיבה הזאת. כן, אדוני סגן השר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש החדש, חברי הכנסת, אני שמח שאתה יושב עכשיו בראש הישיבה, ואני רוצה להצטרף אליך ולומר לחברי הכנסת, שאני מוצא עצמי פעמים רבות – חברת הכנסת איציק – ואני אומר את זה פעם נוספת, לאורך שש שנים רצופות מפרגן לאותה החלטה שדיבר עליה יושב-ראש הישיבה, חבר הכנסת בן-צור. ההחלטה הדרמטית ביותר של מנהיג, של ראש ממשלה, שהיתה בקדנציה הקודמת, של ראש הממשלה המנוח יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, היתה ההחלטה על הגידול הדרמטי בתקציבי החינוך של הממשלה. אני שמח שגם אתה דיברת על כך, כי אני אומר שוב: שש שנים אני אומר את זה, ואני אומר שבמקום שמגיע לפרגן, צריך לפרגן. זאת היתה החלטה דרמטית חינוכית, ערכית, לאומית.

ברשותך, אעיר הערה שנייה. אני רוצה לחזק מכאן שוב את חלק מציבור מורי ירושלים. אני שומע שיש ניצנים בין המורים והמנהלים בבתי-הספר בירושלים, שאינם יכולים לשאת עוד את החרפה של ארגון המורים העל-יסודי, ואמרו: עד כאן, פגעתם די והותר בתדמית של המורים בישראל, לא נסכים לשתף פעולה עוד. אני רוצה לחזק מכאן את המורים שהתקוממו – במרכאות כפולות ומכופלות – ויצאו כנגד אותם עיצומים של ארגון המורים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מי המורים שהתקוממו?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

מורים מבתי-ספר בירושלים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אחד בעיר ושניים במדינה, לצערי.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אתה צודק, אני מקבל את התיקון. לצערי, זה מעט מדי, גם מאוחר מדי, אבל מוטב מאוחר מאשר לעולם לא.

אשר להצעתך לסדר-היום, חבר הכנסת בן-צור, החלטת הממשלה מס' 2650, מיום ו' באלול התשנ"ז, 8 בספטמבר 1997, קובעת: א. לבטל החל משנת הלימודים התשנ"ט את הסיוע הניתן לבתי-ספר מקיפים באזורי עדיפות לאומית א'; ב. להטיל על שר החינוך, התרבות והספורט, בתיאום עם שר האוצר, לגבש קריטריונים סוציו-אקונומיים ואחרים לתקצוב דיפרנציאלי בחינוך העל-יסודי. החל משנת הלימודים התשנ"ט במסגרת התקציב הקיים לשכר לימוד בחינוך העל-יסודי.

במקום השיטה הקיימת, שנתנה תוספת תקציבים ביישובים מסוימים לפיצוי בכיתות שבהן האכלוס נמוך, הוחלט לאמץ את שיטת ההקצאה המדורגת על-פי מדד הטיפול גם בחטיבה העליונה.

הקצאת משאבים דיפרנציאלית לבתי-ספר היא מרכיב מרכזי במדיניות משרד החינוך, התרבות והספורט לקידום אוכלוסיות חלשות. משאבים אלה נועדו לפצות על חסך חינוכי הנובע מתנאים משפחתיים וחברתיים ומתנאים בית-ספריים בלתי מספיקים.

על מנת ליישם את החלטת הממשלה, הוחלט להיעזר במרכיבי הטיפול של בית-הספר, כפי שנקבעו במדד הטיפול, ובכך ליישם את מדיניות המשרד להקצאה מדורגת ולייצב את רשימת בתי-הספר הזכאים לכך בהתאם לקריטריון קבוע. חשוב לציין, כי הנושא נוגע ל-250 מורים בלבד.

היו"ר ש' בן-צור:

250 בלבד?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כן.

היו"ר ש' בן-צור:

טוב, קיבלתי מספר אחר. כן, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

ביישובים שהוגדרו בעבר כיישובי עדיפות לאומית א' ואינם זכאים לתוספת תקציב על-פי מדד הטיפוח, תהיה הפחתה מדורגת במשך שלוש השנים הקרובות.

משרד החינוך והתרבות, בשיתוף עם ארגוני המורים, יטפל בכל מקרה של פגיעה במורים קבועים.

מסגרת התקציב תישמר כבעבר, ואין כוונה לחיסכון כספי.

בתי-הספר יארגנו את קבוצות הלימוד ואת צירופי המקצועות בהתאם לכך.

לא קיים חשש של גידול באבטלת המורים, כיוון שסך כל התקציב לנושא זה לא ישתנה, ובמקרים חריגים יתקיים מנגנון של ויסות של מורים מבית-ספר לבית-ספר. בכל מקרה, תקציב שכר הלימוד ותקן השעות בשנת הלימודים התשנ"ט יהיו גדולים יותר מאשר בהתשנ"ח.

אין לי התנגדות שהנושא יעבור לוועדת החינוך.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. אני מודה לך, אדוני סגן שר החינוך. חבר הכנסת בויס מבקש להסיר את ההצעה הנהדרת שהצעת, בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אל דאגה, אדוני היושב-ראש, לגבי הצעתך, תיכף אתן משנה תוקף להצעה שלך, ובכל זאת, פטור בלא כלום – לאיתן כבל. לממשלה זו – חבר הכנסת איתן כבל – מגיע צל"ש על שהשכילה לשמור על ההיקף התקציבי של משרד החינוך, למרות האוברדפוט הלאומי הענק שאתם השארתם, ועוד הוסיפה יום לימודים ארוך.

דליה איציק (העבודה):

שחוק, שחוק.

איתן כבל (העבודה):

— — —
כבר המלצנו — — —

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

שחוק ואמיתי, ואני כמו קאטו הזקן אמשיך לשחוק, ואני כמו קאטו הזקן עובר — — —

דליה איציק (העבודה):

ואתה עוד לא זקן כמו קאטו, לא צריך להתבלבל.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

ואני כמו קאטו הזקן עובר לעצם ההצעה לסדר-היום.

היו"ר ש' בן-צור:

איך את יודעת שהוא לא זקן?

דליה איציק (העבודה):

— — —

היו"ר ש' בן-צור:

אבל איך את יודעת שהוא לא זקן?

דליה איציק (העבודה):

הוא זקן בחוכמה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, להצעתך, גם בעצתך, אני כבר מרגיש כמעט כמו קאטו הזקן, כי אני כל הזמן מתייחס לעניין הזה של ההשבתה של הפעילות החוץ-בית-ספרית של המורים. זו פשוט שערורייה, הנזק החינוכי, המשקי, ובמיוחד כאשר בשנת היובל עסקנו – – –

היו"ר ש' בן-צור:

נכון.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ואני סבור ששני הצדדים אשמים בכך.

היו"ר ש' בן-צור:

נכון.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

המורים, אבל במידה לא מבוטלת גם הממשלה.

היו"ר ש' בן-צור:

יפה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

כיוון שהשנה הזאת אבודה, ראוי שייכנסו למשא-ומתן מואץ, כדי שתוכל להיפתח שנת לימודים כתקנה, על כל הפעילות החינוכית המקיפה שראוי לתלמידים לקבל, וצריך לעשות את זה עכשיו, כי אם לא כן, אנחנו עלולים לצפות במחזה המביש הזה גם בשנה הבאה.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מודה לך, חבר הכנסת בויס. חבר הכנסת כבל, מאחר שהשר הסכים להעביר לוועדה, וגם ההצעה שלך היתה להעביר לוועדה, אני לא יכול לתת לך לדבר.

אני ניגש להצבעה – להעביר את הנושא לדין לוועדת החינוך; מי בעד ומי נגד? בבקשה.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

בעד – 11, נגד – אין, נמנעים – אין. אני מודה לכם.

הצעה לסדר-היום

מצב מערכת החינוך

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו עוברים להצעה הבאה: מצב מערכת החינוך; הצעה לסדר-היום מס' 4670. חברת הכנסת דליה איציק, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בהצעתו של חבר הכנסת – – – זה לא נלחץ.

היו"ר ש' בן-צור:

לכבוד ייחשב לנו. אני מוסיף את הצבעתו של חבר הכנסת זאב בוים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

לא, אולי של דוד ראם.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אולי נעביר את כל הנהלת הסתדרות המורים, שיהיו פה חברי כנסת, אולי נחשוב חינוך, נדבר חינוך. אולי נביא לכאן את מחשבת החינוך.

אדוני היושב-ראש, אני לא יכולה לראות את חבר הכנסת זאביק בויס ולא לדבר על נתניהו, פשוט לא עובד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה רפלקס מותנה?

דליה איציק (העבודה):

ממש כך.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

דיברו על רפלקס מותנה, בלי – – – גם זה רפלקס.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, בנימין נתניהו הופיע לפני זמן-מה עם שמעון פרס ויצחק שמיר אצל דן שילון. אחד התלמידים שואל את שלושת האנשים הנכבדים האלה: מי הוא ראש הממשלה, לדעתך, המוצלח ביותר? יצחק שמיר, שעשה משהו למדינה הזאת, מציג שם של מישו אחר. שמעון פרס, שעשה הרבה יותר ממשו למדינה הזאת, מזכיר שמות אחרים. מה אומר בנימין נתניהו, חבר הכנסת רובי ריבלין? אפילו לא היה לו כוח לגייס את טיפת אצילות הנפש להגיד: בגין; להגיד מנחם בגין. לא בן-גוריון, תגיד בגין. מאיפה עזות המצח של האיש הזה? הרי זה מדהים. אתה יודע מה, אני חשבת לעצמי, באמת, בזווית ראייה של מחנכת, מה הוא כבר עשה בחייו? ריבונו של עולם, שנתיים כל כך גרועות. קצת צניעות, קצת הליכות, קצת דרך ארץ.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מה הוא אמר?

דליה איציק (העבודה):

חכה. הוא אומר לילד: אותי לא שואלים שאלה באמצע הדרך, אותי שואלים בעוד שש שנים. הוא הגיבור, כידוע לך, איש המעשים. אוי.

ואני, חבר הכנסת זאב בויס, אומרת לך: אחרי שהוא איים על הבערת וושינגטון, ואחרי שהוא הפך להיות מבעיר הבעירות הלאומי, אחרי שהוא הבעיר אתכם ממרכז הליכוד, את השרים ממרכז הליכוד, הבעיר את היחסים שם עד אימה, אחרי שהוא מבעיר את היחסים בין דוד מגן לדוד לוי, אחרי שהוא מנסה להבעיר את וושינגטון – הוא מבעיר את וושינגטון – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חברת הכנסת איציק, בכל זה אשמה מערכת החינוך?

דליה איציק (העבודה):

ועכשיו, חבר הכנסת בויס, הוא גם מבעיר לנו את הבית, הוא גם מבעיר לנו את המזרח התיכון. ואתם כולכם יושבים ויודעים ושומעים את הקולות ושומעים אתכם במזנון ושומעים אתכם במליאה, ואתם שומעים את השרים וכולכם שותקים.

חבר הכנסת בויס, תמיד אזכיר לך, שיצחק רבין, עליו השלום – אני הייתי חברת כנסת חדשה, היה לי הרבה מה להפסיד, בדיוק כמוך; היה מאבק אימים על מערכת החינוך, ויעיד חבר הכנסת שמריהו בן-צור שעכשיו מנהל את הישיבה. אני הייתי יושבת-ראש ועדת החינוך של הכנסת. יצאתי עם המונים החוצה להפגין נגד הממשלה שלי. אמרתי דברים אימים, לא העברתי החלטות בוועדה – יעיד חבר הכנסת שמריהו בן-צור. לא כל הזמן הייתי דוברת של רבין, לא נורא גם אם תגיד דברים אחרים. תאמין לי, לא תינזק, גם לא במרכז הליכוד. הצעת ידיד. אני צעירה ממך בחודש, חודשיים, אני מקווה שיותר; תאמין לי, תלמד גם ממני בעניין זה. זה לא נשמע אמין, זה נשמע רע. ואני נשבעת לך, הלוואי שיכולתי לעמוד כאן ולהגיד לו: אדוני ראש הממשלה, טעיתי, טעיתי בך. כל מה שחשבנו עליך לא נכון, או חלק ממה שחשבנו עליך לא נכון. האיש מתפקד נורא ואיום, ואתה יודע את זה. מתי יהיה לך נאום אחד כזה?

ובכל זאת, אדוני, מעניין לעניין באותו עניין. תמיד כשהליכוד היה בשלטון, חבר הכנסת ריבלין, מערכת החינוך הובלה לחדר המיון. תמיד. ותמיד כשאנחנו היינו בשלטון, אנחנו נתנו לה טיפול נמרץ. לא תמיד מוצלח, לא תמיד מספיק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לזכותכם ייאמר גם שתמיד אתם שומרים את תיק החינוך בידיכם.

דליה איציק (העבודה):

לא תמיד, גם זה לא נכון. השתדלנו.

והנה בא חבר הכנסת שמריהו בן-צור, ידידי ורעי, ולא מתבייש, ומעל הבמה הזאת אומר לשר לוי, לשר החינוך והתרבות, שהחינוך מעניין אותו כשלג דאשתקד. ואתם עדי, שמאז התמנה, לא העזתי, אמרתי – האיש ראוי לכמה ימי חסד, יש כללי מינהל. תלכו למשרד ותשמעו מה קורה שם.

היו"ר ש' בן-צור:

הוא ראוי לכל הכבוד וההערכה.

דליה איציק (העבודה):

קודם כול, הוא מנסה למחוק את כל מה שהמר עשה, שמא חס וחלילה ייזכר משהו על שמו של מישהו אחר. ואני אומרת לכם את הדברים באחריות גדולה ומרובה.

ישב כאן שר החינוך שהיה חבר כנסת מוצלח ביותר, אגב, איש שהיה פרלמנטר מעולה, עבדתי אתו, ויש לי רק דברים טובים להגיד עליו כשהוא היה חבר כנסת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אצלך הכול זה "אחרי מות – קדושים".

דליה איציק (העבודה):

למה, הוא מת? חס וחלילה. מה אתה עושה? הוא יחיה עד מאה-ועשרים.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

הוא עבר מתפקיד לתפקיד.

דליה איציק (העבודה):

והנה, שר החינוך מגיע, ושלושה חודשים הוא מדבר על השביתה כאילו הוא מן האו"ם – הוא בכלל לא שייך, הוא רק במקרה נקלע לסיטואציה הזאת. חבר הכנסת רובי ריבלין, כמה זמן נמתין לו? כמה ניתן לו ללמוד את הסוגיה?

אתה חושב שהמורים לא בסדר? תכה אותם באבי אביהם. אתה חושב שהם בסדר – תתייצב. תתייצב באופן מובהק ותגיד: המורים צודקים. זו לא בושה.

אדוני היושב-ראש, אתה יודע, ממשלת זקיפות הקומה מדברת בלי סוף. אתה יודע כמוני, שטוב להשביח את יכולתו של האדם בכל מקום בעולם. זה ערך מוחלט, זה לא ערך יחסי. השבחת יכולתו של האדם בארץ-ישראל, בארץ הקשה והנוראית הזאת והאהובה הזאת, חשובה מכל דבר אחר. שהרי במה אנחנו אחרים, או במה אנחנו מתיימרים להיות אחרים? אנחנו אומרים, שמבחינת ההרכב הדמוגרפי אין לנו סיכוי. אנחנו עובדים על השבחת יכולתו של האדם, כי אנחנו רוצים פה איש משובח, ולהשביח אותו פעם אחר פעם. ואתה יודע כמוני, שאלף תוכניות חינוך לא שקולות ולא ראויות מול מורה מוצלח וטוב. מורה טוב הוא מורה לחיים, מורה רע הוא מורה לחיים.

חבר הכנסת רובי ריבלין, טדי קולק תמיד היה אומר לי: את לא שוכחת שאת מורה. אני לא אשכח זאת לרגע אחד. כל תחלואי החברה הישראלית מונחים לפתחם של האנשים שעובדים קשה מאוד; כל תחלואי החברה. ואני אומרת לך, קשה להיות מורה. אין אימאז' ציבורי, אין מוניטין, משכורת די עלובה, 40 תלמידים שמסתכלים עליך בעין בוחנת, הורים שהיום הם לא פחות משכילים מן המורים, שבוחנים אותם פעם אחר פעם.

מגיע לחברי המורים שיגידו להם: בעניין זה הגזמתם. תאמרו להם. אומרים שהם אינם צודקים – קחו אותם ותאמרו: בעניין זה לא נוותר. מה הגמגום שנפל עליו? בדיוק כמו הפעימה.

ראיתי את חבר הכנסת שאול יהלום. שאלו אותו על הפעימה, ופשוט נדהמתי. רק כשאנחנו בשלטון ארץ-ישראל צריכה להיות שלמה. כשהוא בשלטון – שאול יהלום – לא נורא אם היא מקוצצת.

איתן כבל (העבודה):

כי המשרד צריך להישאר שלם.

דליה איציק (העבודה):

כן, כי מה, זה יפה שפתאום – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

תברכי על זה.

דליה איציק (העבודה):

– – ארץ-ישראל, דבר כזה קטן, פעוט, בא ומפריע לשאול יהלום להיות שר?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת רובי ריבלין, אני לא יודע מה שיתוף הפעולה שלך עם חברת הכנסת דליה איציק, במתקפה של שניכם על שרי המפד"ל. אני לא מבין את זה.

דליה איציק (העבודה):

זה לא מהיום. אני מתפלאה שרק עכשיו שמת לב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

להיפך, אני מגן על שאול יהלום, אדוני היושב-ראש. לזכותו ייאמר, שאם הוא היה אז בממשלה, לא היה נחתם הסכם אוסלו.

היו"ר ש' בן-צור:

טוב.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יצחק רבין, עליו השלום, לא היה רק מר ביטחון של המדינה הזאת. מר ביטחון אמיתי של מדינה מבין שצריך להשקיע בחינוך.

אתה יודע, באחת השיחות שלי אתו, כשנכנסתי פעם אחת לחדר והוא נזף בי – ואו-הו, הוא ידע לחזוף, והיה לו קול מתת-אל, באמת עמוק מהסוג שמתגעגעים אליו. לא היה אצלו לא כמעט ולא בערך ולא על יד. הוא היה נזף בך ואומר לך את הדברים, אבל ידעת שזה מה שיש. פעם אחת הוא קרא לי, כשאמרתי שאני רוצה לקרוא את הסכם אוסלו וזה היה סמוך למאבק המורים. הוא אמר לי: תשמעי, אני החלטתי ללכת על העלאת שכרם של המורים. שאלתי אותו כמה שאלות על הסכם אוסלו, וכשיצאתי מהחדר הוא אמר לי: תראי, יכול להיות שנצטרך לשלוח את הילדים – את הילדים, כך הוא אמר – אבל אם אנחנו נשלח את הילדים, אני רוצה לדעת שעשיתי הכול, הכול.

חשבתי לעצמי, ראש ממשלה, שר ביטחון, רמטכ"ל מלחמת ששת הימים ומדבר אתי כמו אמא, בלי מצ'ואיזם מתוסבך, בלי רצון "דגנרלי" – תסלח לי על הביטוי – להראות שהוא איזה גנרל. יושב כל כך יפה ומדבר. למחרת בבוקר קראתי את ההסכם ואמרתי: אפשר לסמוך עליו, אפשר לישון בשקט.

אני אומרת לך, חבר הכנסת רובי ריבלין, אני העליתי את העניין של מערכת החינוך וחברתי את זה, כי הכול קשור לאותו עניין והכול מאותה זווית. הוא הצטלם בהזדמנות של נתינת איזה מחשב מצ'וקמק – לא זה הסיפור, לא זה העניין. הוא צריך לבוא ולגבות את המורים ולבוא לשר ולהגיד לו: אדוני הנכבד, אתה לא עושה את עבודתך, זוז הצדה; הביטחון והחינוך חשובים לי, ומשום כך אני מטפל בהם. תודה רבה.

היו"ר ש' בן-צור:

ישיב סגן שר החינוך, התרבות והספורט. בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ההצעה לסדר-היום שלך, חברת הכנסת דליה איציק, בינה לבין מערכת החינוך תהום פעורה. ההתקפה הצינית והפרועה שלך על שר החינוך, התרבות והספורט איננה ראויה אפילו לתשובה רצינית ומעמיקה. לכן אני מציע לכנסת להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה.

אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד ומי נגד? בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

בעד להסיר.

הצבעה מס' 20

קריאות:

לא הבנו.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני אומר להסיר מסדר-היום.

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו מבטלים את ההצבעה. אנחנו ניגשים עכשיו להצבעה. ההצבעה היא על ההצעה של סגן שר החינוך להסיר. מי בעד ההצעה של סגן שר החינוך להסיר?

הצבעה מס' 21

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מי שבעד ההצעה של סגן השר יצביע נגד; מי שבעד ההצעה של חברת הכנסת דליה איציק יצביע בעד.

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו ניגשים להצבעה סופית. מי שיצביע בעד, הדיון יתקיים במליאה. מי שיצביע נגד – זה להסיר את ההצעה מסדר-היום, לפי הצעת סגן השר.

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

נמנעים – אין

היו"ר ש' בן-צור:

שבעה בעד, שבעה נגד. ההצעה נדחית.

הצעה לסדר-היום

יום חינוך ארוך ביישובים נזקקים

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו ניגשים להצעה לסדר-היום מס' 4437: יום חינוך ארוך. חבר הכנסת יצחק וקנין, בבקשה.

יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר החינוך, אני רוצה שתקשיב למה שאני הולך להגיד לך.

לפני חודשים מספר, בעת הדיונים הארוכים על תקציב המדינה, סוכם בחגיגות רבה על יישום חוק יום לימודים ארוך בכ-100 יישובים חלשים. בספר הצעת התקציב לשנת הכספים 1998, המת"ח לסמך החינוך, התרבות והספורט, נקבעו פעולות ודגשים, ובראשם יישום החוק בהיקף שנתי של כ-400 מיליון שקל.

להזכירכם, חוק יום חינוך ארוך נחקק במקורו בשנת 1990, כדי להעניק לבתי-ספר בשכונות וביישובים – – –

היו"ר ש' בן-צור:

חברת הכנסת דליה איציק. חבר הכנסת טל, חברנו הטוב, חבר הכנסת וקנין מדבר.

יצחק וקנין (ש"ס):

להזכירכם, חוק יום חינוך ארוך נחקק במקורו בשנת 1990, כדי להעניק לבתי-ספר בשכונות וביישובים חלשים תוספת שעות, כמשקל נגד לשעות "חינוך אפור" במימון ההורים בשכונות וביישובים מבוססים.

החוק במתכונתו בחדשה, מאוגוסט 1997, של חבר הכנסת מאיר שטרית, מדבר על נתינת 41 שעות לימוד שבועיות בכל הכיתות, בכל המגזרים ובכל הארץ בהרכב הבא: ארבעה ימים בשבוע ילמדו שמונה שעות, יום אחד ילמדו חמש שעות ויום אחד ארבע שעות בלבד. נקבע, כי בשלב הראשון יחול החוק על 15% מאוכלוסיית התלמידים מהשכבות החלשות.

הבטחת הממשלה לביצוע החוק לא מומשה במלואה. עשרות בתי-ספר מיישובים חלשים אינם זוכים לאותה עדנה חברתית כוזבת. אלפי תלמידים ממשפחות מצוקה – – –

אדוני סגן השר, אני הייתי רוצה שתקשיב למה שאני אומר לך פה, כדי שתדע מה לענות לי.

הבטחת הממשלה לביצוע החוק לא מומשה במלואה. עשרות בתי-ספר ביישובים חלשים אינם זוכים לאותה עדנה חברתית כוזבת. אלפי תלמידים ממשפחות מצוקה מופקרים ולא זוכים לאותה תמיכה המהווה קרש קפיצה, כמעט אחרון, לסגירת פערים חברתיים הקיימים בינם לבין ילדים משכונות ומערים מבוססות יותר.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, רצוני להסביר ולהדגים היכן למעשה נעלמו אותם 400 מיליון שקל המובטחים, וכיצד הפעילו ראשי מערכת החינוך מניפולציות שונות על מנת שלא לאפשר את מימושו של חוק זה.

בספטמבר 1997 החליטה הממשלה לקצץ החלל ב-1998 בשעות התקן בחינוך היסודי. שעות תקן הן אותן שעות ההוראה הפורמליות הניתנות בבתי-הספר. הצעה זו עוררה בזמנה התנגדות, ומשהוחלט על-ידי הממשלה על תקציב ליום חינוך ארוך, החליט משרד החינוך להשתמש בתקציב זה למימון אותו קיצוץ.

אם נעיין בספר הוראות התקציב לשנת הכספים 1998 נבחין מייד, כי הסעיף למימון יום חינוך ארוך –
--

היו"ר ש' בן-צור:

חברת הכנסת דליה איציק, אני מבקש.

יצחק וקנין (ש"ס):

דליה, אני חושב שמה שאני מדבר זה כל כך חשוב.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת רובי ריבלין, היום עבדת קשה. תנוח קצת.

רחבעם זאבי (מולדת):

תמיד הוא עובד קשה.

יצחק וקנין (ש"ס):

רבותי, אם נעיין בספר הוראות התקציב לשנת הכספים 1998 נבחין, כי הסעיף למימון יום חינוך ארוך, סעיף 16-26, נעלם באורח פלא. לעומת זאת, סכום בסך 410 מיליון שקל נמצא בקטגוריית "שעות תקן לחינוך היסודי" תחת תת-סעיף מס' 39-11-26 של קטגוריה זו, הנקרא "יום לימודים ארוך".

אדוני היושב-ראש, מה שמשרד החינוך עשה למעשה הוא הונאה. משרד החינוך יצר תת-סעיף מלאכותי הקרוי "יום לימודים ארוך", הנמצא בקטגוריה של "שעות תקן לחינוך היסודי", ובכך הוא נתן למעשה הרגשה, שכסף זה מיועד ליום חינוך ארוך, אף שבפועל הוא נדרש למימון שעות התקן המקוצצות בחינוך היסודי. משחק מלים זה הוא השורה התחתונה שמשמעותה – אי-קיומה של ההבטחה הממשלתית בתחום החינוך.

למעשה, אין כסף למימון יום חינוך ארוך. הכסף שימש למניעת קיצוץ בשעות תקן בחינוך היסודי – מטרה מבורכת כשלעצמה, אך אינה מספקת את הצורך הקיים לעזרה בעשרות יישובים נזקקים.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לצטט את חברי חבר הכנסת מאיר שטרית; הוא שחוקק את החוק המפורסם – חוק יום לימודים ארוך. ביום שבו עבר החוק שהוצע על-ידו הוא טען: זה יום היסטורי לעם ישראל, זו תחילתה של מהפכה חברתית. נראה שבמדינת ישראל מהפכות לא קורות אלא נגרמות. יום יבוא ואותן שכבות נזקקות יקומו וידרשו את שלהן.

אל תגידו שהכתובת לא כתובה על הקיר. לא ייתכן שימשיכו להלום בשכבות החלשות ויצפו מהן לשבת בשקט, בלי לעלות יום אחד על הבריקדות. מדינת ישראל, הצועדת בגאווה לקראת שנות האלפיים, ממשיכה להפלות וליצור אזרחים מסוג א' ואזרחים מסוג ב'. אפליה זו אינה רק בתחום החינוך, אך זו משמעותית וקריטית. וכך נראה שגם השנה ילדים הגרים באופקים, בדימונה, ברמלה, בתמרה, בשלומי ובקריית-שמונה ימשיכו לקבל חינוך פחות טוב ואיכותי מילדים הגרים בהרצלייה ובתל-אביב.

לסיכום, חברי חברי הכנסת הכנסת הנכבדים, עלינו להבין, שהפתרון לשוויון הזדמנויות, לשינוי החברתי הוא החינוך. אך ורק נתינת חינוך ברמה זהה עם משאבים דומים תיתן הזדמנות למאות ילדים להתקדם בחברה. מימוש יום החינוך הארוך הוא הפתרון לבעיות החברתיות הקשות המצויות בקרבנו, והוא זה שיאפשר למאות תלמידים הזדמנות שווה להתקדם בחברה ולצאת ממעגל המצוקה.

עלינו ללמוד ממדינות כמו הולנד, קנדה, בריטניה וצרפת, שמיישמות כבר שנים את יום הלימודים הארוך בבתי-ספר ובגנים, מתוך הבנה עמוקה של חשיבות החינוך ותרומתו לשוויון החברתי ולקידום המדע, הכלכלה והתעשייה. חינוך, רבותי, הוא המפתח לעתידנו ולעתיד ילדינו במדינת ישראל.

אני רוצה לסיים דווקא בחינוך העצמאי, החינוך החרדי והחינוך של ש"ס. דווקא רשת החינוך של ש"ס מקיימת יום לימודים ארוך יותר, שעות הוראה רבות יותר, וזאת כאשר המשאבים והתקציבים הניתנים הם הרבה יותר קטנים מאשר התקציבים שניתנים לחינוך דרך משרד החינוך. ולמרות זאת, אנו מבינים שחינוך ילדינו חייב להיות בראש מעיינינו, ולכן יש גידול משמעותי במספר ההורים המצטרפים לחינוך זה מדי שנה בשנה.

רק בשנה שעברה גדל החינוך העצמאי של ש"ס ב-30%; לא מפני שאני נמנה עם התנועה הזאת. אני מבין שהחינוך הוא יסוד היסודות, ואם לא נבין כולנו שעלינו להשקיע בחינוך ילדינו, כל עמלנו היה לשווא. תודה.

הי"ר ש' בן-צור:

אני מודה לך חבר הכנסת יצחק וקנין. אדוני סגן שר החינוך, בבקשה.

חברי הכנסת, אודה לכם אם תשמרו על השקט. חבר הכנסת ראם, חברת הכנסת דליה איציק, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, חברי הכנסת ממפלגת העבודה, חבר הכנסת אפי אושעיה, חבר הכנסת יונה יהב, אני מבקש את תשומת לבכם. תודה רבה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חוק יום חינוך ארוך ולימודי העשרה, התשנ"ז – "בא להוסיף שעות לימודים וחינוך על השעות הקיימות במוסדות החינוך, ובלבד שמספר שעות הלימוד בשבוע לא יפחת מ-41 שעות. חוק זה יוחל בהדרגה, החל משנת הלימודים התשנ"ח, ביישובים או בשכונות שיקבע השר בצווים, תוך מתן עדיפות ליישובים או לשכונות אשר לדעת השר זקוקים לסיוע נוסף בחינוך".

להתחלת יישום החוק ניתנה עדיפות ליישובים או לשכונות המאופיינים בעיקר בקריטריונים חברתיים כלכליים כגון היישובים המדורגים באשכול הראשון והשני של המדד החברתי-הכלכלי שהפיקה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, יישובים המזוהים כמוקדי אבטלה, יישובים שבהם פועלת תוכנית שיקום שכונות ורווחה חינוכית – בהם 61 יישובים יהודיים ו-39 יישובי מיעוטים – 15 במגזר הערבי, 18 במגזר הדרוזי ושישה במגזר הבדואי.

בהתשנ"ח הוחל ביישום החוק בבתי-הספר היסודיים ביישובים שנבחרו. משרד החינוך הקצה שעות לכל בתי-הספר היסודיים באותם יישובים, בתי-הספר הממלכתיים, בתי-הספר הממלכתיים-הדתיים ובתי-הספר המשותפים ל"מעין החינוך התורני" ולחינוך העצמאי. תוספת השעות נועדה להשלים את מכסת שעות הלימוד ל-41 שעות לפחות, כך שהתלמידים ישהו בבית-הספר שמונה שעות לימוד במשך ארבעה ימים בשבוע, חמש שעות לימוד באחד מימי אמצע השבוע וארבע שעות לימוד ביום שישי. כך בכל בתי-הספר היסודיים ביישובים.

עם קבלת המידע על בחירתם של בתי-הספר ועל מכסת השעות שהוקצו להם, הם החלו להיערך ליישום, הכינו תוכניות עבודה המתאימות לצורכי התלמידים ולתפיסת העולם של הקהילה ובית-הספר, הגישו את התוכניות לאישור המפקחים, חיפשו מורים מתאימים, יידעו את ההורים והתלמידים ויצאו לדרך. מועד התחלת העבודה היה דיפרנציאלי בין בתי-הספר, לפי יכולת ההתארגנות והנכונות של בתי-הספר. משרד החינוך אישר העברת שעות לכ-450 בתי-ספר.

משאלון ראשוני שהועבר בקרב כ-100 מנהלי בתי-ספר מתברר, כי הארכת שעות השהייה של התלמידים בבתי-הספר נתקבלה בהבנה ואף זכתה לשביעות רצון מצד תלמידים, מורים, מנהלים והורים. ההיבטים לחיוב תוספת השעות מתייחסים לשאיפה לראות בתוספת השעות אמצעי לקידום לימודי ולהעשרת הלימודים בתחומים שלא נלמדו עד כה. שביעות רצון מיוחדת צוינה על-ידי תלמידים והורים ביחס לתמיכה הניתנת להם בשעות נוספות להכנת שיעורי-בית. כמו כן צוינה שביעות רצון משהות התלמידים במקום בטוח כתחליף לשוטטות ולשעות בטלה.

עם זאת יש לזכור, כי תוספת השעות איננה רק תוספת כמותית. חוק יום חינוך ארוך מבטא שינוי חינוכי חברתי ארוך טווח. משרד החינוך ובתי-הספר לומדים עתה את ההיבטים השונים הנובעים משינוי זה ומתמודדים עם הצורך במציאת פתרונות הולמים.

השורה התחתונה היא, שהוארכו שעות השהות של תלמידי החינוך היסודי בבתי-ספר ביישובים הנזקקים. אין ספק, שהתוספת הכמותית תהווה זרז לתוספת איכותית של ההוראה והחינוך בבתי-הספר, אשר הישגיה יבואו לידי ביטוי בהדרגה במהלך השנים.

אני מזכיר, שהחלת חוק יום לימודים ארוך צריכה להסתיים בכל המערכת בשנת הלימודים התשס"א, דהיינו, בעוד שלוש שנים, ואנחנו מתקדמים אתו בהדרגה.

אני מציע שהנושא יועבר לדיון בוועדת החינוך.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. חבר הכנסת אפי אושעיה מבקש, בניגוד להצעה שלך – להסיר. בבקשה חבר הכנסת אושעיה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ממשלת התענועים של נתניהו, שתומך בה חברי הרב יצחק וקנין, היא ממשלה שקיצצה בשעות חינוך ופגעה במערכת החינוך באופן בל יתואר. והנה, חבר הכנסת וקנין, מהקואליציה הממשלתית, מדבר על אותה מערכת שבהצבעות הקואליציוניות הוא נתן יד לקיצוצים בה. לכן אני מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. עם כל הידידות שאני רוחש לחבר הכנסת וקנין – גם לציניות יש גבולות. אילו חשב שהנושא חשוב מספיק, היה יכול לעשות זאת בפורום של הקואליציה ולהפעיל את הלחצים, כמו שהוא יודע לעשות, והוא ברוך כשרונות, והוא גם יודע לעשות את זה כשצריך. תודה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חבר הכנסת וקנין, אתה מקבל את ההצעה של סגן השר להעביר את הנושא לוועדת החינוך?

יצחק וקנין (ש"ס):

מקבל.

היו"ר ש' בן-צור:

ניגש להצבעה. מי שמצביע בעד, הוא בעד העברת הנושא לוועדת החינוך; מי שנגד – להסרה.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

בעד – 10, נגד – 1, אין נמנעים. אני מוסיף גם את קולו של חבר הכנסת ראם – סך הכול 11 בעד העברת הנושא לוועדת החינוך.

הצעה לסדר-היום

מערכת החינוך והטיפול בילדי עולי אתיופיה

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 4618, מערכת החינוך והטיפול בילדי עולי אתיופיה, של חבר הכנסת אלכס לובוצקי. בבקשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להעלות היום על סדר-יומה של הכנסת את בעיית החינוך של ילדי עולי אתיופיה, או יותר נכון – את הבעיה הקשה של נשירה ממסגרות החינוך של אותם ילדים.

הנתונים מזעזעים עד מפחידים. לפי נתוני המשטרה, יש עלייה של 300% במספר קטינים יוצאי אתיופיה אשר נפתחו להם לראשונה תיקים בשנת 1996 לעומת שנת 1995; מתוכם – 63% בני 15-12. מדובר בילדים קטנים שנפתחים להם תיקים במשטרה.

אגב, הערכת המשטרה היא, שעל כל קטין שנתפס יש עוד עשרה שלא נתפסו. יש כאן קפיצת מדרגה בשכיחות הפשע אצל ילדים בני יוצאי העדה האתיופית, והבעיה ברורה. הפשיעה היא תולדה של נשירה מבתי-הספר. הנשירה של ילדים יוצאי אתיופיה מבתי-הספר גדולה פי-שלושה מהנשירה אצל ילדים מקבילים בחברה הישראלית.

אני חושב שאפשר להצביע על שלוש בעיות עיקריות שמביאות לאותה נשירה – – –

יונה יהב (העבודה):

חבר הכנסת לובוצקי, אתה יודע את החתכים בין בתי-ספר דתיים לחינוך הממלכתי?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אין לי הפרשי הנשירה ביניהם. יש בהחלט חשש, שאולי הנקודה שאתה רומז עליה קיימת. ייתכן שחלק מהנשירה היא מרידה של חלק מאותם נערים במסגרות הדתיות. אותה תופעה שהכרנו בעליות הקודמות – – –

היו"ר ש' בן-צור:

מה זאת אומרת – מרידה?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אתה יודע, הכרנו את זה לצערנו הרב בעליות הקודמות, שבקרוב הדור הצעיר היתה מרידה בערכי הדת – – –

היו"ר ש' בן-צור:

קוראים לזה "משבר במשפחה". זה המושג הסוציולוגי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

המשבר במשפחה, והעובדה שהילדים נשלחים לבתי-ספר דתיים, ייתכן שהם מחמירים את הבעיה. צריך לבדוק גם את הדבר הזה. אין לי נתון שעושה חתך בין בתי-הספר.

שבח וייס (העבודה):

הם רוצים פשוט ללכת למקום שבו לא רוצים לקבל אותם.

היו"ר ש' בן-צור:

יכול להיות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

יכול להיות, אם כי אני אספר מייד קצת מניסיון אישי – – –

שבח וייס (העבודה):

– – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני רוצה לומר לך, פרופסור שבח וייס, ואני מכנה אותך עכשיו פרופסור ולא חבר כנסת, משום שדווקא כאיש מדע אני רוצה שתדייק בדבריך – – –

היו"ר ש' בן-צור:

ועוד מדעי המדינה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הרשה לי לספר לך סיפור אישי, לפני שאתה קובע נחרצות שבתי-הספר הדתיים אינם מוכנים לקבל אותם.

שבח וייס (העבודה):

להיפך.

היו"ר ש' בן-צור:

להיפך, הוא מתכוון.

שבח וייס (העבודה):

בדיוק להיפך – יש ראשי ערים שמתחמקים מלקבל את העלייה האתיופית – – –

היו"ר ש' בן-צור:

נכון.

שבח וייס (העבודה):

– – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הבנתי, הבנתי. סליחה – – –

שבח וייס (העבודה):

– – –

היו"ר ש' בן-צור:

בדיוק הפוך.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

הסיפור שרציתי לספר הוא עדיין מעניין, ואני אספר אותו יותר מאוחר. תן לי רגע לנתח את הסיבות העיקריות לנשירה: 1. זאת בעיה של נתק בין ההורים לבין מוסדות החינוך. בדרך כלל, במשפחה שמעורה בחיי הקהילה הישראלית, יש שיתוף פעולה בין ההורים לבית-הספר, וכאשר ילד מתקשה בלימודים נעשה איזה שיתוף פעולה. בית-הספר קורא להורים, ההורים מסייעים בצורה זאת או אחרת – – –

היו"ר ש' בן-צור:

יש פידבק.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

כן, ובדרך כלל, לא בכל המקרים – כמובן, יש גם נשירה בקרב ילדים ילידי הארץ. אבל יש אפשרות טובה יותר לפתור את הנושא הזה, דבר שלא קיים כשמדובר ברבות ממשפחות העולים.

בעיה אחרת היא באמת קושי של אותם תלמידים במיומנויות בסיסיות כמו קריאה שוטפת בעברית, מתמטיקה ואנגלית. על-פי דוח של האגודה הישראלית למען ילדי אתיופיה, שעושה באמת עבודת קודש בנושא הזה, בשבעה מוסדות חינוכיים שהיא בדקה היו בין 50%-ל-100% התלמידים יוצאי אתיופיה שהתקשו באופן משמעותי במקצועות מתמטיקה ואנגלית, ודברים כאלה נסחבים ונהיים יותר ויותר חמורים במשך השנים, משום שאלה מקצועות מרכזיים בבית-הספר, והלימוד נבנה על ידע קודם. מי שמפסיד ולא השלים – קשה לו מאוד לתקן את המצב – – –

יונה יהב (העבודה):

חבר הכנסת לובוצקי, אני מצטער על הרושם, אתה עושה די עוול לקהילה. אם – – – לסרטט את המספרים האמיתיים וגם מדובר מול כלל הקהילה או מול כלל התלמידים מקרב הקהילה. אתה עושה עוול – – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני מודה לך על ההערה. התכוונתי להמשיך את זה הלאה, אבל כדי שלא ייווצר רושם – אתה יודע, כדרכו של נואם, קודם כול אני צריך לדבר כדי למשוך את תשומת לבכם לנתונים החמורים; אחר כך אני גם אדבר על חצי הכוס המלאה. אבל אם ביקשת, ידידי חבר הכנסת יהב, אני אתן את התחזית האופטימית כבר עכשיו. ואתה יודע, התעניינותי בנושא התחילה בסיפור אישי.

ילדי, בני הבכורים – יש לי שני בנים תאומים תלמידי כיתה ט' בישיבה תיכונית באפרת; הישיבה הזאת קלטה ילדים אתיופים בכיתות של הבנים שלי, הם לומדים בכיתות נפרדות – יש כמה ילדים אתיופים. התמזל מזלנו שאנחנו גרים סמוך לישיבה, ואף שהישיבה היא ישיבה פנימייתית, ילדי באים הרבה הביתה ומביאים אתם גם אותם חברים אתיופים לארוחות ערב, לארוחות ליל שבת וכדומה. אני נפגש עם ילדים שמתערים לחלוטין בחברה הישראלית – חלקם תלמידים מובילים בכיתות שלהם; אגב, ודאי מובילים במקצועות הספורט, מה שמקנה להם הרבה אהדה בקרב – – –

היו"ר ש' בן-צור:

בארצות-הברית הדבר מצוי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

משום שהנושא הזה חשוב בקרב בני הנוער.

אני רואה שהשעון כבר מצלצל, אז אולי אני – – –

היו"ר ש' בן-צור:

לזה קוראים: לחץ מחוגים.

יונה יהב (העבודה):

תן לו; זה חשוב.

היו"ר ש' בן-צור:

אתה שם לב? היום יום חינוך ארוך כל היום.

יונה יהב (העבודה):

זה חשוב. אצלך, בנושא הזה צריכה להיות פרוטקציה.

היו"ר ש' בן-צור:

אני נותן.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני לא אנצל לרעה יותר מדי – –

היו"ר ש' בן-צור:

את טוב לבי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

— את טוב לבי של היושב-ראש, אבל אני אולי אומר שיש בעיה נוספת שצריך למצוא לה פיתרון — —

היו"ר ש' בן-צור:

פתרון.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

פתרון. סליחה, תודה.

חלק מאותם ילדים מהווים עבור הוריהם ומשפחותיהם את הממשק עם העולם החיצוני. כשהאב או האם צריכים ללכת למשרד ממשלתי לאיזה סידור ואינם שולטים בשפה, הם יוציאו את הבן בן ה-15 16 מבית-הספר באותו יום כדי שילווח אותם ויוכל לעזור להם בניהול אותם עניינים.

אני רוצה לקפוץ מכאן ישר למצב באוניברסיטאות, וטוב שאתה נמצא פה, פרופסור בן-עמי, משום שגם אני וגם אתה צריכים כאן להתבייש קצת. המוסדות שלנו, אוניברסיטת תל-אביב במקרה שלך והאוניברסיטה העברית במקרה שלי, הן האחרונות בקליטת — —

יונה יהב (העבודה):

הכי גרועים. שלך בראש, שנייה של פרופסור בן-עמי, והכי טובה היא אוניברסיטת חיפה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני אתן לך את המספרים המדויקים.

היו"ר ש' בן-צור:

הכי טובה היא לא אוניברסיטת בר-אילן?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני אתן לכם את המספרים המדויקים: באוניברסיטה העברית יש תשעה סטודנטים בלבד; אוניברסיטת תל-אביב – תשעה סטודנטים בלבד; בטכניון – תשעה סטודנטים בלבד; בבר-אילן – 59; בחיפה – 192. כל הכבוד, חבר הכנסת יהב – – –

היו"ר ש' בן-צור:

אני חוזר בי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אוניברסיטת בן-גוריון – 57, והאוניברסיטה הפתוחה – שבעה.

שבח וייס (העבודה):

אפשר להגיד אם כך משהו לטובתי – – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

בהחלט. חבר הכנסת שבח וייס, החיפאים היום על הגובה.

אני רוצה לנצל את הבמה הזאת – – –

יונה יהב (העבודה):

קריאת ביניים. אתמול, במסגרת פגישת חבר הנאמנים של אוניברסיטת חיפה, קיבל חבר הכנסת אדיסו מאסלה את אות הנשיא. זה כחלק מכל המדיניות של האוניברסיטה, עם הפנים כלפי הקהילה האתיופית.

היו"ר ש' בן-צור:

גש למשפטים האחרונים, בבקשה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני בדרך כלל לא חסיד של אפליה מתקנת, ונדמה לי שלפעמים יש בעיות קשות באפליה מתקנת, שמטילה סטיגמה על אלה שהצליחו בכוחות עצמם. אבל כאן אני סבור שיש מקום לאפליה מתקנת, במיוחד בעידוד וקבלה למכינות. הסתבר שיוצאי אתיופיה שהתקבלו למכינות – 70% מהם השלימו בגרות בתוך השנה הראשונה בלימודיהם במכינה, כך שזה בהחלט יכול להיות מסלול מצוין לכניסה לאוניברסיטה, ואני חושב שהאוניברסיטאות, לרבות האוניברסיטה שלי ולרבות אוניברסיטת תל-אביב, צריכות לעשות מאמץ בנושא הזה.

משפט אחרון לכיוונו של הליכוד וראש הממשלה שלא נמצא כאן. חייבים לטפל בבעיה הזאת, אחרת, אם לא נטפל בה, בעוד 20 שנה יצטרך יושב-ראש מפלגת הליכוד לבקש מיוצאי אתיופיה סליחה בשם מפלגת הליכוד לדורותיה. תודה רבה.

שבח וייס (העבודה):

גם אז הוא יגיד שאנחנו אשמים.

היו"ר ש' בן-צור:

הנה כי כן, הכותרת של הדברים שאמר חבר הכנסת אלכס לובוצקי. אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-הראש, רבותי חברי הכנסת, דוח מבקרת המדינה האחרון, מס' 48, שפורסם החודש, מעלה שורה של הישגים ניכרים בתחום החינוך בקרב יוצאי אתיופיה. אני חייב לציין בסוגריים, שהממצאים הקשים – ואני לא מסתתר מהם ואני לא בורח מהם – שאתה דיברת עליהם מכוונים בעיקר אל הגל הראשון של העלייה, אל "מבצע משה", ומדובר על הנשירה הגדולה שהיתה והכתבה הגדולה בעיתון וכו'.

שיעור הזכאים לתעודות בגרות מקרב בני העדה עלה באופן ניכר ביותר: בשנת התשנ"ד היו 8% זכאים, ובשנת התשנ"ו – 23%. שיעור הניגשים לבחינות בגרות עלה באותן שנים מ-32% ל-58%.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הנתונים מראים, שחל שיפור בהישגיהם של התלמידים יוצאי אתיופיה במהלך השנים האחרונות — —

יונה יהב (העבודה):

אתה מדבר על — — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

— — אך הישגיהם עדיין נמוכים בהשוואה להישגיהם של כלל התלמידים בארץ.

יונה יהב (העבודה):

הבעיה היא לא כמה ניגשון, אלא כמה קיבלו.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

עם זאת, יש להביא בחשבון שהתלמידים יוצאי אתיופיה נמצאים בארץ רק שנים מעטות וסגירת הפערים שנוצרו בשל שוני ברקע התרבותי וחסך במיומנויות הלמידה אינה יכולה להיעשות בתוך פרק זמן קצר — ציטטתי משפט מתוך דוח מבקרת המדינה, מעמוד 340.

המבקרת מציינת, כי תהליך פיזור בני העדה במוסדות החינוך, באופן שיאפשר אינטגרציה לימודית וחברתית מלאה, אכן נמשך. אגב, הפיזור במוסדות החינוך הוא לקח חשוב מאוד שנלמד מהגל הראשון, מ-1982, לגבי הגל האחרון שעלה. מספר הכיתות שבני העדה לומדים בהן בריכוז גבוה, מצטמצם והולך.

עם זאת, מצינת המבקרת, כי מדיניות אכלוס בני העדה האתיופית הביאה לכך שהם שוכנו במקומות קטנים שמערכות החינוך בהם מתמודדות עם קשיים ומצוקות חינוכיות-חברתיות. לדבריה, ואני מצטט, "צריך היה לפעול לפיזורם של העולים מאתיופיה ליישובים מבוססים ולמרכזים עירוניים גדולים. ליישובים אלה יכולת רבה יותר לקלוט אוכלוסיות במצוקה, ומערכת החינוך שלהם יכולה

להציע פתרונות מגוונים לקליטת התלמידים" – זה ציטוט מעמוד 349; ריכוזים אלו מקשים מאוד על מערכת החינוך להתמודד בהצלחה מרבית עם קליטת בני העדה, חרף המשאבים הרבים, המאמצים, המסירות והנאמנות, החום והאהבה שמשקיעים בדבר צוותי המורים והמנהלים.

דוח המבקרת סוקר כמה מתוך שפע תוכניות חינוכיות מיוחדות המופעלות בהצלחה ניכרת: מועדוניות ופנימיות יום, "שילובים", האתג"ר, הט"ף, אבחון דינמי, "העשרה אינסטרומנטלית" של פוירשטיין ועוד תוכניות לימודיות חינוכיות.

בשנת הלימודים התשנ"ז השתתפו כ-4,000 תלמידים בני העדה בתוכנית פנימיות-יום ומועדוניות-יום. בשנת הלימודים התשנ"ח משתתפים בתוכנית זו 7,500 תלמידים מבני העדה.

באמצעות אגף שח"ר, מינהל חברה ונוער, האגף לחינוך מבוגרים, מינהל החינוך הממלכתי-דתי והרשות לקליטת עלייה מופעלות עשרות תוכניות נוספות, המיועדות לקידום קליטתם של בני העדה והשתלבותם במערכת החינוך והחברה בישראל – טיפול בחבורות נוער מנותק, הזדמנות שנייה לבגרות, כיתות מעבר לבגרות – מב"ר – ועוד תוכניות לימודיות חינוכיות.

היקף השעות השבועיות, שיעורי העזר ושיעורים נוספים, הניתנים לבני העדה, גדול ללא שיעור מהמוקצה לכל קבוצה אחרת באוכלוסייה – תוספת של 1.75 שעות שבועיות לתלמיד לאורך שנים מספר. לקראת התשנ"ט הוחלט לייעל ולשפר את דרך ניצול המשאבים באופן שמכסת שיעורי עזר זו תוענק בחלקה – רק חצי מהמנה – לתלמיד על-פי תוכניות חינוכיות שיגובשו במוסדות החינוך ויאושרו במסגרת המטה והמחוזות. זאת, במטרה להבטיח ניצול מרבי ומיטבי של המשאבים הללו.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני סגן השר – – – אני לא יכול ואין לפני הנתונים כדי להתווכח אתך, אבל מהנתונים שאני קיבלתי – יש טענה שאף שקיימים בספרי התקציב סכומים שמיועדים לפעילות ייעודית לילדים עולי אתיופיה, הכספים הללו אינם מוקצבים בפועל ואינם מוצאים באמת.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אז לאן הם הולכים?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני לא יודע. אני מציע שאולי זה יהיה בדיון בוועדה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

זו האשמה קשה מאוד. אינני מאמין שאתה חושב שמישהו במשרד החינוך מפנה את התקציבים האלה לכיסים אחרים.

אני רוצה לעסוק בנשירת התלמידים. על-פי נתוני המחלקה לביקור סדיר, היקף הנשירה של תלמידים בני העדה ממערכת החינוך עומד על 2.7%, שהוא קטן בהרבה מהמתפרסם בתקשורת. לעומת זאת, היקף הנשירה הסמויה גדול קצת יותר, ככל הנראה. נתונים אלו נתמכים גם על-פי דוחות ביניים של מחקרים חיצוניים בתחום זה שטרם פורסמו. עמדתנו היא, שחובה לעשות הכול כדי למנוע נשירה של כל תלמיד, בלא קשר להיקף הסטטיסטי של התופעה. משרד החינוך מפעיל תוכנית למניעת נשירה בקרב בני העדה – תוכנית טיפול ייחודית בבני נוער מנותק. "מרכז היגוי עולי אתיופיה" ערך בדיקה נוספת של תופעת הנשירה בהנחיה של אנשי מקצוע. תוצאות הבדיקה יסוכמו בשבועות הקרובים. כל אלה מהווים מצע לגיבוש התוכניות הנוספות שבכוונתנו להפעיל בשנת הלימודים הקרובה.

חיוני לתת את הדעת על כך, שריכוזם הגבוה של בני העדה במקומות יישוב קטנים – כפי שצוטט מדברי מבקרת המדינה – מקשה על מערכת החינוך לממש את מלוא הפוטנציאל הטמון בתלמידים הללו. מהמחקר עולה, שתופעת הנשירה מתגברת, ככל הנראה, דווקא בקרב בני העדה היותר-ותיקים בארץ – עולי "מבצע משה", כפי שהזכרתי קודם – וזאת בשל המצוקה הכלכלית הקשה שבה נתונות המשפחות הללו. שני הנתונים הללו מחייבים התמודדות ממשלתית כוללת עם המצוקה שאליה נקלעו המשפחות בתחום הדיור והתעסוקה. שיפור בתחומים אלו יביא להשלכה חיובית ישירה על השתלבות התלמידים במערכת החינוך ועל צמצום היקפה.

אני רוצה לקצר. אנו מודעים לקשיים הרבים שנתקלים בהם בני העדה בקליטתם בארץ, ולתהליך ההתערות בחברה הישראלית העובר עליהם. חיוני לגבש תוכנית ממשלתית לסיוע לבני העדה בתחומי הדיור, התעסוקה וכו'.

צוותי החינוך שעסקו בקליטתם במסירות ובאמונה, בראשם אנשי החינוך הממלכתי-הדת', שבו בחרו להיקלט ולהשתלב מרבית בני העדה, ראויים לברכה חמה, לעידוד ולשבח על העשייה המפוארת וההישגים המבורכים.

פעם נוספת אני מציע לכולנו לא לחלק לא את האשמות ולא את הסליחות. אם נצטרך, חס וחלילה, לבקש סליחה מיהודי אתיופיה, הם לא יסתכלו מי מבקש סליחה; כולנו נצטרך לבקש מהם סליחה. לכן אני מציע לעסוק בזה לא במישורים הפוליטיים, אלא בעיסוק מערכתי של המשרדים כולם ושל החברה כולה. אני לא מציע שנקבע כבר היום מי יצטרך לבקש מהם סליחה בעוד עשר שנים. אני מקווה, שלא נצטרך לבקש מהם סליחה ושהקליטה שלהם תהיה אכן ראויה.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לסגן שר החינוך והתרבות. חבר הכנסת יונה יהב – הצעה להסיר.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הקשבתי קשב רב לדיון שהתנהל כאן בנושא, ואני תמה מאוד, מדוע אנחנו פשוט לא לומדים מהניסיון, מדוע אנחנו רואים את הדברים מתרחשים לנגד עינינו, מתפארים במספרים שסגן השר הפיץ כאן ברבים, אבל את התכל'ס בשטח כל אחד רואה בשולי הערים שבהן הוא נמצא.

מדוע עלייה כזאת, שאנחנו יודעים מראש עד כמה היא שונה מכל העליות האחרות, מדוע היא עדיין נמצאת בכל מיני מחנות כגון חצרות-יסף, נווה-כרמל בשולי העיר חיפה, וכדומה? הרי עצם שיטת המגורים הזו כבר יוצר בעייתיות לנוער שגדל בתנאים-לא-תנאים.

אני בהחלט חושב שאנחנו מבטאים גישה גזענית, ואני אומר זאת בכל אחריות המלה. מן הראוי היה שמשדד החינוך ייתן לעדה האתיופית תשומת לב מרבית ומיוחדת ולא יכביר מלים ונתונים שפשוט אין להם בסיס אמיתי במציאות. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת יהב.

חברים, אני חושב שנעביר את ההצעה, לאיזו ועדה?

יונה יהב (העבודה):

ועדת החינוך.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, הנושא: מערכת החינוך והטיפול בילדי עולי אתיופיה, של חבר הכנסת לובוצקי – ההצבעה החלה, חברים, לוועדת החינוך והתרבות.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

עשרה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, חברים, שעל-פי הצבעה זו, הנושא יעבור לטיפול של ועדת החינוך והתרבות.

הצעות לסדר-היום

האיחודים בכפר השילוח (סילואן)

היו"ר ש' וייס:

חברים, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום שלנו. השר לביטחון פנים יצטרך להשיב עליה. זה מאוד מעניין; אמרו לי שהשר לביטחון פנים בחוץ, אז הוא עכשיו השר לביטחון חוץ. האירועים בכפר השילוח (סילואן) – הצעות לסדר-היום מס' 4634, 4636, 4650, 4653 ו-4655. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי; אחריה – חבר הכנסת רחבעם זאבי. אלה הצעות דחופות, חברים – בערך שלוש דקות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האירוע של הפלישה לבתים בסילואן שבמזרח-ירושלים איננו אירוע בודד, אלא הוא חלק מסדרת אירועים שהתרחשו לאחרונה, בהמשך למדיניות ברורה לתוכנית משותפת לממשלה, למתנחלים ולעמותות מהסוג של עמותת אלע"ד – אל עיר דוד – וזאת תוכנית לטיהור אתני של ירושלים מתושביה הפלסטינים.

התוכנית הזאת, יש לה היבטים שונים. למשל, מניעה של בניית דירות בשכונות הערביות בירושלים כדי לאלץ את תושביה הפלסטינים של ירושלים לעקור אל מחוץ לעיר, רמת שירותים ירודה, מחסור בבת-ספר, מצוקה כלכלית. אבל אולי הדבר הבולט והגס ביותר הוא הנישול; זו הדרך שבה מנסים פשוט לסלק את הפלסטינים מבתיהם במזרח-ירושלים.

השאלה של הפלישה שהיתה לבתים של ערבים בכפר סילואן, כמו הנושא שקדם לכך בשער-הפרחים בעיר העתיקה, וכן ההחלטה להרחיב את הישיבה שנקראת "בית-אורות", שהוחלט להקים בה עוד

דירות ליהודים בלבד – כל השאלות האלה אינן שאלות של בעלות משפטית; אלה שאלות פוליטיות ממדרגה ראשונה.

מדובר במדיניות של נישול, וכפי שאמרתי קודם, טיהור אתני, שהיא בעצם הצד השני של מדיניות הרס התהליך המדיני, הרס תהליך השלום שהחל לפני חמש שנים. זאת מדיניות שבצד של האי-התקדמות בתהליך המדיני, בצד של הקמת ההתנחלויות ובצד של פלישה, גירוש וסילוק תושבים פלסטינים מבתיהם – כל הדברים האלה יחד מחריפים את המתיחות ומעמיקים שנאה בין ישראלים לפלסטינים.

זה נושא פוליטי, משום שהוא נעשה בשיתוף מלא עם הממשלה בראשות נתניהו, המשרדים וכל הגורמים הנוגעים בדבר. למשל, שניים מארבעת הבתים שאליהם נכנסו המתנחלים מעמותת אלע"ד היו רכוש של האפוטרופוס לנכסי נפקדים. אני לא רוצה להיכנס כרגע לשאלה איך עובד האפוטרופוס. האפוטרופוס לנכסי נפקדים הוא גוף ממשלתי. לפי המידע שיש בידי, בעצם האפוטרופוס הזה הוא שמכר את הדירות לעמותת אלע"ד. כלומר, המדינה מעבירה נכסים לאותה עמותה, במקום לפתור את מצוקות הדיור של תושבי סילואן הפלסטינים.

והדבר האחרון, אדוני, שאני רוצה להדגיש הוא, שכדי להעמיד פנים, לצבוט את הלחיים, טוענת הממשלה, טוענים הגורמים, טוען ראש הממשלה: מה קורה, מאשרים גם בנייה לפלסטינים. מהידע שיש לי בשנים האחרונות, לא רק עכשיו, כל תוכניות הבנייה לפלסטינים, רובן ככולן זה דיבורים חסרי כיסוי. הפלסטינים, ככלל, לא מקבלים רשיונות בנייה, יש להם שטחים נרחבים שנקראים שטחים ירוקים, וגם אם מאשרים להם בנייה, אחוזי הבנייה שלהם נמוכים הרבה יותר מאחוזי הבנייה למתנחלים.

היו"ר ש' וייס:

נא לסיים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לכן אני חושבת שהפלישה הזאת לבתים בסילואן היא גם צעד מדיני הרפתקני וגם חלק מתוכנית גזענית שחייבים להתנגד לה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחברת הכנסת גוז'נסקי. חבר הכנסת רחבעם זאבי. אם חבר הכנסת דהאמשה לא יהיה נוכח, או-אז ידבר השר לביטחון פנים, שקודם בטעות הודיעו לנו שהוא בחוץ. אני שמח מאוד.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

להיפך, אני רוצה לתקן גם מול פני הצופים שלנו. בבקשה, חבר הכנסת זאבי.

חברי כנסת רבים הודיעו שלא ישתתפו בדיון, חבר הכנסת זאבי. חלק הוזמן למסיבת הברית של משפחת השר יצחק מרדכי.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם אני, אבל אני נשאר לשם דיון בסעיף.

היו"ר ש' וייס:

אז זו הזדמנות לברך את המשפחה של השר ולאחל להם כל טוב. חלק הלך למסיבת הניצחון של עמיר פרץ ב"האנגר" בתל-אביב – זאת הזדמנות לברך את עמיר פרץ ואת חדוה אלמוג על הניצחון המרשים. ועכשיו יישא את דבריו חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, השבוע נכנסו משפחות יהודיות לגור בבתייהן בעיר-דוד, אל מול כפר השילוח, והדבר גרר בעקבותיו פעולות מחאה של ערבים, כמו גם של יהודים יפי-נפש ומבולבלים מתנועת שלום אך-שווא או שלום אכזב.

הבתים שאוכלסו בעיר-דוד נקנו בכסף מלא והם רכוש יהודי לכל דבר ועניין. הערבים כבשו את הארץ בכוח החרב לפי סממתם "דין מוחמד בחרב", הם השתלטו על נחלות ובתים או שכפו המרות דת של יהודי הארץ, אבל הם לא קנו את האדמות והבתים. לעומתם, אנחנו קונים ומשלמים במיטב כספנו.

אבל זה לא מעניין את פייצל חוסייני, הנציב העליון של אש"ף בירושלים, והוא בא להפגין ולזעוק. זה אותו פייצל חוסייני, שהיה רמטכ"ל האינתיפאדה, שנהרגו בה 456 יהודים ונפצעו בה למעלה מ-8,000 יהודים. פייצל חוסייני הוא בנו של ראש הכנופיות עבד-אלקאדר חוסייני, שמצא את מותו בהתקפה על הקסטל בתש"ח. פייצל חוסייני הוא אחיינו של המופתי הירושלמי, חאג' אמין אלחוסייני, מי שהיה חברו של הצורר הנאצי והמתיק אתו סודות על "הפתרון הסופי ליהודים". הנבל הזה בא

כעת בשם השלום, כביכול, למנוע כניסת יהודים לבתייהם בעיר הנצח ירושלים, העיר שהיהודים עשאוה לבירתם והערבים זנחוה והתעלמו ממנה בכל מהלך ההיסטוריה.

מדוע חבר הכנסת עזמי בשארה יכול לקנות בית בשכונה יהודית בעיר יהודית ולדור בה, ואילו ליהודי אסור לנהוג כך? האין זו צביעות?

הערבים משתלטים על אדמות המדינה בכל רחבי הארץ, בונים עליהן ושותלים בהן עצים, ואין פוצה פה ומצפץ. אש"ף תומך בכסף ובעצה בפעולות פראיות אלה, וזה לא מפריע ל"רודף השלום" מבית חוסייני וגם לא לצדיקים המתרפסים מבית שלום אכזב.

הבעלות היהודית על הבתים בעיר-דוד נבדקה על-ידי היועצים המשפטיים של המשטרה, ואפילו בית-המשפט העליון פסק לטובת המתיישבים שם, וקבע שכניסתם לבתים נעשתה כחוק. אני מתפלא על חברת הכנסת גוז'נסקי, שבדרך כלל היא חברת כנסת חרוצה מאוד, המכילה שיעור-בית, שמצאה לנכון להגיד בהזדמנות זו – נישול, פלישה, גירוש וסילוק של פלסטינים. בסך הכול היתה כאן רכישה חוקית של בתים בכסף, ואנשים באו לגור בבתים ששייכים להם.

פרופסור זאב וילנאי כותב בספרו על ירושלים: "במשך דורות רבים היה כל השטח של עיר-דוד, או העיר התחתונה, שומם ובלתי מיושב מסיבת הסכנה שהיתה אורבת לאותם שחיו מחוץ לחומה. בדורות הבאים" – כלומר, בדורות האחרונים – "הופיעו פה ושם בתי-מגורים מעטים מיושבים ערבים".

בשחרור ירושלים במלחמת ששת הימים מצאנו את עיר-דוד די שוממה, והיא הלכה ונבנתה בידי ערבים שתפסו שם חזקה, עד שבאו היהודים ורכשו בממון רב בתים רבים, וגאלו אותם לבניו ולבני בניו של דוד המלך, מעתה ועד עולם. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת עבד-אלוהב דהאמשה, ואחריו יוכל השר לביטחון פנים להשיב. אני מזכיר, הנשוא הוא: האירועים בכפר השילוח (סילואן).

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כבוד השר לביטחון פנים, חברי הכנסת, פתגם ישן אומר, שאדם יכול לשקר ולשקר, עד שהוא משכנע את עצמו שהוא דובר אמת. נראה שזה מה שקורה לחבר הכנסת זאבי. בהבל פיו הוא רוצה לשנות את ההיסטוריה ואת העובדות והמציאות הקיימת בשטח.

מה שהיה אתמול בסילואן, חברי הכנסת, הוא, שאנשים של עמותת אלע"ד נכנסו בלילה הקודם, באישון לילה, לבתים של משפחות שגרו בבתייהן מאז ומתמיד, ופינו אותן משם. בית אחד לפחות אני מכיר מקרוב – ביתה של פטמי קרעין. זהו בית אביה, בית משפחתה, מאז ומתמיד חיו וגרו שם. היא

בתו של האיש שבנה את הבית הזה וחי בו כל הזמן. למה היא מוצאת? אומרים לה: קנינו את הבית. ממי קניתם? מהאפוטרופוס על נכסי נפקדים. מה פתאום, אבא שלה נפקד? בכמה קנו את הבית? אנחנו יודעים שהאפוטרופוס על נכסי נפקדים מוכר את הבתים האלה בחצי שקל, ברבע שקל, בשקל אחד לפעמים, בכל מיני עסקאות. לבוא ולהגיד שיש כאן כאילו קנייה ממוכר מרצון לקונה מרצון – אי-אפשר לחטוא לאמת יותר מאשר באמירת דברים כאלה.

כבוד השר, אתה מייצג עבורנו את הממשלה, ואני אומר לך שהמדיניות הזאת נעשית הרבה יותר אינטנסיבית בשבועות האחרונים. גם אתמול היתה החלטה של ועדת הפנים במחוז ירושלים: במקום לבנות בית-ספר לבנות – שטח שהוחרם כדי לבנות בית-ספר לבנות ערביות בא-טור – להרחיב את ישיבת "בית-אורות", ישיבה הקרובה לישיבת "עטרת כוהנים". רק שבועיים לפני כן, בבורג' לקלק, המקום שנקרא שער-הפרחים, הפכו עולמות והתחילו בבנייה בלתי חוקית, ורק בעקבות הלחץ הציבורי ניאותה עיריית ירושלים סוף-סוף להתעורר ולצוות על סילוקם משם. עכשיו התחילו לחפור שם, ולא ידוע לאן זה יגיע. עדיין לא הסתיימה פרשת ההתנחלויות האלה. יום לפני מה שהיה בבורג' לקלק, הוצאה משפחה ערבית בכוח מביתה ברובע המוסלמי בירושלים, ומתנחלים של "עטרת כוהנים" נכנסו לגור שם.

מי שעושה את כל הדברים האלה ברציפות ובאינטנסיביות כזו, בא לכאן ומגן על המדיניות, כאילו הכול נעשה כחוק וכדין: אנחנו קנינו, ואילו הם כבשו, ודין מוחמד בסיף. מה הן הסממאות האלה? איזו הסתה זולה זו? אתה מכיר את מוחמד ואת דתו? למה אתה זורק סתם את המשפט הזה מעל הדוכן המכובד הזה, כדי לסבר אוזני השומעים? הייתי מתבייש לרדת לרמה הזו של הוויכוח.

ברשותך, כבוד היושב-ראש, אני רוצה לציין עובדה אחת נוספת, והדברים כאילו מתקשרים: רק לפני חצי שעה קיבלתי הודעה, שלבית של משפחת קובסי ליד נחף הוצא צו הריסה. הבית הזה קיים 50 שנה לפחות. הייתי שם לפני שבועיים בערך, לאחר שהבית נהרס עוד קודם. ראיתי את המשפחה, ראיתי את המקום; מדובר בדירה של 45 מטרים רבועים, שבהם דחוסה המשפחה בצפיפות רבה. המשפחה חיה שם כל השנים, 40 שנה, 50 שנה, 70 שנה, 100 שנה – כמה שתרצה. כל החיים הם מכירים את עצמם בבית הזה. לבוא עכשיו ולהרוס את הבית – לאן אנחנו חותרים, לאן אנחנו רוצים להגיע? צריכה להיות שפיות גם בתוך מדינת ישראל וגם במה שנקרא ירושלים המזרחית, אף שאני לא מודה בכך, לא מכיר בזה וכל העולם לא מכיר בכך. איזו מדיניות היא זו ולכן אנחנו חותרים?

אני קורא לכבוד השר לקחת סוף סוף את הראש בידים ולהזמין את הממשלה לחזור לשפיות. ניתן לסדר בעיות: אם יש קנייה כחוק וכדין, חבר הכנסת זאבי, אפשר לבצע את זה בדרך נכונה ובדרך חוקית. יש בתי-משפט, יש הוצאה לפועל ויש צווי פינוי של משפחות. לא באישון לילה ובכוח הזרוע, לא כגנבים, ובלי לזרוק את המשפחה לרחוב ב-02:00. לא קיים, לא יקום ולא יהיה דבר כזה במדינת ישראל, ולא ייתכן שאחר כך יקומו אנשים ויגנו על כך. את המדיניות המשוגעת הזאת צריך לשנות, וצריך לחזור למדיניות טובה ונכונה יותר. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת דהאמשה. אדוני השר לביטחון פנים, נא להתייחס לשלוש ההצעות הדחופות לסדר-היום.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הסוגיה שמדברים עליה היום היא כניסה של משפחות לבתים בסילואן, או מול סילואן, בעצם בעיר-דוד, כפי שהמקום נקרא היום. נכנסו לארבעה בתים בסילואן, והכניסה היתה כדת וכדין. הכניסה נבדקה על-ידי היועצים המשפטיים של המשטרה; הבתים האלה נרכשו וכל הכניסה נעשתה כדת וכדין.

האפוטרופוס על נכסי הנעדרים העביר את הבתים למינהל מקרקעי ישראל, אשר החזיר את הנכס לעמותת אלע"ד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

החזיר?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

כן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה היה שייך להם לפני מאה שנה, והוא החזיר להם?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מכיר את הנושא: עמותת אלע"ד רכשה את הבתים. לאחר מכן הנושא הגיע לבירורים משפטיים. אני מכיר את המקום, הייתי במקום ולמדתי את פרשת הבתים – לא הבתים האלה אלא הבתים הקודמים, ואני אומר מעל במה זו: עמותת אלע"ד רכשה את הבתים במקום בכסף מלא, כפי שגם אחרים רשאים לרכוש בתים במקומות אחרים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כפי שפלסטינים רשאים לרכוש במקומות אחרים בירושלים.

רחבעם זאבי (מולדת):

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני רוצה להמשיך, בבקשה ממך. הלוא לא נתעלם מהחוק, הרי אנחנו חיים במדינת חוק. כל מי שחושב שמהוו נעשה שלא כחוק, יכול לפנות לבתי-המשפט שלנו, שיודעים לעצור כל תהליך גם למשך חודשים וגם למשך שנים. יש לנו הרבה מקרים כאלה. כל מי שחושב שמסיבה כזו או אחרת הדבר נעשה בצורה לא חוקית, יפנה לבית-המשפט. בית-המשפט הוא מעל כולנו.

אני יודע היום על אירועים שהיו במקום; היו במקום הפגנות והמשטרה נאלצה לטפל בהן. המשטרה היא זו שבדקה את החוקיות, והמשטרה היא זו שאישרה את הכניסה. אני רוצה לומר לכולנו, שאין פה שום עבירה על החוק: קניית בתיים, רכישתם והתיישבות בכל מקום בירושלים – אלה דברים שאינם בניגוד לחוק. לכן, מבחינתנו נעשה הדבר הזה בהתאם לחוק.

אני רוצה להוסיף ולומר לחבר הכנסת דהאמשה: הייתי מציע שלא תיתמם בנושא הזה של בנייה כחוק בירושלים. בירושלים נבנו בשנים האחרונות מאות ואולי למעלה מ-1,000 בתים בלתי חוקיים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

למה לא נתנו להם רשיונות?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הם לא קיבלו רשיונות.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אם תצחק משם, זה לא יעזור לך מבחינת העובדה שהם בלתי חוקיים. מדינת ישראל נוהגת בכפפות של משי כלפי כל העבריינים האלה, ולבוא ולהטיח כאן, מעל הבמה הזאת, ולהציג את התמונה כתמונה של מסכנים – אני חושב שאתה טועה ומטעה. ההתנהגות שלנו היא אנושית. אין אפילו מקום אחד שבו הדביקו צו הריסה שלא לאחר חודשים רבים של מהלכים משפטיים, והדברים נעשים. אני אומר לך שיש יכולת להרוס הרבה מאוד בתים בירושלים, ואנחנו עושים את זה ונמשיך לעשות את זה, אבל עושים את זה אחרי כל הברורים המשפטיים, ואנחנו נוהגים בהגיונות.

היו"ר ש' וייס:

מה ההצעה הפרלמנטרית, אדוני השר? אתה ממליץ להעביר לוועדה או – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מציע להסיר את הנושא מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

אתה מציע להסיר את הנושא מסדר-היום.

אם כן, לחבר הכנסת אפי אושעיה תהיה הצעת אחרת, ואחר כך רשום אצלי חבר הכנסת לובוצקי.

בנימין אלון (מולדת):

אני – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה, בסדר. אם כן, חבר הכנסת אפי אושעיה יציע להסיר את ההצעה של – – –

אפי אושעיה (העבודה):

לא, אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעביר לוועדה. השר ביקש להסיר.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. אגב, הבוקר עשו לנו איזה משאל לגבי הכדורגל וכן הלאה, וחבר הכנסת אושעיה היה בין אלה שהודו שיש להם קושי לבחור בין המליאה לכדורגל. אבל הוא, בתור פרלמנטר מסור, עם כל הקושי, נמצא פה. היו שם כמה חבר'ה שממש הצחיקו אותי. הם אמרו שיש להם קושי, ואני לא ראיתי אותם במליאה.

בבקשה, חבר הכנסת אושעיה.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — גם כשאין כדורגל.

יצחק וקנין (ש"ס):

— — —

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, זו חבורה של מתמידים, וצריך לשבח אותם.

לעצם העניין, אני מבקש להעביר את הנושא לוועדה שתקבע וועדת הכנסת. ולמה אני מבקש להעביר לוועדה? אני לא רוצה לחזור על קלישאות, כגון ירושלים בירתנו הנצחית.

היו"ר ש' וייס:

אתה יכול להציע להעביר את שלושת הנושאים לוועדה. זה יחסוך לנו זמן.

אפי אושעיה (העבודה):

אין לנו ספק, לפחות לרוב חברי הבית הזה, לגבי ירושלים, חשיבותה, אחדותה וכן הלאה, אבל אני שואל שאלה. השר אמר, שהביתם בסילואן נקנו בכסף, באופן חוקי, לגיטימי, והם של האנשים שקנו אותם, וזה בסדר גמור מבחינתי. אבל מצד אחר, אנחנו לא יכולים לתת תעודות זהות ישראלית לתושבי מזרח-ירושלים, וכשהם רוצים לקנות בתים, לומר להם: אתם לא, אבל יש לכם תעודת זהות ישראלית לכל דבר ועניין.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

אפי אושעיה (העבודה):

לכן אני אומר: הגיע הזמן שפעם אחת נברר לעצמנו מה בדיוק אנחנו רוצים, מה היא עמדתנו, ונאמר אותה ביושר, בגילוי לב, גם אם זה לא ימצא חן בעיני חלק מחברי, כמו חבר הכנסת דהאמשה וחברת הכנסת גוז'נסקי. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת אפי אושעיה. אם כן, ההצעה שלו היא להעביר לוועדה.

עכשיו חבר הכנסת בני אלון יציע להעביר לוועדה את – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

השר רוצה להסיר – – –

היו"ר ש' וייס:

אז אפשר להעביר לוועדה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ש' וייס:

את זה הוא הציע לגבי ההצעה של חברת הכנסת גוז'נסקי. לגבי ההצעה שלך עושה את זה חבר הכנסת בני אלון, ולגבי ההצעה של חבר הכנסת רחבעם זאבי, יעשה את זה חבר הכנסת אלי גבאי. תאמין לי, חבר הכנסת דהאמשה, תקנון אני ממש מכיר. זה נשמע מוזר, אבל אני ממש מכיר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מאשר שהיושב-ראש – – –

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אשר לפרטים, שבכולם טעה, במזיד או בשגגה, חבר הכנסת דהאמשה, כבר אמר השר: גם הבית של קרעין היה בכלל הברורים המשפטיים. הם היו שם ויצאו משם. ולגבי "בית-אורות", בכלל אתה טועה. התוכנית היתה להפקיע את השטח מיהודי – הוא רשום בטאבו בבעלות יהודית – וההפקעה הזאת לא בוצעה. אבל לא משנה, הרי לא צריך להכיר את העובדות; העיקר הוא לומר תמיד, בכל נושא, אותם דברים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

רבותי, רחמנות.

בנימין אלון (מולדת):

חבר הכנסת אושעיה מוזמן לטייל במקום ולראות אותו, ואין, לדעתי – — —

אפי אושעיה (העבודה):

— — —

בנימין אלון (מולדת):

רציתי רק להגיד דבר אחד לכבוד השר שהשיב לחברי הכנסת. אני חושב, שמול הבנייה המסיבית הבלתי-חוקית של כמעט 3,500 קומפלקסים גדולים, שעליהם דיווח לנו ראש העיר בוועדת החוקה, הגיע הזמן שהממשלה לא רק תסתפק ביוזמות פרטיות של אנשים, שבעמל גדול, פה ושם, עושים משהו, אלא גם תהיה מדיניות – לרבות בהר-חומה, לרבות במקומות האלה; שתהיה מדיניות יזומה ושיטתית לאחד את ירושלים, שתהיה מאוחדת בין מזרח למערב, ולא שבשטח ירגישו כאילו שבצד אחד יש ירושלים היהודית, ובצד אחר, אנחנו, חלילה, בבגדד או במכה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת אלי גבאי יציע להעביר לוועדה את ההצעה של חבר הכנסת רחבעם זאבי. רבותי, תקפידו על הזמן, כי באמת יש היום המון חגיגות להסתדרות, ואנחנו רוצים לברך את חברינו. בבקשה.

חברת הכנסת גוז'נסקי, עכשיו מדבר חבר הכנסת גבאי. אני מבקש.

אליהו גבאי (מפד"ל):

כולנו צריכים להזדעק, לצעוק ולהביע את מחאתנו נוכח הבנייה הבלתי-חוקית שמתבצעת בצורה פראית ביותר בכל השכונות הנמצאות במזרח העיר. לעומת זאת, בצד המערבי, אם בונים מרפסת – הולכים להרוס אותה, שכן, עומדים על קוצו של יו"ד בכל מה שקורה בבנייה. יש צורך לקיים את החוק בכל השכונות ובכל הכיוונים בצורה שווה, ללא הבדל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אליהו גבאי (מפד"ל):

רבותי, כמי שהיה חבר בוועדה לתכנון ובנייה אני רוצה לומר, שלא היה חומר שלא אישרו אותו באופן מיידי. הבנייה מתבצעת שם באופן מתגרה, בנייה פרועה, גם על כבישים, גם על דרכים, כדי למנוע מצב – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גבאי, נא לקצר. חבר הכנסת גבאי, נא לא להתגרות בזמן.

אליהו גבאי (מפד"ל):

אני רק רוצה לומר, שנברך ונחזק את ידם של אלה שרוצים לגור בשכונות טובה, בחברות טובה, והייתי קורא גם לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי וגם לחבר הכנסת דהאמשה שנקיים ביקור יחד, כדי שנעמוד על חברות ושכונות טובה שאפשר לפתח. זה המבחן לדו-קיום, שם זה מתבצע.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חברים, אנחנו נצביע עכשיו על העברה לוועדה. אם יהיה רוב, הנושא עובר לוועדה, ואם לא – הוא מוסר. אתם מסכימים שהנושא יידון בוועדה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כן, בוועדת הפנים.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

היו"ר ש' וייס:

אני יודע, לכן לא אפשרתי להם להציע להסיר. אם יהיה כאן רוב, הנושא יעבור לוועדה, אדוני השר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אתה מצביע על ההצעה להעביר לוועדה?

היו"ר ש' וייס:

עוד פעם: יש שלוש הצעות של חברי הכנסת להעביר לוועדה. לכן אני חייב להעמיד להצבעה את ההצעה להעביר לוועדה. אם לא יהיה לה רוב, זאת הסרה, כי זאת ההצעה שלך. נגד – פירוש להסיר, ובעד – פירוש להעביר לוועדה, ותצביעו כפי שאתם מבינים.

ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 25

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 5

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, ארבעה בעד, חמישה נגד, הנושא הוסר.

הצעות לסדר-היום

פשיעה בקרב בני נוער במפרץ חיפה

היו"ר ש' וייס:

חברים, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום שלנו: פשיעה בקרב בני נוער במפרץ חיפה; הצעות לסדר-היום מס' 4631, 4638, 4661 ו-4671. הראשון, חבר הכנסת שאול עמור – לא נמצא אתנו כאן. חבר הכנסת יצחק וקנין, בבקשה. זו הצעה מיוחדת לתלמיד שלי, אבי בלשניקוב, שהיה תקופה מסוימת בחיפה ולא הצליח להדביר את הפשע במפרץ. אבי, מה יהיה?

בבקשה, שלוש דקות לכל דורש.

יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי חברי הכנסת, את הנושא שאני הולך לדבר עליו הייתי מגדיר כך: לית דין ולית דיין, איש הישר בעיניו יעשה.

בליל שבת קודש התרחשו בו-זמנית ארבעה קרבות רחוב במפרץ חיפה. המחיר לליל סכינים זה היה מופקע – תשעה פצועים, ואחד פצוע אנוש. הקרב הראשון פרץ בקריית-ים. כנופית נוער "רוסית" וכנופיה "מרוקנית" קבעו פגישת שבת בכיכר על מנת "לסגור חשבון", כפי שזה נקרא בז'רגון של העבריינים. פירות פגישה זו – חמישה פצועים, אחד מהם במצב בינוני. במרכז שבקריית-ביאליק פרץ ויכוח דוקרני בין שני נהגים. תוצאות הוויכוח – רק אדם אחד מוגדר פצוע. הקרב השלישי באותו לילה, באותו אזור, היה הפעם בצומת קריית-אתא. גבר כבן 45, שניגש לעזור לחברתו לשעבר, זכה להיכנס גם הוא לסטטיסטיקה על-ידי דקירה באחוריו. במשך שעה וחצי לא הגיעה קריאה למשטרת זבולון.

היו מי שחשבו שהלילה הסתיים, והיו מי שחשבו שהפסקה של שעה וחצי היא די והותר. השעה 03:30, לפנות בוקר, אותו ליל שבת, פרשת נשא, אותה קריית-אתא – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע, איזו פרשה? אולי זה מתאים.

יצחק וקנין (ש"ס):

פרשת נשא.

היו"ר ש' וייס:

נשא?

יצחק וקנין (ש"ס):

כן, "נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית-אבתם למשפחתם".

באותה קריית-אתא כנופיות הצעירים עדיין "מבלות", והפעם – עם כנופיית בני מיעוטים.

היו"ר ש' וייס:

תראה איזו אחווה בין-לאומית ועדתית יש פה.

יצחק וקנין (ש"ס):

עלות ה"בילוי": שני אנשים דקורים – אחד פצוע אנוש, והאחר קשה.

חברי חברי הכנסת, יש הטוענים כי ליל הסכינים היה אירוע חריג – "מקבץ חריג של אירועים", כדברי מפקד תחנת זבולון, ניצב-משנה יצחק גייס, ויש הטוענים כי מפרץ חיפה, לא בכדי מכונה "מפרץ הסכינים".

במהלך 1997 נפתחו כ-1,250 תיקים פליליים הקשורים באלימות נוער. בחיפה לבדה נפתחו כ-140 תיקים לנוער. חיפה היא אחד ממוקדי הפשע, ושיעור הפשע עולה ודוהר בה.

מחקר אחרון של ד"ר גוסטבו מש מצביע על מתאם בין גורמים חברתיים ואורבניים לבין עלייה בשיעור האלימות של בני הנוער. חיפה קלטה יותר מ-50,000 עולים חדשים. ומהמחקר עולה, כי יישובים שקלטו שיעור גבוה של אוכלוסייה חדשה, סבלו גם משיעור גבוה של עבריינות נוער בתחום הרכוש.

רבותי, אין זו בעיה ספציפית של אזור חיפה. לפני שבועיים דיברתי בנושא כזה על אזור גבעתיים, ורמלה ולוד והפשע בנתניה ובכל הארץ. איך אומרים, הפשע הולך ומשתולל ברחובותינו.

היו"ר ש' וייס:

אתה שם לב שאף חבר כנסת חיפאי לא הציע הצעה בנושא הזה? זה לא מקרה. אנחנו פשוט רגילים לזה.

יצחק וקנין (ש"ס):

אני כבר מסיים.

הפשיעה במדינה גוברת. מגמת העלייה יוצאת הדופן בפשיעה נמשכת. בשנים שעברו הסתכם גידול הפשע ב-5% לשנה לערך. אולם מתחילת השנה הנוכחית חל גידול של כ-10% בפשיעה. אשתקד חל גידול של 16% בפשע. לאמור, בטווח של שנה וחצי חל גידול של 26% בפשע. אנה פנינו מועדות, רבותי?

התקשורת מעלה את הנושא לסדר-היום. הכנסת, בוועדת החוקה – –

היו"ר ש' וייס:

לליל שישי הבא.

יצחק וקנין (ש"ס):

– – העלתה את הנושא כדיון חירום, אולם פתרונות מעשיים אינם נראים בשטח. מספר מקרי הרצח הוכפל, והאלימות בחברה הישראלית אינה נבלמת. להיפך, אנו עדים לאיומים ולפגיעה בשופטים, בשוטרים וברופאים. בני נוער מבלים יותר ויותר בדקירות ובפריצות. איזה בילוי זה?

מן הראוי שהחברה הישראלית כולה תתעורר. בימים שבהם הערכים והאידיאולוגיה פשטו את הרגל, צפוי שהבור הריק מהמים יתמלא בנחשים ובעקרבים.

אני קורא מעל במה זו להגביר את אכיפת החוק ולמצות עד תום את העונשים הניתנים בחוק על עבירות אלימות ופשע.

אדוני היושב-ראש, אני מסיים – עוד כמה מלים. יש לפעול בכל חומרת הדין למען יראו וייראו. ייתכן, רבותי, אילו היו מממשים את שהובטח בחוק יום חינוך ארוך, שעליו דנו פה – מה שדיברתי לפני כחצי שעה – היינו מונעים ולו באופן חלקי את עליית העבריינות בקרב הנוער. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת וקנין. חבר הכנסת אפי אושעיה, באותו עניין. חבר הכנסת אושעיה, עד עכשיו היה צריך להגיע לנתניה בעניינים אלה, עכשיו הוא יכול לעבור אלינו לחצר שלנו, זה בסדר.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני השר, חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש; אדוני השר, לפי הזכור לך, לפני שנה וחצי, שנתיים, העליתי כמה פעמים כאן במליאה את הבעיות של הפשע במרחב השרון ובעיר נתניה. יצאתי בקריאה אליך ודרשתי שיחידות מיוחדות יוכנסו לתוך העיר, שמשמר הגבול יתפנה לצורך העניין, שתנסה לבדוק את האפשרות שבמקום לעסוק כל כך הרבה בביטחון – ואולי צורך השעה הוא לעסוק בעניין כל כך הרבה – לפנות יותר כוחות לטפל בעבריינות הקלאסית.

יצחק וקנין (ש"ס):

חינוך, חינוך, אפי.

אפי אושעיה (העבודה):

אתה אמרת לי כאן, שהסטיסטיקות שהונחו בפניך קובעות שהמציאות היא אחרת. אני הרגשתי וראיתי שהמצב הולך ומידרדר, ופעם נוספת העליתי נושא מהסוג הזה כאן במליאה, ופעם נוספת הוספת ואמרת, שאין מה לעשות בעניין, והסטיסטיקות והדיווחים שלך הם אחרים, ויכול להיות שיש לי משהו אישי נגד מישהו.

אני שמח שבחודשים האחרונים חלה תפנית עצומה בעניין הזה. על מה שדיברתי לפני שנה וחצי, שנתיים, כשאמרת לי שאני לא יודע על מה אני מדבר, פחות או יותר – הדברים הולכים ומיושמים ומתקדמים, ובעיר מגורי, אם המציאות לא כל כך השתנתה, לפחות האווירה השתפרה. באמת חל איזה שיפור.

אבל אתה בטח יודע, וזה מרגיז אותך כשר הממונה, שהאווירה במדינת ישראל, גם בעיתונות, בתקשורת הכתובה והאלקטרונית, ובקרב אזרחים רבים היא אווירה של חוסר אונים. אני מכיר אותך ומעריך אותך מאוד, ואני פונה אליך באופן אישי פעם נוספת ואומר לך: תראה – – –

שבח וייס (העבודה):

זה לא חוסר אונים, זה עודף אונים.

אפי אושעיה (העבודה):

עודף אונים, כן.

כשאני פותח את העיתון: ליל סכינים במפרץ חיפה – תשעה נפצעו; אחד במצב אנוש, אחר במצב קשה. רצף הדקירות החל ביום שישי בשעה 23:30, ונמשך עד אור הבוקר. השוטרים רצו מאירוע לאירוע – כל סכסוך הסתיים בשליפת סכינים. זקני מפרץ חיפה לא זוכרים ליל שבת כה אלים, וכו'.

שבח וייס (העבודה):

אין אף זקן במפרץ חיפה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני השר לביטחון פנים, אני בטוח שהכותרות מהסוג הזה מטרידות גם אותך, לא רק את מנוחת חברי הכנסת. אני חושב, שצו השעה הוא, שנתעורר כולנו, נעשה מעשה, נפעל יחד להקצאת המשאבים המתאימים למשרדך, על מנת שנעקור את התופעה הזאת מהשורש.

אני יודע להגיד לך, שבעיר מגורי – – –

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת אושעיה, אתה נואם ברצף, אבל זמנך תם, כי אני יושבת כבר שלוש דקות.

אפי אושעיה (העבודה):

פשוט השר קם, ואני מסיים את הנאום שלי. את צודקת. אני כבר מסיים.

אני אומר לך, אדוני השר, שבעניינים הללו חובה עלינו לעשות מעשה, מאמץ לאומי משותף ומורכב – גם אנשי ציבור, גם אנשי חינוך, ובוודאי אנשי משטרה. והעניינים נשואות אליך כשר לביטחון פנים. העניינים נשואות אליך שתוביל מהלך כזה. אנחנו נשמח להיות שותפים. תודה.

הי"ר ל חזן:

אני מאוד מודה לך, חבר הכנסת אושעיה. חבר הכנסת אליהו גבאי, בבקשה; אחרון הנואמים ברצף. ישיב השר לביטחון פנים.

אליהו גבאי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בליל שבת האחרון אירעו כמה אירועי דקירה ברחבי הארץ, ומתוך התבוננות באירועים אלה ובאופיים אני חרד למחשבה, כי ייתכן שאין מדובר במקבץ חריג של אירועי דקירה, אלא אנו עדים לדרגת אלימות חדשה בקרב בני נוער, שטרם ידענו כמותה.

לצערי, עצם העובדה שמדובר היה בארבעה מקרים שונים שאירעו בזמנים ובמקומות שונים באזור חיפה, ועליהם נוספו עוד שני אירועים דומים בעיר רחובות, לא מתירה לי לעבור על זה לסדר-היום.

עיון בנתונים מספר שהתפרסמו בחודשים האחרונים ימחיש עד כמה מוחשית הסכנה: 50% מתלמידי כיתות ו' עד י"א היו קורבן לאלימות מצד חבריהם ללימודים. 35,000 תלמידים נפצעו בשנת 1997 מנשק קר בתוך בתי-ספר ומספר דומה נפצעו מחוץ לכותלי בית-הספר. 19.8% מהבנים ו-7.2% מהבנות נושאים עמם בבתי-הספר נשק קר להגנה עצמית, כגון סכין או אלה. בשנת 1997 נגרמו בבתי-ספר נזקים ב-64 מיליון שקל ממעשי ונדליזם.

רבותי, יש שני נתונים שהתפרסמו עוד במהלך חודש מרס השנה המעידים כאלף עדים על קיומה של התופעה ועל חומרתה: בשלוש השנים האחרונות חל גידול של 23% בהיקף עבריינות הנוער בישראל.

האם כך אנחנו מחנכים את ילדי ישראל ואת הנוער? ממחקר שנערך עלה, כי רמת האלימות בבתי-ספר בארץ היא מהגבוהות בעולם. האם זה היהודי שציפינו שיתחנך כאן?

שורש הבעיה נעוץ כמובן בתכנים שבהם אנו שואפים למלא את בני הנוער וכן בתעסוקה שבה נשאף להעסיק אותם בשעות הפנאי.

יצחק וקנין (ש"ס):

ובשבתות.

אליהו גבאי (מפד"ל):

ידוע לכולנו, כי הערכים ודפוס ההתנהגות שאותם מאמצים ומסגלים לעצמם בני הנוער נשאבים מעולם התרבות, הטלוויזיה והקולנוע, הרווי, לצערי, באלימות קיצונית.

הנה, לדוגמה, אנחנו מסבסדים מופעי תרבות שמחנכים לאלימות ולא נותנים את דעתנו על השאלה, מה מפנים הנוער מהתכנים האלה. לפעמים האמנים אלימים, ואנחנו ממשיכים להזמין אותם למופעי תרבות במקום להטיל עליהם סנקציות שלא יופיעו, כי הם מובילים בדעת הקהל בקרב הנוער. אמנים שמשתמשים בסמים ואפילו מפיצים אותם מוזמנים להופיע בתוכניות רבות. איפה האחריות שאנחנו צריכים לגלות כלפי אנשים כאלה?

יצחק וקנין (ש"ס):

חלילה וחס, אסור לך לדבר על אמנים בכלל.

אליהו גבאי (מפד"ל):

עם זאת, אין בלבי ספק כי פתרון הבעיה נעוץ בהקניית ערכים חדשים ובמילוי שעות הפנאי של בני הנוער בתוכן. לדוגמה, אם נדע למשוך את הנוער למתנ"סים, לפעילות של שעות הפנאי ולפעילות תרבותית שיכולה להשפיע בצד החיובי, זה יועיל.

בראש ובראשונה אני קורא לתת עדיפות להקצאת משאבים להפעלתם של מתנ"סים ברשויות המקומיות, על מנת שאלה יספקו לבני הנוער אתגרים חדשים החסרים להם כיום.

כמו כן, מנהלי בתי-הספר מוכרחים לייצר תוכניות למניעת אלימות בבתי-הספר, כאשר הדבר חייב להיעשות בשיתוף עם המורים, התלמידים עצמם, ועדי השכונות ואותם גורמים המקיימים פעילות בשעות הפנאי. אני חוזר וקורא: חייבים להחזיר את תנועות הנוער אל בין כותלי בתי-הספר, חייבים לחדש ולהרבות את נושאי המחויבות האישית ולעודד את הנוער להתנדב בקהילה.

מעניין לעניין באותו עניין, אני רואה את בעיית צריכת האלכוהול, בחברה בכלל ובקרב בני הנוער בפרט, כחלק בלתי נפרד של התופעה וכאחד הגורמים לה. דעו נא, רבותי, כי בכוונתי להילחם בתופעה זו, וכולי תקווה כי אכן אזכה לשיתוף פעולה בנושא זה מצד חברי הכנסת.

צריך להביא לחקיקה יותר מחמירה בנושא האלכוהול, השימוש בסמים והופעות התרבות אשר מסובסדות על-ידינו בלי ביקורת, כדי לכוון את בני הנוער לצד החיובי בחברה הישראלית ולהקניית תרבות וערכים של סובלנות ושכנות טובה. תודה רבה.

היו"ר ל' חזן:

תודה רבה לחבר הכנסת גבאי. אני מזמינה את השר לביטחון פנים אביגדור קהלני להשיב על ההצעות לסדר-היום.

יצחק וקנין (ש"ס):

אני לא חושב ששר המשטרה צריך לענות על זה, כיוון שהבעיה היא לא של המשטרה. המשטרה עושה ככל יכולתה לטפל בבעיות. הבעיה העיקרית היא של החינוך.

היו"ר ל' חזן:

ייתכן מאוד שמציעים אחרים סברו אחרת.

יצחק וקנין (ש"ס):

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת וקנין, אתה כבר נאמת.

יצחק וקנין (ש"ס):

נאמתי. אבל אני יודע שזה כואב מאוד.

היו"ר ל' חזן:

אתה יכול להמשיך לנאום, אבל אז אני אקרא אותך לסדר. השר קהלני, בבקשה, אדוני.

שבח וייס (העבודה):

נעמת לנו מאוד.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מקבל את הטענה של חברי הכנסת, שבראש ובראשונה זו בעיית חינוך. אני מקבל על הסף שיש לנו בעיה של תרבות התנהגות. אנשים שנגמרות להם המלים מתחילים להשתמש בידיים, וכשהידיים כואבות להם מעצם זה שמפעילים אותן, הם משתמשים בכלי נשק. בהחלט קיימת כאן בעיה של חינוך.

אני רוצה, ברשותכם, לסדר את המקרים כפי שהם הוצגו כאן היום. האירועים שהיו ביום שישי האחרון: בקריית-ים היתה יריבות בין שתי קבוצות, צעיר בן 16.5 דקר חמישה צעירים. בצומת-סבינה היה ריב בין שני נהגים בגין נהיגה פרועה; זה הוביל לכך שצעיר בן 18 דקר אדם כבן 25. במועדון "דיקסי", אדם כבן 45 שננטש על-ידי חברתו ראה אותה רוקדת עם אחר והחל להכותה. אז נדקר אדם שזהותו טרם הובררה. בצומת קריית-גת נדקרו שני ערבים על רקע בריונות לשמה; שניהם פצועים קשה.

כל האירועים האלה, גברתי היושבת-ראש, שאני מציג כרגע, אין להם שום קשר זה עם זה. דבר אחד שחשוב שנזכור הוא, שכל הנושא של אזור חיפה – מקום שנקרא "עמק האלכוהול" – עולה לכותרות בתקופה האחרונה יותר ויותר. אנחנו עדים שם לעבריינות, לאלימות ולמכירת סמים. השטח הזה מועד לפורענות, והחלטתי להגיע למקום הזה באופן אישי, כדי ללמוד את הדברים מקרוב. אני אהיה שם בזמן הקרוב.

יש לנו בעיה במקום הזה. השלטון בשעות הלילה המאוחרות של ימי חמישי, שישי ושבת נמצא בידי כל מיני חבורות, והרבה מאוד מהנוער שלנו נמצא שם. זה מקום פורקן לנוער שלנו. אי לכך, הנוכחות של המשטרה גבוהה מאוד, אבל היא איננה יכולה למנוע את כל המקרים שפירטתי כאן.

אני רוצה לחזור מכאן לנקודה המרכזית. זה באמת לא עניין של עוד שוטרים או עוד ניידת למקום הזה. אבל כפי שהבטחתי, אני אהיה במקום, וכבר סיכמתי את זה בסיור שערכתי בשבוע שעבר באזור.

הבעיה הבסיסית שלנו היא תרבות ההתנהגות. הבעיה היא של כל החברה, והדבר הזה עולה כאן מעל במת הכנסת הרבה מאוד פעמים. אנחנו, כחברה, חייבים לעצור לרגע ולשאול את עצמנו אנה אנו הולכים. הועלו כאן כמה רעיונות – תנועות נוער, מתנ"סים והצורה שבה הנוער שלנו ינצל את הזמן. אני מוכרח לומר, שגם בתוך מדינת ישראל צורת החינוך, סגנון החינוך תלויים בבית-הספר עצמו וברקע שבו הוא צמח, הסביבה שבה הוא נמצא, הבית והמשפחה הם גורמים משפיעים על התנהגותם של בני הנוער שלנו. אני מאוד מקווה, כאן, על במת הכנסת, שאנחנו, המנהיגות שיושבת בבית הזה, ניקח את הנושא הזה וננסה לטפל בו מכל הכיוונים האפשריים – לא רק לחפש להוסיף עוד שוטר בצומת או שוטר בפתח הפאב. לא זאת הבעיה.

חבר הכנסת אושעיה, אתה אמרת מעל במה זו דברים שלא נאמרו מעולם. תקפת את מפקד מרחב זבולון ודרשת ממנו להתפטר. אמרתי לך שהוא לא יתפטר, ולהד"ם. כל הדברים כפי שאמרת אותם לא מופיעים כלל בשום פרוטוקול, ואני לא אמרתי שאין בעיות של פשיעה. תמיד אמרתי שיש בעיות של פשיעה, אך מטפלים בהן. מטפלים בהן ברוח אחרת, ומעולם לא אמרתי שזה לא קיים בסטטיסטיקות. אני לא יכול לומר לך את זה, כי אני קורא את הסטטיסטיקות האלה כל יום; אני ער להן ואני מנסה להיאבק בהן.

אפי אושעיה (העבודה):

אני מודיע לך שזיכרוני בוגד בך.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

זיכרוני לא בוגד בי. אל תרים לי כדור "וולה", על משקל המונדיאל היום, כי אחרת אתה יכול לקבל גול.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אפשר לעצור בחזה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אל תרים לי כדור "וולה". אני אומר לך שזיכרוני אינו בוגד בי. אני עוסק בזה, ולהבדיל ממך, אני עוסק בזה יום-יום. אני יודע, והסטטיסטיקות מונחות לנגד עיני כל יום.

אפי אושעיה (העבודה):

אתה רוצה להתווכח אתי ויכוח אישי – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני רוצה לומר לך מעל במה זו, התופעה שהולכת וגוברת אינה באשמת המשטרה. טיפול של המשטרה כל יום מעל הבמה הזאת לא יוריד את העקומות. מדינת ישראל צריכה לדעת לטפל בפשיעה בכיוונים של חינוך, של רווחה, של משפט ושל בית-המחוקקים. כל הדברים האלה חייבים לעלות כאן.

יצחק וקנין (ש"ס):

חינוך.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

כל פעם מטיחים את זה במשטרה. לא שאני עומד ומגן כרגע על המשטרה; אני אעשה את זה כי זה תפקידי, ואם היא לא תהיה בסדר, אני אעמוד ואטפל בה. לא זו הבעיה. כולנו חייבים לטפל בבעיית הפשיעה.

אני רוצה לומר לך, גברתי היושבת-ראש, שבמשטרה עושים מאמצים, ובתקופה האחרונה גויסו כ-1,000 שוטרים לטיפול בפשיעה. בלחץ קשה מאוד על משרד האוצר קיבלנו כספים, אנחנו עושים הסבות ואנחנו לוקחים מביטחון פנים מספר רב של שוטרים. רק עכשיו גמרתי דיון בנושא אלימות במשפחה, על רצח נשים. המשטרה הוסיפה למעלה מ-120 שוטרים שיטפלו אך ורק באלימות במשפחה. כל זה ירד אל השטח. כלומר, אנחנו לוקחים עכשיו כוחות אחרים, שאין לנו מאין לקחתם. נכון שאנחנו יכולים לבוא בטענות לממשלה, אבל למדתי דבר אחד: אני אמשיך לעשות, ותוך כדי כך אני אבקש מהממשלה סיוע כספי.

אני מציע לאפשר לי להמשיך לבדוק את הדברים גם בשטח. אני חושב שחברי הכנסת צריכים לדעת שהטיפול בפשיעה נמצא אצלי בסדר העדיפויות. הנושא הזה עלה כאן לפני כשבועיים, ואני הייתי בין אלה שביקשו שהוא יעלה לדיון במליאה. אני מציע לצרף את הדיונים שביקשתי לפני שבועיים יחד עם הדיון הזה. תודה.

היו"ר ל' חזן:

אני חושבת שכבר התקיים דיון בשבועות האחרונים, אבל אפשר בהחלט לקיים דיון פעם נוספת. חבר הכנסת שבח וייס, אתה רוצה להעביר לוועדה?

שבח וייס (העבודה):

להסיר.

היו"ר ל' חזן:

להסיר את הצעתו של חבר הכנסת וקנין.

שבח וייס (העבודה):

אם השר הסכים לדיון – אף שתוכן דברי יהיה קצת שונה.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, יש מקרים שבהם המשטרה יכולה לעשות, בתוספת כוח אדם, מאמץ נוסף; למשל, בכל אותם מקרי רצח ופגיעה בנשים, שכבר פעם אחת, פעמיים, חמש ושבע התלוננו, ושם יש לנו תלונה קשה, ואנחנו חושבים שהיה צריך לטפל באופן יותר אפקטיבי. בалиמות בבתי-ספר אפשר לטפל קצת יותר טוב, אם המנהל בא בזמן ומודיע, ולא כל כך חושש לכבוד בית-ספרו.

יצחק וקנין (ש"ס):

שבח וייס (העבודה):

המקרים האלה הם מקרים טיפוסיים שהמשטרה באמת לא יכולה לעשות בהם דבר, ואם נקרא כאן להגברת מספר שוטרים, סטטיסטית, נגיע למדינת משטרה, ואינני בטוח שאנחנו רוצים את זה. בכל מקום, בכל פינה, בכל מקום בלוי, יצטרך להיות שוטר. אלה כנופיות, אלה בנדיטים, חלקם בנדיטים צעירים. צריך יהיה להעניש אותם אחרי שעשו מה שעשו. אני מאמין, שאם נשקיע הרבה בחינוך, בתוך 170 עד 217 שנה, נמצא תוצאות לגבי טיפוסים כאלה, שרובם טיפוסים סוטים.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לך. חבר הכנסת פינס, אין לך ברירה אלא להציע להעביר לוועדה את הצעתו של חבר הכנסת אושעיה, אם לא יצא מהמליאה.

אפי אושעיה (העבודה):

אני כבר פה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

לא, הכללים הפרלמנטריים יחייבו אותו להישאר במליאה, אפילו יתחיל המשחק בעוד כמה דקות.

היו"ר ל חזן:

המשחק התחיל לפני חמש דקות.

אופיר פינס-פז (העבודה):

באמת?

היו"ר ל חזן:

למיטב ידיעתי. אתה יכול להחליט אם אתה רוצה לדבר או לא.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אז אדבר פחות מדקה נוכח האילוץ הזה. אני רוצה להגיד לשר לביטחון פנים – – –

יצחק וקנין (ש"ס):

כדורגל יותר חשוב לכם.

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת וקנין, בכל זאת זו כנסת ישראל.

אופיר פינס-פז (העבודה):

סלח לי, חבר הכנסת וקנין.

יצחק וקנין (ש"ס):

אני אגיד את מה שאני חושב, גם אם זה כואב לכם. ככה לא מתייחסים.

היו"ר ל חזן:

נכון, אבל לא בקריאת ביניים, אדוני, ורשות הדיבור נתונה כרגע לחבר הכנסת פינס.

בנימין אלון (מולדת):

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני רוצה לומר לשר לביטחון פנים, שלצערי, אנחנו חוזרים ודנים בבעיות האלימות. אגיד לכם יותר מזה, לא הגשתי הצעה דחופה לסדר-היום בנושא הספציפי הזה, משום שהייתי משוכנע שנשיאות הכנסת פשוט לא תאשר עוד הצעות על האלימות של ילדים ובני נוער, כי כל שבוע יש מקרה, והכנסת – לזכותה ייאמר – מביאה את הנושאים כדי לנסות ולטפל בהם.

אנחנו פשוט רוצים לשדר לך, אדוני השר, ובאמצעותך למערכת המקצועית שאתה מופקד עליה.

שבח וייס (העבודה):

תהיה ג'וליאני.

אופיר פינס-פז (העבודה):

נקעה נפשנו מהאלימות הנוראה בחברה הישראלית; השנה היא שנת שפל, שלא ידענו כמותה, לפי דעתי, זה הרבה שנים. אני יודע שאין קסמים, אני יודע שאי-אפשר בהינף יד לבטל הכול, אבל אנחנו סומכים על המערכת שלך, שמים את מבטחנו בך ובאנשיך, ומקווים לטוב.

היו"ר ל חזן:

אגב, רק בהערה, חבר הכנסת פינס.

שבח וייס (העבודה):

אנחנו רוצים שהשר יהיה אביגדור ג'וליאני.

היו"ר ל' חזן:

נשיאות הכנסת נוטה לאשר הצעות דחופות בנושאים מסוימים, כשיש מקרים חמורים, כמו הסכינאות בחיפה – מקרה ספציפי.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מברך על זה.

היו"ר ל' חזן:

בגלל החשיבות שהיא מייחסת לנושאים הללו.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מברך על כך.

היו"ר ל' חזן:

אגב, זה קורה הרבה גם בנושא של רצח נשים. חברי הכנסת, נעבור להצבעה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש הצעה נוספת.

היו"ר ל' חזן:

סליחה, חבר הכנסת דהאמשה, אתה רוצה להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אושעיה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושבת-ראש, כבוד השר, אני חושב שאכן צריך לעזור למשטרה במקרה הזה להתמודד עם הפשיעה הגוברת. אני חושב שתפקידה של המשטרה הוא כפול ומכופל נוכח הכיוון המסוים של הפשיעה. רק היום שמעתי, לאחר הרציחות שהיו, או לאחר הדקירות שהסתיימו ברצח בשכונת מאה-שערים ובמזרח-ירושלים, שהיום עוד פעם נהרג פועל ערבי, פה בסביבה, על-ידי יהודי דווקא, וגם אתמול נפצע קשה ערבי על-ידי יהודי באותן נסיבות ובאותו כיוון של פשיעה.

אני חושב שהאחריות של המשטרה במקרה הזה היא הרבה יותר כבדה. עליה להחזיר את האיזון ואת הטיפול השווה והשוויוני בכל הפושעים, לא להסתכל על זהותו של הפושע או של הקורבן, וזו באמת אחריות כבדה ביותר. אנחנו מקווים שהמשטרה אכן תצליח לעמוד בזה.

היו"ר ל חזן:

תודה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תודה.

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת וקנין, למעשה, אתה המציע האחרון שנשאר במליאה.

קריאה:

היו"ר ל חזן:

הנה, חבר הכנסת אושעיה חזר. רבותי, דיון במליאה או ועדה, מה ההעדפה שלך?

אפי אושעיה (העבודה):

במליאה.

שבח וייס (העבודה):

לפני שבוע עשינו במליאה.

יצחק וקנין (ש"ס):

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת אושעיה?

אפי אושעיה (העבודה):

דיון במליאה.

היו"ר ל' חזן:

אנחנו נצביע על ההצעות של כל המציעים. אנהג פה ביד נדיבה, מי בעד ומי נגד דיון במליאה בנושא של פשיעה בקרב בני נוער במפרץ חיפה?

הצבעה מס' 26

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 2

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ל' חזן:

רוב של שישה בעד – חבר הכנסת וקנין, הצבעת נגד.

יצחק וקנין (ש"ס):

כבוד השר ביקש ממני להעביר את הנושא לוועדה, וקיבלתי את דעתו.

היו"ר ל' חזן:

רוב של שישה בעד, שני מתנגדים, אין נמנעים – אני קובעת שיתנהל דיון במליאה בנושא הזה בכל ההצעות שהוצעו לסדר-היום.

הצעת חוק שהיה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה)

(תיקון מס' 4), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ל' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא והאחרון בסדר-היום שלנו: הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 4), התשנ"ח-1998, בקריאה ראשונה. יציג את הצעת החוק מטעם הממשלה השר קהלני. בבקשה, אדוני.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 4) שבפניכם מבקשת להאריך הוראת שעה קיימת, שהיא כורח הזמן והמקום.

מטרת החוק היא כמובהר בדברי ההסבר, להתמודד עם סכנה הנשקפת לביטחון תושבי המדינה מתושבים של אזורי יהודה ושומרון וחבל עזה הנכנסים לישראל או שוהים בה ללא היתר כדת וכדין, או בניגוד לתנאי ההיתר.

הוראת השעה קובעת כעבירות מינהליות על-פי חוק הכניסה לישראל את ההתנהגויות הבאות: 1. העמדת מקום לינה או סיוע בעניין זה לתושב האזור שנכנס לישראל או יושב בה שלא כדין; 2. העסקת תושב האזור שאינו זכאי לעבוד בישראל – על-ידי מעביד או מתווך כוח אדם; 3. הסעת תושב האזור שאינו רשאי לעבוד בישראל – על-ידי מעביד או מתווך כוח אדם, בין בעצמו ובין על-ידי עובדו או שליחו. כן מטפלת הוראת השעה בעבירות ההלנה שבחוק עובדים זרים (העסקה שלא כדין), התשנ"א-1991.

אני מקווה, כי יחד עם מכלול הצעדים הננקטים על-ידי הממשלה, תמשיך הארכת תוקפו של החוק לסייע במלחמה בטרור. אבקש להעביר את הצעת החוק הזו לשולחן ועדת הפנים לדיון ולהכנה לקראת קריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לך, אדוני. מדוע הממשלה מבקשת שנה ותשעה חודשים דווקא? אין מענה.

קריאה:

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת שבח וייס, אתה ראשון הנואמים.

שבח וייס (העבודה):

אומר את זה מהמקום; זה אפשרי, נכון?

היו"ר ל' חזן:

חצי דקה?

שבח וייס (העבודה):

יש לי שלוש דקות, כי זו השתתפות בדיון בחוק, אבל לא משנה, אני רוצה להביע את הרעיון.

תראו, את החקיקה הזאת הגבלנו בתקופה של הסגר – תקופות הסגר הידועות – כדי לסייע למדינת ישראל לקיים את הסגר. אגב, גם אז חשבתי שזו שגיאה גסה, לעשות מייד סגר על כל פעולה קשה, קטלנית, עגומה, כי חשבתי שזה לא עוזר, וגם הרבה אנשי ביטחון מובהקים חשבו שיש פה תגובה היסטורית פופוליסטית וכן הלאה, ואני מברך על כל יוזמה לפתוח את השערים, כדי שהציבור הפלסטיני יוכל לעבוד אצלנו. יעבדו, יתפרנסו, יהיו יותר רגועים, פחות מתח, יהיה טוב; הם יוכלו לקיים את הילדים שלהם, והם ישובו לבתיהם. אני רואה בזה גם סידור הרבה יותר טוב מאשר עובדים זרים וכן הלאה.

לכן אני אומר: אידיאולוגית קשה לי מאוד להצביע בעד החוק הזה. יש פה גם נקודת אפליה מסוימת. מבחינת מראית-עין היה צריך לגרום לכך שלא יהיה כתוב רק ערבים מיהודה ושומרון או מעזה. אני יודע, יש בעיה של הסתרת אדם שנמצא שלא כחוק. צריך לומר את זה לגבי כל הנכנסים למדינה, גם אם הוא בא מפולניה, מאיטליה, מאוקראינה או מקלדוניה או ממיקרונזיה. אני אומר אפילו לגבי מראית-עין של חוקתיות העניין. אני לא מאוהב בחוק הזה ואני אשקול אם לתמוך בו או לא.

יש לי עוד כמה דקות. חשבתי שזה חוק אחר, ובהתחלה חשבתי שאתמוך בו. עכשיו קראתי את תוכנו.

הי"ר ל' חזן:

הנואם הבא הוא חבר הכנסת בני אלון, אחריו – חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה.

בנימין אלון (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, אני אתמוך כמובן בחוק. ראיתי את הפרטים שלו, הוא כבר הובא כמה פעמים לאישור בוועדת הפנים.

אני מתפלא על דבריו של חבר הכנסת וייס בדבר מראית-עין של חוקתיות. לכן צריך שזה יהיה גם לפולנים ולתאילנדים? מה ההיתממות הזאת? אני רוצה לראות את כל חברי הכנסת הנאורים, חס וחלילה, חס ושלום, אחרי פיגוע מדברים באותה נאורות על מראית-עין של חוקתיות. אולי נפסיק לשחק משחקים כשיש סכנות ביטחוניות וסכנות קיומיות? כולם יודעים אחרי פיגוע לצעוק ולהאשים ולבדוק, ולמה המשטרה לא עבדה, ולמה זה לא עבד. אבל כשהכול שליו לרגע מדומה, אז – מראית-עין של חוקתיות.

יש בעיה של עובדים זרים. מה הקשר? יש בעיות הגירה בכל מדינות אירופה ובאמריקה, ולישראל שהיא אי קטן במרחב עוין יש בעיות משלה. זה קשור בכלל לשמאל וימין? זה לא עניין ביטחוני קיומי? פה יש עניין של מראית-עין של חוקתיות?

אדוני השר, אתה הרי יודע שאני "אשם" בקיצורו של החוק הזה, שהיה הפעם רק לכמה חודשים. הפעם אני אתמוך בו, אבל כשהוא יגיע שוב לוועדה, אני ארצה לדעת אם מה שהובטח קיים. אנחנו דרשנו אז שגם ביהודה ושומרון יהיה איסור. אם יש סגר כללי, שלא יהיה מצב מגוון שבירושלים, בתל-אביב ובכל ערי ישראל יש איסור וסגר אחרי פיגוע, וביהודה ושומרון, בתוך היישובים היהודיים, אין איסורים שכאלו, ואנחנו יודעים שלא אחת יש התרעות ביטחוניות ספציפיות הנוגעות לארץ, לבית-אל ולמקומות שכאלו.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אתה רוצה שלא ייכנסו לאריאל?

בנימין אלון (מולדת):

בוודאי. כשיש איסור להיכנס לתל-אביב ולירושלים בשעת הביצוע של הדברים, כשמחילים את זה, שגם שם לא תהיה הלנה שלא כחוק.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בנימין אלון (מולדת):

לא, אין בעיה עם זה. יש מה שנקרא בלשון החוק "האזור". זאת אומרת, ההתיישבות הישראלית בתוך האזור הזה.

אני חושב שזה דבר הגיוני ביותר, והעלינו אותו. אין עכשיו זמן לעסוק בזה במליאה, אבל כעיקרון – הפיגועים והסכנה הביטחונית הם לא פחות חמורים גם בתוך ההתיישבות היהודית ביהודה ושומרון, וצריך להתייחס לזה.

הובטח לנו על-ידי היועצת המשפטית בזמנה, שתינתן תשובה. אני לא ראיתי את התשובה שניתנה במסגרת החוקית. אני מקווה שהפעם תהיה היערכות לכך שתהיה תחולה לחוק הזה גם על יהודה ושומרון.

אני מודה לאדוני. אני מקווה, שכאשר יגיע החוק לוועדה, יטופלו הפרטים.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לך. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה. אני מבינה שהשר מבקש להשיב.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושבת-ראש, כבוד השר, כנסת נכבדה, אנחנו התנגדנו להצעת החוק הזאת גם כשהיא הובאה לפני שלושה חודשים, מטעמים עקרוניים ומעשיים גם יחד. הצעת החוק הזאת היא הצעה דרקונית,

שכל כולה באה להצר את צעדיהם של הפועלים הערבים מהשטחים, אשר באים לתוך ישראל ברשיון, ולפעמים גם הרשיון ניתן בתנאים מסוימים כדי לאפשר להם להרוויח את לחמם.

ההצעה מענישה גם את תושבי ישראל, אם ערבים, אם לא ערבים, אבל ברור שהחוק מדבר על הערבים במקרה הזה. אם אני נוסע ברכב שלי ומישהו מאותת לי לטרמפ ברחוב ואני רוצה לעשות לו טובה, ולהעביר אותו ממקום למקום בחום קודח או בקור רב, אני עובר עבירה על החוק הזה, ואני צריך גם לסבול וללכת לבית-סוהר.

לא יכול להיות שהוראות דרקוניות וגורפות כאלה ימצאו להן אישור ואזן קשבת בבית-המחוקקים. אני חושב, שקיימות הוראות חוק אחרות שמטפלות בשהייה בלתי חוקית, שיש בהן מענה מספיק על שהייה כזאת, ולא צריך לחוקק חוק מיוחד בתור הוראת שעת-חירום, כדי להביא להוראות קשות ופוגעות גם בציבור העמלים וגם בציבור האזרחים התמימים במדינה.

אני מתנגד להצעת החוק ומבקש לדחות אותה. תודה רבה.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לך. השר קהלני, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני השר, אתה בוודאי רוצה להעביר את החוק הזה.

היו"ר ל' חזן:

יש לי הרושם שאולי תרצה לדחות את התשובה ואת ההצבעה. אדוני השר, לפני שאתה עולה לדוכן, חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

. הרי קודם כול הממשלה צריכה להעביר חוקים ורצוי שתהיה לה קואליציה FAIR PLAY פשוט, מטעם שתגבה אותה. מדי פעם גם האופוזיציה עושה את זה.

היו"ר ל' חזן:

אם אתה משיב עכשיו, אדוני, גם מצביעים עכשיו, עם כל המשמעות של העניין.

שבח וייס (העבודה):

יש לי הרגשה שלא יהיה רוב.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

גברתי היושבת-ראש, אני סומך על חברי הכנסת ועל חבר הכנסת שבח וייס במיוחד, שמכיר את הבעיה והוא לא יכול לאחר מכן לטעון על ביטחון מדינת ישראל. ברגע שתצביע נגד החוק הזה אתה נותן יד, עם כל הכבוד לך, לכניסה של אנשים שעלולים לפגוע בביטחון תושבי המדינה.

שבח וייס (העבודה):

עכשיו אני אצביע נגד. בא שר, אין לו קואליציה. אני פעמיים אצביע נגד. אני אשם בזה. אתה לא מסוגל לגייס — — —

השר לביטחון פנים א' קהלני:

סליחה, אני לא בא בטענות אליך. אני רוצה להעביר הצעת חוק כדי לשמור על ביטחון מדינת ישראל ואתה מטיף לי לא להעלות אותה להצבעה? באמת. אתה יכול להתנגד, אתה יכול לא להיות, אבל להטיף לי, שאני אחראי לביטחון פנים, שאני אעשה דבר כזה?

היו"ר ל' חזן:

הוא הציע לך הצעה ג'נטלמנית.

אופיר פינס-פז (העבודה):

באנו לכבודך, לתמוך ולהצביע.

שבח וייס (העבודה):

רציתי שלא תמעד. לא הטפתי לך.

הי"ר ל' חזן:

זהו בדיוק, הוא רצה לסייע. גם אני הבנתי זאת מייד ולכן הצעתי לך אולי לא להשיב.

בנימין אלון (מולדת):

יש רוב.

הי"ר ל' חזן:

זה לא היה שמאל וימין. זו היתה קריאת מפה של חבר הכנסת שבח וייס, והוא מנוסה בדברים הללו.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

חברי חבר הכנסת וייס, הצעת החוק הזאת מחויבת למען ביטחון מדינת ישראל, ואני מבקש מכם, אנחנו מאריכים את התוקף – – –

שבח וייס (העבודה):

צא מהממשלה ותעשה שלום. אל תטיף לי מוסר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני עושה שלום. בשביל זה אני נמצא שם. אני עושה שלום על-פי דרכי, וזה לא קשור כרגע להצעת החוק.

שבח וייס (העבודה):

אני מצביע על-פי דרכי.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני חושב שהצעת החוק מחויבת המציאות למען ביטחונם של תושבי מדינת ישראל, ואני מבקש מכם לסייע לי להעביר אותה. תודה.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לך, אדוני השר.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 4), התשנ"ח-1998, בקריאה ראשונה. מי בעד ומי נגד העברת הצעת החוק לטיפול בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת?

הצבעה מס' 27

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 4

נגד – 3

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 4), התשנ"ח-1998, לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

הי"ר ל' חזן:

רוב של ארבעה בעד, שלושה מתנגדים ושני נמנעים – אני קובעת שהצעת החוק עברה בקריאה ראשונה והיא מועברת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

חברי הכנסת, תם סדר-יומנו. הישיבה הבאה של הכנסת תתקיים ביום שני הבא בשעה 16:00. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 18:40.